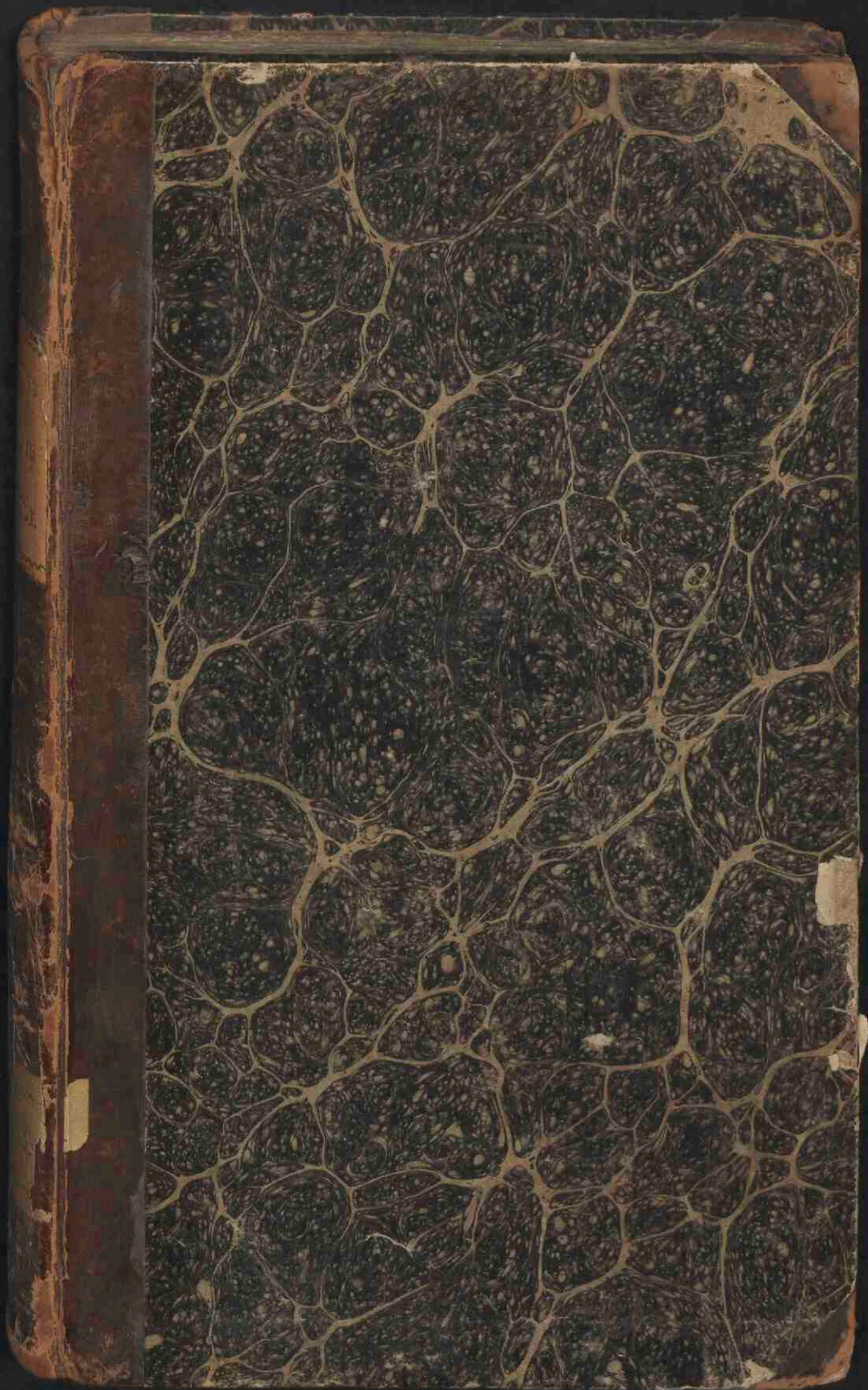

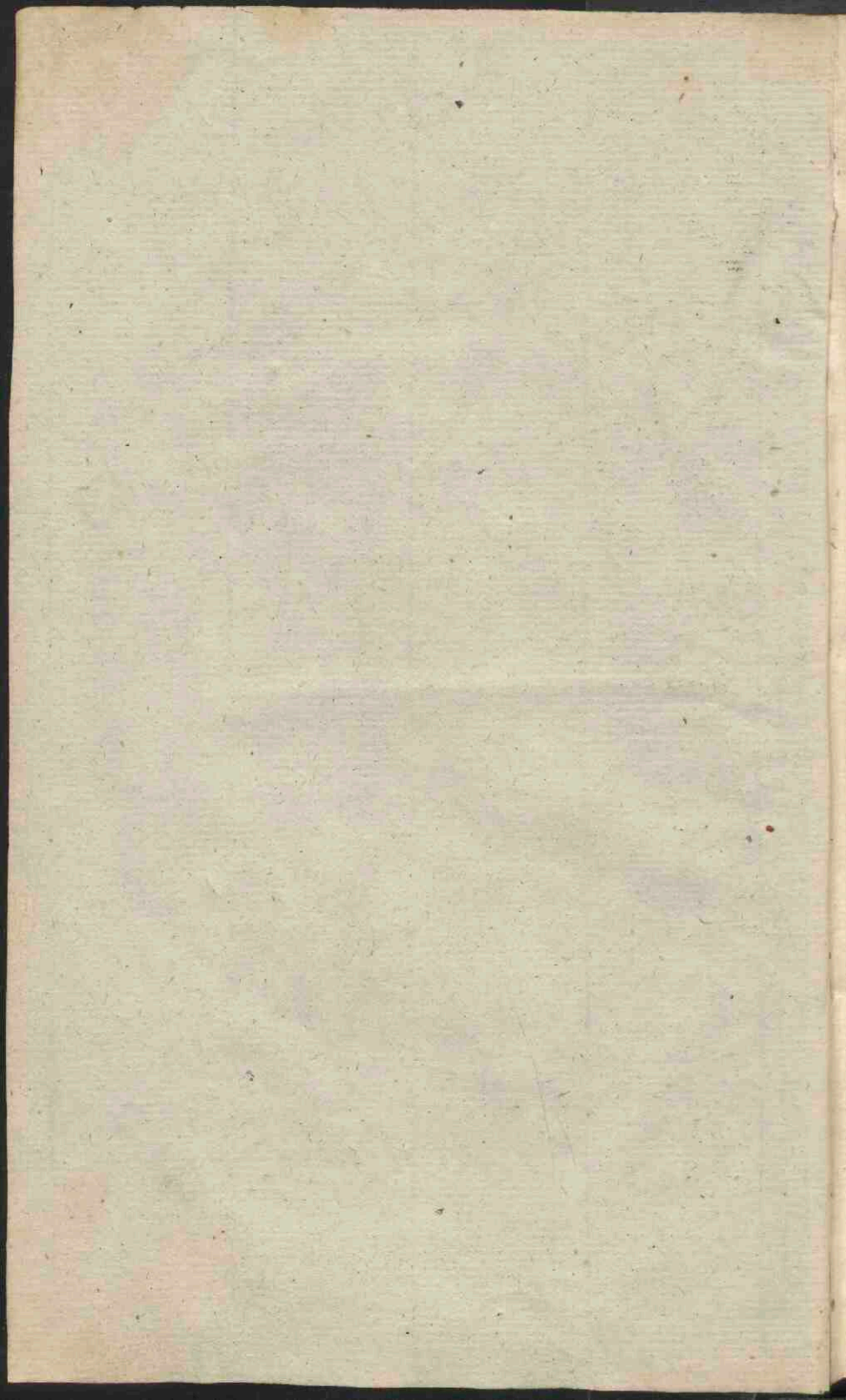
Gedagtenis van Utrechts Akademievreugde, : betoond ter gelegenheit, dat de Doorluchtige Vorst en Heer Willem de Vyfde ... (de verhevene waerdigheden van Erfstadhouder, en Oppergebiedvoerder der Stichtsche Land- en Zee-magt aenvaerdende,) de stad Utrecht, en haere Hooge School met zyne vorstelijke tegenwoordigheid verëerde, op den VIII. IX. X. XI. en XIIden July MDCCLXVI

<https://hdl.handle.net/1874/358904>

M 4185

G E D A G T E N I S
 V A N
 U T R E C H T S A K A D E M I E V R E U G D E ,
 B E T O O N D

Ter gelegenheit , dat de Doorluchtige Vorst en Heer

WILLEM DE VYFDE,

Prins van ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz.

(De Verhevene Waerdigheden van Erftadhouder,
 en Oppergebiedvoerder der STICHTSCHE
 LAND-en ZEE-MAGT aenvaerdende,)

*De Stad UTRECHT en haere HOOGE SCHOOL met zyne
 VORSTÉLYKE TEGENWOORDIGHEIT verëerde,*

Op den VIII. IX. X. XI. en XIJden JULY MDCCLXVI.

*Beschreven door een Liefhebber van UTRECHTS
 AKADEMIE.*

Te U T R E C H T,

By { GYSB. T. VAN PADDENBURG, } Boekver-
 en koopers
 ABRAHAM VAN PADDENBURG. }

HUGO GROTIUS,

PLACET *hic* MORARI. MAGNA RES *coepa*
EST: LIBET
VIDERE TANDEM *quem sit habitura* EXIT VM.

SOPHOMPAN. Act. II. in fin.

JOOST VAN DEN VONDEL,
by 't Latyn, en tot ons doel, gebragt.

Het lustme hier te beiden.

Daer is wat wigtigs op de baen:

[*'t Stac vry, oplettend' gaë te slaen,*]

Eer zich de zaeken scheiden,

[HOE DEFTIG EN GESCHIKT HIER ALLES TOE ZAL
GAEN.]

JOSEPH IN 'T HOF, Ilde Bedryf, op 't einde.

Schagen
de
Auteurs.

v. d.
Martini Schagen

A E N D E
ZEER LUISTERRYKE EN WYDBEROEMDE
S E N A E T
D E R
AKADEMIE VAN UTRECHT:
DE HOOGEERWAERDIGE HEER
REKTOR MAGNIFICUS,
E N D E V E R D E R E
HOOGEERWAERDIGE EN HOOGGELEERDE
H E E R E N
P R O F E S S O R E N
I N D E
THEOLOGIE, REGTSGELEERDHEIT, GE-
NEESKUNDE, EN PHILOSOPHIE,
MIDSGADERS I N D E
GESCHIEDENISSEN, WELSPREKENDHEIT, EN
T A E L E N,
B E N E V E N S
D E N W E L E D E L E N H E E R E
GEHEIMSCHRYVER der HOOGE SCHOOLE:

WORD DEZE
GEDAGTENIS
DER
AKADEMIEVREUGDE
VAN
UTRECHT,
(BETOOND)

Ter gelegenheit, dat zyne DOORLUCHTIGE
HOOGHEIT

WILLEM DE VYFDE,

Prins van ORANJE en NASSAU, enz. enz. enz.
ERFSTADHOUDER enz. enz. enz. van 't
VEREENIGD NEDERLAND,

Aen Utrechts STAD en UNIVERSITEIT,

By 't bezitnemen zyner Hooge Waerdigheden in 't
STICHTSCH GEMEENEBEST,

Zyne VORSTELYKE TEGENWOORDIGHEIT vergunde.)

*Eerbiedelyk, tot een opentlyk Teken van dankbaere Er-
kentenis voor de blyken hunner genegenheit t'hemwaert,*

AENGEBODEN, TOEGEWYD, en OPGEDRAGEN,

door hunnen

Ongeveinsden Hoogagter, en Verpligten Dienaer,

*Utrecht in
December 1766.*

M. S.

N O O D I G
V O O R B E R I G T
A E N D E N
B E S C H E I D E N
L E Z E R.

G E E R D E L A N D G E N O O T !

In het algemeen genoeg en 's Lands blydschap deelende, besloot ik gereedelyk myne pen te leenen, aen 't herhaeld Verzoek van 't
STUDEEREND JONGELINGSCHAP der *STICHTSCHE UNIVERSITEIT*, gestevigd door byzondere aenmoediging van eenen der *HOOGLEERAREN*, wiens oordeel en agting ik, met elk, grootelyks waerdeer.
„ Beschreef ik, (was het roersel van die
„ zyde,) beschreef ik, welëer, met geene
„ onbegunstigde letteren (*), wat de *UITSTE-*
„ *KEND-*

(* In een Stukje dat $7\frac{1}{2}$ vel in groot Quarto, behalven de Plaeten, besloeg, en ten Tytel had: „ *NAEUWKEURIGE BESCHRYVING VAN ALLES wat de HREREN STUDENTEN DER*
„ *UTRECHT-*

V O O R B E R I G T.

„ KENDSTE LEERGRAEGEN hier ter Stede,
 „ by de gewenschte Inkomst van Vorst WIL-
 „ HEM KAREL HENRIK FRISO On-
 „ sterffelyker Gedagtenisse, in den jaere
 „ MDCCXLVII. gedaen hebben, zoo kon
 „ ik ook nu, (daer voor hielt het zyn
 „ Hoogerw.) aen den bloem der Letter-
 „ greetige Jongelingen, daer UTRECHTS
 „ AKADEMIE tans op boogen mogt, niet
 „ voegelyk ontzeggen, wat zy met genegene
 „ harten hoopten en verlangden. — Van
 de zyde der HEEREN STUDENTEN stelde men
 my, ter ondersteuninge van 't Verzoek,
 eene korte Optekening te hand, wegens de
 Besluiten en Togten van hen gedaen, en men
 beloofde de Aenspraek aen zyne Hoogheit,
 de Lyften der Intekenaers, Geleiders, en
 Medehulpers, enz. met eene, naer Orde van
 't A. B. ontworpen, Schets der Voorletters
 en Toenaemen van Allen die deel in de
 kosten en verrigtingen hadden: zynde die
 ook sederd my geworden. — Zulks het zich
 liet aenzien, dat het Opstel van dit Stukje,

in

„ UTRECHTSCH E HOOG E SCHOLE verrigt hebben, ter
 „ gelegenheit van, en by, de BLYDE KOMST en INHULDI-
 „ ging van zyne Doorluchtige Hoogheit WILHEM KA-
 „ REL HENRIK FRISO, PRINS van ORANJE en NASSAU,
 „ enz. enz. tot STADHOUDER en ALGEMEEN LEGER-
 „ EN VLOOT-VOOGD 's LANDS VAN UTRECHT. Uitechte
 „ Bescheiden opgemaakt, enz. — Te UTRECHT by HERM.
 en JOH. BESSELING 1747. gedrukt: en tans te bekomen by
 ABRAHAM VAN PADDENBURG.

V O O R B E R I G T.

in een soort van Historiestyl, wat uitvoeriger ten papiere gebragt, weinig moeite zou baeren: schoon het, by nader schouw, anders bleek, en merkelyk meer navragens en uurslytens eischte dan ik my verbeeld had.

Maer gewillige arbeid vertoont zich altoos van voren met een gunstig aenschyn. Ik schikte my des, om aen 't Verzoek, en de Aenmoediging, te beantwoorden. Dan, zoo als ik zou beginnen, las men genoegzaem het zaekelyke des Korten Opstels, enz. in de Loopende Tydschriften van Utrecht, en terstond daerop in de zoogenoemde Postryders. Dit (ik ontveins het geenszins) wekte niet luttel onwils en draling: tot ik deze overwon, met in overleg te nemen, dat de gedrukte zaeken, (als schielyk der penne ontvloed, en door misschien wat grooter gulheit dan noodig was, van den eenen of anderen der STUDEERENDE HEEREN, of van derzelver VRIENDEN, meêgedeeld,) niet zoodanig in alles waren, of 't weetgraeg STICHT en NEDERLAND, kon misschien nog wel iet onderscheideners, en 't geen meer omstandig in 't een of ander opzigt was, onder 't oog gebragt worden. Dus ziet de Vaderlander, die 'er lezens lust toe heeft, deze myne GEDAGTENIS VAN DE JONGSTLEDENE VREUGDE DER UTRECHTSCHEN AKADEMIE. — Zy is op zulke een voet ingericht, dat

V O O R B E R I G T.

dat 'er niet zoo zeer, ter voldoeninge van 't Nieuwsgierig Oog en Oor, de eerste weete word gedaen van 't onder dien tytel gebeurde, als wel eene beknopte en echte uitbeelding geprent van all' het voorgevallene, ten dienste en begeerte van hen, welke in het geheugen dier Plegtigheid eenig belang mogten stellen.

Ordeshalven zullen de Liefhebbers der **UTRECHTSCHEN AKADEMIE**, hier, na eene tot myn oogmerk dienende Inleiding, verslag vinden: I. van de Springveeren en Toebereidsels dezer Blydschap; II. van de Uitvoering, zoo by de Komst van den **VORST**, als ter Eerverlichting en Vuurwerksafsteeking, ook ten **Akademie**stonde; en III. van het Slot der Plegtige Dagen, welke **UTRECHTS UNIVERSITEIT** met all' de **STAD**, de **KERK**, en 't **LAND** verbeugden, en tot den laeten Naneef, (gaet het naer myne wenschen,) ten Zegen en Dankbaer **AENDENKEN** strekken zullen. Ikeindig met eene kleene *Verbetering* van het Slot myner vorige *Beschryvinge*, hiervoor gemeld. De laetste *Latynsche verzen* van **HORATIUS** (*), aldaer op de 50ste bladzyde bygebragt, en naegevolgd, moeten dus gelezen worden:

QUID VERUM, ATQUE DECENS, CURO ET ROGO;
ET OMNIS IN HOC SUM.

(*) *Epistolar. lib. I. Epist. i. v. II.*

V O O R B E R I G T.

Ik meld dit, schoon welligt lang vergeten, tans, om ook hier vooraf, gelyk daer aen't slot, mingunstig denken, over het besteden myner uuren aen dit soort van schryven voortekomen, en volg des dat vers van den Grooten VENUSYNER te dezer plaetze, bywege van uitbreiding, eenigerwyze op wat voller toon, aldus:

- „ Verstoort, (bid ik) uw geeft
toch niet
„ Op my (dien ge anders in zyn post ten
kansel ziet,)
„ Dat ik de Hoop' van Land en Kerke
gae verzellen:
„ Ik doe het, zyt gerust, (en dit 's de
grootte pligt
„ IN ALLES wat wy doen,) opdat ik,
met vertellen,
„ 'T GEEN WAER IS EN BETAEMT verheff'
voor elks gezigt.
„ *Ai wilt uw zelf dit steeds ten doel en
regel stellen.*

STUKKEN EN MEMORIEN

IN 'T OPSTELLEN DEZER

GEDAGTENIS

GEBEZIGD.

A. *Korte Optekening van de Besluiten en Togten* enz. der Heeren STUDENTEN, door de Heeren VAN YSSUM en RYNINK.

B. *Lyst der Heeren STUDENTEN*, zoo als hunne plaets, door *loting*, is bepaeld geworden.

C. *Request* van de Heeren BICKER, TEN BRINK, VERMEULEN, en LAUTA VAN AYSMA, Studenten in de Beide Regten, uit naem, en vanwege, het grootst gedeelte des Studeerenden Jongelingschaps, aen de Ed. Grootagtbaere Heeren BORGERMEESTEREN en RAEDEN in de VROEDSCHAP der Stad UTRECHT, enz.

D. *Aenspraek* van den Heer DE RIDDER aen zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, in naem van 't Studeerend Jongelingschap dezer Universiteit.

E. *Alphabetische Naemlyst* der Heeren STUDENTEN, welke in de Plegtigheid deel gehad hebben.

G E.

G E D A G T E N I S
 D E R
 A K A D E M I E V R E U G D E
 V A N
 U T R E C H T.

e Hooge School van UTRECHT betoonde, federd haere Inwyding (a) in den jaere MDCXXXVI., niet minder dan haere Zusters van LEIDEN, van FRANEKER, van GRONINGEN, en van HARDERWYK (b), altoos haere ongeveinsde blydschap over de uitsiekende Gelukken, welke de Goede Voorzienigheid des ALBEHEERSCHENDEN GODS aen 't Nederduitsche Vaderland schonk. Haere wyze en grootagtbaere Bezorgers, de Magistraet der Stad, regte Meçenassen van de Geleerdheit, voorzagen haer

(a) UTRECHTS AKADEMIE, (om dit voor die het begeert hier aen te tekenen,) wiert uit eene *Illustre School*, in 't jaer MDCXXXIV. opgerigt, vanwege den grooten toevloed der Studeerende Jeugd, tot eene Akademie ingewyd, op den 16. Maert, Ouden Styl, 's jaers MDCXXXVI.

(b) LEIDENS Hoogeschool, de oudste der Nederlandsche, rekt haere geboorte van 't jaer na 't Onzet dier Stad, te weten van A. MDLXXV. op den 8. February. Die van FRANEKER volgde haer na ruim tien jaeren, op den 20. July MDLXXXV. 't Jaerbegin van GRONINGENS Hooge School was MDCXIV. den 23. Augustus. Toen volgde de UTRECHTSCHES, tweeëntwintig jaeren laeter, A. MDCXXXVI. gelyk boven gezegd is. Terwyl die van HARDERWYK haer Inwyding had den 12. May MDCXLVIII.

haer, van 't begin af tot op deze uure, met uitmuntende Lichten in alle de Voortreffelyke en Hooge Wetenschappen. Ook vloeiden t'heurwaert, van tyd tot tyd, geheele menigtens en digte drangen van Studielievende Jongelingen, uit alle Landen en Gewesten der Werelt; om in haer of de Gronden van waere Geleerdheit te leggen, of die aentequeeken en te volmaken (c). Veeldeed hiertoe, behalven de wysheit en gunst der Aenzienlyke Akademiebezorgers, met den yver en roem der doorkundige Hoogleeraers, de frische stand onzer zeer gryze en lustryke Stad (d). Maer vooral deedt het

(c) Zulks, volgens melding van den Rektor Magnifikus, de Heer Professor ARNOLD DRAKENBORCH, (by 't sluiten van den honderdjaerigen kring der Hooge Schoole redevoerende,) uit het Akademieboek bleek, dat 'er in de eerste vyftig jaeren over de duizend, en in de tweede vyftig eens zoo veel, met den Eergraed van Doktor ofte Opentlyk Leermeester begiftigd wierden. Zie ARN. DRAKENBORCHS *Plegtige Redevoering over het Eeuwfeest der Utrechtsche Hooge-School*, door den Geleerden Heere J. F. REITS, sederd beroemd Professor aen deze Akademie, in deftig Nederduitsch vertaeld, en by den Boekverkooper KROON alhier gedrukt, in groot Quarto, bladz. 52. Was het getal van hen, die zich den Graed lieten geven, in die eerste eeuw, over de Drieduizend, hoe groot moet dan wel het getal der andere Studeerende Heeren zyn geweest? daer elk weet, welkeene menigte van Beoeffenaers der *Historiën*, *Welsprekendheit*, *Oordeelkunde*, en *Taelen* 'er zyn; terwyl zeer weinige (buiten de *Juristen* en *Geneeskundigen*) uit de andere Fakulteiten, en gewisfelyk verre de minste van hen die zich op de *Wyshegeerte* toeleggen, ja zelfs maer een heel kleen getal in vergelyking der overige uit de Studenten in de *Godgeleerdheit*, den *Graed van Doktor* verzoeken, schoon zy met lof hunne Leeroeffeningen voltrekken, en jaeren agtereen met yver en gewenschte vrugt aen de Akademie blyven, om zich tot de eerste en voornaemste posten bequaem en waerdig te maeken; in welkezy ook metderdaed verheven worden.

(d) Waervan de wydberoemde Hoogleeraer JOH. GEORG. GRAEVIUS (het Vyftigjaerig Feest dezer Hooge Schoole, A. MDCLXXXVI. op last der Ed. Gr. Agtb. KURATOREN vier-

het de GODSDIENST met welken men begon, of (om het in wat ontwikkelder woorden open te leggen) de ZEGEN van den ALDERHOOGSTEN, te voren en daerby, zoo vuurig van Gewyd en Ongewyd, door verordening der Overheden, afgesmeekt, en op den Godvrugtigen Aenvang, uit den Troon des HEMELS, met het weldaedigt schynfel der Dierbaare GERECHTIGHEITZON, over UTRECHTS Verstandigen en Deugdzaemen nederge- daeld (e). Deze Zegenende en Allesbekroonende GODS-

rende,) opentlyk verklaerde, " dat 'er naeuwlyks eene plaats in de werelt gevonden word, ,, waerin de Zanggodesfen def- ,, tiger of aengenaemer kunnen woenen, of heiliger en lieffe- ,, lyker geëerd worden". Ik hael dit aen uit de zoo even bygebragte vertaelde *Redevoering* van Professor DRAKENBORCH, bladz. 49. Doch 'er staet niet by, ('t geen my echter zeer waerschynelyk dunkt,) dat de Groote GRAEVIUS met die woorden voordagtelyk gezinspeeld kan hebben, op drie versen uit het *Carmen* van den Heer RODOLF NYPOORT, op de Inwyding der ILLUSTRÉ SCHOOL, A. MDCXXXIV. in 't welk die Dichter, onder andere, zingt: *Et toto licet evageris orbe, Non au- gustior, aut magis venustus, Nec Musis magis aptus, est recessus!* Datis:

*Laet elk door beel de werelt trekken,
Geen wyk zoo luisterryk, of schoon,
Nogt dienstiger voor d'edlen troon
Der Wetenschappen, zal het zoekend oog ontdekken.*

Zie dat *Carmen*, nevens andere, gevoegd by J. WESTERBURGIT *Abenaem*, agter de *Illustris Gymnasi Ultrajectini Inauguratio*, te Utrecht by VAN HERWYK en RIBBIUS in groot Quarto uitgekomen. Te voren was dat *Carmen* in Plano gedrukt, zoo als ik het heb met dit Byfschrift: *Amor in Patriam & Musis prono Pof. RODOLPHUS NYPOORT.*

(e) Zondag voor de Inwyding der Akademie, den 13. Maert naer den Ouden Styl, 's jaers MDCXXXVI. wierden 'er plegtige Gebeden om Zegen over den Aenleg gedaen. Professor VOETIUS betoogde op dien dag, in eene Kerkelyke Redevoering uit *Lukas II. vers 46.* de *Nuttigheid der Akademiën en Schoolen.* Hy gaf die Preek terstond uit, met een kort Voorberigt, 't

14 GEDAGTENIS VAN UTRECHTS

GODSDIENSTIGHEIT van den Aenleg, federd blakende gehouden, maekte de gelukkige Standsgelegenheit, en all' wat tot den bloei dezer Doorluchte en Hooge Wysheit-School iet toebrengen kon, by uitnemendheit voor alle verstandigen en deugdzaemen wenschelyk, en op den duur begeerd.

Zulks

welk in den herdruk dier Kerkrede, A. MDCXXXVI. by VONK VAN LYNDEN uitgekomen, agter den Tytel te lezen, verklaert: „ dat de MAGISTRAET VAN UTRECHT het noodige en heiligewerk, „ van haere Nieuwe Akademie, MET GOD „ WILDE BEGINNEN, en dat zy daerom het Gebed, in de „ Gemeente, verzogd had”. Die Grootagtbaere Schilden der Goede Burgerye hadden, in de jongste twee jaeren, de vrugt van 't Godsdienstig Bidden om Zegen, met betrekking tot haere Illustre School, blykbaer gezien. En men stae my toe, de vuurige Bede van den Heer Sekretaris JOH. NYPOORT, by 't sluiten zyner Inwyding-Oratie A. MDCXXXIV. gedaan, met zooveel te meer gereedheit hierin onze Tael over te schryven, als de Verhooring derzelve door den gezegendsten bloei bevestigd wiert, en deze bloei myn gezegde hiervoor stevigt. Men kan de Oirspronkelyke Latynsche woorden in die Oratie zelve zien, Litera E. van IOANNIS NIPORTII I. C. Civitati Ultrajectinae à Secretis, ORATIO in Illust. Gymnasia Ultrajectini INAVGVRATIONEM, met de INAVGVRATIONE zelve en de andere Latynsche Inwydingsredenen van de Professoren VOETIUS, MATTHEUS, ÆMILIUS, LIRAEUS, en RENERIUS, in eenen Bundel, (ter voorige Aentekening (d) gemeld,) by één gedrukt. Het Gebed van den Sekretaris luidt dus in 't Vaderlandsch: „GY ó Algoede en Eeuwig- „ groote GOD! Opperste Scheidsheer der Dingen! die alles „ door uw wenk en hoogste gebied regeert en sfiert! U, ó „ Bron en Uitdeelder van alle Goed, die aen allen, welke [om „ haer] bidden, mildelyk en onverweten, Wysheit toedeelt! „ U smeeken wy ootmoedig, dat Gy ons verstandige harten „ in Goddelyke en Menschelyke Zaeken geliefst te geven! en „ dat Gy deze School, wier Inwyding wy vieren, door uwe „ Weldaedigheid omarmen en vervolgens zegenen wilt! „ OPDAT ZY GEDUURIG TOENEEME, en in alle Eerwaardige „ Wetenschappen en Roemryke Konsten OP DEN DUUR MOGE „ BLOEIEN EN VOORTGEZET WORDEN: tot eere van uwen GOD- „ DELYKEN NAEM, stichting der Kerke, en heil van 't Gemeen- „ nebest!”

Zulks zy, na enkel twee jaeren tyds, „ van eene
 „ kleene Leer-Kapel, die veele Grootte Tempels
 „ in luister te boven ging, tot een den volmaekften
 „ en heerlykften [Akademie-] Tempel, verheven
 „ wiert (f). Trouwens deze GODSVREEZE,
 deedt haer reeds by de Opregting, en fints by haere
 Verheffing tot eene Univerfiteit, ten Zin-en Wa-
 pen-Beeld, de *Straelende Zon* kiezen, hebbende
 UTRECHTS *Schild* op 't hart, en dit Bedefchrift om
 haer: VERLICHT ONS ô ZON DER GEREG-
 TIGHEIT (g)! En inderdaed, zonder het hier te
 prediken, wat men ook doe, of aenvange te doen,
 de GODSDIENST ciert, de GODSDIENST ze-
 gent, de GODSDIENST bevestigt, der Menschen
 Pogingen. Dat Wapen, dat SOL JUSTITIAE
 ILLUSTRANOS, heeft de Akademie gewisfelyk
 ook om die reden voor haeren ingang gezet (h); zy
 wilde het met haer Zegels uitbeelden (i); zy fchroef-
 de het op haere Eer-en Gedenk-Munten (k); en zy
 liet

(f) De Profefor DRAKENBORCH, in zyne Redevoering voor-
 gemeld, bladz. 40. geeft dit op als de uitdrukking *een's Ver-
 maerden Redenaers*. Ik denk, dat dit de wydberoemde GRAE-
 VIUS zal zyn; maer ik kan my des niet verzekeren, by man-
 gel, zoo van dezès welsprekenden Mans *Oratie op 't Vyftig-
 jaerig Feest* der Akademie, als van de *Latynfche Redevoering des*
Eerftgemelden Hoogleeraers op 't Eeuwfeest derzelve.

(g) Dat men toen reeds dat Wapen en Omschrift in 't
 Latyn, gelyk het aenftonds hierop gemeld word, verkoos,
 is te vermoeden, wanneer men 't oog flaet, en op den Ty-
 tel, en op 't Slot, der Latynfche Befchryving van 't Inwyden
 der Illuftre School, hiervoor aengehaeld.

(h) Boven de deur van 't Munfterkerkhof.

(i) Dat Zinnebeeldig Wapen ftaet op het Groot en Kleen
 Zegel van de Doktoraale Bullen.

(k) De Goude en Zilver Gedagtenis-Penning van het Hon-
 derdjaerig Feest der Akademie, in MDCCXXXVI. bewyft dit.
 Men ziet 'er de Prent van op den Tytel en aen 't Slot van
 Profefor DRAKENBORCHS vertaelde *Redevoering*, en boven 't
 fracie

16 GEDAGTENIS VAN UTRECHTS

liet het prenten voor verscheidene Redevoeringen, welke in heuren naem uitgesproken en gedrukt wierden (1). „ Dat die Bede door alle de eeuwen voor „ het oog en in het hart stae van elk, die, met wyze „ en leergraege voeten, de Gewyde Heiligdom- „ men van UTRECHTS UNIVRSITEIT betreden!

Deze van den ALMAGTIGEN en WELDAE-
DIGEN GOD gezegende bloei en vermaerdheit der Stichtsche Akademie was zoo uitlokkende, dat niet slegts NEDERLAND en alle gewesten van EUROPA, maer zelfs de wereltdeelen van ASIA en AMERIKA, derzelver wakkere Jongelingen herwaert zonden (m). En hoe veele Grooten en Aen-
zien-

fraeie vers van Dus K. WESTERBAEN, ter Verklaringe van die Penning.

(1) Zie van de vroegere Oratiën die van den Heer Advokaet DE ROY MDCXLV. gedaen, en van de laetere die des Hoogleeraers DRAKENBORCH, A. MDCCXLVII. uitgesproken: behalven de Redevoeringen, enz. in 't jaer MDCCXXXVI. op het Eeuwfeest in 't licht gegeven. Vooral kan men hier by doen, dat die Zinspreuk meer dan eens ten Redes-Onderwerp strekte, aen Beroemde Profesoren dezer Hooge Schoole, by 't aenvaerden van hunne Bediening, of by 't overdragen van den Akademie-Scepter; gelyk in 't eerste geval A. MDCLXXVII. aen Profesfor P. VAN MASTRICH, en in 't laetste aen Profesfor F. A. LAMPE in 't jaer MDCCXXVI.

(m) Zie F. HALMA's *Tooneel der Vereenigde Nederlanden*, I. deel, bladz. 10. Ook 't Larynsch Vers van den Heer HENNI-
NIUS, op het Vyftigjaerig Feest der Akademie: waerin, onder andere, gezongen word:

*Ut semper salers pendebat ab ore Docentum,
Sic porro veniat cunctis auditor ab oris,
Quique bibunt Rhodanum, Rhenum, Tamesinque, Tagumque
Perque sacras redeant artes ad culmina laudum!*

Dat 's voor Nederduitsche ooren:

*Gelyk de leergraege aen den mond van Schrandre Mannen,
Hier altoos vlytig bong;
Zoo koome, uit ed'le drift ter Wysheit aengespannen,
Van allen oorde en tong,*

Een

zienlyken hebben zich wel van het Onderwys de-
zer Hooge School bediend (n)? Vooral zal zy het
altoos haer geluk en eere rekenen, dat zy den Door-
luchtigen Grootvader en Vader des tegenwoordi-
gen Erftadhouders, onder heure Queekelingen
mogt tellen (o). Hierdoor brak de Akademielifde
voor het Huis van ORANJE en NASSAU met zooveel
te levendiger vlammen uit onder 't eerbieden van
Vorft FRISO, als Erftadhouder, in het XLVIIste
jaer

*Een drang van hoorderen ook die de Rhone drinken,
En Rbyn, en Theems, en Taeg,
Terwyl gewyde Konst ben, weérgekeerd, doe blinken
Met lof, die bunnen naem ten top van glorie draeg'.*

Dit schoone vers wiert A. MDCLXXXVI. by FRANÇOIS HAL-
MA, (toen hier Akademie-Drukker,) in Plano uitgegeven.

(n) „Indien wy (zegt de Heer Profefor DRAKENBORCH,
op de 53ste bladzijde van zyn Weleds. meergemelde vertaelt-
de Oratie,) „indien wy alle de geenen, welke pronkten
„met eertytels van Baroenen, Ridders, Graeven, of Prinçen
„wilden optellen, die wy weten, dat . . . van alle kanten
„tot onzen Utrechtschen Tempel toevloeden, wy zouden
„schier alle met naeme moeten noemen, of die zelf, of
„wier Vaders, de hoogste waardigheden aen Keizerlyke en
„Koninglyke Hooven bekleed hebben. . . . Ja men zou
„een lange lyft moeten oplezen van de meeste Vorstehui-
„zen van *Duitschland*, en de Nabuurige Ryken, als *Zweden*,
„*Deenmarken*, *Saxen*, *Brandenburg*, *Hesfen*, *Holstein*, *Anbalt*,
„*Lichtenstein*, *Auërsperg*, *Oostfriesland*, *Furstenberg*, *Trautson*,
„en ontelbaere anderen.” Zooverre die Hoogleeraer. Men
kan 'er sederd, behalven andere, byvoegen, de Prinçen van
Anspag, *Nassau-Ufingen*, enz.

(o) De Doorluchtige Grootvader JOHAN WILHEM FRISO
quam hier, door bestelling van Koning WILLEM DE DERDE,
zynen Oom, die hem ten Erfgenaem verklaerd had; de Door-
luchtige Vader WILLEM KAREL HENRIK FRISO quam 'er door
keure van Vorft KAREL, Landgraef van *Hesfen*, zyn Grootva-
der en Voogd, die verscheidene van zyne Zoonen, en onder
die FREDRIK, naderhand Koning van *Zweden*, nae UTRECHT
ter Hooge Schole had gezonden. Zie DRAKENBORCH VOOR-
gemeld, bladz. 54; 55.

18 GEDAGTENIS VAN UTRECHTS

jaer dezer Eeuwe; terwyl zy met onbezwalkten gloede herblaekte by de jongste Komst en 't Vierdaegsche Verblyf van zynen Zoon, WILLEMDEN VYFDEN, binnen UTRECHTS zegenryke en gryze Muuren.

Trouwens, de Hooge School had, van haer begin af, beantwoord aen 't oogmerk van 's LANDS EDELMOGENDE STAETEN, en volvaerdig den werk gevolgd van haere KURATOREN, de GROOTAGTBAERE MAGISTRAET der Stad, en dus telkens haere zugt en hoogagting voor het altoosgeliefde Huis van ORANJE getoond, door Plegtige Begroetingen en Redevoeringen, ter Deelneming in de groote Lotgevallen van hetzelfde. Won dus, by voorbeeld, FREDRIK HENRIK, (des EERSTEN WILLEMS Zoon, en MAURITS Broeder en Staetvolger,) won zeg ik, die wakkere Vorst *Hulst*, in Vlaenderen; de UNIVERSITEIT VAN UTRECHT richtte haer *Trophaeum* deswegen in heur Gehoorzael, door den Heer Advokaet HUGO DE ROY, neef van Profesfor REGIUS, plegtig op (p). Verëerde Vorst WILLEM DE DERDE, na 't wyken der Franschen uit de Stad en 't Sticht, haer met zyn Komst, de Akademie begroette hem in den Dom met eene *Lofrede*, door den Beroemden GRAEVIUS,
in

(p) In zyne deftige Oratie, *Auriacus Triumphans* getyteld, en den 21 November MDCXLV. in de Gehoorzael der Akademie uitgesproken, op Hoog Gezag en Toestemming. Want dus staet 'er in den aenvang, *non propria tamen, sed eorum qui hic imperium obtinent, auctoritate et consensu.* „Nogtans [doe ik zulks] niet door eigen, maer door gezag en toestemming van hen, die hierin te gebieden hebben. En 'er word bygezet: *neque enim aliis Advocatorum hic mos est; quamvis alius maxime proprius.* „Want dit 's ook anders de gewoonte „niet der Advokaeten, schoon het eene daed is hen grootelyks voegende?

in 't laetst van April (q) MDCLXXIV. Wiert die Vorst, ter verlossinge van *Brittanje* over zee gestoken, tot Koning van *Engeland Schotland* en *Ierland* uitgeroepen, de Hooge School betuigde, by die groote gelegenheit, haere vreugde, op last der EDELMOGENDE STAETEN, door denzelfden Hoogleeraer JOANNES GEORGIUS GRAEVIUS, den elfden April MDCLXXXIX. En, om te spreken van 't geen wyzelve zagen en hoorden, by de Komst van 's LANDS ERFSTADHOUDER, in het jaer MDCCXLVII. weten wy, wiert zyne Doorluchtige Hoogheit door de Akademie, in eene plegtige Redevoering, uit den welsprekenden mond van den Rektor Magnifikus (*), op den 27sten July, in de voornoemde Kerk, begroet, en ongeveinsdelyk heil op heil toegebeden. En als nu dien Uitmuntendsten en Geliefdsten Vorst en zyner Koninglyke Gemalinne, 's jaers na zyne Inhuldiging, op *Nederlands* vuurige wenschen, in 's *Gravenhage*, eenen Mannelyken Erfgenaem geboren was geworden, deedt de Hooge School, volvaerdig den last van 's LANDS OPPERMAGTEN uitvoerende, de Domkerk, op den elfden April MDCCXLVIII. door de *Juichrede* van den Wydberoemden Hoogleeraer PETRUS WESSELING, wedergalmen van blydschap, terwyl hy 't VADERLAND met de Jonggeboren ORANJESPRUIT, in *Latiums* zuiverste tael, geluk wenshende, die Princelyke Telg, verklarender- en voorzeggender-wyze, (boven de

(q) By die Oratie zelve, staet nogt dag nogt maend gemeld, op en in welke zy gedaen is: maer zyne Hoogheit quam den 24sten April MDCLXXIV. in *UTRECHT*. Zie de *Hollandische Mercurius* van dat jaer, bladz. 97

(*) ARNOLD DRAKENBORCH, Professor in de Historiën, ook die der Vaderlandsche, midsgaders in de Welsprekendheit, en zoo in de Grieksche als Latynsche Tael.

de Zinneprent op den Tytel der Redevoering zoo be-
knopt als juist te zien,) noemde: SPES POPULI, GEN-
TISQUE PROFAGO; „de Hope van Neêrlands Volk, en de
Voortplanter van het Doorluchtige Geslagt (r). — En
juichte de STICHTSCHE AKADEMIE in den blyden
Voorspoed van 't Vorstelyk Huis; zy toonde niet
minder haere liefde in 't deelnemen aen deszelfs
zwaerdrukkende rampen. Met welken donker
rouwfloers omhing zy zich, op voorgang en be-
sluit der EDELMOGENDE VADEREN van 't
STICHTSCH GEMEENEBEST, by den te vroeg-
tydigen dood van den Besten der Vorsten, WIL-
HEM KAREL HENRIK FRISO, vier jaeren na
de Geboorte van zynen gewenschten Erfprins. Te
dien droevigsten tyde, deedt de Universiteit, door
haeren WESSELING, op den elfden February
MDCCLII. de voornoemde Hoofdkerk, met all's
Lands Ingezetenen, al klagende uitroepen; HEU!
PACIS OCCIDIT AUCTOR; „Ach! Ach! de Maker
„ van den Vrede is gestorven” (s)! En niet minder
deelde

(r) De Latynsche Oratie, in groot folio by den Akade-
miedrukker JOH. BROEDELLET, vertoont dit. Het Zinnebeeld
zelf doet ons eene edele en jeugdige Vrouw zien, by een
uitspruitenden Oranjestam staende, in eene houding, volgens
welke zy aen Neêrlands vrye en kloekmoedige Maegd, (met
opene armen en eerbiedig, ter ontfanging van 't groot schenk-
aetje gereed, toeloopende,) een beminnelyk Kind aanbiede,
't Loofwerk bestaet uit twee vrugtbaere Oranjetakken, ter-
wyl twee vlugge knaepjes het Vorstelyke en Gekroonde Wa-
penschild torsfen.

(s) Geprent in 't Bovenschrift des Zinnebeelds; dat, in 't
koper gebragt, en op den Tytel der Lyk-Oratie te zien, een
Treuregestigt vertoont, in welks voor- en zyde-nissen men
het staeven van den jongsten Vrede, en gepaste Wapenschild-
den, beschouwt. Boven op hetzelfde heeft men het Borst-
beeld van den Overleden Erfstadhouders, met de Tekens van
zyne Land en Zee-Voogdy: zittende de schreiende Maegd
van Nederland aen de eene zyde, en het leetdragend Geheue

deelde zy in het verdriet van ORANJE en BRONSWYK-LUNENBORCH, toen, zeven jaeren daerna, FRISO'S Vorstelyke Weduw, ANNA Englands Kroonprinces, haeren Gemael nae de Eeuwigheit volgde; wanneer de nu tweemaal gemelde Hoogleeraer, den 9den Maert MDCCLIX. naer last der STAETEN's Lands van UTRECHT, en ten monde der Univerfiteit strekkende, het Sterven dier Koninglyke Princes in eene Lyk-Oratie vereeuwigde; terwyl hy 't STICHT en heel NEDERLAND godvreezend deedt beruften in de Schikking des HOOGEN HEMELS; en de Rouwsmart leenigde, door 't oog ende hoop van elk te vestigen op den JONGEN ERFSTEDERHOUDER: als had de Welsprekende Professor, in naem der Hooge Schoole, ons allen toegeroepen: IN PROLE SUPERSTES; „*In haer Krooſt overleefd zy den Dood (t)*. — Dus betoonden de Hoogleeraers van UTRECHTS Akademie, telkens op den wenk der STAETEN en het besluit der KURATOREN, hun ongehuicheld deelnemen in alles wat den NEDERLANDSCHEN STAET en 't HUIS VAN ORANJE betrof. Gelyk zy dan ook hierom, onversaauwd in hunnen yver, by de jongstledene her-

stelde

gen aen de andere; terwyl op den grond, te wederkante van het *Castrum*, de weenende Wysheit en treurende Koophandel staen.

(t) Dit is de Zinspreuk der Indrukplaat van den Tytel dier Oratie. Deze prent vervat eene Koninglyke Lyktombe, in een Cypresenhof, tegen een hoogen Gedenksteen, of daermede veréénigd. Boven staet het gekroonde wapen der Vorstinne: ter eene zyde word het Borstbeeld van haere Koninglyke Hoogheit door den Tyd omvat en verheven; ten anderen kante van het Praelgraf zit de Nederlandsche Maegd te treuren by een geknóttten Boom, die te wederzyde een bloeienden Tak uitschiet. Op den voorgrond weent de Wetenschap, met de tekens van de Konsten, in welke de Overledene Vorstin zich gewoon was te verlustigen.

stelde Vreugde, en de aenvaerding van 't Hoog Bewind door Prins WILLEM DEN VYFDEN, nu Meerderjaerig geworden. den wil en 't welbehagen hunner EDELMOGENDEN en GROOTAGT-BAEREN volgende, volvaerdig besloten, zyne Doorluchtige Hoogheit in eene Lofrede plegtig te begroeten; als dien zy zich verzekerden voor hunne Akademie in 't byzonder, en voor alle Geleerdheit-lievenden in 't gemeen, een wakkeren Stut en gewenschten Begunstiger te zullen zyn. Op zyn plaats zal van de uitvoering dezès Besluits iet breeders gemeld worden (u). 't Is tyd, dat ik my van de Hoogleeraers der Universteit tot hunne Queekelingen keer.

De Zoons en Leerlingen dezer Wydvermaerde Hooge School volgden altoos de schreeden hunner Onderwyzers. En niet minder dan elders, met waerheit de Hope van 't Vaderland, de Liefde hunner Ouderen, de Eer van hun Geslagt, en de Vreugde en Lust hunner Profesoren, zynde, hebben zy in vroeger en laeter tyd telkens uitgemunt, zoo door ongeveinsden Yver voor de eere van hunne dierbaere Wysheitmoeder, en door zugt om 't welzyn van Land en Kerk elk op zyn tyd en post eens gelukkig te mogen voortzetten, als door Eerbied voor 'sLANDS wettige OPPERMAGT en Liefde voor 't Huis van NASSAU-ORANJE. Wat zy by iedere Plegtige Gelegenheit in de vorige eeuw, of in de vroegere dagen der tegenwoordige, verrigt hebben, laet ik, dien 't lust, elders naegaen. Maer wat zy by
de

(u) Als ik van de Lofreden aen dien Vorst, door den Heer Professor REITZ, op Hoogen Last, ter Domkerke gedaen, spreken zal. Terwyl wy op den tytel dier Oratie het juistgepast Zinnebeeld, en de spreuk *HOC MUSAE VINDICE TUTAE*, zullen lezen.

de Komft en Inhuldiging van den Onfterffelyken FRISO deeden, fchreef ik (is reeds gezegd) elders. En met welke goude Verzen bejuichten zy de Geboorte van WILLEM DEN VYFDEN! Ook heugt ons, welken neérflagtig Lykgebaer zy toonden by de twee bovengemelde Wederspoeden des Vorftelyken Huizes. Doch, laet ik voor dien treurigen nacht van verdriet en rouwe de gordyn fchuiven van eerbiedig ftilzwygen en berusten in GODS Weg; en de oogen veftigen op heuchelyker dagen, welke Nederland en 't Sticht met verquikkende morgenftraelen getrooft hebben.

De Studeerende Jongelingen van UTRECHTS Akademie mogten nu vernemen, hoe de jonge Erftadhouder, hen ten spoore en prikkel, in alderleië Wetenschappen yverde en uitmuntte (v); terwyl hy, ter Oudte van Agttien Jaeren, ('t perk van 's Prinzen Meerjaerigheid,) in wyze kunde rypende, van zyne Hooge Waerdigheden eerlang plegtig bezit ftondt te nemen. Die Gewenfchte Dag zou op den 8ften Maert MDCCLXVI. den Vaderlande aenbreken. Dat gelukkig jaer begon derhalven niet zoodra met een vrolyke Zonneschyn, (gelyk het op dien voet voortliep, en zynen kring voltrekke!) of elk was, in alle de Zeven Veréénigde Geweften, en de Genera- liteits Landen, ja tot in de Ooster- en Wester- Indië, en waer niet al? in de weer, om zyne byzondere met de algemeene Blydfchap over die Heuchelyke Gebeurtenis te paren. Dus was Holland en Zeland vooraf, het Sticht vervolgens, ook UTRECHTS Stad en Burgery, maer niet minder de Akademiejeugd, bezig, met Beradingen en Toerufingen, om den Vorft, by zyne

In-

(v) Bezienswaardig is deswegen de Lofreden van den Leidfchen Hoogleeraer ANDREAS WEISS, by 's Prinzen Tegenwoordigheid te Leiden gedaen.

Inhuldiging, op eene staetelyke wyze te begroeten. Met het fluiten van January MDCCLXVI. quamen des de zoogenoemde Pretors van alle Kollegiën der byzondere Wetenschappen (*w*), door eenige derzelve deswegen ondertaft, volvaerdig by één. Zy formeerden in hunne eerste Vergadering het hoofd van een Blad, waerop ieder der Heeren Studenten, met naeme, zyne gereedheit tot het voorgestelde werk zou mogen verklaren: gelyk terstond daeraen gescheide; vernemende men, in eene volgende Saemenkomst, op den vyfden van February gehouden, een zeer aenzienlyk getal van naemien op de voorgedagte Bladlyst getekend (*x*). En wie zou hier agterblyven? daer men eerbied te bewyzen stondt aen een Vorst, dien zy alle eene ongeveinsde liefde en agting toedroegen, en in wien zy, als regtshapene Beminnaers van 't Veréénde Nederland, eenen Getrouwen en Onvermoeiden Voorstander van onze

Vry-

(*w*) Naestdenkelyk zal deze GEDAGTENIS ook onder oogen komen, welke zich geen klaer begrip, by middel van ondervinding, kunnen voorstellen, wegens eenige bewoordingen, nu of dan gebezigd, schoon zy aen Burgers eener Universteit gemeenzaem, en bepaelder van zyn zyn dan eene Nederduitsche Omschryving. Ten gevalle der eerstgemelden dient, dat de Hoogleeraers eigentlyk hunne Kollegiën van Onderwys aen hunne Huizen houden, in daertoe geschikte Kollegiekamers; dat de Studenten, welke hun Onderwys ontfangen, zich gewoonlyk Intekenen in ieder Kollegie, voor den *Cursus* oft Loop der Wetenschap, die zy verkiezen; dat uit de *Veterani*, dat's te voren zulkeen Kollegie bygewoond hebbenden, eenen gekoren word, die het *Album* oft Boek dier Intekening houdt, en de Boeten van Agterblyving, Regelbreuk, enz. optekent en invordert. Deze Oudste der Studenten van elk Kollegie heet *Prætor*, zooveel als Schout, naer den zin en het ampt der met dien naem getyelde Toezienders en Wetshandhavers by de Oude Romeinen.

(*x*) *Korte Opgaef* enz. (op de Lyst van *Memoriën* en *Stukken*, bladz. 8 met A. getekend, en getyeld: *Korte Optekening van de Besluiten en Togten der Heeren Studenten*.) Bladz. 1.

Vryheden en gezegenden Welvaart te gemoete zagen. — Hierop wierden, in 't Groot Auditorium (y), alle die ingetekend hadden, tegen den 8. February, by één verzogd (z). Die dag gekomen zynde, was 'er eene menigte van meer dan honderd zestig studeerende Jongelingen saemen (aa): alle, schoon verschillende van geboorteplaets, wetenschapverkiezing, en jaeren; elkander evenzeer waerdeerende, en met eenzelfde zugt beziel. 't Was by hen, tot een eerlyk en alderedelst einde, *méns una, eadem cogitatio, par voluptas, aequa sententia*; „ een „ veréénigd gemoed, dezelfde gedagte, gelyke zugt „ en lust, en een eenpaerig gevoelen (bb). Dan, het sprak vanzelve, d'er diender, onder de gelyk en en éénswillenden, Bestierders en Handhaevers te wezen, welke de Gemeene Zaek van allen, langs de geschikste wegen tot haer beoogd doel deeden reiken. Zoo is 't. Het Heiligdom der Vryheit pleeg altoos door wyze en billyke Wetten omheind, en van

op-

(y) Of de Grootte Geboorzaal der Hooge School. Alwaer de Oratiën van alle de Hoogleeraers geschieden; terwyl 'er de Openbaere Lessen worden gedaen van de Profesoren in de Godsgeleerdheit, en in de Regten: ook worden 'er de Opentlyke Disputen onder Voorzitting, in die Twee Hooge Wetenschappen, in de Medicynen, en ter Graedverkryginge in alle de Fakulteiten, gehouden. In een Boven-Geoorzael, met eenige trappen op, aen de regterhand van den Ingang der Akademie, niet ver van de Munsterkerkhofsdeur, lezen de Hoogleeraers in de Geneeskunde enz. En in het zoogenoemde *Kleene Auditorium* worden de Opentlyke Disputen onder Voorzitting gehouden in de Wysbegeerte, Historiën, en Taalen.

(z) *Korte Opgaef* enz. bladz. 2.

(aa) Volgens de *Lysten der Intekening*; en de *Alphabelische Naemlyst*.

(bb) Zoo maelt LAKTANTIUS, de Cicero der Kerkelyke Schryvers, de overéénkomst in driften af, van DIOKLETIAEN en MAXIMIANUS HERCULIUS, in zyn Boekske *de Mortibus Persecutorum*, Oper. p. m. 1069.

oplettende Toezienders bewaakt, en in stand gehouden, te worden. Dit kon nimmer deszelfs natuurlyk eigendom verkorten, nogt zynen redelyken glans ontluisteren; wat zich ook de Dweepzagt, of liever onrustigwoelende Eigenwaen, (losheit en ontslag van vreeze en teugel voor echten Vrydom nemende,) ooit ofte ooit in den wuften geest mogt brengen. Neen! het braeve Jongelingschap van UTRECHTS Hooge Leerschool hoorde niet zoodra het verzoek en voorstel, (by de Prætors en Beleggers van die Byéénkomst gedaen,) om *Directores*, dat 's Bestierders van alle de zaeken tot de Onderneeming betrekkelijk, te kiezen, of zy billykten zulks terstond. Maer men moest nader komen; des wiert hierop voorgedragen, of de Bestierders, welke men nu vastgesteld had te benoemen, in hunne Regeling der Zaeken, de Orde en Schik die men in 't jaer MDCCXLVII. hieldt, zouden volgen, dan of zye een nieuw Plan deswegen vormen, en ter goedkeuringe van allen aanbieden, moesten? Men besloot éénmoedig, dat het eerstgemelde, zooveel de tegenwoordige omstandigheden toelieten, zou gevolgd worden. Dus wiert met algemeene goedkeuring het voorstel gestaefd, om een Tiental van Bestierders te kiezen; maer tans zouden het vier Heeren uit de Theologifche, vier uit de Regtsgeleerde, en twee uit de Geneeskundige Studenten, zyn. Ingevolge hiervan tradt men tenzelfden agtsten dage van de maand February ter benoeming, en wierden met algemeene stemmen tot Direktors verkoren: uit de Studenten in de Godgeleerdheit JOHANNES WILHELMUS VAN YSSUM, JAN HENDRIKX RYNINK, GERARD JAN VAN HASSELT, en JAN DUYMAER VAN TWIST. Uit de Beyveraers van Beide de Regten JOAN BERNDT BICKER HENDRIKSZON, HARMEN

MEN WILLEM TEN BRINK, HERMANUS VERMEULEN, en HORATIUS LEENDERT LAUTA VAN AYSMA. En uit de Geneeskundige Studenten NIKOLAES GROES, en HENRICUS AMELIUS BACHIENE (cc).

Nu was het behoorlyk regelen en schikken van zaaken de gewigtige post van deze gemelde Tien Verkorenen. Zy zagen duidelyk, dat dit hen, by't genot van eere en genoeg, merkelyken last op de schouwers lei; wetende tot geene Gezagvoerders, maer enkel tot Voorgangers en Beleiders van all' wat loffelyk in dezen was, benoemd te wezen. D'er verschenen op het levenstooneel, nu of dan, persoonen van eene zoo laege verdieping, dat zy, een weinig boven den gemeenen grond verheven, zich ligtelyk vermaeten, uit de hoogte te spreken, en hunnen haen (dikwerf een arme en schorre kraei) koning te doen kraschen. Maer van edeler aert en verstandiger geestneiging wilde zich ons Tiental van Geleerde Jonge Heeren betoonen. Zy, geenszins met zichzelfe nogt met hun bewind ingenomen, begrepen, dat zy de heilige gelykheit onder de eenzeldig regthebbenden ongekrenkt moesten bewaren: en dus beraemden zy onderling niets, als nae vriendelyk wikken en wysfelyk overwegen; terwyl zy, eer het ten vastgestelden Regel te maken, ieder stuk voorzigtig ter proeve aen de menigte hunner medegenooten voordroegen, om dus, met gemeen goedvinden werkende, aen alles des te williger en blymoediger gang te geven. Alleen moest 'er een hechten band zyn, waeraen zyzelve zich de eerste en voorste bonden. Deze was eene Naemtekening, door hen in dezelfde maend February beraemd, waer-

by

(cc) Korte Opgaef van 't geen door de Studenten verrigt is, bladz. 3.

by zich een iegelyk gehouden verklaerde, voor zyn hoofd zekere fom, tot de gemeene kosten, te zullen opbrengen, onder verdere verbindtenis, dat, indien de getekende penningen niet toereiken mogten, elk voor zich, in gelyk aendeel, het ontbrekende zou vervullen. Waerby tevens het verding was, van niemand in de Plegtigheid rang of deel te geven, welke zich niet door dat Verbandschrift tot het gezegde verpligte (*dd*). Dit, op zyn tyd voorgedragen zynde, wiert de Ondertekening met alle volvaerdigheid van de meesten gedaen; schoon waer is, dat, gelyk reeds in 't begin eenige weinige der Heeren Studenten niet opquamen, om in de Plegtigheid mede te werken, 'er nu ook dees en die zich van de Tekening verschoonde, of tegenwoordig getekend hebbende sederd van andere gedagten wiert. Hier kon wel iet op aangemerkt worden: doch, alzo my de redenen van deze byzonderheit onbekend bleven, wil ik 'er niets nadeeligs overgissen, maer ze van den vriendelyksten kant beschouwen (*ee*); vaststellende dat zy geenszins uit onverschilligheid of stompheit sproot. Want geene, die ondanks bondige voorstellen averegts zouden handelen, nogte eigenzinnigen, die altoos den versleten toon willen slaen, ken ik hier. Maer zoo wel als ook **CHORILUS**, r' onzer inwendiglachende verwondering, onder de menigte van fraeie vernuften, by geluk een goed vers of drie in zyne rymen doedt lezen, zoo kan zelfs, schoon 't jammer is, de wakkere Ho-

ME-

(*dd*) Korte Opgaaf, enz. bladz. 3.

(*ee*) *In re dubia benigniorem interpretationem sequi non minus justus est, quam tutius.* „ Wanneer de zaek in twyffel staet,
 „ is het niet minder billyk dan veilig de gunstigste verklaring
 „ te volgen. *Lib. 50. Digest. Tit. 17. de Divers. Reg. Jur.*
 „ l. 192.

MERUS nu of dan wel eens dutten (ff). En hen, welke met het vermogen, 't welk hunne beenen hebben, te raede gaen, zonder dat zy op den koers van andere smaelen, mag en moet men, zeker, het bestek van hun eigen pad laten maken (gg).

Ondertuschen rees 'er eenig bedenken by sommigen, of de Tien Direktours, uit hoofde van hun bestier, ook Geleiders zouden zyn van de Optogten, gelyk het in den jaere MDCCXLVII. geweest was; dan of men die Posten tans best door eene nieuwe en byzondere verkiezing, 't zy aen hen, 't zy aen andere, zou opdragen. Deze en geene spraken 'er van, naer 't hen best dagt; gelyk het in zulk slag van zaken gaet; terwyl het ligt gebeuren kan, (om niet te zeggen, naer 't menschelyk gestel en der dingen aert moet gebeuren,) dat op hen, welke nu in 't midden van zekere kringen, als zooveele aspunten, staen, zoowel schuinsche als regte oogstraelen vallen. Maer de Bestierders, wien het, (schoon meenende dat het stuk vanzelf sprak, aengemerkt het

Plan

(ff) Ik zinspeel op de betuiging van HORATIUS, *de Arte Poëtica*, vers. 354 — 359.

*Ut Scriptor si peccat idem librarius usque,
Quamvis est monitus, venia caret: et Citharoedus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
Sic mihi, si multum cessat, fit CHOERILUS ille,
Quem bis terque bonum, cum risu miror: et idem
Indignor, quandoque bonus dormitat HOMERUS.*

Men leest den zin hierboven; en de Verstandigen hebben geene nadere uitbreiding of overbrenging noodig.

(gg) — *Versate . . . quid ferre recusent. Quid valeant humeri.* HORATIUS *de A. P.* vi. 39, 40. En de Regel is bekend: *Ultra posse nemo obligatur.* Of, zoo gy wilt, *Impossibile nulla obligatio est.* „ Men is ongehouden tot het vatten van „ iet dat buiten reik van onze ooggen en hand is. L. 185. „ *D. de Divers. Reg. Juris.*

Plan van MDCCXLVII.) eeniglyk te doen was om 't wel regelen en uitvoeren der Plegtigheid, ten meesten genoegen van, en ter wydftrekkendster eere voor, allen, besloten, tot het vreeëlievend veréenen van dat verschillend inzicht, eene Algemeene Vergadering te lagen, gelyk wy hier zeggen, dat 's te beleggen oft saem te roepen. De dag daertoe, eer nog de maend van February eindigde, gekomen, en all' de menigte in de Groote Gehoorplaats der Akademie, gewoone stede van haere byéénkomst, vergaderd zynde, droeg men de gemelde Bedenke-lykheit, nevens nog een ander punt, hiermeê verknogt, of 'er uit vloeiende, voor. Tewel, by 't omvragen, of de Bestiiders, als *Officers*, dat 's Togtgeleiders en Aenvoerders van 't Geleerde Heir, zouden erkend worden dan niet, voegde men, of 'er, ingevalle van ja, door hen niet op staende voet diende getreden te worden tot het verkiezen van een Agttal *Adjulanten* oft Medehelpers, drie uit de Theologische, drie uit de Juridische, en twee uit de Geneeskundige Studenten. De Vergaderde Jongelingschap van UTRECHTS Wysheidschool erkende, op die omvraag, vooreerst de Tien Bestiiders voor zooveele Geleiders en Voorgangers der Togtgenooten; en ten anderen, gaven zy aen 't verkiezen van Medehelpers, zoo als 't voorstel luidde, hunne goedkeuring. Maer ten aenzien van het stuk der Bestiideren, nu ook voor Geleiders (waerover in 't jaer MDCCXLVII. geen bedenken viel) erkend, maekte men met algemeen genoegen deze verandering, dat 'er tegenwoordig geen van Tienen als Eerste Geleider bovenaen gesteld zou worden. Zy zouden alle gelyke waerdigheid hebben. Dus wiert hunne plaats sederd of naer de studiejaeren, of volgens de levensoudte, of wel by loting geschikt: waer- van het zekere my uit de overgeleverde papieren
niet

niet gebleken is. Wel, dat men tans eene byzondere eerepost maekte van de *Harangue* oft Aenspraek aen zyne HOOGHEIT te doen, en daertoe een, die niet van 't Tiental was, besloot te kiezen; wiens plaets uit eigen aert aen 't hoofd des Optogts zoowel, als aen dat der Gehoorgenieting van de Geleiders, behoorde te wezen. Hiertoe wiert in deze zelfde By-éénkomst de Heer JAKOB HENDRIK DE RIDDER verkoren. Ook benoemden de Bestiëders daerop aenstonds, in hunne hoedanigheid van Geleiders, uit kragt der goedkeuringe van het tweede voorstel, Agt Medehelpers. Namelyk, de Heeren HENRICUS JACOBUS SLOTSBOO, JOHAN JUSTINUS SAS, en CAROLUS BOERS, uit de Beyveraers der Heilige Godgeleerdheit. De Heeren STEVEN PIETER FRANZ., PETER ADRIANUS DE ROOCK, en HENDRIK JOAN VAN HULST, uit de aen 't Regt zich wydenden. En de Heer ROGIER VAN ALPHEN, met den Heer LODEWYK KAREL VAN LELYVELD, Studenten der Geneeskunde (*bb*). Omtrent deze Heeren is sederd eenige verandering gemaekt, zoo door toevoeging van eenen Algemeenen Medehelper, als door verkryging van andere posten, en uit eigen afstand van liever in de Gelederen te willen gaen: gelyk vervolgens op zyne plaets blyken zal; daer wy ook metéén gevoeglyk van de orde, in welke de Geleiders en de Medehelpers by de Optogten moesten gaen, gewag zullen kunnen maken.

Na deze groote en algemeene Saemenkomst, ter Berading en Beraming van de zoo even genoemde Besluiten, voegden zich de Bestiëders eenigereizen byéén, om de zaak der Inhalinge van den DOORLUCHTIGEN VORST, naer het Plan, dat men

A.

(*bb*) *Korte Opgaef ofte Optekening enz. bladz. 3 en 4.*

A. MDCCXLVII. volgde, zooveel met de tegenwoordige omstandigheden overéénquam, behoorlyk te regelen (ii). Ik heb nu al meermael van dat Ontwerp gefproken; niets gereeder was 'er, dan de des Begeerigen nae de toen uitgegevene *Beschryving* te wyzen; maer de Weetgraegen hebben die mogelyk niet alle by de hand; ook is 'er toen alleen het zae-kelyke van meêgedeeld. Ik zal het des onderaen in zyn geheel plaetsen (kk), als een welberaemd en le-

(ii) *Korte Opgaef enz. bladz. 4.*

(kk) 't Oirsprongelyk-bewaerde, door my aen de Tegenwoordige Bestierders, nevens andere Papieren tot de toenmaelige Plegtigheid betrekkelyk, op hun vriendelyk verzoek, te zien gegeven, was letterlyk dus: „ *Conditien en Manieren, waer op*
 „ *men besloten heeft, Zyne Hoogheid den Heere PRINCE van*
 „ *Oranje en Nassau, Stadhouder, etc. etc. etc. in te halen.*
 „ *1. Is besloten, dat de [afwezige] Heeren Studenten, zo het*
 „ *gebeurde, dat Zyne Hoogheid in de Vacantie hier kwam,*
 „ *haar geld zullen kwyt zyn, zullende alle Sollemniteiten door*
 „ *de presenten geperageert [dat is voltrokken] worden.*
 „ *2. Niemand, dan die geen, die ingetekent heeft, zal mo-*
 „ *gen de Sollemniteiten bywonen. 3. Alleen zal maar aan*
 „ *Studenten worden toegelaten op bovenstaande en onder-*
 „ *geschrevene conditien in te tekenen. 4. Indien 'er Docto-*
 „ *ren of Proponenten die noch collegien frequenteren [oft*
 „ *bywoonen] zich hier wilden byvoegen, zullen dezelve*
 „ *geadmitteert worden, edoch niet anders, dan met de rang*
 „ *van Studenten. — 5. De Studenten van de drie Faculteiten*
 „ *zullen door elkanderen gaan, zonder seperatie van Facul-*
 „ *teit. 6. Ieder gelit van het corps zal bestaan uit vier per-*
 „ *sonen. 7. En wel in het eerste zullen gaan twee Theolo-*
 „ *ganten [en] twee Juristen, by lotinge, onder de oudste,*
 „ *In de tweede ry een Theologant, een Jurist, [en] twee*
 „ *Medici, by lotinge, mede onder de oudste. 8. Na een con-*
 „ *vocatie van de Heeren Studenten, zullen de verdere ryen*
 „ *aan het lot gecommitteert worden. En indien 'er eene alte*
 „ *grote onegaliteit van grootheit [in de lengte] ware, zullen*
 „ *de Heeren Officiers dezelve verzoeken, om de egaliteit, zo*
 „ *veel mogelyk, te betrachten. 9. De Inhalinge zal geschie-*
 „ *den met twaalf Musikanten, die na de wil en zin van de*
 „ *Heeren Officieren zullen geplaatst worden. 10. De Heeren*
 „ *Offi.*

lezenswaardig Opstel; terwyl ik hier moet melden,
in

„ Officiers zullen verkiesen twee Vaandrighs. De ordonantie
 „ van de Vaandels zal staan ter dispositie van de Heren Offi-
 „ cieren. 11. De Processie zal geschieden met blanke degens,
 „ die doch niet uitgehaalt zullen worden, dan op ordre van
 „ de Heren Officieren. 12. De Heren Studenten zullen moeten
 „ enkele oranje cocarden en strikken aan de hoeden en de-
 „ gens hebben, een ijder naar zijn welgevallen. 13. De
 „ Heren Studenten zullen geobligeert zijn met witte hand-
 „ Ichboenen aan te komen. 14. Daar zal een Vuurwerk wor-
 „ den afgetoken op de plaats, die ons door de Regering zal
 „ worden aangewezen. 15. Provisionelijk zal worden inge-
 „ tekent voor Acht gulden; edoch indien 'er meer van doen
 „ waar, zal het verder moeten gefourneert worden. De be-
 „ taling zal by de intekening geschieden. 16. Wordt beloofd
 „ door de Heren Officiers, dat na de voltrekking van alles
 „ ordentelyk zal worden rekenfchap gedaan. 17. Een Illu-
 „ minatie word geaccordeert aan de beide zyden van het Aca-
 „ demie. 18. De Heren Profesoren zullen verzocht worden
 „ de Studenten de eer aen te doen om de Sollemniteit [en 'c
 „ Vuurwerk] by te wonen. 19. Daar zal wyn geschonken
 „ worden in alle ordentelykheid. 20. De Heren Studenten
 „ worden verzogt zich in alle ordentelykheid te gedragen.
 „ En zo het tegen alle verwachting mogt gebeuren, dat enige
 „ Heren zich in eenige onordentelykheid of wanordre, het
 „ zij in de procesfie, het zij bij het vuurwerk, of in den kring,
 „ te buiten gingen, zullen dezelve, om de luister en eer van
 „ het gezelfchap te bewaren, aanstonds door de Onderofficiers
 „ en haare adfiftenten worden weggeleidt. 21. De Heren
 „ Profesoren zullen verzocht worden, uit naem van de Aca-
 „ demie-[jeugd] eenen uit henlieden te nomineeren, om de
 „ Harangue aan zijne Hoogheid te doen. 22. De Heren
 „ Hongaren zullen *gratis* geadmitteert worden, mede te gaen,
 „ in dien rang, in dewelkezy door de Heren Officiers zullen
 „ geplaatft worden. 23. Is besloten, dat die Heeren die niet
 „ voor woensdag den... May hebben ingetekent, niet zullen
 „ geadmitteert worden, tenzy voor de zomme van vyftien
 „ gulden vyftien stuivers. 24. Het supplement is geaccordeert
 „ op zes gulden. 25. Die geene, die het bovengemelde sup-
 „ plement niet fourneren, zullen hun reeds betaalde acht gul-
 „ dens kwijt zijn, en niet in de procesfie of bij het vuur-
 „ werk onder de Heren Studenten geadmitteert worden.
 „ (Was getekend,) enz. enz. enz.

in hoever men 't volgde, of naer den tegenwoordigen eifch van zaeken veranderde, zoo als ik zulks, gins en elders, in de *Korte Opgaef van 't geen de Studenten deden*, bespeur (11). 1. Geene, als die intekenden, en de kosten droegen, zouden tot de Plegtigheid toegelaten worden. — 2. Waren 'er Doktoren of Proponenten, welke mede wilden doen; zy vermogten: doch zouden in dit geval als Studenten worden aangemerkt. — 3. De Ingetekenden zouden by de Optogten door elkander gaen, zonder den rang der Fakulteiten in agt te nemen. — 4. Het getal dat in ieder Gelid zou optrekken, vindt ik niet bepaeld; schoon het by den Optogt bleek vier geweest te zyn. — 5. Naer hunne Studiejaren zouden de Heeren Studenten elkander in 't optrekken volgen; te weten die van zes en vyf jaeren eerst, dan die van vier, daerop die van drie, vervolgens die van twee jaeren, en eindelyk zy die maer een jaer studeerden of in hun eerste jaer waren. — 6. Heeren, die reeds aen andere Akademiën gestudeert hadden, vermogten hunnen geheelen Studietyd byéén te voegen, mids 'er een jaer, of zoo op Gymnasiën twee jaer, aftrekkende, en zouden geplaeft worden onder zulken die het overblyvend getal van jaeren hier studeerden. 7. Men zou Twaelf Muzikanten hebben: waer van 'er zes, als de eerste troep, vooraen, en de andere zes in 't midden, by de Vaendels, zich zouden laten hooren. — 8. De Schik en 't Ciersel der Vaendelen zou aen de Heeren, tot Vaenvoerders te kiezen, en die de Vaendels te bekostigen hadden, onder gemeensgoedkeuringe, gelaten worden. — 9. De Optogten moesten geschieden met uitgetogen zydgeweer van allen. — 10. De Geleiders hadden zich in 't Uniform te kleeden en te gaen in blaeuw gewaad, oranje sjerpen over den schouder

(11) Want men heeft mischien nu geen byzonder Opstel van Voorwaarden noodig gekeurd; altans het quam my niet onder 't oog.

der hangende, blaauwe en witte linten zindelyk dooréén aen de deegens, en oranjekokarden op de hoeden; voorts witte kousjen, en handschoenen van wit kabret. —

11. De overige Sudenten zouden verpligt zyn tot wit kabretleere handschoenen, en witte kousjen. — 12. D'er zou een Vuurwerk ter eere van zyne HOOGHEIT be- kostigd worden. — 13. By hunne Ed. Grootagtbaerbe- den, de MAGISTRAET, zou men een Verzoekschrift aanbieden, ter verkryging van eene bequaeme plaats voor t' afsteken van 't zelve, nevens haer Gunstig Believen om- trent nog eenige andere zaaken. — 14. Men stelde vast een Eerentempel ter Illuminatie in 't midden van 't Vuur- werk opteregten, als mede de twee Akademiedeuren met eene Eerverlichting te gieren. — 15. Men zou de Heeren KURATOREN der Universiteit, midsgaders de HOOGLEERAERS derzelve, om de eere hunner tegenwoordigheit by 't afsteken van 't Vuurwerk verzoeken. En 16. Wat de Geschiktheit van gedrag enz. be- treft, d'er wiert ongetwyffeld eene vaste affpraek gemaekt, en een welaengedrongen reglement op- gesteld, om alles zoo in den Optogt, als by 't Vuur- werk, enz. met eere en orde te verrigten. Immers de Uitkomst heeft federd getoond, dat alle de Hee- ren Studenten van dat gemoedsbesluit waren. Niets verders is my gebleken; en dus ook niet voor hoe- veel soms elk inteteken had, en welke toevoe- gingen 'er naderhand by moesten komen. Ook is dat juist geene zaak, waerin het algemeen volstrekt belang heeft. Ik kan des voortgaen.

Volgens het XIIIde der gemelde Punten was het dan, dat vier van de Direkteurs, met bewilliging van de andere, die dit aen hen als Beyveraers der Regts- geleerheit lieten, een Request, met ondertekening van hunne naemen, aen UTRECHTS Raed en Regeer- ders, alderonderdanigst, in 't begin van Maert de-

zes jaers aanboden (*mm*). 't Was in een zeer goeden smaek, en uit vaderlandsche harten, geschreven: en dewyl het niet weinig lichts geeft aen 't edel oogmerk der Studeerende Jeugd van UTRECHTS Akademie, zal ik het hier woordelyk en letterlyk, zoo als het my ter hand quam, laten invloeien. Dus eerbiedig en welmeenend sprak het:

„ AAN DE EDELE GROOT AGTBAE-
 „ RE HEEREN BORGERMEESTEREN EN
 „ RAEDEN IN DE VROEDSCHAP DER
 „ STAD UTRECHT.

„ Geven met verschuldigde eerbied te kennen,
 „ [*Joan*] *Berndt Bicker*, *Harmen Willem Ten Brink*,
 „ *Hermanus Vermeulen*, en *Horatius Leendert Laut-
 „ van Aysma*, Studenten in de beijde Regten op de
 „ Hooge School alhier, uijt naem ende van wegens
 „ 't grootste gedeelte der aan dese Academie stu-
 „ deerende Jongelingschap: Hoe zij, (ziende de
 „ præparatiën die door de Burgeren deser Stadt ge-
 „ maakt worden, om zijne Doorlugtigste Hoogheid
 „ den Heere Prince van Oranje en Nassau &c. &c. &c.
 „ bij Hoogstidestelfs komste en installatie, als Erf-
 „ stadhouder deser Provincie, met veele vreugde-
 „ tekenen op eene plegtige wijze te ontfangen,)
 „ ook genegen en voornemens waren, om zoo door
 „ eene statelijke inhalinge van zyn Doorlugtigste
 „ Hoogheid als door uijtgezogte vreugdebedrijven,
 „ de blijdschap en ijver die hunlieden over dit den
 „ Vaderlande zoo heuglijke tijdstip bezielt, uijt te
 „ drukken en ten toon te spreijden: Maer in desen
 „ ook met de protectie van UWel Ed. Groot Agt-
 „ bare

(*mm*) *Korte Opgaef. n. 2*, bladz. 4 en 5.

„ bare begerende voorzien te zijn, keeren zij Sup-
 „ plianten sig tot UWel Ed. Groot Agtbaare, Oot-
 „ moediglijk verzoekende, dat 't UWel Ed. Groot
 „ Agtb. behaegen mag, hen Supplianten, die pro-
 „ tectie in 't gemeen, en in 't bijzonder permissie
 „ tot 't affteken van een Vuurwerk in dese stadt te
 „ verleenen, en een daartoe bequame plaets goed-
 „ gunstiglijk te willen aenwijzen, teffens ook dat het
 „ hen Supplianten mag geoorloft zijn, bij 't inha-
 „ len en uijtgeleijden van gemelden Heere Prince
 „ Erffstadhouder &c. &c. &c. en in andere plegtige
 „ omftandigheden, alsdan omtrent de Burgerije de-
 „ selve rang te bekleden en order te observeren, als
 „ in den jare 1747. door UWel Ed. Groot Agtb. aan
 „ de Studenten geaccordeert is. Eijndelijk, zij
 „ Supplianten, voorseker onderrigt zijnde, hoe
 „ nauwlijks een kleijn gedeelte der studerende jon-
 „ gelingen bij 't houden der plegtige Academische
 „ Redevoeringe in den voorn. jare 1747. met veel
 „ moeite plaats tot het aanhoren van deselve heeft
 „ kunnen verkrijgen, en zij egter daertoe, als Bur-
 „ geren deser Hooge School en de meeste relatie
 „ hebbende op al 't geene de Academie aangaet, 't
 „ meeste regt vermeenen te bezitten; Zoo nemen
 „ zij Supplianten de vrijheid UWel Ed. Groot
 „ Agtb. bij deze nog te verzoeken, dat bij 't hou-
 „ den van gem. plegtige Redevoeringe, in de Dom-
 „ kerk of elders, waar deselve sal gehouden worden,
 „ een plaets voor de Studenten, die alsdan zijne
 „ Doorlugtige Hoogheid zullen versellen, mag wor-
 „ den aangewesen, bewaart, en ingeruimt, waar
 „ zijlieden deselve onverhindert kunnen aanhoo-
 „ ren. Wij twijffelen niet of UWel Ed. Groot
 „ Agtb. de redelijkheid van dit ons verzoek
 „ considererende sullen volgens derzelve gewoone
 „ „ æqui-

„ æquiteit hierop eene gunstige dispositie verle-
 „ nen.

’t Welk doende &c.

(Was getekend)

J. B. BICKER H.Z. H. W. TEN BRINK.
 H. VERMEULEN. H. L. LAUTA
 VAN AYSMA.

Men ziet, dat de Letterlievende Jeugd van U-
 TRECHTS Universiteit in dat Request deze vier din-
 gen verzogt. 1. Bescherming van haer doel en doen
 in ’t algemeen. 2. Toelating tot het affteken van
 een Vuurwerk met gunstige aenwyzing van eene
 daertoe bequaeme plaets. 3. Veroorlooving, om,
 by ’t Inhalen en de Uitgeleide van den Vorst, als
 ook by de andere plegtige omstandigheden tot het
 Akademie betrekkelijk, dezelfde rang en orde als
 in ’t jaer MDCCXLVII. te mogen hebben. En 4.
 By ’t doen der Plegtige Oratie eene bequaeme plaets
 te mogen genieten, om ze onverhinderd te kunnen
 hooren. — Het behaegde hunnen Ed. Groot-Agt-
 baerheden dat Verzoekschrift op den 3den van
 Maert te stellen in handen der Gemagtigden tot de
 Bestiering van de Financiën der Stad, om derzel-
 ver *Advis* daerover intenen. Dit gehoord zynde,
 quam ’er, na verloop van twee weken, dat ’s op den
 zeventienden van de gemelde maend Maert, een
 gewenscht *Appointment*, oft op den Rand van ’t *Re-
 quest* gestelde Aenzienlyke Vergunning van ’t be-
 geerde (*nn*): verkrygende de Heeren Studenten
 over-

(*nn*) Die Hoogaenzienlyke Vergunning was by den Wel-
 Ed. Heer Sekretaris JAN HENDRIK VAN DER DOES ge-
 tekend, en luidde dus:

„ De Vroedschap gehoord het voorschr. *Advis*, Accordeert
 „ aan de Supplianten haar verfoek, Hun verleenende de pro-
 tectie

overzulks voor *eerst* de verzogte Hooge Bescherming; ten *anderen* gunstige Toelating om het Vuurwerk te mogen afsteken, met aenwyzing van de Neude daer-toe; ten *derden* by de Komst van zyne Hoogheit de orde en rang van MDCCXLVII. te mogen houden; en ten *vierden* eene bequaeme en bepaelde plaets in den Dom, ter onverhinderde aenhooring van de Gelukwenshende Redevoering der Akademie aen den Prins Erftadhouder. By all' t welk nog boven het Verzoek quam, dat hunne Edele Grootagthaere, de Heeren Burgermeesteren eene genoegzaeme Wagt ten tyde van 't afsteken des Vuurwerks daeromtrent zouden doen stellen; terwijl op hooge order de aengewezone plaets in de Hoofdkerk ten dienste van de studeerende Jongelingen afgeschoten zou worden.

Niet weinig moedigde eene zoo aenzienlyke Protectie en Hooge Gunst het Letterlievend Gezelschap aen. Men trad terstond hierop tot het verkiezen van Twee Vaenvoerders. En wierden die aenzienlyke posten, met aller bewilliging, opgedragen aen de Heeren JOHANNES JUSTINUS SAS uit de Theologifche, en LEONARDUS JOHANNES SMITS uit de Juridifche, Studenten. Deze beide nu Verko-

„ testie en permiffie om een Vuurwerk op de Neude te moo-
 „ gen laten afsteeken, Zullende de Heeren Burgermeeste-
 „ ren te dier tijd een Wagt tot voorkoominge van alle dis-
 „ ordres aldaar laten stellen, Concederende Hun bij de kom-
 „ ste van zyn Doorlugtige Hoogheid die ordre en rang te
 „ houden als in den Jaare 1747. is geobserveert: en word
 „ aan dezelve een plaatze geaccordeert ten tijde dat de pleg-
 „ tige Oratie zal gedaan worden in de Domskerke, van den
 „ hoek van de Canonikenbank by den ingang van de Staa-
 „ tenbank tot de Pilaar en weder van dezelve Pilaar tot aan
 „ het Doophekje, welker beyde zijden zullen afgeschooten
 „ worden. Utrecht den 17. Maart 1766. Accordeert zoo-
 „ veel dit ge-extraheerde aangaat. (Was getekend)

J. H. VANDER DOES.

40 GEDAGTENIS VAN UTRECHTS

korenen boden hierop, volgens het vastgestelde in 't VIII^{te} Lid der Regelen, aen, de Vaendels op hunne kosten, onder goedkeuringe der Bestierders, te laten maken; en verklaerden zich daerenboven gereed, in erkentenis van de eere die men hen bewees, eene aanzienlyke verzoeting * in de Gemeene Beurs te willen geven (oo): gelyk zy ook vervolgens gedaen hebben. Ter behoorlyker plaetse zal ik die Optogttekens nader beschryven, en zeggen welk Vaendel by ieder van deze Heeren gedragen wiert. Tans diendt gemeld dat in stede van hen, (zynde zy beide tot *Medehelpers* benoemd geweest,) tans Twee andere, en nog een Derden, uitgelezen wierden. Teweten men koos den Heer HIERONYMUS VAN ALPHEN, Student in de Regten, voor den laetstgenoemden Vaenvoerder en Regtsstudent SMITS, en dat wel in rang van *Algemeen Medehelper*. In plaets van den anderen Vaendrig en Student der Theologie SAS, wiert de Heer JOHANNES JAKOBUS VAN WESTINGEN, uit de Beyveraers der Godgeleerdheit, tot *Medehelper* benoemd. En gemerkt de Heer Student der Regten S. P. FRANZ. voor het *Medehelperschap* bedankt had, stelde men in stede van hem, ter vervulling van het *Agttal Medehelpers*, de Heer JOACHIM VAN VLIET, JOACHIMS-ZOON, insgelyks Beyveraerder Regten, aen (pp).

My blykt voorts niet, maer ik houde het voor iet zichzelf wyzende en volstrekt noodig, dat de Heeren Geleiders en Studenten van nu af aen, of al vroeger, overgingen tot het *exerceeren*, dat's oefenen van 't Krygskundig Manuael, ik wil zeggen in de geweerbehandeling, de houdingen, den zwenk en tred, aen de zoons van 't oorlog eigen. Want

MI-

* *Aenzienlyk Douceur*, in 't Wan-Vaderlandsch.

(oo) *Korte Opgaef*, enz. badz. 5.

(pp) *Korte Opgaef* enz. bladz. 5, 6.

MINERVA, (al staet zy gehelmd, en met speer en schild, in de harskens der Tekenaers gewapend,) de Studieliefde meen ik, met haere geleerde Zusters; een wêerloos Vrouwentimmer; is wel grootelyks gezet op de heilige orde, als de ziel der Letteroeffeningen; en zy raemt, meet, en perkt altoos heure noefte dagen, ja uren zelfs en oogenblikken, af; maer zy maekt de jeugd of ryper jaeren, hoe dapper en grootmoedig anders, door 'top zy' hangend stael en andere tekens van krygshaftigheid, niet ervaren, in 't betamelyk trekken, staen, aanbieden van 't wapen; groeten; of om verstaenbaerder te spreken, (schoon door inmenging van wat onêcht taelftof,) in geschikte *marschen*, *baltens*, *presenteeringen* van 't geweer, *salueeringen* met sponton of kling, en wat dies meer zy. Alles hangt van de beoeffening af: en hoe oplettender men zich tot iets bevytigt, hoe gelukkiger vertooning men maken zal voor 't oog zyner Tydgenooten. Dies moct 'er moeite gedaen, en arbeid aengewend worden, om iets dat pryswaerdig is te verrigten (qq). Zoo begrypen het regtedele Jongelingen in hunne studiën. Zy weten, dat oplettend hooren en nadenken, van zien en herhaeld zelfhandelen gevolgd, te wege brengt, dat men met zaeken en daeden in 't licht kan komen, ten roem van de zaak, tot algemeen bejaichen van de daed, en ter voldoening van zichzelf: terwyl men, schoon de eer hebbende van Akademieburgers te zyn, den tyd met nieuwmodische zotternyen en straetslypen, of, ('t geen volstrekt boos, laeg, en schandebarend is,) met rinkelrooijen, slytende, den weg op jaegt, om met averegtschen lof, zotten te wor-

(qq) *Non est ad astra mollis e terris via.* „ De weg die nae 't gestarnte voert, — Word van geen laffen tred geroerd. SENECA, in *Hercul. Furente*, vl. 438.

worden, en zonderlinge figuren te maken, wanneer de gunstwind het ledig harsfengeftel, door al te toegevende vrienden, in posten tilt, daer all' de werelt den dwaezen heer zien kan. Van beter teelte, is een regt studielievend gemoed: het zoekt geene *zwynenvreugde*, geenen *mollenarbeid*, geene *paerden-glorie*; het ziet hooger (*rr*). En dus gaet het voort, en volhardt, op de heirbaen van Verftand en Eere, van Deugd en Geluk.

Maer, om weder tot myn onderwerp te keeren, en myne taek te hervatten: uit kragte van het Twaelfde Lid des Plans, besloten de Direkteurs, het maken enz. van 't Vuurwerk aen te besteden. Teweten, om in dezen den gelukkigften uitslag te mogen wagten, spraken zy met twee Vuurwerkers, elk in de byzondere foorten van die kunst best ervaren. Sr. ALEXIO MARTIN, een Italiaensch Vuurwerker, leverde een bestek in, maekte ter proeve eenige stukken op, en stak ze vervolgens af. Deze voldeeden zeer wel: zulks men hem het grootst en voornaemst gedeelte der Konstvuuren, die om en by den Tempel moesten werken, bestelde. Maer wat de Vuurpylen en Luchtballen betreft, men bevondt dat die van den Utrechtschen Vuurwerker Monfr. JAN SUNDERDORP, uitmuntendst slaegden. Weshalven aen dezen de meeste en zwaerste
van

(*rr*) Ik zinspeel hier op de vier volgende verzen, uit de onuitgegevene Latynsche Gedigten van den Ed. Heer BARTHOLOMEUS PESSER; van welke ik een Bundel in Octavo Formaat bezit. In zyn *Carmen ERIGE TE SURSUM*, pag. 375, 376. zingt hy:

*Nobilis ó mea mens, non sint tibi gaudia porci,
Non talpae labor, aut gloria vilis equi.
Est Deus in coelo, Deus admirabilis ille!
ó Quantum Deus est, mens mea, quale bonum!*

van dezelve besteed wierden (ss). 't Een en ander geschiedde zekerlyk onder billyke voorwaerden en verstandige voorbepalingen van den prys: waervan, by mangel van Aentekening, niets nader te zeggen valt. Wat de Eeretempel, of het Praelgestigt der Illuminatie betreft, hieraen quamen, behalven de Timmerbaezen, Beitelkonstenaers en Schilders te pas. Best deedt men, in opzigt van Tekening en Konstwerk, met deze twee laetstgemelden te spreken. De bekende en vernuftige Beeldhouwer ARNOLDUS KOOPMAN, in de lange Nieuwstraet alhier woonagtig, leverde eene Tekening van 't Eergestigt, die, met de andere ingeleverde vergeleken, de meeste voldoening gaf. Boven moest een konstige Faem, echt teelsel der Beitelkunde, geplaeft worden. Deze wiert hem besteed, en met het opzigt over 't uitvoeren van den Verlichtens-tempel, aenbevolen. Wegens de Timmeraedje van dat Praelgebouw, naer de gezegde Tekening, en de levering van het benoodigd hout en yzerwerk daertoe, liet men, van de Werkbaezen der Huistimmerliens die, welke 'er genegenheit toe hadden, schryven, onder verband van de zyde der Direkteurs, dat twee van hen, (want, om de kortheit des tyds, en de veelheit des werks, waren 'er zoo veele met hun werkvolk noodig,) welke minst schreven, het Eergestigt maken zouden. De twee Baestimmermans JUSTUS VAN TOORENBERGEN, en BOUDEWYN VAN CATZ, waren dit. Zy, volgens voorbeding gehouden, onder toezigt van den Beeldhouwer, die 't bestek ontwierp, het werk te maken, quamen met elkander overéén, en, namen het werk voor de minstgeschrevene prys aen; alleen met dit uitbeding, dat all' wat tot de steuningen en belat-

fels

(ss) Korte Opgaeft enz. blad: 6.

fels van het Vuurwerk enz. behoorde, volgens gebruikeijke opgift van materiaelen en arbeidsloon, door de Baezen daarna te doen, voor rekening van de Heeren Studenten zou loopen (it).

Met de aanbesteding hiervan, mag men denken, liep de maend Maert, en een gedeelte van April, ten einde. Nu waren wel bequaeme en vaerdige handen te werk gesteld, maer de Schilderkonst moest ook haer afgeregt penseel bezigen: doch eersst had de Geleerdheit haeren yver te toonen. Zy moest, in eene gelegenheit, daer de Letterblokkende Jeugd, tot eer der Akademie, haere zucht voor den Doorluchtigen, Geleerdheit-en Geleerde-minnenden, ORANJE-VORST aen den dag zou leggen, vooral niet stil zitten. Dus wierden de Zinnebeelden en Dekoratiën ofte Eergeriefsels, vrugten van geene kleine belezenheit, ontworpen, om naer die byzondere ontwerpen getekend te worden; terwyl men de Schilderkonst vervolgens te hulp zou roepen, om met haere verwen en penseelen die schetsen, zeg ik best te bezielen, of liever op het schilderdoek, by dag ook buiten Illuminatie, en by nacht door eene menigte van daeragter hangende en ontstookene lampen, te doen spreken. Het Geleerdheitlievend Directeurschap, wyffelyk raedlevende, ontwierp een aental van agt groote en agt kleene Zinnebeelden, en 't beraemde daernevens de Dekoratiën, die de beide ingangen der Akademie zouden gieren, terwyl het de Latynsche ter zack dienende Byspreuken van de Zinnebeelden ten papiere bragt. Alles wiert daerop, met de Dekoratiën, aen 't penseel van den bekenden Stigtschen Schilder WILLEM SCHOUTEN, alhier in de Heeresstraet woonagtig, ter behagelyke en keurige uitvoering, toe-

(it) Korte Opgaef enz. blad 6, 7.

toebetrouwd. En om de Heeren KURATOREN en PROFESSOREN voegelyk te kunnen ontfangen, huurden de Bestierders het Voorhuis en twee Kamers van het huis, door Monfr. JOHANNES BRINKMAN bewoond, en staende aen de Westzyde der Neude (uu). Dit Huis verkoos men, als naest aen de aenzienlyke en ruime Huizinge van den Hoog-Edelen Heer REINOUD ABRAHAM VAN RENESSE, Heer van TER AA; tegenover welke de Eeretempel en 't Vuurwerk, by derzelver opregting, zich van voren zouden toonen: hebbende men de verwagting, dat de PRINS ERFSTADHOUDER, uit de Bovenzael dier Hoogadelyke Wooninge, (gelyk weleer Hoogstdeszels Heer Vader, WILLEM DE VIERDE, Onsterffelyker Gedagtenisse, A. MDCCXLVII. gedaen had,) den Studenten de eere zou gunnen, van het Affteken des Vuurwerks met zyn Tegenwoordigheid en Oogluister bytezetten.— Voorts beraemden de Bestierders onder zich, in 't vriendelyke, de noodige schikkingen, betrekkekyk tot de Verdeelingen van 't gansche Lichaem des Studeerenden Heirs, by deszels Optogt; om hetzelve in vier Smaldeelen, ieder uit een bequaem getal van Gelederen bestaende, te doen verschynen, terwyl elke Divisie door zyne byzondere Geleiders zou aengevoerd, en van zyne Medehelpers verzeid, worden. Ook stelde men de orde wegens het Gewaed, en de Eergerfels, zoo der Aenvoerderen als der Aentevoerenen, midsgaders den verderen omslag ter Plegtige Inhalinge, enz. vast (vv). Met all't welk de maanden April en May, gelyk ik denk, haere bezigheid zullen gehad hebben. Terwyl welhaest verslag staet gedaen te worden

(uu) Korte Opgaef enz. bladz. 7.

(vv) Korte Opgaef enz. bladz. 8, 9, 10.

den van de byzonderheden dier dingen, in het Tweede Bestek van deze GEDAGTENIS der vrolyke en blyde dagen, die UTRECHTS Akademie, met de Burgery, in 't LXVIIIste Jaer dezer Eeuwe, had.

Nu naderde July met sterke schreden. Hunne EDELMOGENDEN, de Heeren STAETEN 'S LANDS VAN UTRECHT, hadden, by 't fluiten des vorigen jaers, hunnen Onderzaeten gunstig verftendigd, dat zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, (zullende op den 8. Maert MDCCLXVI. Meerderjaerig zyn,) zoodra het de gelegenheit bequaemelyk zou toelaten, in de Provincie stondt te komen, om plegtig ingehuldigd te worden in zyne Erfhelyke Hooge Waerdigheden; terwyl die tyd, in 't zekere bekend, nader zou worden afgekondigd: weshalven niemand, by intentie en verklaring der Heeren STAETEN, in verpligting stondt (gelyk eenige onder den gemeenen Man schynen verspreid te hebben) om eerder, en dus ook ten Geboorte-avonde, te Illumineeren, enz. Wanneer derhalven by de EDELE GROOT-AGTBAERE MAGISTRAET van UTRECHT, in hare VERGADERING, den juistten dag der gezegde Komste vernomen was, wiert 'er in 't laetst van Juny eene Afkondiging gedaen, en door de geheele Stad aengeflagen, volgens welke den Agsten van July, de bestemde en heuchelyke tyd zou wezen, op welken 'S LANDS ERFSTADHOUDER, onder 't Gunstig Geleide der OPPERSTE VOORZIENIGHEIT, binnen onze Gryze Muuren zou verschynen, om 's volgenden daegs geinstalleert te worden; waerom een iegelyk der Burgers en Inwoonders, van guller harten, naer eigene verkiezing, (mids geen byzonder Vuurwerkstuig, dat t' allen tyde ver-

bo.

boden was, afstekende,) zoodanige Toebereidfels
 van Vreugde, enz. zou hebben te maken, als hy-
 zelf met de Plegtigheid dier dagen, en met zyne
 eigene Omftandigheden best overéénkomftig zou
 agten (ww). Hoogftgunftige, wyze, en billyke Ver-
 ordening, inderdaed! Daermeé ftelden de Schilden
 onzer Aerde de Natuurlyke en Burgerlyke Vryheit
 der ingezetenen in haeren echten luifter; zy bena-
 men aen alle onbandige zinnen verftandig de gele-
 genheit ter brouwinge van min genoegen; zy qua-
 men, als Vaders van de Goede Gemeente, zo veel
 mogelyk was, voor, dat dezelve op kosten boven
 haeren ftact gebracht wiert, elk dus, als 't ware, in-
 drukkende, dat voornamelyk het hart, zelfs onder
 't aenbieden van een nap waters of geringen raep,
 den Vorften voldoet; en zy koefterden hierdoor,
 (om alles inéén te trekken,) op het gelukkigfte,
 onder groot en klein, betamelyken Eerbied voor
 's LANDS wettige OPPERMAGTEN, echte
 Zugt voor den gewenfchten PRINS ERFSTEDE-
 HOUDER, en gehoorzaeme agting voor de
 GROOT-AGTBAERE en VROEDE REGEER-
 DERS van de STAD, midsgaders éénmoedige,
 vrèehoudende, gulle, ftactelyke, en dus waere,
 Vrolykheit, en verfhuldigde Eergeving, in en by
 alle deze PLEGTIGHEDEN, en voortäen. Ook
 was dit het zegenryk gevolg dier wyze Maetregels,
 welke, zonder dwang, een ieder aen 'de gemeene
 wetten van Redelykheit. en Behooren overlaten-
 de (xx), de Welgezindheit van 't Gemeenebeft
 der

(ww) *Publikatie der Ed. Mog. Heeren Staeten van den 24.*
Decemb. 1765. en van de Ed. Gr. Agtb. Heeren Schout, Bur-
gemeefteren, en die van den Geregte, der Stad UTRECHT, in
dato den 28. Juny 1766.

(xx) *De Geleerde en Edele Utrechtenaer, en Godvrugte*
Latynfche Dichter, ADRIAEN VAN DER BURCH, zingt te regt.

der Stigtenaers, in 't algemeen, en van Utrechts Stad en Universiteit in 't byzonder, voor den bestendigen roem en bloei des Vereënden Nederlands, dierwyze open lei, dat het volle genoegen der Drangen van Vaderlandsche Burgers en Uitheimschen, herwaert gevloeid, uit hun-aller oogen te lezen was. Maer laet ik tot het verder verhael komen.

Op de voornoemde Publikatie van hunne EDELE AGTBAERHEDEN, zag men een iegelyk yverig in de weere, met het toebereiden en stellen van Dekoratiën, Illuminatiën, en Eerebogen; welke alle, in de dagen der Vreugde, gezien, en, by herhaelde en telkens graege keeren, herzien en beschouwd zyn. Die van de Akademie en 't Studeerend Jongelingschap geraekten eerlang, naer de vorige aenbesteding, ten gestelden tyde, in volle gereedheit. En in de week voor de plegtige Inkomst, enz. wiert 'er door last der MAGISTRAET, op de Neude een Affchutfel gemaakt, binnen 't welk het Vuurwerk

in zyn *Farrago Pierum Similitudinum*, Simil. LXXXVII. pag. 37. van den Plantynschen Druk te Leiden 1586. in Oefavo:

*Nil quod natura pugnans est, sine coactum
Vel vi sancitum, perpetuum esse potest.
Cernisne insolitis quando arctas sinibus annem
Inuito cursu quam malè flumen eat?
Quàm malè succrescant planta, si flectere contra
Naturæ ductum, gemina nata voles?*

't Geen dezen Hierlandschen Toon kan hebben:

*Niets strydigs met den aert der dingen,
Niets dat gedwongen is, of strenglyk doorgezet,
Kan duurzaam zyn van stand. Poogt gy den stroom te davingen,
Zyn's ondanks, in het naeuw; hoe stuift by uit zyn wed!
Het opgestopte nat vliegt over dyk en beemden:
En met hoe loomen vaert
Groeit edel plantgewas, indien gy 't wilt vervreemden
Van zyn geboortegrond, en leiden tegen aert?*

werk met den Praeltempel zou staen. Terwyl, terstond na den zesden dier Maend, de noodige toebe-
reidsels, tot het doen en hooren van de Akademische
Redevoering aen den PRINS, ter Domskerke in ge-
reedheit waren. Ook begon men, van de zyde der
Heeren Studenten, aen het zetten van de Paelen,
Staeken, Belattingen, en Hangplaezen voor de
byzondere Vuurwerksstukken; en elk zag den Tem-
pel der Eerverlichting opregten. Maer de Koste-
lyke Vaendels, die by de Optogten zouden dienen,
nu gereed zynde, wierden te hunner behoedplae-
ze verzorgd. Men had namelyk, de noodige Be-
waring van dezelve, by onderlinge schikking, aen
eenen der Heeren Bestierders en Geleiders toege-
voegd (yy). Dit was de Heer HERMANUS VER-
MEULEN, Beoeffenaer van beide de Regten, en
een der Vaengeleiders: aen wiens Hospitium (zz),
in de Koorstraet, overzulks, het Sakrarium, oft de
Gewyde Bergplaefts, dier Praeltekens was. Elk zou
hen nu eerlang in 't midden des Geleerden Heirs
zien. Laet ik ze tans, naer stof en gedaente, beschry-
ven; terwyl de Etsnaeld hen hiernevens, voor 't oog
der Beschouwers van deze GEDAGTENIS, by voor-
raed vertoont. Zy waren beide van Witzzyde Taf.
Het een, 't welk ter regter hand moest gedragen
worden, was vercierd met het Oranje-Nassaus Wa-
pen-schild zyner DOORLUCHTIGE HOOG-
HEIT, omgeven met de Ridder-orde van de Kous-
seband, en 't Randschrift HONY SOIT QUI MAL
Y PENSE, welks beduiding aen allen bekend is (aaa).
Het

(yy) *Korte Opgaef*, enz. bladz. ii.

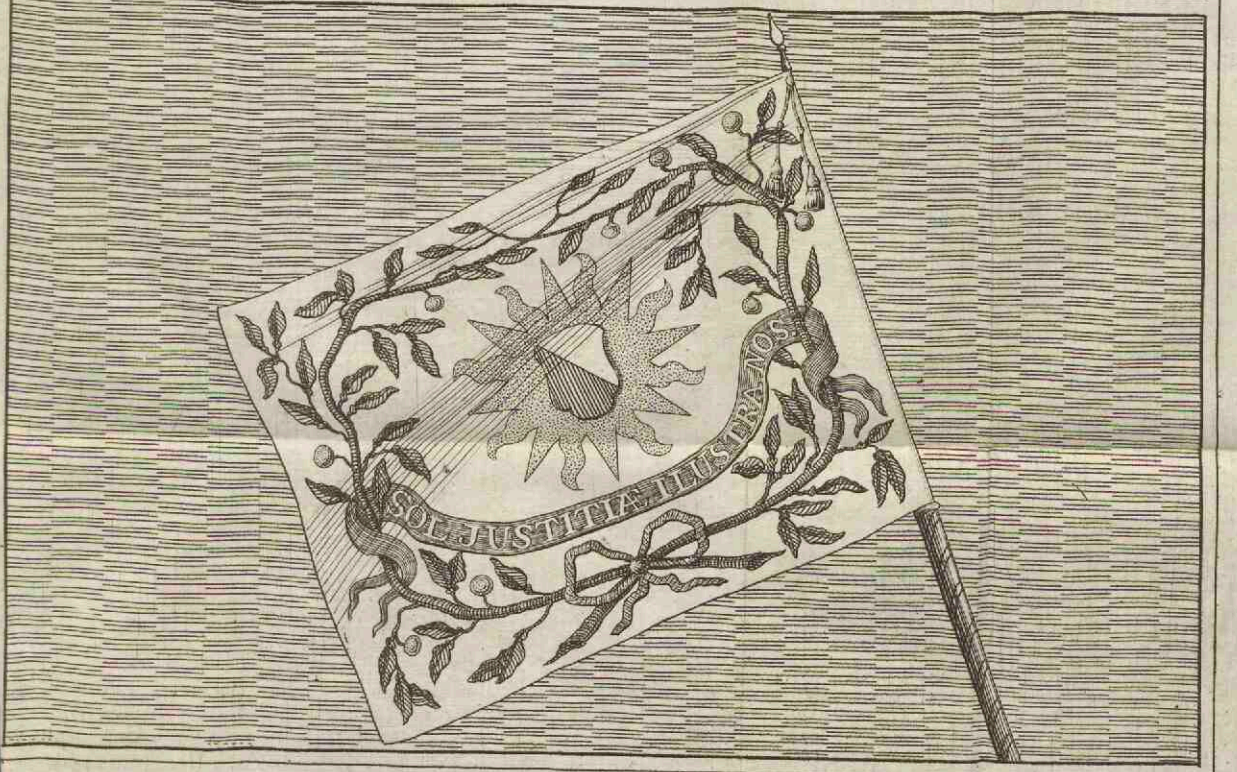
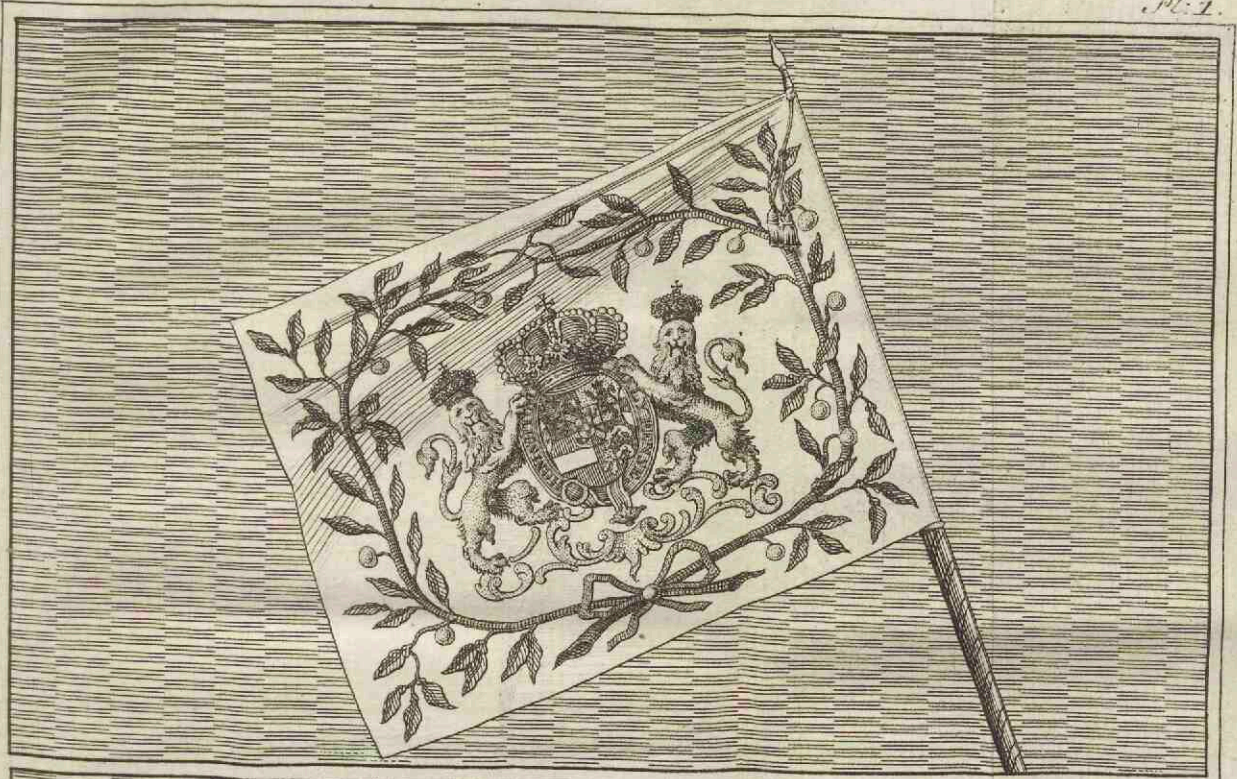
(zz) Zoo noemt men de Kamers en Woonplaezen, welke
de Letterlievenden, by de Burgers, in huure hebben, ge-
duurende hunnen Studietyd.

(aaa) Voor ztinken, die 't niet mogten weten, of zich erin-
neren, staet hier de vertolking: DIE 'ER QUAED VAN DENKT,
BEHALE SCHANDE.

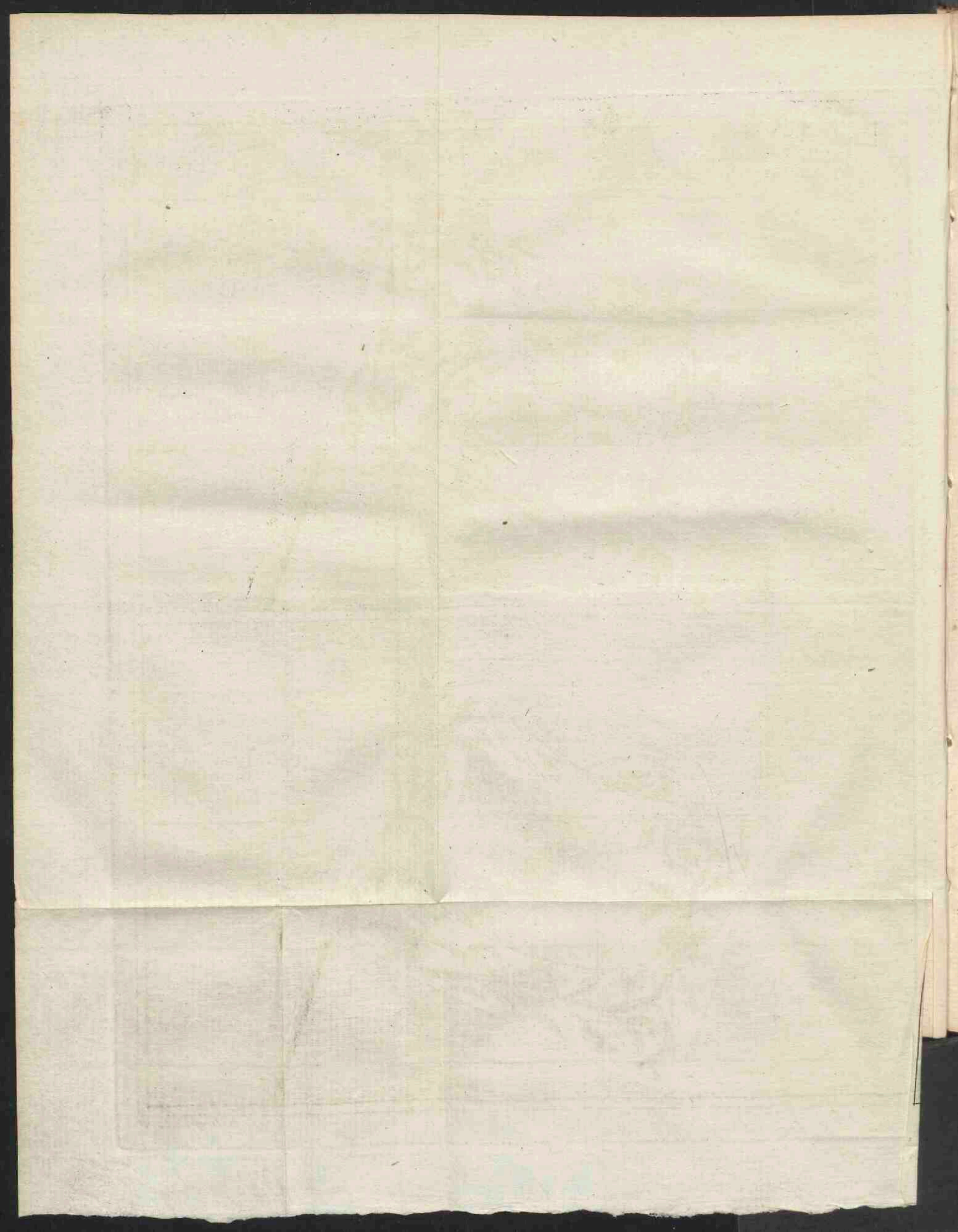
Het Lind dier Ordeband was van donkerblauwe verwe. Alles praelde in 't midden van Twee groene en vrugtdragende Oranjetakken, door een Lind van Oranjekoleur gestrikt. Het andere Vaendel, dat ter slinkerhand zou gevoerd worden, was vergierd met het bekend Wapen der Akademie, dat 's met de straelende Zon, hebbende UTRECHTS Wapenschild in 't hart van heure schyf, en 't Bandelierschrift, SOL JUSTITIAE ILLUSTRATA NOS (*bbb*), op een Blauw Lind met goude letters staende, (als ware zulks het hoogadelyk Ordeteken van 't Geleerd en Geleerdheitzoekend Ridderfchap der Stichtfche Univerfiteit,) rondom zich. Dit alles pronkte in een omringenden en met oranjelinten doorvlogten Loof-krans van donkergroene verwe. Wat nu belangt de verdere Eercierfelen en Zinspreuken, dat 's die, voor den Tempel der Illuminatie, en voor de Twee Ingangen van de Hooge School, gefchikt, welke nu ook gereed waren, om op hun dag en uur geplaeft te worden; ik zal ze op den avond der Verlichtinge beschouwen, en van elk in 't byzonder rekenfchap geven.— De Studielievenden hadden dan op zynen behoorlyken tyd alles in orde, om, met het eerfte aenbreken des blyden dageraets van den tweeden Dingsdag der Julymaend, zich allen, na eene noodige en geregelde rust, uit een aengenamen flaep en genoegelyke droomen, tot daeden van eere en pligtfchuldigheid jegens den Doorluchtigen Jongen VORST, te wekken. Derhalven, breed genoeg, (denk ik,) het voorafgaende, als de grond der uitvoeringe, gemeld hebbende, gae ik over tot de Verrigtingen van de Plegtigblyde Akademiedagen.

Dan

(*bbb*) Zie van den zin en het doel dezer Bedespreuk, hiervoor, Bladzyde 15 en 16. met de Aentekeningen.

Dan is de Vreugde onbesproken, als zy den OIR-SPRONG ALLES GOEDS niet vergeet. De Godsdienst der Vroomsten en Verstandigsten had, zonder last of afspraak, maer vanzelve als gedreven, den Zondag der Christelyke Ruste staetelyker dan naer gewoonte gevierd: alle de Kerken hadden haere yverige Gebeden voor 't Heil van Stad en Staet, van Prins en Land, verdubbeld; en de Akademie-leeraers met hunne Queekelingen volgden, door geene mindere zucht en liefde gedreven, het spoor van **UTRECHTS STAETEN** en **OVERHEDEN**, met hunne **BURGERS** en **BYWOONDERS**, in 't godvruchtig betreden van de Gewyde Dorpels. En quam de Beë en Tael van dezen Godsdienstigen Dag bykans hierop uit, *Och HEERE geef nu heil, Och HEERE geef nu voorspoed (ccc)*! De noeste en krielende Maendag, die de naefte was aen den Dag
an

(ccc) *Pfalm CXVIII. vers 25.* Onzes agtens, geen ongepaste grond van Voorafspraak, in den Morgendienst van gemelden Zondag. Myne Preek was te dier uure uit 1 *Kronyken XXIX. vers 18-22.* na Voorzang van 't begin des Vierënveertigsten *Pfalms*, en met den Slottoon van *Pfalm XX. vers 1, 2, en 4.* beide naer de *Pfalmberyming*, die op den naem van den Dichter **OUDAEN** gaet, en in onze Kerk gebruikelijk is. Myne verkiezing, (om dit'er by te doen voor hen, die, uit dit soort van berigten, eenig nut en genoegen weeten te vinden,) myne verkiezing viel op dien tekst, eensdeels omdat ik by de Inhuldiging van wylen zyne Hoogheit **WILLEM KAREL HENRIK FRISO**, Onsterffelyker Gedagtenisse, in *July MDCCXLVII. het 23, 24, en 25ste vers* van datzelfde *XXIXste Kapittel*, uit het Eerste Boek der *Kronyken*, ten grondslag lei van de Bedestond, staende het verblyf van dien Vorst in deze Stad, op Donderdag den 27. *July* 't onzer Kerke gehouden; en anderdeels wyl ik op den Plegtigen Dank-en Bid-Dag des tegenwoordigen Jaers, teweten den 19. *February MDCCXLVI.* ten Preekstof had genomen, de Juich-en Smeek-Tael, welke wy hebben *Pfalm XX. vers 6, 7, 8, 9, en 10.*

van 's Prinzen Komfte, werkte van 't vroegfte krie-
ken tot den spaeden avond, aen 't voltoojien en
stellen der toebereidfels, door de Stadbewoonders
gemaekt, onder het aenschouwen van honderden,
wat zeg ik? van duizenden, vreemdelings-en bur-
gers-oogen. Elk was vooraf al by tyds ter beene ge-
weest, om kamers of zienplaezzen te verzoeken, te
bespreken, te huuren, gelyk vooral op de Neude, en
de daeraenpalende uitgangen, alzoo op alle de plei-
nen, in alle de straeten, en aen zulke gragten langs
welke de Vorst en Vorstelyke Trein zou trek-
ken, of zelfs maer van ver met het oog zou kun-
nen bereikt worden. Terwyl alle de huizen, inzon-
derheit die der Neude, (daer 't Vuurwerk op zyn tyd
deszelfs kragt en luister zou toonen,) van beneden tot
boven toe, ja door de daken heên, (waeruit men sederd
de pannen ligtte, om 'er door te kunnen zien,) be-
quamelyk ter aenschouwinge bereid wierden. Hier-
endaer maekte men zitplaezzen: agter 't Barbara-en-
Laurent's-of Kraene-Gasthuis, (gelyk het in de wan-
deling der dagelyksche spraek (*ddd*) genoemd word,)
wiert, daer dat Gestigt aen 't einde der Vinkenburg-
steeg het oog nae en op de Neude slaet, een groot
foort van houte en welvoorzien Amphitheater opge-
regt, op 't welk, door de Regenten dier Meêdoo-
gende Stigting, by uitgedeelde Tesseræes oft Ver-
gunningblyken, voor aenzienlyke en deftige Bur-
gers plaezzen gereed waren. Dit, en meer ander
toestels, nu genaekt, zou voor den avond der Vuur-
werksaffteking dienen. Maer langs het Vreeburg,
in de beide Viefsteegen en lange Jansstraet, op 't
Janskerkhof, in de Buuren-oft Kei-straet, agter
Sint

(*ddd*) Omdat daeromtrent, beneden aen den hól, oft schuins-
afgaenden nedergang ter werve oft walle, de Kraen slaet, tot
de in- en uitschepinge van zwaere lasten dienende.

Sint Pieter, langs de Nieuwegragt daer zy over de Hof-
 poort en Runnebaen ziet in de Roomeinfche Burgt-
 ftraet, (by verbaftering Roomburger-of meer dage-
 lyks en gewoon Hamburger-ftraet,) in de Gortfteeg,
 en over den Duitfchen Huize op den Springweg,
 ook aen de toegangen van die ftraeten, gragten,
 en wegen, waren alle voorhuizen, zykamers, en
 venfters gefchikt, om de Blyde en Staetelyke In-
 komfte, die men met verlangen te gemoet zag, te
 aenschouwen. Ik heb dit hier ter plaetze gemeld,
 om op deze byzonderheit, in 't verhael van de Inkomst
 zelve, en van 't verder gevolgde, niet ftil te ftaan.

De blyde en beftemde Dag daertoe, brak met
 onbeneveld licht in 't vroege van den morgenftond
 vrolyk aen. Daer nu de agt vaenen Burgers, on-
 der hunne Kapiteins, de Heeren jongfte leden van
 de Edele Agtbaere VROEDSCHAP, zich, (door
 tromslag elk in zyne wyk en op zyn uur verdaegd,)
 gereed mackten; vergaderden de Heeren Studen-
 ten, en derzelve Geleiders, ten half drie uure 's na-
 middags, in de Akademie-Gaenderyen en Audito-
 riën. Zy waren, als in het vorige te kennen ge-
 geven wert, in vier *Divifien* oft Verdeelingen on-
 derscheiden. De derde wiert tans gemagtigd, (en
 dit was het eerfte werk,) om de Vaendels aftehalen
 van derzelve Bewaerplaets, in de Koorftraet. Die
 kommissie zag men terftond op weg; in 't heëngaen
 door ftomme, maer in 't keeren met de Optogt-
 tekens door fprekende, Speeltuigen, verzeld: en
 quam men dezerwyze, na weinig verwyls, weder
 ter Akademie, om vervolgens in orde uitterekken.
 Hier zal het de plaets zyn, verflag te doen wegens
 de fchoone orde, rang, en toefstel, waer in 't geheele
 heir der Studielievende Jongelingen zich tans, en
 in alle de optogten, liet zien, naer de fchikkingen,

by de Bestierders gemaakt, en de Afspraeken of Lotingen by de overige te werk gesteld. Volgens gezamentlyk goedvinden der Direkteuren, onderling genomen, stontd'er op een gepasten afstand, vooruit geplaatst, eene zoo genoemde Bande van zes Muziekspeelders, drie aen drie; met twee sterkjuichende Waldhoorns, en eene vreugdeschaterende Trompet; en met twee vrolykklinkende Klarinetten, en een blydommelend Basson. Aen'thoofd des Geleerden Legers had men de Heer J. H. DE RIDDER, als gekoren tot het doen der Harangue (eee), en Zeggende Eerbiedsbetuiging, aen zyne Doorluchtige HOOGHEIT: en met hem, te wederzyde, de Heeren VAN YSSUM en GROES, Voorgeleiders van't gansche Heir, en oudste der Theologische en Regtsgeleerde Studenten. Hierop zag men den Heer Geleider BICKER, met zyne *Eerste Verdeeling*, hebbende den Heer H. VAN ALPHEN, als Algemeen-Medehelper, te zyner linkerhand: terwyl nevens de Divisie zelve, van wêerkanten, de Heeren VAN WESTINGEN en DE ROOCK, als Adjudanten oft Medehelpers stonden. Daeraen volgde de Heer Geleider VAN HASSELT, naestoudste van de Beoeffenaers der Godgeleerdheit, met zyne *Tweede Divisie*; welke, teregter en linker zyde heures smaldeels, de Heeren R. VAN ALPHEN en VAN HULST, tot Medehelpers had. Tusschen de Tweede en Derde Verdeeling, praelde in het midden-punt van alles de Pragt der Geleerde Keurbenden, het luisterryk Paer Optogttekens, te voren in deze GEDAGTENIS afgeprent (fff). Men zag hier zeg ik, die Vaendels, geëerbiedigd van de
Mu.

(eee) Anders: Plegtige Aenspraek ten dage der Gehoorgevinge, enz.

(fff) Tusschen bladz. 50. en 51.

Muziek; men zag ze met hun Geleider, Voerders, en Beschermers. Teweten, dit hart des Studeerenden Lichaems had voor zich uit, eene Tweede Bande van Muziek-Konstenaers, in twee rygen van driën, met hunne Waldhoorns gevende der Trompet, en met hunne Klarinetten gevende aen 't Basson, het midden; even zoo als de Muziekanten, voor den Optogt geplaeft. Deze juistgemengelde Speeltuigen verëerden en vervrolykten de Vaendels, en hen die koers, beweging, en dekking aen dezelfde gaven. Dus had men hier de Heer LAUTA VAN AYSMA, als Vaengeleider aen 't hoofd. De twee Heeren Vaenvoerders, SAS en SMITS, stonden daerop met de kostbaere Praeltekens, gereed tot den uittogt: houdende de eerstgemelde Heer het Vaendel met 's Vorsten pragtig Wapenschield, en de laestgenoemde, dat waerop men 't luisterryk Akademie-Wapen zag. De Heeren Geleiders VERMEULEN en VAN 'T WIST, dekten als Beschermers van all' den schitterenden Prael, dat uitstekend Middelpunt des Heirs. Aen 't hoofd van de *Derde Divisie* was de Heer Geleider BACHIENE, Student der Geneeskunde; terwyl dit zyn Smaldeel van wêerzyde in oogschyn wert gehouden door de Heeren Medehelpers SLOTSBOO en L. C. VAN LELYVELD. Hierop stondt vervolgens de laetste of *Vierde Verdeeling*, met den Heer RYNINK, Beyveraer der Theologie, als haer Geleider, en de Heeren BOERS en VAN VLIET, als Medehelpers. Wordende de geheele trein van het ter optrekking gereede Studentenheir gesloten en gedekt door den Heer Geleider TEN BRINK, Beoeffenaer der Regtsgeleerdheid. Alle deze genoemde Heeren hadden zich, uit kragt van het Xde Artikel der Maetregelen, en onderling goedvinden, op 't deftigste gekleed en
ge-

geçierd. De Tien Geleiders waren alle in 't blaeuw Gewaed met goude knoopen en kniebanden; zy dekten zich met keurige Hoeden, door goude krie- len omzet, en met goude optoomfels en oranje - ko- karden geçierd: zy hadden, ten bewyze van hun karakter, ieder een Oranje - Sjerp dwars over den schouwer, breed met zyne einden, quaften, of knoo- pen nederhangende, en aen de grepen van hun kostbaer Zydgeweer witte en blaeuwe dooréén ge- schakeerde lindten van dierbaere zyde. De Heer, die by den Doorluchtigen Vorst ten monde van 't Geleerd Lichaem zou strekken, was niet minder pragtig gedoscht, en in çierady uitmuntende. De Vaendrigs hadden, behalven het beschreven kleeaed- je en çierfel, kamizolen oft vesten met goude galon- nen bezet. De Medehelpers waren elk om stryd in zeer zindelyken dosch gekleed, en droegen behal- ven anderen tooi Oranje-Sjerp en den middel, ten teken van hunne waardigheden. En wat het ge- heele heir der ten optogt gereede Heeren Studen- ten betreft, zy droegen alle, met hunne Geleiders, enz. volgens het voorhêenberaemde, zindelyke witte kouffen van zyde of andere stof, en witte kabrette handschoenen: zynde, voor 't overige, deftig gekleed, en aen hoeden en deegengrepen zindelyk geçierd (ggg). Het gansche Lichaem, dus bereid tot de nittrekking, en in vier Divisiën, als zoo veele troepen oft benden, gefinaldeeld, maekte met zyne Geleiders een getal van honderdzeftig Geleerde Jongelingen uit. De Verdeelingen stonden in voeg- zaeme Gelederen geschikt, van vier Heeren in ie- der gelid. En gelyk, omtrent de orde van elks
plae s

(ggg) De Beraming en stand van dit alles maekn wy hier voor bladz. 34. op, uit de *Korte Opgaef*, enz. bladz. 8. en 10.

plaats in 't optrekken, (hebbende de Geleiders met de overige Bekleeders van Eereposten hunnen voorgemelden stand,) besloten was (*bbb*), dat een iegelyk naer zyne studiejaeren zou gaen; beginnende van de oudste, dat 's, die langst te **UTRECHT** gestudeert hadden, (terwyl den gelykjaerigen door onderlinge lotwerping plaats gewezen wiert,) zoo stonden in de **EERSTE DIVISIE**, oft Verdeeling, *Agt Gelederen* (*iii*), van Heeren die zeven, zes, vyf, en vier jaeren, aen de **STICHTSCHE UNIVERSITEIT** geweest waren. In het **TWEED E SMALDEEL** had men insgelyks *Agt Gelederen* van Heeren die vier, en drie, jaeren, hier ter Stede op de Hooge Schole gingen. In de **DERDE VERDEELING**, welke uit *Negen Gelederen* bestondt, had men Heeren die zich drie, en twee, jaeren, het onderwys van **UTRECHTS AKADEMIE** te nutte maakten. Terwyl de **VIERDE TROEP**, of **DIVISIE**, door *Tien Gelederen* wiert saemgesteld; bestaende uit Heeren, waarvan eenige twee jaeren, maer de overige, en verre de meeste, een jaer, alhier studeerden. Om van deze Stand en Plaetsorde den Lezer een Schets voor 't oog te prenten, kan de hier Ingevoegde **ORDE VAN OPTOGT** dienen (*kkk*).

Dan

(*bbb*) Zie hiervoor bladz. 22. en *Korte Opgaef*, enz. bladz. 9.

(*iii*) Ik geef dit op, naer de meeste waerschynelykheit, uit zekere haelen op de Lotlyst, en uit de verdeeling van 't gansche getal; hebbende men my mondeling berigt, dat de **VIERDE DIVISIE** uit *Tien Gelederen* bestaen heeft.

(*kkk*) De *Lyst van Loting*, by my gezien, is niet volledig; en daerenboven zoo geschikt, dat 'er veele Numeroos met bygestelde Sterretjes tusschen ingevoegd, en aldus de **Nommers** verdubbeld, wierden. De **ORDE VAN OPTOGT**, hier

H

ver.

Dan , 't word tyd , dat wy de Studielievende Keurbenden zien uittrekken. 't Was nu een weinig over half vier uure in den Namiddag. Zy traden des met ontbloote klingen de Oostdeur van de Dom uit. All' de werelt beschouwde hen hier in hunnen eersten heirtogt met opmerkend hartsgevoegen, en wy voor ons wenschten ieder van hen , in zyn post en plaets, heil! ten luister van 't Akademie, en dit haer uitgelezen Queekelingschap. De welvoegende geschaerdheit, die den luister des Geleerden Troeps , in heerlyk giersel en kleeaedje, door juistheit van Gelederen, en nette geregeldheit van Marsch , met waerlyk deftige houding , te kragtiger deedt doorsteken, trok aller oogen. Van den Ooster-Ingang der Akademie nam men den weg by de kleene hoek of bogt der Domkerk langs , de Domsteeg en korte Jansstraet door, en over de voorzyde van 't Janskerkhof , dat lustrykft Plein, pralende met zyn Kapittelkerk van St. Jan, (die de heerlyke Boekery der Hooge Schole bevat,) en met het gezigt des STAETENKAMERS ; voorts by de Hoofdswagt heën: alwaer de Militie, in de wapenen staende , het geweer prefenteerde ; door de Geleiders en Medehelpers van 't Studentenkorp erkend en geëerbiedigd, met eene saluade ofte eergroet van welvoegende zwenking en neiging der uitgetogene blinkende Deegens (III). Door de lange Jansstraet voortgetogen , gingen de Geleerde

Jon-

vertoond, laet plaets by ieder Numero open, waerin elk der Heeren, die weet wat Nummer hy had, en op welken plaets hy gong, zyn Naem kan schryven. Zynde deze ORDE VAN OPTOGT daerom op wat sterker gelymd papier, dat de inkt zonder vloeien dragen kan, gedrukt.

(III) *Korte Opgaef, enz. bladz. 11.*

ORDE VAN DEN OPTOGT

der Heeren STUDENTEN van UTRECHTS AKADEMIE,
by de Inkomst, enz. van zyne DOORLUCH-
TIGE HOOGHEIT, Ao. 1766. in July.

Voor af eene Bande Muzikanten.

c. Waldhoorn. b. Trompet. a. Waldhoorn.
f. Klarinet. e. Basson. d. Klarinet.

I.

EERSTE VERDEELING.

N. GROES, *Voorgeleider.* J. H. DE RIDDER, *die de Haran- ge zou doen.* J. W. VAN YSSUM, *Voorgeleider.*

H. VAN ALPHEN, *Medehelper.* J. B. BICKER, *Geleider der Eerste Verdeeling.*

P. A. DE ROOCK, <i>Medehelper.</i>	4.	3.	2.	1.	J. J. VAN WES- TINGEN, <i>Medehelper.</i>
	8.	7.	6.	5.	
	12.	11.	10.	9.	
	16.	15.	14.	13.	
	20.	19.	18.	17.	
	24.	23.	22.	21.	
	28.	27.	26.	25.	
	32.	31.	30.	29.	

II.

TWEEDE VERDEELING.

G. J. VAN HASSELT, *Geleider van dezelve.*

H. J. VAN HULST, <i>Medehelper.</i>	36.	35.	34.	33.	R. VAN ALPHEN, <i>Medehelper.</i>
	40.	39.	38.	37.	
	44.	43.	42.	41.	
	48.	47.	46.	45.	
	52.	51.	50.	49.	
	56.	55.	54.	53.	
	60.	59.	58.	57.	
	64.	63.	62.	61.	

Tweede Bande van Muzikanten.

i. Waldhoorn. h. Trompet. g. Waldhoorn.
m. Klarinet. l. Basson. k. Klarinet.

H. L. LAUTA VAN AYSMA, *Vaenge-
leider.*

L. J. SMITS, *voerende het Vaendel met het
Wapen der Akademie.*

J. J. SAS, *voerende het Vaendel met
's Prinzen Wapenschild.*

J. D. VAN TWIST, *Vaenhoeder.* H. VERMEULEN, *Vaenhoeder.*

III.

DERDE VERDEELING.

H. A. BACHIENE, *derzelver Geleider.*

L. C. VAN LELY- VELD, <i>Medehelper.</i>	68.	67.	66.	65.	H. J. SLOTSBOG, <i>Medehelper.</i>
	72.	71.	70.	69.	
	76.	75.	74.	73.	
	80.	79.	78.	77.	
	84.	83.	82.	81.	
	88.	87.	86.	85.	
	92.	91.	90.	89.	
	96.	95.	94.	93.	
	100.	99.	98.	97.	

IV.

VIERDE VERDEELING.

J. HENDRIX RYNINK, *Geleider van dezelve.*

J. VAN VLIET, <i>Medehelper.</i>	104.	103.	102.	101.	C. BOERS, <i>Medehelper.</i>
	108.	107.	106.	105.	
	112.	111.	110.	109.	
	116.	115.	114.	113.	
	120.	119.	118.	117.	
	124.	123.	122.	121.	
	128.	127.	126.	125.	
	132.	131.	130.	129.	
	136.	135.	134.	133.	
	140.	139.	138.	137.	

H. W. TEN BRINK, *Geleider en
Dekker van den Trein.*

ORDE VAN DEN OPTOET

Geleidelijk voortvarende en dwingend makende
In de hierna te volgen doorlopende
Lijst 1857

1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9
10	10	10	10

11	11	11	11
12	12	12	12
13	13	13	13
14	14	14	14
15	15	15	15
16	16	16	16
17	17	17	17
18	18	18	18
19	19	19	19
20	20	20	20

21	21	21	21
22	22	22	22
23	23	23	23
24	24	24	24
25	25	25	25
26	26	26	26
27	27	27	27
28	28	28	28
29	29	29	29
30	30	30	30

31	31	31	31
32	32	32	32
33	33	33	33
34	34	34	34
35	35	35	35
36	36	36	36
37	37	37	37
38	38	38	38
39	39	39	39
40	40	40	40

41	41	41	41
42	42	42	42
43	43	43	43
44	44	44	44
45	45	45	45
46	46	46	46
47	47	47	47
48	48	48	48
49	49	49	49
50	50	50	50

G. H. B. van der ...

G. H. B. van der ...

G. H. B. van der ...

H. W. TEN BRINK, Gedeputeerde ...

Jongelingen by de Neude, daer de Eeretempel en 't Vuurwerk gereed stondt, langs; en wierden van het smaldeel Ruitery, aen dien koers geplaeft, in 't voorbytrekken geëerbied met het presenteeren des gewees, van den kant der Heeren Studenten beantwoord door hunne klingsaluade, dat 's, met het blanke zydgeweer. 't Zelfde had plaets, toen zy door de Pottersstraet, (mogelyk zoo geheten dewyl men 'er oulings welligt Pottebakkerien had,) over de Vie- oft Vee-brug, door de Vieftraet, en langs het ruime Vreê- oft Vredeburg, (daer al federd een langen reeks van jaeren de Markt van 't Slagvee en ander Beestiael, by schik der MAGISTRAET gehouden word,) getrokken, aen en buiten de konstige Katharynepoort, (dus naer 't welêr daerby gelegen Klooster oft Gasthuis van St. Katharina genoemd,) gekomen waren: ontfangende zy van de aldaer geposteerde Militie en Ruitery de gebruikelijke Krygsbeleefdheden; welke door hen, op voorgemelde Akademiewyze, naer behooren erkend wierden (*mmm*). Buiten de poort gekomen, toogen zy het lustryk Zandpad, 't welk nevens de Leidsche Trekvaart en den gemeenen Rydweg loopt, (reikhalzende nae 't geluk en de eere van den Gewenschten PRINS ERFSTEDERHOUDER nu haest te aenschouwen,) rustig op, tot aen de Eerste Brug. Over deze getrokken zynde, begaven zich de Heeren Studenten op het tweede oft middelst gedeelte van den laensgewyzen Rydweg, die met zyn eerste en derde asperking reikt totaen de schoone Allée, welke in den jaere MDCLXIV. het Ontwerp binnensmuurs bepaelde, te dien tyde gemaekt, ter

noo-

(*mmm*) Korte Opgaef, enz. bladz. 11, 12.

noodige vergrooting en netgeregelde uitzetting van de stad (*mm*), fints door het graeven van de zoogenoemde Kruisvaert, en 't planten van Laenen, naer 't schynt, begonnen, maer weder gestaekt, en, door de opgekome ne Onweërsbui en 't Overstroomen der Fransche Magt, in de alderongelukkigste jaeren MDCLXXII. en MDCLXXIII. agtergebleven. Op 't gemelde Middeldeel des beplanten Wegs, die met het begin van gezegde Laen een bevalligen hoek maekt en aldaer eindigt, stelden zich de Akademische Onderwyzelingen, te wederzyde, in twee rygen, regt tegen elkander over; om in dien stand zyne HOOGHEIT afte wagten (*ooo*). Dit gaf hen wel eenige oogenblikken tot onlede, en overzydschen kout: maer, te wakker om van hun post te wyken, en naer behooren oplettende, mag men welmeenend vaststellen, dat zy alle eenpaerig nae de Hoogstaetelyke en Vorstelyke Komst het uitzigt vestigden, terwyl zy intusschen hunne studiën niet vergaten, maer zich, elk met zynen naestgestelden, over de goede Wetenschappen onderhielden. Want, gelyk de verstandigsten van hen, by de toebereidsels, ramingen, schikkingen, en wat des meer zy, te gierig op hunnen kostelyken tyd waren geweest, om eenig agterdeel aen hunne Studiën toetebrengen, zoo zou men hen blykbaer ontëeren, indien men niet van hen alle, wilde denken, dat zy het doel van

(*mm*) Zie het zeer zeldzaemgewordene *Concept van de Platgrondige Afbeelding der Oude en Nieuwe Stad Utrecht*, Ao. 1664. door HUGHO ROYS, naer de breedere Deductie van den Heer Burgemeester MOOREELSEN. De hier gemelde Laen zou langs *Bleekeryen*, en de zoogenoemde *Bleikersgragt*, geloo pen hebben, volgens de Kaert die ik 'er van heb.

(*ooo*) *Korte Opgaef*, enz. bladz. 11, 12.

van hunne komst ter Akademie omzigtig in 't ooge hielden. De snoode Ondeugd in alle opzigten te schuwen, en zich voor Belachenswaerdige Nietigheden te wagten, voegt allen Wysheitzoekers (ppp). En in gelegenheden van geoorloofde, ja betamelijke, en schuldpligtige uitspanning, standvastigenoeg van ziel te zyn, om by zyn hoofddoel, zich eenmael voorgesteld, te blijven, is inderdaed grootmoedig (qqq).

Niet lang stondt het Letterlievend Heir, ter gemelde plaetze, in twee rygen: want welhaest, dat's ten halfzesen, (men was'er wat voor vyf uure ge-

(ppp) De VENUSYNER zingt te recht, in zyne wyze Brieven:

*Virtus est, vitium fugere; & sapientia prima,
Stultitia caruisse.*

HORATIUS, Epist. lib. I. ep. I. vl. 41, 42.

Dat luidt in onze tael:

*De waere Deugd zien wy in 't vlieden van gebreken;
En de eerste Wysheit van een welbestierden geest
Denkt geene zotterny, wagt zich van dwaes te spreken,
Mydt siegte doeningen, en is dus nooit bedeesd.*

(qqq) Wat zegt de zinryke OWENIUS? Epigramm. lib. III. epigr. 35.

*Scit SAPIENS, vult cuique suum reddere JUSTUS,
Qui facere hoc audet, FORTIS habendus erit.*

Hy wilde zeggen:

*De WYSGEER heeft zyn kunde, en regelt gaern elks leven;
De REGTSBEYVERAER leert, ieder 't zyn' te geven:
Maer die van ed'le driften zwelt
En kundig REGT DURFT DOEN, verëeren we als een HELD.*

gekomen,) daegde UTRECHTS, en zooveeler dui-
zenden Verlangen, op; van verre bejuicht door 't
aenvangend gelui aller Stedeklokken. Zyne DOOR-
LUCHTIGE HOOGHEIT namelyk, naderde in
't gezigt der Stad, voorgereden door twee Praelry-
ke Koetsen, met de Plechtige Deputatie van hunne
EDELMOGENDEN, de Heeren STAET-
TEN 'sLands van UTRECHT; welke den
PRINS ERFSTADHOUDER totaen den
Eersten Dam, gelyk het heet, (uit hoofde van de
eerste Sluis oft Schutting op de Leidsche Vaert,)
negenhonderd roeden, makende kleene driequar-
ten uurs, van de Stad af, met het Staetenjagt, te
gemoete waren gestevend, en Hem aldaer, by
den Huize TE VOGHEN (rrr), op Stichtschen Bodem
bewelkomt hadden. Die Hoogaenzienelyke Deputa-
tie wiert bekleed, door de Edelmogende Heeren,
de Heer President van Staet JOHAN DANIEL
Baron D'ABLAING, Vryheer van GIESSEN-
BURG, MOERSBERGEN, enz. (sss), vanwegen
den Eersten Staet, dat 's dien der Geëligeerden,
oft Proosten, Decans, en Canoniken der Vyf Ka-
pittelen; Jonkheer JAKOB VAN UITEN-
HO-

(rrr) Riddermaetig Goed, leenroerig aan Oud-Munster; nu bezeten door den Weled. Heer PETRUS VAN DER HA-
GEN: die 'er federd den jaere MDCCLXV. mede verlyd
is geworpen.

(sss) GIESSENBURG, is een aloud Slot en Vrye-Heer-
lykheit, in 't eigentlyk Zuidholland, aen de Giesse onder
Dordrecht. Zie HALMA's *Tooneel der Nederl.* 1. Deel, bladz.
359. 't Legt twee uren van GORNICHEM en drie van
DORDRECHT. Het Huis MOERSBERGEN is een Rid-
dermatige Hofstad, Tinsgoed van 't Kapittel ten Dom; leg-
gende in het STICHT, tusschen de Heerleky-Dorpen *Drie-
bergen* en *Doorn*.

HOVE, Vryheer van BOTTESTEYN (*ttt*), enz. vanwege het Tweede Staetslid, of dat der Edelen en Ridderfchap; en de Weledele Grootagtbaere Heer Mr. CYPRIAAN BERGER, eerfte BURGEMEESTER der Stad UTRECHT (*vvv*), wegens het Derde Lid van Staet, zynde de Steden: nevens de Hooged. Heer GYSBERT FRANCO, Baron DE MILAN-VISCONTI, Heer van HINDERSTEYN, enz. (*xxx*), als Sekretaris van Staet.

Deze Deputatie hunner EDELMOGENDEN was reeds ten drie uure van de stad afgevaren. Maer naderde tans in haere Twee luisterryke Staetsfiekotfen van zes paerden getrokken, ter eergeleide van zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT: die door den Heer Veldmaerschalk, de Hertog van BRONSWYK, nog onlangs de wyze Mentor van 's Prinzen Minderjaerige Jeugd, verzeld, gezeten was in eene heerlyke en koninglyke Koets, met agt paerden bespannen; voor welke men tusschen de Koetsen der DEPUTATIE, en die van zyne HOOGHEIT, een smaldeel van de Guardes had, welke ook onmiddelyk agter de laetste sloten; waerna de Kamerheeren en verderen Hofstoet, van den
ERF-

(*ttt*) BOTTESTEIN was sederd MDXXXVII. eene Riddermaetige Hofstad, in UTRECHTS Provincie, niet verre van het Heerleky-Dorp *Vleuten*, aen 't Zandpad tusschen het Huis *te Vleuten*, en 't Huis *ten Ham*.

(*vvv*) Zyn Weled. Grootagtbaere was sederd het jaer MDCCXXXV. Raed in de Vroedschap, en wert in den jaere MDCCLXIV. Burgemeester.

(*xxx*) HINDERSTEYN, was sederd Ao. MDXXXVIII. een Riddermaetige Hofstad, leenroerig aen den Gestigte van UTRECHT, leggende in *Neerlangbroek*, tusschen de Hui-zen *Weerdesteyn*, en *Lunenburg*.

ERFSTEDERHOUDER, volgden, in Koetsen door zes en vier paerden gereden Zoodra de Staetfiekooftsen kunnere EDELMOGENDEN, en de Praelkoets van VORST WILLEM DEN VYFDEN, aen de ryen der Studielievende Jongelingen quamen, en by het staetelyk doorryden derzelve, saluëerden zy alle gelykelyk en elk derzelve in 't byzonder die HOOGEPERSONNAEDIEN, met het welvoegend buigen van 't uitgetogte Zydgeweer, en 't eerbiedig zwenken der Vendels. Terstond, na den doortogt van 'sPRINSEN Koets met deszelfs Guardes, herstelden de Heeren Studenten hunne Gelederen, en trokken onmiddelyk agter zyne HOOGHEIT, totaen het Buitenplein voor de Stads Kathrynepoort (*): alwaer de VORST stil hieldt, om uit de Koets te treden, ende Welkomsgroeten en Vreugdbetuigingen vanwegen de EDELE GROOTAGTBAERE OVERIGHEIT der STAD UTRECHT te ontfangen. En terwyl men dit plegtig Eerbewys verrigtte, en de PRINSERFSTADHOUDER door den Hoogedelen Heer Hoofdofficier, Jonkheer JAN FLORIS Graeve van NASSAU LA-LECK, aen 't hoofd van alle de Twaelf Heeren SCHEPENEN, agtbaer tevens en blyhartig te dezer Stede welkom geheeten wiert, vorderde het destig Leger der Studielievenden deszelfs togt, en trok de Koetsen der STAETSDEPUTATIE, die van Zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, en het Edel-

(*) Te dezer Poorte wierden oudtyds de Vryheit- en Voorregt-Brieven, enz. der Stad, op eene daartoe geschikte kamer, bewaerd. BURMAN, *Faerboeken*, III. Deel. bladz. 78.

Edel-Agtbaer Lichaem der Vertegenwoordigers van de geheele MAGISTRAET, eerbiedig naer betamen saluërende, voorby, en ter Stadpoorte in (yyy).

Vanhier begon de Prael des Heerlyken Intogts op aller oogē te schitteren. Het Geleërde Heir der Akademielingen toog met zyne Geleiders en Optogt-tekens, in de orde die wy reeds zagen, vooruit. Het blyde Klokkenſpel vervong nu het Gelui; 't geen vervolgens van halfuur tot halfuur onderling wiſſelde. Gelyk onmiddelyk buiten de Poort eenige Ruitery paradeerde, zoo had men aenſtonds binnen de Poort een gedeelte van 't Voetvolk der hier in bezetting leggende Manſchap, in twee Rygen geſchaerd. Duizenden van Aenſchouwers lagen uit de venſters, en ſtonden aen de huizen, en daer tegenover gehoópt, langs het Vreëburg. De Intogt geſchiedde met zulkeene ſtaetelyke Geregeldheit, en gadelooze Pragt, dat zich elks verlangen, met maer eenmael te zien, geenzins kon verzadigen. Het gewenſchte gezigt inzonderheit van den jongen ORANJEVORST, met den Hertoglyken VELDMARSCHALK; nevens zich gezeten, vrybuite aller zugt, en vermeerſterde, door vriendelyke groeten, ieders hart. Zooveele duizenden van welgezinde Burgers en Burgeresſen, met hunne dierbaarſte panden, dat 's met het gezegend krooft hunner Kinderen en Kindskinderen, zulkeent ontelbaer aental van Vreemdelingen, liefhebbers van 't Vaderland, heilwenschers van 't Sticht, zag men alle, elk om 't zeerſt, in de ziel opgetogen; terwyl zich over hunne aengezigten een glanſſend waes van vergenoegen verſpreidde, en op hun ge-
laet

(yyy) Korte Opgaef, enz. bladz. 12, 13.

laet de aengenaeme trekken van verwonderende eerbiedenis en vrolyke verrukking, t'elkens weëraen, verschenen : want de Prael van STAET en de Hooge Perfoon des ERFSTEDEHOUDERS, gaf aen alles gloed en de levendigste verwen van blyde, eërbiedige, hoogschattende, en heilbiddende aendoeningen. Zoo maelt de Regenboog, tegenover de Zon verschynende, als 't ware, op millioenen van regendruppen, tot wolken saemgekleefd, eene alderkostelykste schakeering van vrolyke en aengenaeme kleuren (zzz). Na zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, volgden de Edele Agtbaere Heeren van de MAGISTRAET, in hunne Koetsen ; en op die de Kamerheeren en 't Gevolg van den PRINS. Maer laten wy ons weder voorwaert spoeden, nae de voor zyne HOOGHEIT uit trekkende Voedsterlingen van UTRECHTS Universteit. De Hoogaenzienelyke Staetsie, van ons gemeld, verdubbelde de deftigheit en eere van hun togt en houding. Heel de Inkomst trok in gemelde orde voort, by 't Vreëburg langs, de korte Vliesteg in, voor welks aenvang eenige Ruiters
ge-

(zzz) Ik zinspeel op de beschryving des MANTUANERS :

*Ergo Iris croceis per coelum ruscida pemis,
Mille trabens variis adverso Sole colores,
Devolat.*

Aenaeid. IV. 700-703.

MARO wilde 'er meê zeggen :

*Dus [zag men 't schoonst gezigt:] de daeuwende Iris vloog,
Op vleugels van Orange, als 't waer', door 's hemels boog';
Om zich, op duizenden van druppen, door de straelen
Der overstaende Zon, in kleuren af te malen.*

VIRGILIUS, in zynen *Eneas*, IV. Bock, vers 700, enz.

gepoſteerd ſtonden , ter openhoudinge van derzel-
 ver maetig-ruimen doorgang ; voorts over de Vie-
 brug , door de Pottersſtraet , tans met honderden
 van ooggen toeziende ; by de Neude heên , en deal-
 daer ter regterhand paradeerende Ruitery , met de
 te wederkante talloosopgehóópte menigte , voorby ;
 de lange Jansſtraet , (in zyne venſters tot boven toe ,
 en in zyne voorhuizen , en op zyne ſtoepen , van men-
 ſchen gepropt ,) door ; het Janskerkhof oft Plein
 van St. Jan des Doopers Kerk ter zyde over , name-
 lyk tuſſchen de aenzienlyke Vergaderzael van hun-
 ne EDELMOGENDEN , (de *Staetenkamer* by
 de Stichtenaers geheten ,) en tuſſchen de ſteedswa-
 kende Hoofdwaagt , zich aen de vleugel van 't ge-
 noemde Godsgeligt hechtende , henen (*aaaa*). Hier
 zag men de Bezetting , met haere dappere Gebie-
 ders , uitgetrokken , en onder 't ſlaen der trom-
 men , en 't ſpelen der krygsmuziek , den ſtaete-
 lyken , doorluchtigen , en heerlyken Trein de juſt-
 geregeldſte eeregroeten geven . Men toog wyders
 by de Kerk , en 't overige heur's Boomryken Pleins ,
 (alwaer men over de hoofden zou gegaen hebben ,)
 langs , totop dat deel der Nieuwe Gragt , 't welk
 de *Drift* geheten word , miſſchien (zoo niet ter
 oirzaeke van iet anders) uit hoofde dat het water
 dier Gragt , na zynen bogtigen gang alhier veréé-
 nigd , eene nieuwe *drift* , oft ſneller voortſchie-
 ting , krygt , om , na 't voorbyvloeiën van een
 reeks aenzienelyke Huizen , en met die de Hur-
 ZIN-

(*aaaa*) De gemeene Morgenspraek der Burgery , op dit
 Kerkhof viermael 's jaers vergaderende , pleeg 'er in oude ty-
 den te geſchieden , enz. Zie V. J. BLONDEEL , *Befchry-
 ving van Utrecht* , bladz. 374.

ZINGE VAN MYDRECHT (*bbbb*), zich, van onder den zoogenoemden Plompen Toren (*cccc*), een der Oude Muurverdeedigers van UTRECHT, in de omringende wateren der Stad te gieten. By 't aftreden van de Drift, omtrent het begin van de Key- oft Buuren-straet, quam de Pragtige Intogt aen de geschaerde Ryen van Burger-Schutters, Vrywilligen, en Kadets; welke vanhier tot aen den Duitschen Huize, (eenen wyden omring of slinger van straeten en gragtdeelen langs,) met hunne Manhafte Hoofdgeleiders en Aenvoerders, onder Agt Vaendelen gehoefslagd stonden (*dddd*).
Door

(*bbbb*) Alwaer wylen hunne Doortluchtige en Koninglyke HOOGHEDEN, WILLEM KAREL HENRIK FRISO, en zyne Gemalin ANNA, Englands Kroonprinces, onzes VYFDEN WILLEMS Vorstelyke Vader en Moeder, Onsterffelyker Gedagtenisse, intrek namen, (met hunne toen nog eenigste Spruite, Princes KAROLINA,) gedurende hun verblyf te dezer stede, by wylen zyner HOOGHEITS Installatie, in den jaere MDCCXLVII. Zie geliefd het u, myne *Beschryving van all' wat de Heeren Studenten der Utrechtsche Hooge Schole by die gelegenheit verrigt hebben*, bladz. 23.

(*cccc*) Voormaels de Toren der Marshuiden, deels ook vands dienende tot eene bewaerplaets der Stads-Gevangenen; hebbende een Wagthuis aen zich, op 't welk 's nachts wiert gewaekt. Zie K. BURMAN's, *Jaerboeken* op 't jaer MCCCCLXX. *Derde Deel*, bladz. 27.

(*dddd*) De Gemeene Zaemelplaets der Burgerye was de Lange Nieuwstraet geweest. Eene straet te regt zoo geheel, als welke zich bykans een derde van de stad in haere lengte, van 't Zuiden nae 't Noorden gemeeten, uitstrekt. Hier plaetsfen zy zich, te dier verzameling, van het *Fondatie-Huis* der Hooged. Vrouwe van RYNSWOUDE af, en opwaerts. Iedere Kompagnie had zich aldereerst voor het Huis van haeren Kapitein vergadert; en trok vandaer, 's namiddags omtrent drie ure, onder deszelfs geleide en de aenvoering der andere Officieren, herwaert: stellende zich
de

Door deze gefchaerde Rygen trok vervolgens de Hoogaenzienlyke Trein der Inkomst, met het Geleerde Jongelingschap vooruit, onder het slaen der Trommen, 't aanbieden des Geweers, het zwenken der Vaenen, en het eergroeten der Spontons oft Bevel-Staeven: terwyl de Akademielingen van hunne zyde zulks erkenden met het blanke Zydgeweer en de Optogtekens van hunne Keurbenden, door die te buigen en te zwenken voor der Burgerye Hoofdgeleiders, Vendels, en verdere Officiers. Alle welke, by 't doorryden van de Staetelyke

de oudste Kompagnie in rang digt aen de gemelde *Fondatie*, oft Vleugel van 't Arme Kinderhuis der Stad, en de zeven andere daeraen vervolgens, tot de jongste in rang toe, schaerende zich alle in twee ryen. Dus vergaderd zynde, toogen zy, na weinig verwyls, op, nae de plaetzen heurer befcheidinge, dat 's daer elk naer voorafgegaene beraming en orde post te vatten had. Namelyk, de Oudste Kompagnie, zich in gelederen hersteld hebbende, trok door alle de overige geschaerden henen; de naestoudste volgde op gelyke voet; en zoo ook de derde in rang: waerop de vierde, vyfde, en zesde even 't zelfde deeden; terwyl de zevende, zich als de voorgenoemden hersteld hebbende, volgde; en, door het agtste Vaendel getrokken zynde, geiegenheit gaf, dat ook deze Kompagnie zich bergeleederde, en daerop den trein sloot. Staende eerlang alle de agt Vaendelen langs den voorgemelden wydftrekkenden koers geschaerd. Ik maek dit op, uit eene geschrevene *Memorie van 't geen door de Burgery deser stad [Utrecht] by de Receptie van zyne Hoogheit in agt genomen is*. Deze *Memorie* (van welke ik my nog eens of tweemaal, wat laeter, zal moeten bedienen,) is my, te mynen verzoeke, geworden door de Beleeftheit van eenen der Heeren Officiers uit de Kompagnie van 't Vaendel de *Pekstokken*: welke Heer my insgelyks de noodige Opheldering heeft medegedeeld ten opzigt van de byzondere Standplaetzen, op welke iedere Kompagnie gestaan heeft zoo by de Inkomst, als by het Vertrek, van den PRINS ERFSTADHOUDER.

ke en Vorstelyke Intogt, met den sloop des Ed. Agtbaeren en Hoflyken Gevolgs, van denzelven hoogstgunstige, minzaeme, en beleefde groeten ont-fingen. Geschiedende dit alles onder 't oog van ontelbaer adelyk, wellevend, vermogend, ook def-tigburgerlyk, Vrouwentimmer en Kroost, in dit hart der stad uit de zyzalen, voorkamers, bordesfen, en alle bequaeme plaetzen, met vrolyke harten toe-ziende; gevolgd van aenzienelyke en geëerde Vreemdelingen en Burgers, welke aen den uitgang der naeflaetste, en aen de laetste der voorheên genoemde Straeten, een nieuwen en ongewoonen luister gaven; terwyl de Oranjezugt van 't Man-nelyk Oir, en des Gemeenen Mans, de breedtens en toegangen der gemelde bruggen, gragtdeelen, en straeten deedt grimmelen.

Dus toog de Inkomst, met de Akademiejeugd, als gezegd is, vooraen, *ten aldereersten* door de geschaerde Burgery van de Oudste Kompagnie, *Turkyen* genoemd, voerende het Vaendel dies naems, en van den opgang der Drift, geplaeftst totaen 't einde der Key- oft Buuren-Straet, on-der het bevel van den Ed. Agtb. Heer Vroedschap Mr. ARNOLDUS PITT, als Kapitein (eeee). Ver-volgens ging en reedt de Staetfie door de *Tweede Kompagnie* in rang, zynde die welke den naem en 't Vaendel voert van de *Pekstokken*, onder den Ed. Agtb. Heer Vroedschap Mr. ADRIAAN VAN BRONCK.

(eeee) Deze Kompagnie *Turkyen* had, als verdere Officiers, den Heer Vendumeester *Joan Stouvo*, ten Lieutenant; den Heer *Dirk Wernard van Vloten*, ten Vaendrig, de Heeren *Nathanaël Borski*, *Arnoldus Abeleven*, *Gerard Bentink*, en *Ijaacq Rutgers*, tot Sergeanten; met den Heer *Bernardus Stuyerman*, tot Scriba.

BRONCKHORST, derzelve Hoofdgeleider (ffff). Zy stondt van 't einde der gemelde Straet, agter Sint Pieter heên, (gelyk de aenzienlyke Straet heet, die welligt voormaels de omgang was der Kapittelkerk, ten Roomschauffelyken tyde aenden Heiligen Apostel PETRUS gewyd, alwaer nu de Fransche Gemeente der Hervormden haeren Godsdienst verrigt, terwyl 'er van tyd tot tyd de Taelonderwezene Jeugd, by het doen van derzelve Oratiën, plegtig ter Akademie gevorderd word,) agter Sant Peter, zeg ik, henen, stondt deze dubbele Ryg van Burgerschutters, totaen de Huizinge van zyne Excellentie de Heer JAKOB HENDRIK, Graeve VAN RECHTEREN, Heer van Westerveld, Decan van St. Pieter, enz. Hier quam de Intogt aen de *Derde Kompagnie* des Vaendels van den *Oranjestam*, geschaerd langs het verdere deel der genoemde Straet, (eindigende met Paushuizen (gggg), door zyne Excellentie de Graef
 VAN

(ffff) De verdere Manhafte Amptenaers van de Kompagnie der *Pekstokken* waren de Heer *Pieter van Bosvelt*, Lieutenant; de Heer en Mr. *Justus Lufneu*, Vaendrig; de Heeren en Mrs. *Fredrik Sigismund Coenraed van Nes*, en *Jacobus Deneys*, nevens de Heeren *Jacobus de Kock*, en *Rudolph Hendrik Nabuys*, Sergeanten; met den Heer *Tybrand de Kock*, Scriba.

(gggg) Tot eene Doorluchte Schole voor 't Sticht (andere zeggen tot 's Mans stil en ampteloos Leven) doen bouwen, in de vyftiende eeuw, door Paus ADRIAEN, de *Zesde* van dien naem, *UTRECHTS* Inboorling, die het eerste daglicht genoot, op eene Schuitemakery aen de Oude Gragt, daer tans de Brandsteeg, tusschen de Reguliers- oft Weesbrug en de Smeedsteegbrug, uitloopt, en waerby en digtaen, men, ter Gedenkenisse, het Borstbeeld van dien Opperbisschop der Roomschegezinden in de gevel ziet: terwyl (opdat ik 'er dit bydoe) het huis door wylen de Heer HENRIKUS BOSCH, Lid dier Gemeenschap, vertimmerd, eene deftige Kamer, (onderfeld de plaets geweest te zyn van 's Pau-
 ten

VAN NASSAU LA-LECK, UTRECHTS Hoofd-officier, bewoond,) totover den Maertensdam, (brug en breedte, naer de Dom oft St. Martenskerk, herwaerts eenen uitloop hebbende; naestdenkelyk dus gebeten,) en voorts totop het begin der Regte Nieuwe Gragt (*bbbb*), aen derzelve Oostzyde. Deze Kompagnie had tot haeren Kapitein de Ed. Agtb. Heer en Mr. THOMAS ADRIAAN BODDENS, Raed in de Vroedschap dezer stad (*iiii*). Door de tegenoveréngeschaerde ryen dezes Vaendels getrokken, toog de Praelder Inkomst door de *Vierde Kompagnie*, zynde die van het *Papenvendel*, onder 't bevel van den Ed. Agtb. Heer Vroed-

sen schreiende inkomst ter werelt,) en eene Zael, heeft, waerin, behalven een bovendorpelstuk aen 't westeinde in 't graeuw enz. vyf ongemeenschoone tafereelen gemaeld zyn, door de Rotterdamfche Konstschilders van *Nimwegen*. Het dorpelstuk vertoont ADRIAEN FLORISZON, als opschietend jongske, van zyne Moeder, die aen de Waschtob staet, scheidende, en zynen Vader FLORIS aen de hand gaende. De vyf groote konststukken, malen hem eerst als Leermeester van *Karel*, naderhand *de vyfde* Keizer van dien naem; ten tweeden als Proost van Oud-Munster; ten derden als Bisschop van Tortosa en Vice Roy van Spanje; ten vierden, als Kardinael met den tytel van Sanct Joannes en Paulus te Rome; en ten vyfden als Paus in den jaere MDXXII. den 7. January tot dien stoel gekoren, in Oktober daeraen gekroond, en in September des volgenden jaers, na maer twintig maenden zittens, van zyne verkiezing af gerekend; overleden.

(*bbbb*) Deze Gragt, aen 't Servaeshek beginnende, gact tothiertoe lynregt, en kromt zich dan als een *Regenboog*, (gelyk dat gedeelte hierom ook dien naem draegt,) tot zy vervolgens door de *Drift* vervangen word.

(*iiii*) Lieutenant van de Kompagnie de *Oranjeftam* was de Heer *Pieter van de Wyngaarden*; Vaendrig was de Heer en Mr. *Albert Coenen* Heer van 's Gravesloot; Sergeanten waren de Heeren en Mrs. *François Kuvel*, *Willem Versteeg*, *Andries*
Cor-

Vroedschap Mr. JAN JACOB VAN WESTRENIEN (kkkk), strekkende heure ryen langs het voorschrevene deel der Nieuwe Gragt, 't welk tegenover de zoogenoemde Runnebaen (mogelyk, in den ouden tyd der Stichtsche Kerkvoogden, de Renbaen,) en over de Ooster-Poort van 't Hooge Gerichtshof der Provincie, gelegen is. Dit Vaendel doorgetogen, bereikte men de vyfde Kompagnie van 't Vaendel, dat den naem van de Bloedkuil draegt. Deze, onder 't Geleide van den Ed. Agtb. Heer Vroedschaps-raed Mr. WILLEM JAN VANDER DÖES, als Kapitein (lll), geschaerd, stondt van 't einde der vorige Kompagnie totover de Heerestraetsbrug, en tot in den aenvang der Hamburgerstraet. De Intogt, tot hier doorgetrokken, toog en reedt vervolgens, door de zesde Kompagnie, voerende den naem en 't Vaendel van 't Fortuin, in de gemelde ruime en fraeie Straet, tot voorby de Praelryke Dekoratie van 't Justitiehof, en de zoogenoemde Pauluspoort, (oft Poort der gewezen Abdy van St. Paulus, nu deels geschikt tot de Vergadering van dat Hof,) geposteerd staende; onder den Ed. Agtbaeren Heer Vroedschap Mr. STEVEN JACOB VAN MUYDEN, haeren

Cornelis de Normandie Heer van Schalkwyk, en Carel van Hees; en Scriba was de Heer Harmannus Klad.

(kkkk) De Heer en Mr. Jan Hendrik Haasbroek was Lieutenant van deze Kompagnie; de Heer Pieter de Malaper haer Vaendrig; haere vier Sergeanten waren de Heeren en Mrs. Jan Fredrik Gobius Junior, Coenraad van Alphen; Joacchim Dirk Chuyfenaer, en Jacob Carel Martens; haer Scriba was de Heer en Mr. Cornelis de Wys.

(lll) De verdere Gebiedvoerders van de Kompagnie de Bloedkuil waren, de Heer Gysbert Dirk Castus, Lieutenant; de Heer en Mr. Jacob Langerak-Oosterland, Vaendrig; de Heeren en Mrs. Joacchim Fredrik Odé, Jacob Willem vander Linden.

ren Kapitein (mmmm). Nu quam men aen de *zelve* *vende Kompagnie*, ten Vaendel hebbende de *Handvoetboog*. Deze was in ryen geplaeft, van omtrent de fraeie Luthersche Kerk, dat's die der Gemeente, welke zich lieft de toegedaene oft belydenisdoende van de Augsburgsche Confessie heet, langs het einde der meer dan eens genoemde Straet, en over de Hamburgerbrug (nnnn), totin de Gort-oft Grutters-Steeg. Haer Kapitein oft Hoofdgeleider was de Ed. Agtb. Heer Raed in de Vroedschap Mr. ADRIAEN VAN REMONDT (oooo). Eindelijk ging en reedt de Praelryke Inkomst door de
agt-

den, en *Jan Carel Smiffaart*, Sergeanten; en de Heer en Mr. *Johannes Fenema*, Schryver oft Sekretaris der Kompagnie.

(mmmm) De Heer en Mr. *Nicolaas Kien Junior*, was Lieutenant dezer vermaetschapte Saemening van Burgers; de Heer en Mr. *Willem Gerard van Nes* was haer Vaendrig; de Heeren en Mrs. *Willem Craeyvanger*, *Jan Jacob vander Meulen*, en *Wolpberd Jacob Beeldsnyder Matroos*, met den Heer *Jan de Lely*, waren haere Sergeanten; terwyl de Heer en Mr. *Nicolaus van Overmeer* haer Scriba was.

(nnnn) Hiervoor bladz. 53. heb ik de Hamburgerstraet de *Romeinsche Burgt-Straet* genoemd. Wylen de verstandige en doorkundige Heer Vroedschap Mr. KASPAR BURMAN, (en dit had ik aldaer moeten aenteekenen,) hieldt het waerschynellyker, (en zyne reden heeft eenig gewigt,) dat die Straet, van het vermaerd Utrechts Geslagt der *Roodenburgere* den naem kreeg. Altans de Brug, hier gemeld, draegt by hem, (uit zeker oud bescheid gis ik,) den naem van *Roodenburgerbrugge*. Zie het *Eerste Deel* der *Utrechtsche Jaerboeken*, bladz. 325.

(oooo) Lieutenant van de Kompagnie de *Handvoetboog* was de Heer *Willem Jan van Dyk*; en Vaendrig de Heer *Michiel Anthony van Afsch van Wyk*; Sergeanten waren de Heeren *Paulus Tideman*, en *Henry Peterjon*, met den Heer en Mr. *Jacobus Cambier*, en de Heer *Cornelis Hoogeveen*; de Scriba was de Heer en Mr. *Job. Adr. van Wachendorff*.

agte en jongste *Kompagnie* in rang ; welke het Vaendel en den naem van die der *Zwarte Knegten* voert ; en die , zich onder 't bevel van den Ed. Agtb. Heer HENDRIK MAURITS VAN WEDE , jongste Vroedschap van UTRECHT (pppp) , in ryen gefchaerd hebbende , door 't overige en grootste gedeelte van de gemelde Gortsteeg , en kruiffende den Springweg , ftondt , totaen de Poort van 't ruim en oud geflugt , 't welk den Ridders van de Duitsche Orde , oulings die van de Lieve Vrouwe te Jerufalem geheeten , toebehoorende , gemeenelyk het *Duitsche Huis* genoemd word.

Op dezen Oud-Ridderlyken en inderdaed Vorstelyken Huize , was alles , tot het ontfangen en in-trek-nemen van zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT , met deszelfs aenzienlyk Gevolg , in gereedheit gebragt. De vooruittrekkende Heeren Studenten , gefaluëerd van , en op hunne beurt eergroeten gevende aen , de hier geposteerde Guardes , togen ter nieuwgemaekte Hofpoorte in , en fchaerden zich , langs den toegang en op het voorpad van den vrugthaeren en grooten Tuin dier Huizinge , weder tot twee Ryen. By het inryden van den VORST betoonden zy alle met klingfaluades , en hunne Geleiders en verdere Eerpostbkleeders met Vaendelzwenkingen en Bevelstaelsbuigingen , hunnen eerbied aen den PRINS ERFSTEDER , met den Heer HERTOOG VELDMAR-SCHALK ,

(pppp) De *Kompagnie* der *Zwarte Knegten* had de Heer *Dirk van Lobbrecht* tot Lieutenant , de Heer en Mr. *Nicolaas Lobedanius* tot Vaendrig ; en de Heeren *Gysbert de Kock* , *Jan Everard Versteeg* , en *Wynand Koopman* , met den Heer en Mr. *Jacob Hendrik Mulet* , tot Sergeanten ; benevens de Heer *Johannes Stellingwerff* tot Scriba.

SCHALK, en de Heeren van de MAGISTRAET, hen, door aller hoogstgunstige weërgroeten, verrukkende; terwyl den Heeren van het overige Gevolg door de Officiers der Geleerde Ryen het eerbewys met de klingen gegeven wiert, mede op het minzaamste van die zyde beantwoord (qqqq). Zyne HOOGHEIT, aen de Trappen van gezegden HUIZE gekomen, wiert 'er ontfangen door eene volledige STAETSKOMMISSIE, van vier Heeren uit ieder Lid van Staet. Dit waren, vanwege de Geëligeerden de Heer Baron D'ABLAING, President van den Stichtfchen Staet en Domprooft, de Graef VAN RECHTEREN, Decan van St. Pieter, de Heer PESTERS, Decan van St. Jan, en de Graef VAN NASSAU-LA-LECK, Kanonnik van Oud Munster; uit de Edelen en Ridderfchap waren het de Heer van BOTTESTEYN, de Heer van ZUYLEN, de Heer van TERAAS, en de Heer van BEEVERWEËRD; en vanwege de Steden waren het UTRECHTS tans regeerende Heeren Burgemeesteren, BERGER en VAN ROYEN, de Heer LOGEN Regeerend Burgemeester van AMERSFOORT, en de Oudste Raed in onzer Stads Vroedschap, de Heer en Mr. NIKOLAAS KIEN: nevens de Sekretaris van Staet de BARON MILAN DE VISCONTI. Als de PRINS door dit Aenzienlyk Lichaem, den EDELMOGENDEN STAET'SLANDS VAN UTRECHT vertegenwoordigende, ontfangen, en in de Gehoorzael geleid en verwelkomt, was, behaegde het aen zyne HOOGHEIT goedgunstig, zich voor de opene Glasraemen dier Zaele te stellen; terwyl de Akademische Queekelingen, zich onderwyl in gelede-

deren hersteld hebbende, voorby den VORST met eerbiedige groeten afluogen, in de orde, te voren beschouwd, als welke zy in all' hun trekken en keeren standvastig hielden. Het Erffstedehouderlyk Goedkeurend oog, zoo van hun Heir als deszelfs beweging, verheugde hen niet weinig, en deedt de Geleerde Keurbenden de nieuwgemaekte, en na 's Pringen vertrek weér toegemuurde, Opening, in de Noorder Omwalling van den ruimen grond des Duitschen Ridder-Hofs, in blyde vergenoeving uittreden. Hier quamen zy in de Walsteeg, zoo geheeten, niet omdat zy ter Stadswal gaet, (want verscheidene Steegen loopen daerop uit,) maer welligt naer den evengemelden Wal, (zoo wiert toch oudtyds alle omschutting van steenen genoemd,) dat 's Hooge Ommuuring, van 't Duitfche Huis. Zy trokken voorby de uitgangen der twee Roomsckatholyke Kerken, (de Paters namentelek en Bisschops Kerk,) wier ingangen men ter Marieplaetze heeft. Aen den uitgang der laetstgemelde toogen zy over den schuinschen opgang, ten dienst des aftrekkens gemaekt, de West-Wal der Stad op; in 't gezigt van de alombekende Maria-kerk, door Bisschop KOENRAED onder Keizer HENDRIK den Vierden, in 't jaer Duizendtagtig, naer 't model van Milaenens Liefvrouwenkerk, zoo men wil, gestigt (rrrr), en tans een gedeelte van zyn bevang inruimende tot den Openbaeren Godsdienst van de Gemeente der Engelsche Hervormden. Het tans gehoogde, dat 's tot den togt over zyn geheele
 uit-

(rrrr) Zie de *Beschryving der Stad Utrecht*, door den Heer Prokureur-Generael BLONDEEL uitgegeven, bladz. 379, enz.

uitgestrektheid effengemaekte , deel der gezegde Wal langs trekkende , hadden zy ter regterzyde over de Stads gragt en gïngel het zoogenoemde Sterrebosch , voor eenige jaeren in de figuur eener ster van de eerste grootte aengelegd , maer sints veranderd in vier ruime Exercitie-velden ; terwyl 'er de plegtige Wapenschouwing der geheele Bezetting , onder 't oog van den STAET , jaerlyks op zyn tyd geschied , onder geene mindere uitlokking van Burgers en Vreemden , dan die de lustryke Beplantingen rondom de stad , in de milde jaerfacizoenen , gewoonelyk te wege brengen. Eerlang quam de Geleerde Troep totaen den hól , dat's , als gezeid , de breede kluft en afgang , by den Smedetoorn , eene oude sterkte en gieraedy der Stad , van den Stedevoogd ALFER over meer dan zes-
honderdvyftig jaeren gestigt (ssss). Dien Toren,
(hui-

(ssss) Men heeft aen de voorzyde van dit Gebouw , een ouden Opschriftsteen , waerin gehouwen staet , met Duitfche Letters :

Anno dñi. m. c.
xlv. regis coenradi
vii. epi herberti vi.
factum est hoc opus
a prefecto alfero ad
munimen civibm
suorbm et ad
honorem civitatis
trajectensis. amen.

't Geen zegt : „ In 't jaer des HEEREN duizend eenhonderd
„ derd

(huidendaegs tot het Akademiefch *Observatorium* van den Sterrenhemel gebruikt, en hierom by den gemeenen Man de SterreToren genoemd,) ook van heinde- oft digt-by een der vier Parochykerken (*tttt*), namelyk die welke tans de Geertekerk heet, groetende, quamen de Heeren Studenten op 't voorfte deel van de Smedefteeg, tegen over het Bartholomeüs Gasthuis. Vanhier, over het fcheid van den Springweg en de Jufferenstraet, (die in 't midden de nette Kerk der Doopsgezinde Gemeente, federd het jaer MDCCLXV met een keurig Orgel geëijerd, en aen 't einde de evengemelde Geertruidekerk met haer Plein, heeft,) het ander deel der lange Smedefteeg doorgetogen, en over de Smeëbrug, (ten Groen- en Week-Markt dienende, en het Burgerweeshuis ten Noorden van zich hebbende,) door de korte Smedefteeg, getrokken zynde, quamen onze Geleerde Benden aen de lange Nieuwtraet; hier ter regterzyde nae de Fundatie, ter linker nae de Domstoren, ziende, en over den uitgang der Smedefteeg de fchoone Zuileftraet openende. Zy gingen links af, de Conventuale Kerk van St. Kathryne en de kleene Vleefchhal voorby, totdat zy aen de Pauluspoort, in 't gezigt der pragtige Dekoratie 's Hoofs van Utrechts Provinçie quamen.

Terwyl zy dus aftogen, was hen kort op de hie-
 len, de mede aftrekkende Burgery gevolgd. De
 Oudfte Kompagnie derzelve had zich, zoodra de
 trein

2, derd veertien, het zevende van den Koning KOENRAED,
 „ het zesde van den Bifchop HERBERT, is dit werk gemaakt
 „ van den Prefekt (oft Stedevoogd) ALFER, ter beschuttinge
 „ zyner Burgeren, en tot eere van de Stad Utrecht. Amen.
 (*tttt*) Dit zyn de Niklaes-, de Geerte-, de Buure-, en de
 Jakobs-Kerk.

treinder Inkomste doorgetogen was , in gelederent hersteld , en trok door de tweede , en volgende ; zoo deedt die daerop gelykerwyze , met alle de overige , elk in zynen rang tot de agtste toe : trekken- de dit heerlyk lichaem van Burgers , met zyn Vrywilligen en Kadets , dus mede af , voorby de goedkeurende oogen van den Prins ERFSTADHOU- DER , door de Hoofdgeleiders en verdere Offi- ciers , en van alle de Agt Pragtige Vaendels , eer- biedig gegroet. Zy gingen insgelyks de Wal op ; en denzelfden weg dien de Studenten gingen langs ; totaen de laetstgemelde Straet ; alwaer zy , als te hunner vorige zaemelplaets , halte hielden , en van Vaendel tot Vaendel ontslag kregen , ten dage toe ; dat zyne HOOGHEIT van UTRECHT zou vertrek- ken (uuuu).

Maer om weder tot onze Akademie-burgery , (de schoone en keurige troep van Studiebeyveraers op

(uuuu) *Memorie van 't geen Utrechts Burgery deedt enz.* In deze vindt ik tegelyk opgetekend , dat de agt Ed. Agtb. Heeren Vroedschappen , als Kapiteins , nevens de verdere Manhafte Heeren Officieren , terstond na 't ontslaen der Burgerye , op 't Stadhuis in de Vroedschapskamer gingen ; en , vandaer met den Ed. Grootagtb. Tweeden Burgemeester , de Heer en Mr. CORNELIS VAN ROYEN , als Kolonel , aen 't hoofd , in een deftigen trein van Koetsen ten Duitsche Huize gereden , Ge- hoor by den PRINS ERFSTADHOUDEUR hadden , (zynde aen zyn HOOGHEIT , door handen van den Ed. Grootagtb. Heer Eersten Burgemeester , de Heer en Mr. CYPRIAEN BERGER , als Goeverneur der Stad , van den Stadsmajor ver- zeld , de Stedescleutels aengeboden ,) terwyl zy , na 't doen eener gepaste Aenspraek , door den Ed. Gr. Agtb. Heer Ko- lonel gedaen , en van den VORST vriendelyk beantwoord , het hoog genocgen hadden , om uit deszelfs mond de betui- ging te hooren , dat Hy nergens geschikter of fraeier Burge- ry zag.

op **UTRECHTS** Hooge Schole) te keeren; zy, onder de vleugel der Hofdekoratie, zich over den voor-gevel van de Pauluspoort uitbreidende, doorgetrokken; hadden het Hof des Gerigts, met deszelfs Westerpoort en breed Plein ter rechterhand: en, het overig deel der korte Nieuwstraet genoegzaam ten einde gekomen, zwenkten zy zich, langs het huis van den Rektor Magnificus der Univerfiteit, de Hoogeerwaardige Heer FRANCISCUS BURMANNUS, Theologiefch Professor, ten Tranfe in; terwyl zy, die deftige Straet doorgetogen, den Oostertoegang van de Domkerk op gingen: wier Hooge Ooftdeur, aen haer flinkerzyde ter Akademie Gehoorzaelen en Gaenderyen leidende, zy introkken. Hier ter eerfte standplaets en rustfede gekomen, bragt de Derde Verdeeling de Vaendels te hunner Bewaerplaetze in de Koorftraet: en dit was niet zoondra verrigt, of het Geleerde Heir fcheidde zich vanéén, des avonds omtrent agt uure (vvv): loopende dus de eerfte van de Plegtige Dagen der luiterryke Inkomfte en Tegenwoordigheit van **PRINS WILLEM DEN VYFDEN** in **UTRECHT** ten einde; behalven dat men de byzondere vreugde en 't onderlinge genoegén, in de Zykamers, Voorhuizen, en Stoepen, zag zitten, of dat men die beide langs de Gragten en Straeten ontmoette; tordat het juichend Klokken-fpel, van agten af tot negenen toe hervat, afgewiffeld wiert door het laetste uur- en fluit-gelui aller Klokken.

De volgende Dag, zynde *Woensdag* den 9den van *July*, de tweede der blyde dagen, die niet flegts
van

(vvv) Korte Opgaef, enz. bladz. 13.

van een derden, (gelyk eertyds met betrekking tot Oud-Rome's vreugd ten tyde van AUGUSTUS Triomf (xxx), nu by de agttienhonderd jaeren geleden,) maer nog van een vierden en vyfden, in ons UTRECHT, stondt gevolgd te worden, was de Hoogstaetelyke Dag, op welken onze DOORLUCHTIGE ERFSTADHOUDER bezit nam van zyne Verhevene Waerdigheden, in deze Provincie. De praelryke staetsie, waermeê dit geschiedde, moet ik ter breede beschryvinge aen andere pennen overlaten (yyy); omdat de myne enkel verfineden is ter meldinge van 't geen de Akademische Jeugd deedt, of waertoe dezelve, 't zy regtstreeks, 't zy van ter zyde betrekking had. Dit weinige echter ter saemenhechting van ons verhael. Zyn DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, in 't gezigt van millioenen oogen, ter Vergaderzael van hunne EDELMOGENDE de HEEREN STAETEN 's LANDS VAN UTRECHT, door eene Kommissie uit hen, begeleid, en aldaer door den Heer President van Staet, in naem der Hooge Schilden van het STIGT begroet, zynde, wiert vervolgens, na

(xxx) Den *Dagwyzer der Geschiedenissen* van den Deftig Neêrduitsch schryvenden G. BRAND, ter 322ste bladzyde opslaende, zie ik, dat de vermaerde AUGUSTUS, sints Rome's tweede Caesar oft Keizer, op den 8. *July* in 't XXVII. of XXIXste jaer voor CHRISTUS GEBORTE, zyn triomf in Rome, ten Kapitele, deedt, over de Pannoniërs en andere Volken, *den 9den* over zynen Zee-Zege op ANTONIUS by Aktium, en *den 10den*, over Egypte en KLEOPATRA: sluitende hy daerop, zoo men wil, tot een teken een's algemeenen Vredes, den Tempel van Janus.

(yyy) Men kan by voorraad daerover de verscheidene Nieuwspapieren, die dit al vry naeukeurig melden, naezien, en het juiste en nette wagten in de *Nederlandsche Jaerboeken*.

na gehoude Overleggingen, (zekerlyk 'sLands welzyn rakende,) ten Hoogen Gerigtshoove met een trein van prachtige Koetsen gereden. Hier, door den Oudsten der Heeren RAEDEN 's HOOFDS VAN UTRECHT bewelkomt, en, van 't geheele Hof vergezeld, ter Rolle gegaen, zynde, hoorde de PRINS het pleit; en, na bestemming van 't gewysde, zag men Hem ten Duitschen Huize, met geen minder toezigt en prael, keeren. Nu was 't reeds in den Namiddag geworden; en de daerop gevolgde Vorstelyke Maelyd, op 'sLands blymoedige koste, door hun EDELMOGENDEN bereid, bragt den hellenden dag eerlang ten avonde. Dus begon heel de stad UTRECHT alom, ten teken haerer vreugde over, en hartelyke toejuiching van, 'sPrinzen Inhuldiging, heure Eerverlichtingen, en door 't licht sprekende gieradyen, te ontfteken, om de aenbrekende avondchemering niet slegts, maer het zwakke duister van een zomerschen nacht, te voorkomen, en gedurende denzelfen, als 't ware, buiten de muuren der stad te keeren. De Hooge Domtoren lichtte, met ontelbaere lantaerns, het wydstrekkend ommeland uren in 't ronde toe: de Staetenkamer, het Duitsche Ridderhof, het Hof des Gerigts, het Stadhuis, de Fundatie, en verdere openbaere Gestigten, met alle de Huizen der Burgerye, totin de engste en afgelegenste straeten en stegen zelfs, prykten met lichten en gieraeden. 't Is van te wyde uitgestrektheit, ook myn post niet, die *Illuminatiën* en *Dekoratiën*, zoo van Staets- en Stads- wege, als van Partikulieren, flonkerende, te beschryven (zzzz):

maer

(zzzz) Men zegt my, dat alle de *Verlichtingen* en *Zinnebeeldige Gieraeden*, van eenige Aenmerking, gezamentlyk komen zullen

maer onze Akademieburgery , was , in haere Eerverlichtingen , geenszins de minstaenmerkelyke.

Die , welke by eenige der Heeren Studenten , aen hun byzonder Hospitium , waren , als minopentlyk te noemen , voorbygaende , word onzen aendagt gewenkt door 't geen zy gezamenderhand , zoo boven de toegangen ter Hooge Schole , als inzonderheit aen den Eertempel des Vuurwerks , ter beschouwinge gaven.

Zy , daer nu alles naer behooren gereed was (5a), deeden eerst de Twee Eerverlichtingen aen de Ingangen ter Universiteit ontfeken. Aen de Oostdeur van de Domkerk , tegelyk de Oostdeur ter Akademie , door welke men , aen de linkerhand afgaende , langs eene gaendery tot de beide Auditoriën , zoo het *majus* oft groote als het *minus* oft kleender , komt , deeden zy een Boog van Glazen rondom de Nis en Posten van die Deur branden , en met de Voorletters van 's ERFSTEDEHOUDERS Naem P. W. (dat 's zooveel als PRINS WIL.

in eene Algemeene Beschryving van de Eerverlichtingen , Plegtigheden , en Vreugdbedryven in de Steden en Plaetzen van geheel Nederland. Ondertusschen leeft men in opzigt van UTRECHT , ten staet derzelve , een beknopt Berigt van eenige der Partikulieren , en vooral der Heeren Studenten , in de *Postryder* van July MDCCLXVI. waerin ik , (en welligt nevens my meer andere ,) met genoegen , ook eene Beschryving der Dekoratiën van de Staetekamer , het Gerichtshof , en de verdere Openbaere Gestigten , zouden gelezen hebben.

(5 a) In de *Korte Opgaef* , staet hiervan niets meer dan : „ Woensdag verlichtte men de Dekoratiën van den Tempel. ” Maer ik verbeeldt my , dat het eene noodzakelyke byzonderheit was , dat deze ontfeking ten overstaen van 't gansche lichaam , en dus in 't byzyn van alle of eenige der Bestieters , geschiedde.

WILLEM,) gieren. Terwyl zy de andere Deur aen 't Munsterkerkhof, rondom de STRAELENDE ZON met UTRECHTS Wapenschild in 't midden, (het Zinnebeeld oft Wapen der Akademie,) midsgaders de Nis en Posten, door dergelyk een Boog van Brandende Glazen, een blakenden gierglans van zich deden geven. Maer laet ik my vooral, met hen, nae de Neude (5 b),
en

(5 b) De *Neude* is nu al meermaelen gemeld: alle Inwoonders van UTRECHT, en veele andere onzer Landgenooten, weten, welke Openbaere Plaets, waer ter stede, en van wat gebruik die is. Maer mogelyk is niet zoo algemeen bekend, de Naemsorsprong van deze ongemeenruime, langwerpigvierkante, en genoegzaam in 't hart der stad gelegene, Marktplaets oft Graenmarkt, op welke negen straeten, (teweten de Jans- Voor- Prekers- Ballemakers- en Potters- Straet, met de Drakenburgs- Vinkenburgs- en Schouten- Steeg, en Kindjeshaven,) naer de vier winden uitloopen. Indien *Neu* voor *Nui*, *Nye*, oft *Nieuw* gebezigd is, zou *Neude* zooveel kunnen zyn als *Nieuwe* Plaets ter Markt van Graenen geschikt, in onderscheid van die, welke op de *Oude Gragt* is, en de *Hooge Kooynmarkt* heet. Had wylen de Ed. Agtb. Heer Vroedschap K. BURMAN, in zyne *Utrechtsche Jaerboeken*, daer hy het bestraeten der *Neude* op 't jaer MCCCCLXVIII. meldt, (*Jaerboeken* II. Deel. bladz. 514.) een of meer der Raedslytingen, uit welke hy zulks opmaekt, woordelyk medege-deeld, zoo zou men 'er mogelyk iet beslissends hieromtrent in kunnen vinden. Ondertusschen ben ik niet buiten bedenken, dat *Neude* hetzelfde is met *Noede*; waervan in een Brief van WILLAM VAN BEYEREN, Hertog AELBERTS Zoon, ge-waegd word, als een der perken van 't Regt en de Vryheit der Utrechtsche Burgers: 't geen de bovengemelde Raed in de Vroedschap neemt, voor de schuinte aen de *Grebbe*, oft de *Afdelling* van den Rhenenschen Berg, het scheid tusschen 't Sticht en Gelderland. *Jaerboeken* I. Deel, bladz. 9. Dus kan *Neude* de *Noede* oft *Delling* zyn, die tusschen het hooger oft *Zuider*, en 't *Noorder* gedeelte der Stad is. Hier kan men zich in versterken, door eenē andere plaets in 't genoemde Deel dier Jaerboeken, bladz. 524. daer op 't jaer MCCCXLI.
ge.

80 GEDACHTENIS VAN UTRECHTS

en tot den Tempel der Eerverlichting, spoeden. 't Was nu negen ure in den avond. Het Agtkantig Gestigt, by de vyftig voeten (van grond ten top gerekend,) hoog, en agttien voeten over 't kruis, (dat's in zyne doorsnede of middenlyn,) wyd (5 c), nu van binnen met een groot aantal ontfokene Lampen behangen, vertoonde twee omringende Rygen van Zinnebeeldige Schilderstukken: agt groote, dragende met het oog; en agt kleendere boven deze. Hunne maeten waren in iedere Ry van lengte elkander gelyk: maer in de breedte hadden die der buitenste, dat's voor- en ag-

gesproken word van den *Oudendelle*, langs welke de Nye oft Nieuwe Gragt zou gegraven worden. In onderscheid van de *Nyen-* oft *Nieuwen-Delle*, anders *Nyenoede*, of korter *Noede*, en *Neude*. HALMA, in zyn *Tooneel*, II. Deel, bladz. 274. de *Neude* opgevende voor de gemeene Loopplaats der burgers en van 't krygsvolk, verandert, wat vroeger, (ongetwyfeld op den gemelden Brief van WILLEM VAN BEYEREN, ziende,) *Noede*, als een der oude grenspaelen van 't Nedersticht, in *Neude*; zonder eenige reden daarvan te geven: terwyl dit den Lezer in verbyftering zou kunnen brengen, alsof die grens de *Neude* binnen de stad was; schoon het verder gemelde, hooger reik schynt aenteduiden.

(5 c) Volgens opgift van den Meester Timmerman en Architect J. VAN TOORENBERGEN, was de byzondere Verdeeling der hoogte van den Illuminatie-Tempel, de volgende: De Ondertempel, dat's het Benedendeel deszelfs, hebbende aen den grond drie uitspringende trappen oft opgangen, was van agttien voeten hoog; de Onderval, oft Inbuiging tusschen beide de Verdiepingen, had de hoogte van vyf voeten. Op die val rees de Boven-tempel, of de Tweede Verdieping van 't Gestigt, ter hoogte van agt voeten. De Koepel hierop geplacft, had zeven voet hoogte. Op den Koepel had men een agtkant Pedestal dat drie voeten hoog was. En op dit Voetstuk stond de Konstige Faem van zes voet hoogte, behalven haer Bazuin, welke in de schuinte boven derzelveer heeft zich ver-
bief.

agter-komende, hoeken wat minder afmeetens dan die, welke de innerlyke oft middelste hoeken met Konstgieraedje vulden (5 d). De agt GROOTE oft BENEDEN-STUKKEN, nu verlicht, vertoonden op het heerlykste, als by trapswyzen voortgang, zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, onzen Geliefden Erfstadhouders, WILLEM DEN VYFDEN, Prins van ORANJE en NASSAU, (Eenigste en Gewenschte Zoon van wylen hunne Hoogheden WILLEM KAREL HENRIK FRISO en ANNA VAN BRONSWYK-LUNENBURG, Kroonprinces van ENGELAND,) in agt byzondere opzigten. Teweten: *voor eerst*, in zyne Vorstelyke Jongelings-jaeren, zoo als die tot Wysheit en Deugd gequeekt wierden: ten *anderen*, in's Prinzen Opzet, om, nu onderwezen, met veragting der verlokkende Wellust, kloekmoedig aen de hemelsche Heldendeugd getrouw te blyven: ten *derden*, in zyne Meerder-jaerigheid, zoo als zy de Erfhelyke Hooge Waerdigheden, van Neêrlands Stadhouderschap en Algemeene Leger- en Vloot-Bestiering, aenvaerdde: ten *vierden*, in's Erfstedehouders Zugt en Toeleg, om, nu met deze zyne Alderaenzienelykste Ampten bekleed, het Groote Voorbeeld van 'sLands Vader WILLEM DEN EERSTEN, midsgaders zyne Hoogvorstelyke Afkomst, steeds voor oogen te houden: ten *vyfden*, in het welbeleid Handhaven en kloekmoedig Voorstaen van Nederlands Vryheit en Welvaert, op goede gronden, van den Jongen, maer zoo heldenaertig-

(5 d) De *Onderste* hadden de hoogte van *veertien voeten*; de *Bovenste*, waren *zeven voeten en drie duimen* hoog: volgens het betigt des voorgemelden VAN TOORENBERGEN.

tig-gequeeften en gezinden, ERFSTADHOU-
DER, by allen verwacht: ten zesden, in de daerop
billyk volgende en in alle gelegenheit herhaeldé
Bejuichingen van zyn Bestier, en Bekrooning van
zynen Moed: ten zevenden, in 's Vorsten Oogslag
op eene Koninglyke Prinçes, om 'er zich, met be-
raed van Neêrlands Vrye Maegd, aen te Huwen,
ten altoosduurenden groei van ORANJE-NAS-
SAU'S Heldenstam: en ten agtsten, in zyn Gods-
dienstig Erkennen en Afhangen (naer 't voorbeeld
zyn's Doorluchtigen VADERS, Onsterffelyker Ge-
dagtenisse,) van 's HEMELS Begunstiging en On-
derstand. De agt BOVEN-CIERSTUKKEN schakeer-
den, in hunnen agthoekigen omring, de Zege-
ningen, welke all' wat hier ten STICHTE van U-
TRECHT dierbaer is, uit 's Prinçen Stadhouderschap,
blymoedig hoopt. Namelyk: de GODSDIENST, wel-
ke *Bescherming*; de VRYHEIT, die *Geruste Zekerheit*;
het REGT, dat vasten *Steun*; de VREDE, welke duur-
zaeme *Kabnte*; de KOOPHANDEL, die *Welvaert* en
Winst; de LANDBOUW, die rykgezegend *Vertier* en
Voordeel; de GELEERDHEIT, welke *Aenmoediging*; en
UTRECHTS AKADEMIE, die *Groei* en *Bestendigen Aen-
was*; uit des VYFDEN WILLEMS Wysheit en
Deugden wagt.

Laet ik alle die Zinneprenten een weinig breeder
voordragen; en tevens de schrandere en juistge-
paste Zinspreuken, onder elke veelzeggende Beel-
denspraek getekend, voor myne Nederduitsche Le-
zers, met een weinig meer omschryvens, verstaen-
baer maken (5 e). Alles word hierneven aen den
Le-

(5 e) Men heeft de Beelden en Spreuken reeds in 't alge-
meen, hoewel met wat veel verhaeftens, in de *Loopende
Nieuws*.

Lezer in Prent vertoond, zoo als het by de *Illuminatie* gezien is, zynde federd alles in de Akademiegehoorzaelen, nevens de Vaendels, opgehangen (5 f). Aen de Voorzyde, vlak tegenover, daer 't gezig van den Jongen Vorst, all' dit gierlyke, 's avonds na de Eerverlichting, onmiddelyk op 't werken der Konstvuuren, anderwerf begunstigde, zag men; aen de Benedenste Verdieping van den *Illuminatie-Tempel*, ORANJES PRINS, als een jonge en leergraege Held, in Romeinsch Gewaed, door BRONSWYKS HERTOG, Veldmaerschalk van Neêrlands Benden, in Romeinsche Krygsrusting, tot het Paleis van godvreezende Wysheit en mannelyke Deugd, (hier in de gedaente van een ronden Tempel (5 g), vertoond,) langs deszelfs trappen opgeleid, en tot den verheven ingang, dier openstaende en gewyde Zaelen, gewezen; terwyl het verschiet een moedig Vaertuig deedt zien, het juiste midden houdende van twee hoogstygende kliprotzen, en 'er, met de zeilen in top, doorhenen strevende. De Zinspreuk van dat Zinnebeeld verklaerde, dat de DOORLUCHTIGE HERTOG
VELD.

Nieuwmaeren van UTRECHT, en sints in den *Postryder*, een bekend Maendelyks Tydschrift, gelezen. Hierover inzonderheit, heb ik my in myne Voorrede een weinig beklagd. En schoon ik, wegens deze Zinnebeelden uit hande van hen, die om myn Schryfarbeid aenhielden, geen berigt ontving, waeg ik het echter, myne Beschouwing en Uitlegging dier Prael hier neder te zetten.

(5 f) Men heeft op deze Plaet by de Zinnebeelden, welke hier, bestekshalven, niet konden agteréén gesteld worden, met cyffertallen de orde aangewezen, waerin zy gestaen hebben by de Eerverlichting.

(5 g) Het Gevelschrift van dat Eerwaerdig Gebouw stondt in 't Latyn, en was: *TEMPLVM SAPIENTIAE ET VIRTVTIS*, dat's *Tempel van Wysheit en Deugd*.

VELDMARSCHALK, (aen wien de Opvoeding van den PRINS, by uitersten wil van wylen haere KONINGLYKE HOOGHEIT de VROUWE GOVERNANTE, MOEDER van den Jongen VORST, met goedkeuring van 's LANDS OPPERMAGTEN, toebetrouwd was,) den Minderjaerigen ERFSTADHOUDER *het Pad* van Godsdienstige Wysheit en aller Deugdelyke Hebbelykheden *toonde*, en hem *het beveiligen* van zynen levenskoers, door oplettend en kloekmoedig stieren, en 't myden der gevaerlyke uiterstens, (waertoe de Vorstelyke Jeugd, volleszeils en voor wind stevenende, uit hoofde haerer Opwagters en Omstandigheden, ligtelyk ter zyden af zou konnen gedreven worden,) op de gelukkigste wyze *voor oogen stelde* (5 b). — Ter flinkerhand om, in een evenhooge maer wat min breede hoek, ten noordwesten, zag men de *Tweede Zinneprent* verlicht; vertoonende den Jongen, tans grondig onderwezen PRINS, door de Hemelsche Heldendeugd, met hem uit den Tempel van haer en haere zuster Godvreezende Wysheit getreden, (daer hy gereed was tot de verhevene Levensreise,) met vriendelyken ernst gemaend ter standvastige getrouwheit aen haer wensch, en teederlievend gewaerschouwt tegen allen aftred van 't Pad des Heiligen Verstands: terwyl de Jonge Vorst, de

(5 b) Deze Zinspreuk luidde in de tael van Oud-Latium: *MONSTRAVIT ITER TVTYMQUE FECIT*. Dat's in ons Vaderlandsch, naer den zin en 't oogmerk van dezelve: HY (de Heer HERTOG VELDMAERSCHALK,) HERFT (den Jongen PRINS VAN ORANJE-NASSAU, 's Lands Erfstedehouder, geduurende zyne Minderjaerigheid,) DEN TOEGANG (tot Wysheit en Deugd) GETOOND, EN geleerd een VEILIGEN KOERS te nemen. Of korter: „Hy wees [*Hem*] den *Weg* aen, en hoe veilig de *Reize* te doen.

de Weiluft, vanagter den Gewyden Tempel omge-
 flopen, en in ligtvaerdigen tooi en wuften gang
 luidruchtig en schaemteloos wenkende, met ver-
 ontwaardiging den rug toekeerde, aen de Deugd
 de Regterhand der Eeuwige Vriendschap en Trou-
 we gaf, en haer het heldenaertig *Opzet zyn's gemaeds*
 verklaerde, om op zynen weg haere Lessen altoos
standvastig te volgen (5 i). — Hierop volgde
 in den middelsten zyhoek ten noorden het *Derde Zin-*
nebeeld. Dit maelde, nu *geillumineert*, oft met van-
 agter hangend licht doorschenen, voor aller oogen,
 den *Tempel der Eere* (5 k), dat's het open, en op
 vaste pylers, naer de vier winden, geplaeft staen-
 de, Paleis van NEERLANDS vrygevoigte Maegd,
 die, op haeren Vaderlandschen Eerstool, (geken-
 merkt met de Zeven Saemgebundene Provinciëpy-
 len,) zat, omhangen met heur Staetsmantel, en heb-
 bende den op een Sfeer gestelden Vryen Hoed ter
 flinkerhand; terwyl aen de regter het Altaer van By-
 belschen Godsdienst, (om open gezigt te laten, hier
 niet gemaeld,) in de welgeregelde gedagten aller
 verstandigen, vanzelve aentevullen staet. De Prins
 ERFSTADHOUDER, door kloekmoedige en zoo
 gehelme als geharnaste Wysheit aen de eene zy-
 de, en door reine en gevleugelde Englendeugd
 aen de andere, verzeld, naderde de Maegd der
 Veréende Gewesten: en deze sprak hem, onder
 het

(5 i) De Latynsche Zinspreuk, hier ondergezet, luidde:
STAT ANIMO SENTENTIA. Waervan de bedoelde mee-
 ning was: „By myzelf, heb ik de keur geveld, en HET BE-
 „SLUIT, om u, ó Hemelsche Leermeefteres! altoos aente-
 „kleven, STAET IN 'T GEMOED VAST.

(5 k) Volgens het Latynsche Puijefchrift: *TEMPLVM*
HONORIS.

het aanbieden van den Bewindsstaf, in deffige Oud-Romeinsche taal toe: *Bezit*, [ô van GOD gebedene, en door Wysheit en Deugd geleidde, **ORANJEVORST!**] *de Hoogaenzienlyke Eereftoelen* [van myn Gemeenebest (5 l).] — In de vierde hieraenvolgende Benedenhoek, ten noordoosten, beschouwde men, door den innerlyken glans des Tempels, in 't *Vierde Zinnebeeld*, den Vorst **ERFSTEDERHOUDER**, met den Staetelyken Mantel des Bestiers omhangen, en van Krygsstaf en moedig Staal voorzien, voor een pragtigen Gedenkzuil staende, en daerop, met heldenaertige aendoeningen, het oog vestigende. Die Gedenkzuil, gelyk men in de Konstplaet ziet, droeg het Borstbeeld van Vader **WILLEM DEN EERSTEN** op zynen kruin, en had het gekroonde Wapenschild der Doorluchtige Huizen van **ORANJE** en **NASSAU** op zyn voorste, naer bouworde konfig-ingeboegene, zyde. De staf hieldt zich onverwrikt af en aen dit Schild, als daerop doelende; het gezigt des Vorsten staerde op den evengenoemden Grondvester van Nederlands Vryheit: en de Latynsche Spreuk onder dat Zinnebeeld, verzekerde den aenschouwers, dat *de Voorbeelden der Vaderen en Voorzaeten* den **VYFDEN WILLEM**, Zoon, Zy-Neef, Agter-Zy-Neef, en verdere Nazaet, van Prinçen, die den zelfden naem van **WILLEM** voerden (5 m),

ten

(5 l) Zynde de Zinspreuk van dit Zinnebeeld: *ACCIPE MAGNOS HONORES*. Dat's meer letterlyk: **ONTFANG HET GROOTE EER-BEWIND**.

(5 m) De Oranje Vorsten, Stadhouders van dezen naem, weet elk Vaderlander, waren Prins **WILLEM** van **ORANJE**, de Eerste Stadhouder van 't Veréende Nederland, en dus, schoon de **NEGENDE WILLEM** onder de **PRINÇEN VAN ORAN-**

ten spore strekten , om op het grootmoedigt den
welvaart en 't heil van Godsdienst en Burgerstaet
te handhaven. „ Ik zie het, (wilde het oog en hart
van den Jongen Vorst zeggen,) „ ik zie en over-
„ weeg , met eerbiedige goedkeuring en heilige
„ volgzugt, der Voorouderen grootmoedige daeden:
„ deze heerlyke Voorbeelden wekken myn ziel en zin,
„ met sterke prikkels ter naestrevinge , zoo niet ter
„ evenaering, van dezelve (5 n)”. — Het vyf-
de Zinnebeeld, vlak in den oosterhoek der Benede-
ver-

ORANJE, sints WILLEM met de CORNET, die van 't jaer
DCCXCIII. tot DCCCVI. regeerde, (men zie pag. 48, 51, 53.
van 't *Tableau des Princes & Principauté d'Orange* par JOSEPH
DE LA PIZE, by LE MAIRE in 's Gravenhage A. MDCXL, in
folio gedrukt,) de Eerste Stadhouder van dien naem; WIL-
LEM de Vierde Stadhouder, de Tweede van dien naem, des
eersten WILLEMS Kleenzoon, en Zoon van FREDRIK HEN-
RIK, MAURITS Broeder en Staetvolger; en WILLEM
HENRIK, vervolgens Koning WILLIAM van Engeland, Zoon
des Tweeden WILLEMS en Agter-Kleenzoon van den Eer-
sten. Met welken Derden WILLEM die Lyn, als hebbende
zyne Majesteit geene Kinderen, in den jaere MDCCII. uit-
stierf. Zie J. ANDERSON'S *Genealogy*, te London MDCCXXXVII.
in fol. uitgegeven, Tab. 300. Sederd was hier te Lande geen
Stadhouder, tot in A. MDCCXLVII. wanneer WILLEM KA-
REL HENRIK FRISO, de Vierde Stadhouder van dien naem,
(Agter-Kleenzoon van WILLEM FREDRIK, Graef van NAS-
SAU-DIETZ, enz. Stadhouder van Vriesland, die gehuwd was
met eene Dochter van Prins FREDRIK HENRIK van ORAN-
JE,) deze Hooge Waerdigheid erfelyk verkreeg; nu door zy-
nen Eenigen Zoon WILLEM de Vyfde van dien naem opge-
volgd. Men zie de bovengemelde 300ste Tafel pag. 514. van
Dr. ANDERSON'S *Royal Genealogy*: waerin men tevens alle de
Afkomelingen der Vorstelyke Huizen van ORANJE, en van
NASSAU, naeuwkeurig ziet.

(5 n) De Zinspreuk dezer Uitbeelding was: *MAJORM
INCITANT EXEMPLA*, waarvan de meening is: HET
VOORBEELD [MYNER] VOORVADEREN PRIKKELT [MY] AEN, [OM
HEN TE VOLGEN.]

verdieping, deedt, nu verlicht, den PRINS beschouwen met den Staetelyken Bewinds-Mantel en Gehelmd, terwyl de regterhand de Staf des Bestiers, de flinke het geveest van 't Krygsrapier, gevat hielt. Hy wees, gelyk men 't geplaetdrukt ziet, zoo op een Borstharnasch en daerboven verhevene Helm, (aenduidfels van 't Gebied over de Legers van den STAET,) als op een Scheepsroer, (betrekelyk tot het Algemeen Admiraelfchap van 's Lands Oorlogs-Vlooten,) en een Gestaeften Byl, ('t Regeeringsteken,) te midden van een Krans, (de vergelding der Patriotten;) terwyl de Evenaer en 't Kompas, (de Gerechtigkeit en 't Zeebestier,) ter eene, en Herkules Leeuwsvagt, (de Krygsdapperheit,) ter andere zyde, van 's Prinzen voeten waren. De Zinspreuk deedt van den ERFSTE-DEHOUDER en ALGEMEENEN LEGER- en VLOOT-VOOGD, wagten, dat zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, in deze zyne Aenzienelykste Eereposten, alles wat zyne hand te doen vondt, *met eene de billykste* en gelykmatigste *Bestiering* zou waarnemen en voltrekken (50) — Onze ooggen wierden ten dage der Eerverlichting van daer geleid, tot het *Zesde Zinnebeeld*, in den weder wat smaller hoek, die de onderste zael des Tempels in 't zuidoosten had. Hier deedden de vanbinnen lichtende lampen de Algemeene Volksblydschap, met Luit en Krans, op eenen weg van roozen bezaeid, den Vorst te gemoet gaen: boven wien vooruit de Luchtbodin haere bazuin aenzette, om met vollen mon-

(50) Die Zinspreuk sprak dit Latyn: *PRIMO MODERAMINE CUNCTA*. 't Geen bepaelder in 't Vaderlansch zeggen wil: ALLE ZAKKEN [*staen my te verrigten*] MET BILLYK [*oft REGTMAETIG*] BESTIER.

monde, uit geronde wangen, aller hoogzwevend
 genoeg in, en ongeveinsde bedewenschen over,
 's VYFDEN WILLEMS Erftadhouderschap, wyd
 en zyd henen te trompetten; volgens de Zinspreuk,
 daeronder geplaeft: als aenduidende, dat *de Faem*,
 dat's het Snelvliegende Gerugt, alom *deedt we-*
ten, met welke hartelyke *Vreugdeblyken en* vuurige
Wenschen, 's Lands Genoegen van blydschap geur-
 de, en des VORSTEN Aenvaerding en Beklee-
 ding zyner Hooge Waerdigheden bejuichte (5 p).

— Het *Zevende Zinnebeeld*, aen den hoek des
 Beneden-Tempels, dat te midden in 't zuiden ver-
 licht was, schein my een foort van voorspelling te
 wezen, of liever het éénmoedige verlangen van all'
 wat welgezind en aenzienlyk, in de VEREENIGDE
 GEWESTEN en elders, is. 's PRINCEN Mannely-
 ke Jeugd wiert 'er gezien, in gemeenzaeme berad-
 ding met de wysfelyk-vooruitziende Maegd der
 Nederlandfche Vryheit, hem, bywege van ant-
 woord, tot het vereeuwigen des Huizes van ORANJE
 wenkende. Namelyk, men zag den ERFSTADHOU-
 DER, zyne oogen slaende op eene jonge en wyze
 Schoonheit, wier helderflonkerend gezigt en vorflin-
 nehouding heuren afkomst uit het bloed van Konin-
 gen toonde, zoo als zy in den hof van de eene of an-
 dere Majesteit zichzelve aen ongestoorde en god-
 vreezende betragtingen onder 't wandelen, over-
 gaf. De Vrye en Vroome Nederlandfche Maegd
 keurde (als men ziet) zyn uitzigt goed, en drong
 het

(5 p) In de Tael der Oude Romers heet dit: *LAETI-*
TIAE PLAVVS VOTAQVE FAMA REFERT. Naer den
 letter: DE FAEM VERMELDT DE TOEJUICING EN WENSCHEN
 VAN DE [*Algemeene*] VROLYKHEIT.

het aen met te zeggen (5 q) „ Gewenschte [ERF-
 „ STEDEHOUDER van myn GEMEENEBEST!]
 „ ik raedt u die Echtverbindtenis aen. Langs de-
 „ zen heiligen en van uwe Vaders getrouw-bewan-
 „ delden weg, dien Gy voorhebt, zyt Gy aen 't Va-
 „ derland en aen uwen Stam Erfgenaemen en Nazae-
 „ ten schuldig. De ALMAGTIGE zegene U ten dien
 einde! — De VORST, uit aenmerking van all'
 't voorgaende, byzonder ook van dit laetste, nader-
 de (in het *Agtste* Zinnebeeld, aen den zuidwester-
 hoek beneden geplactst, en weder van wat smaller
 afmeeting,) den Hoogen; Netgeftigten; maer
 Pragteloozen, Tempel der Ongehuichelde Gods-
 vrugt, en wel tot het Brandend ronde Outer,
 voor dat Heilig Gebouw staende. Hier stortte hy
 zyn Offer uit, en deedt den wierook van gemoeds-
 smeekingen en belydenis zyner volstrekte afhan-
 ging van den Goddelyken Zegen, tot den OPPER-
 STEN GEBIEDER van 't Heelal, in CHRISTUS
 Naem, door het zuiver altaervuur ten hemel sty-
 gen. De Zinspreuk, hier op juist gepast, en al-
 les wat wy tothiertoe zagen sluitende, bragt me-
 de: Dat niets zonder begunstiging van het Eeu-
 wiggaenbiddelyk en Alleszegenend OPPERWEZEN
 baten kan; terwyl de Prins, uit dien hoofde be-
 tuigde, geenige zaek te willen aenvangen als met
 GOD, en in afwagting van zyne Hemelsche Goed-
 keuring (5 r). „ Zoo zegene Hem de ALDER-
 HOOG-

(5 q) Volgens de daeronder gestelde Latynsche Zinspreuk:
*ET PATRIAE ET GENERI DEBES, DILECTE, NEPO-
 TES.* Letterlyk: GY ZYT GELIEFDE [PRINS,] EN DEN VA-
 DERLANDE, EN [UWEN] GESLAGTE, NANEVEN VERSCHUL-
 DIGD.

(5 r) De Zinspreuk, in de tael der Latynen gesteld, sprak dus:
 SVM-

„HOOGSTE! Hy geve hem naer zyn harte, en
„vervulle all' zynen raed (5 s).

Daer het met de zaeken dezerwyze staet, moet alles wat in den Lande, en byzonder in deze Provincie, dierbaer is van gewenschten voorspoed jui-chen. De verwagting deswegen was in de bo-venste Zael, oft Koepel des Tempels, van brandend lamplicht insgelyks doorschenen, op Agt kleiner Tafereelen te zien. *Eerst* zag men boven, weder vanvoren beginnende, *den Godsdienst*, in het beeld der zuivere en verstandige *GODVRUGTIGHEIT*. Zy, in zedige, doch geenszins zich byzonderen-*de*, kleedy verschynende, boodt met haere regterhand den *HEERE* heur hart, van hemelsche lief-*de* blakende, aen; terwyl zy met de slinke steun-*de* op de Onfeilbaere Bladen, openleggende op een vierhoekig Altaer: aen de regterzyde stondt het wierookvat heurer gewyde liefdezugten; terwyl zy de werelt aen den anderen kant met voeten tradt. Zy was dus opgetogen in aendagt; en begeerde men te weten, waerom tans byzonderlyk? haere Zinspreuk kon 't ons zeggen: *Onder dezen Hand-
haever van den Godsdienst zal all' wat gewydt is voor-
spoedig zyn (5 t)*. — Nevens den Godsdienst is aen 't hart der Nederlanders de *VRTHHEIT* dier-*baer*. Men zag haer des vertoon, in den tweeden hoek der Bovenzael van d'illuminatietempel. Zy, met haer Hoed en Sfeer voorzien, stondt onder eenen

SYMMO SINE NUMINE NIHIL. Dat's: ZONDER DEN
ALDERHOOGSTEN, onderwindt ik my NIETS.

(5 s) *Psaln XX. vers 5.*

(5 t) 't Latyn was: *FLOREBYNT HOC VINDICE S.A.
CRA.* Naer den Letter: DE HEILIGE DINGEN ZULLEN ON-
DER DEZEN [HUNNEN] HANDHAEVER BLOEIJEN.

eenen lommerryken Oranjeboom , en vertradt het Juk van Volksdwang ; terwyl de helfche Gewetensboeïen voor haere voeten verbroken leiden. Wat dit zeggen wilde , met betrekking tot het Vorstelyk Huis van ORANJE , gaf de Zinspreuk daeronder gesteld te lezen , als welker meening hierop uitquam : *Vanouds was de ORANJEBOOM ten Toevlugt van 's Lands Vryheit ; in onze dagen mag zy 'er zich veilig onder verquikken en rusten (5 u)*. — GODSDIENST is het eerste , VRYHEIT het naestdaermeêveréénigd , Landjuweel van onze Natie : maer zullen zy beide beschut zyn , de Wetten en Voorregten van de gezamentlyke ingezetenen , en van elk in 't byzonder , moeten bewaerd en voorgestaen worden. Hierom zag men ten *derden* , in den noordermiddenhoek des Boven-tempels , de GEREGTIGHEIT. Zy stondt mannelyk pal , het tweefnydend Zwaert des Ongekrekten Regts in de regtervuist houdende , en hebbende voor zich het Boek der billykste Wetten met de bezegelde Brieven van ieders Vryheit en Privilegiën ; terwyl zy met heure flinkerhand steunde op 's Pringen Wapen , konstig aen een vasten en hoogen kolom gebeiteld. Dus moest hier aller verwagting zeggen : *Zy staet [tans] vast , en houdt zich aen een onverwrikten steunpilaer (5 v)*. — Op de GEREGTIGHEIT volgde , in den vierden hoek , van 't bovendeel des Tempels , in 't noordooste , de VREDE , als de *vierde* : naer den

(5 u) In 't Latyn : OLIM PERFLUGIVM NVNC REQVIES. Dat 's woordelyk : EERTYDS MYN TOEVLUGT , NU MYNE AENGENAEME RUST.

(5 v) Volgens de Spreuk dezès Zinnebeelds : STAT CERTO FVLCIMINE NIXA. Letterlyk beduidende : ZY WORD DOOR EEN VAST STEUNSEL GESCHRAEGD.

den trant der Schilders gelyk een Vrouw vertoond; welligt uit hoofde van den zagtenaert, de vrugtbaerheit, en 't aengenaeme dat aen den Vrede eigen is. Hierom was dit beeld vercierd met een liefelyken Krans, en stortte het met de eene hand een Hoorn van Overvloed uit, terwyl het in de andere een Olyftelg (5 x) hieldt, en een Bevelstaf, met een blad- en vrugt-ryken Oranjetak beslingerd, omarmde: alles ter uitdrukkinge, naer 't ondergestelde Latyn, hoe *het Vaderland*, onder zynen ERFSTADHOUDER, *hoopt*, de Rust en *Vrede*, welke wy sederd den jaere MDCCXLVIII. beveiligd zagen, nog *lang*, en op den duur, *te zullen genieten* (5 y). — By Vrede en Geruften Volksstaet leven de Neeringen en Handwerken, omdat de *KOOPMANSCHAP* en *ZEEVAERDT*, de groote zenuwen van onzen Welvaart, alsdan gelukkig bloeien: maer deze konnen door tydigen Raed, wyze Regeering, en wetgevend Vermogen merkelyk gevorderd en aangemoedigd worden. Dat verwagte nu, in de *vyfde plaats*, boven in 't oosten, de wakkere, voorzigtige, werkzaam, en op alles lettende Handel (5 z). Want de-

(5 x) Dat de Olyfboom eene Prent wiert, en dat men een' Olyftak in de hand van 't Vrede-Beeld gaf, is naestdenkelyk van alderoudst herkomen, en ontleend uit NOACHS *Duif*, met een afgebroken Olyfbooms-blad of twyg wederkeerende. *Genesis VIII. vers II.*

(5 y) Naer 't onderschrift: *SPES LONGA QUIETIS*. Dit duidt meer aen dan de letter bevat; als zeggende: „De toevoeging van den Oranjetak by myn' Olyftak geeft *EENE* „ *DUURZAEME HOPE* van Ongestoorde Rust.

(5 z) Het beeld had *vleugels* om de wakkerheit, een *slangestaf* om 't voorzigtig ondernemen, een *band en oog*, in en nae alles, om den zelf-meêwerkenden en oplettenden yver,

dezen bedoelen zy , die in Neêrduitsch Christenlicht , op zyn Oud-Romens , den Heidenschen koopgod MERKUR door hunne harslens laten zweven , en of met verwen op doek en paneel maelen , of met den beitel uit hout en steen te pryke zetten. Schynende, (om 'er dit byteschryven,) de Konst tothiertoe , aen dien kant , nog zoo agteloos of stomp , dat zy geen voegzaemer, beter, en juistere beeld , in dit en andere gevallen , heeft weten te verzinnen. Want met voordagt dien ouden waen nog langer te willen voor- en vry-spreken , zou zy zich in dezen helderen dag wel schamen. Maer laet ons tot het *vyfde Zinnebeeld* der bovenste verlichte Saffinetten , dat's tot den *Koophandel* , op welken wy het oog floegen, wederkeeren. Zyn Koopvaardyschep , met 'sPRINCEN Vlag geçierd , en SALUS PATRIÆ , dat's *de Welvaert des Vaderlands* , geheeten, zag men, pas ter kaede gekomen, op nieuw gereed , om aenstonds weder zeewaert in te stevenen , zoodra het ontladen zou wezen van deszelfs Baelen en Vaeten oft Stukgoederen , uit Oost en West , Zuid en Noord , onze réeden en havens , steden , waegen , wallen , en pakhuizen toegevoerd. De Koopman verwacht namelyk , dat zyn diepge-laden bodem , *onder de gewenschte Vlag van den VORST* , gelukkig uitloopen en inkomen zal (6 a). — De nyvre en nuttige *AKKERBOUW* volgde boven in 't zuidoost , als een *Zesde Zinnebeeld* , den Koophandel. Die twee Bronnen van NEDERLANDS

Be-

en een *vatrollenden arbeider* om 't onvermoeid bezig zyn, een's wakk'ren Koopmans , uittebeelden.

(6 a) *SUB HOC SIGNO FELIX* , staet 'er , uit dien hoofde , onder dat Zinnebeeld , om het bovengemelde te zeggen. Anders letterlyk : ONDER DIT TEKEN GELUKKIG.

Bestaen mogen niet vanéén gescheiden : hoog en laeg heeft oneindige verplichtingen aen beide. De rykdom en 't aenzien der edelen en grooten , beken ik , doedt hun luisterryk leven schitteren ; de land- en stedeling trekt onnoembaere noodige geryven ; door den *Handel* : maer 't *Profyt des Aerdryks* baet alle menschen , en van den *Akker* worden zelfs *Koningen* en *Prinzen* gediend (6 b). Edel en welriekend Veld ! kommerlooze Zetel der Boeren , verpoozende Lust der Stedelingen , gezogd van den afgemachten Handelaer , geliefd van den behoudengehaevenden Zeeploeger ! men zag u hier , als eene Gulvroylyke , met korenairen bekrant , hebbende uw volle schoof , de eersteling van uwen oogst , in de slinker- , uw' onvermoeide sikkell in de registerhand , gereedt , en staende by uw altaer , 't welk de gedaente van een voetstuk had , en 's **ERFSTEDEHOUDERS** Staf als iet gewyds toonde : wat willed gy , het ooge wendende nae een gezwollene zee van rype graenen , ons , met uw vergenoegd hart en blyden mond , toch zeggen ? Dit : *Onder Toezigt van den geliefden Prins* , **WILLEM DE VYFDE** , zal ieder Oogst voorspoedig zyn (6 c). — Het Zevende Boven-Zinnebeeld , in 't midden des Tempelkoepels , vlak zuidwaert , vertoonde de **WYZE GELEERDHEIT** met de tekens heurer **KONSTEN**. De waerlyk-wyze Geleerdheit , welke aen den Godsdienst getrouwe Leeraers , aen de Vryheit verstandige Staetsleden , aen de Geregtheit onkreukbae-

(6 b) Zulks zegt ons de Koning , en Vorstelyke Prediker , van Oud Jerusaleem , *Prediker V. vers 8*

(6 c) Volgens de Zinspreuk : **PRINCIPIS AVSPICIO PROSPERA QVAEQVE SEGES**. ONDER TOEZIGT VAN DEN VORST GELUKT ALLE INOOGSTING NAER WENSCH.

baere Voorfpracken van elks wettig eigendom , aen den Vrede het kleinoodje van welvaert en veiligheit , aen de Koopmanfchap en Zeevaert gelukkige Handelaers en befchernde Koersfen , en aen den Veldbouw wyswerkzaemen Adel en jaerlyks aenrykende Landploegers en Veeweiders , geeft. De Christelyke Geleerdheit namelyk , (want waerom zou ik de MINERVA van 't Afgodiefch Latium niet mogen vervormen in het Beeld der Geleerdheit van een Land daer men den ALLEENWENZENDLYKEN GOD belydt ?) de Christelyke Geleerdheit , zeg ik , die , als eene Heilige Heldin , (gedekt met den Helm der Gegronde Verwagting , gekleed met Hemelfche Geregtigheit en reine Deugdlust , vattende het Schild des zuiverblinkenden en glansrykschitterenden Geloofs in de vuift , en met het fchoeifel een's bedaerden en Vredelievenden treds gezoold zynde ,) voor eenen iedere de SACRA BIBLIA oft Heilige Schriften des Bybels , het CORPUS oft Lichaem der Regten , de goudene Overblyffels van HIPPOKRATES , en de Proefondervindingen der gezonde WYSBEGEERTE , by haer Geloofschild leggende , handhaeft ; terwyl zy de Tekens der Vrye Konften (6 d) , by heur ten toon , doet veilig zyn. Zy wees hier met oog en hand , (daer 't hart ten HEMEL fteeg om Zegen ,) nae 't Borftbeeld van onzen Geleerden en Geleerd-

(6 d) Teweten : de Welfprekendheit , Redeneerkunde , Poëzy , en Muziek door een *Harp* ; de Aerdrykskunde en Hiftorien , door een *Wereltgloob* ; de Wis-Meet- en Bouw-kunde , door een *Waterpas* ; de Sterre- en Stuurmans-Konft , door een *Graedhoog* ; de Schilder- en Teken Geest , door een *Patet* ; de Oudheikunde , door een *Menfchenkop* , *Oude Pappin-gen* , enz. uitgebeeld.

OLIM PER FUGIUM
NUNC REQUIES

FLOREBUNT HOC VINDICE SACRA

STAT CERTO FULCIMINE NIXA

HOC SIGNO FELIX

HINC MIHI PRESIDIUM

SPES LONGA QUIETIS

MONSTRAVIT ITER TUTUMQUE FECIT

STAT ANIMO SENTENTIA

ACCIPE MAGNOS HONORES

MAIORUM INCITANT EXEMPLA

PRINCIPIS AUSPICIO
PROSPERA QUEQUE SERGES

IUSTO MODERAMINE CUNCTA

LACTIS PLACUS VOTAQUE FAMARE FERET

EI PATRIAE ET GENERI DEBES DILECTE NEPOTES

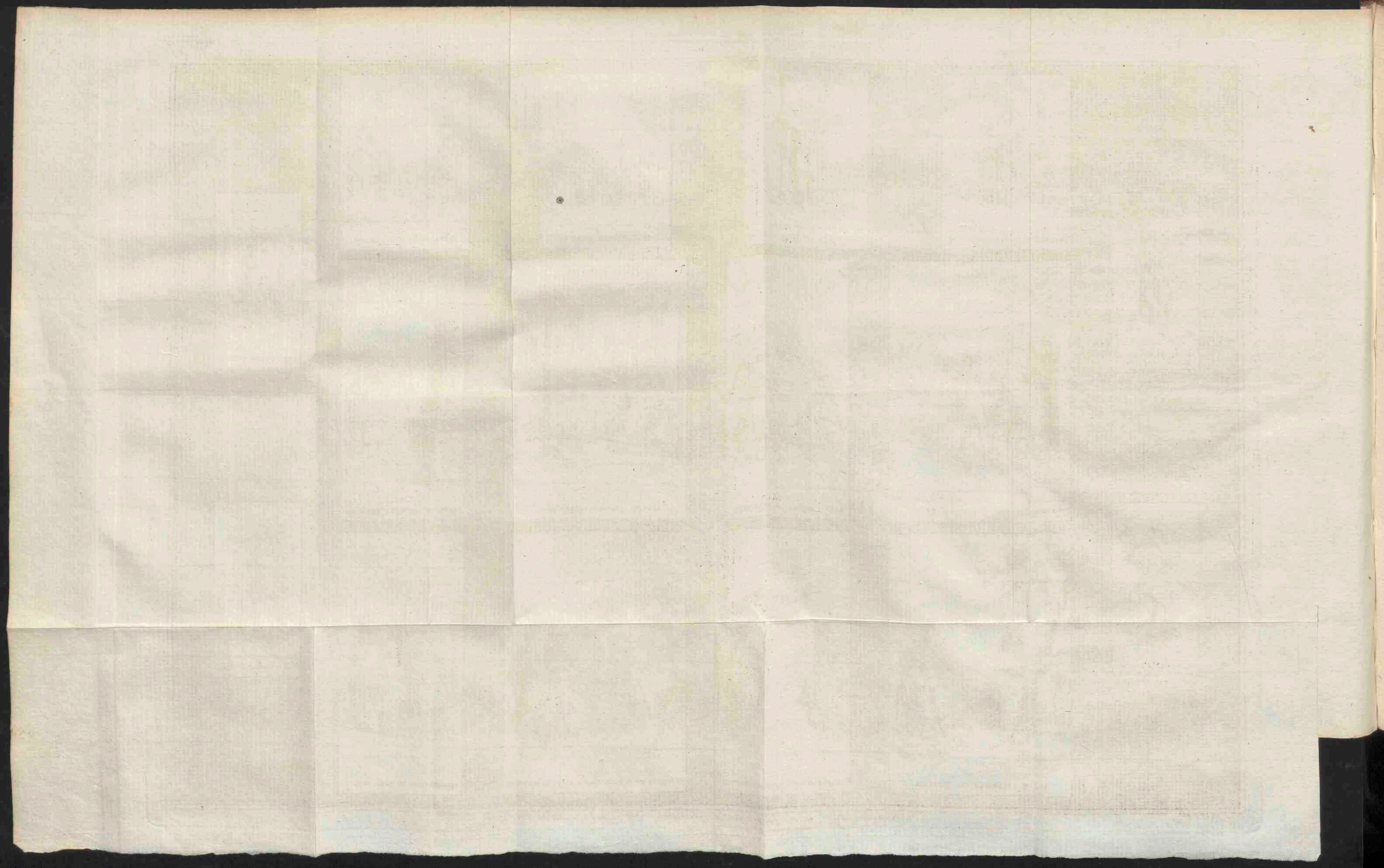

SUMMO SINE NUMINE NIHIL

SIC DECORATA VIGET

leerdheitlievenden ORANJEVORST, op een vierkant outer oft voetstuk staende; en zei, volgens de onder haer in der Latynen tael geschrevene Zinspreuk: *Van dezen VORST wagt ik Voorstand en gewenschte Bescherming (6 e)*. — Deze Geleerdheit, dierwyze begunstigd, en zoo volstrekt noodig voor een Volk, dat op den duur bloeijen zal, word, te dezer Nederlandsche Provincie, in UTRECHTS Universteit, door onvermoeide en wydberoemde Hoogleeraers, aen jeugdelyke maer studielievende Jongelingen van allen staet en rang, uit allen oorde herwaert gevloeid, dagelyks ingeboezemd. Dus zag men ten *Agtste*, in de laetste hoek des Boven-deels van den Eerverlichtingtempel, nae 't zuidwesten ziende, de Deftige, Oplettende, en Knipsche Maegd der *STICHTSCHE AKADEMIE*, met ongesmukten aenzigte, en zedig kleeaedje. Zy (gelyk de Prent toont,) hielt in de regterhand en arm de Hoogeschoolstaf, welke zy jaerlyks den REKTOR MAGNIFIKUS te bewaren geeft, nu beslingerd met Oranje-Loof- en Vrucht; terwyl zy met de andere hand op heur met Oranjeblaën omkranst Wapenschild steunde. Alles te regt door 't onderstaende Latynsch Kortzeggen opgehelderd; van inhoud: *Dus gegierd* [en begunstigd van ORANJE,] *heeft zy leven en sterken groei (6 f)*.

Dezerwyze scheen de Eerverlichting der Akademiejeugd van UTRECHT, (door all' wat van goeden smaek te dier stede woont, of met verstandige weetgierigheid derwaert quam, by honderd- en duizend-

(6 e) Luidende: *HINC MIHI PRAESIDIUM*. Letterlyk: *VAN HIER (zie ik) BESCHERMING (te ontmoet.)*

(6 f) Zynde in den Cierstyl van AUGUSTUS Eeuw: *SIC DECORATA VIGET*.

zend-tallen, gezien, en meerwerf gezien,) dezen ganschen nacht met onverflaewden glans; totdat zy, nevens all' 't aengeftoken licht in heel de stad, (hier wat vroeger, daer wat laeter,) van 't aenbreken des volgenden dageraets agterhaeld wiert. Door dezen hielt zy op: gelyk zelfs de alderhelderftlonkerende lampen des Hemels, gaendeweg quynende geworden, in 't oog des vooroverneigenden aerdbols, eerlang telbaer zyn; terwyl de verwonnen nacht het overfchot van hier en daer nog verspreide vuuren faementrekt, en de morgenstond met vernieuwde straelen, all' 't netblinkend sterrenheir doet wyken (6 g). Dus ook weeken, voor den herboren glans der volgende Zon, alle de ontstokene Eerverlichtingen, welke te dezen keere den nacht verdreven hadden. Terwyl de Nieuwe Dag, in een herwat tooneel van elkander-vervangende bedryven gefleten, aen zynen avond, den Konftvuuren der Studielievenden vergunde, onder 't oog van PRINS
WIL-

(6 g) Ik zinspeel op de uitbeelding, by SENEKA den Treurspeldichter, in zynen *Woedenden Herkules (Hercules furens)* vl. 124-127.

*Fam rara micant sidera prono
Languida mundo: nox victa vagos
Contrahit ignes: luce renata
Cogit nitidum phosphoros agmen.*

Zou dat niet in goed Vaderlandfch mogen zeggen?

*Tans ziet des Aerdbols bellend oog
Maer enk'le sterren flaewwend' fchynen;
En de overwonnen nacht vergaert, op dat betoog,
Zyn zwerwend vuur nu reeds aen 't quynen:
De blyde dageraet maekt, met herboren licht,
Dat all' het blinkend heir van 't net gefternte zwigt.*

WILLEM DEN VYFDEN, en van all' wat zich hier Aenzienlyk, en Oranjelievend, bevond, gelukkig hunne werking te doen. — Dit was Donderdag den 10 July: welks voordemiddag doorliep met de Audiëntiën oft Plegtige Gehoorgevingen, doorzyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT aen de Leden van Staet, de Vroedschap, de Akademie, en Kerk-kollegiën, gegeven. De Wydberoemde Professoren der STICHTSCHE UNIVERSITEIT wierden van hunne Leerlingen, (door derzelver Gemagtigden, Bestiëders, Geleiders, enz. vertegenwoordigd,) onmiddelyk gevolgd, in 't betoonen van hunnen eerbied, en 't genieten dier hooge Gunst. Andere hebben gemeld, hoe liet Edelmogend Lichaem der STAETEN, de geheele VROEDSCHAP der Stad, de Gemagtigden der Vier overige STEDEN van 't STICHT, alle de Leden van 't HOOGE HOF der Justitie, en die van 't JAGTGEREGT, en meer andere aenzienelyke Kollegiën zich ten Gehoore begaven. Zy hebben 'er bygevoegd, hoe op de Heeren PROFESSOREN, en op de BESTIERDERS der Akademielingen, de KERKRAED der GERFORMEERDEN, en de Afgezondenen van hunne SYNODE, Audiëntie verkregen. Zy hebben insgelyks ter loops gezegd, dat ook de *Predikanten*, (zy hebben willen, immers hadden moeten, zeggen,) de *Kerkenraeden* (uit *Predikanten*, *Ouderlingen*, en *Diaconen* bestaende,) der ENGELSCHEN, FRANSCHEN, LUTHERSCHEN, DOOFSGEZINDE, en REMONSTRANTSCHEN GEMEENTENS, (want in deze orde hadden de Kerkelyken toegang,) die gewenschte Gunst verkregen, en alle door den PRINS met veel vrienlykheit ontfangen, en voor derzelver Eerbiedenis en Heilwenschen bedankt wierden. 't Voornemen luisterde men my in, (ten minsten het eerste,) is

'er tevens geweest , om aller byzondere Aenspraeken woordelyk , en de bekomene Antwoorden zaakelyk , aen den dag te leggen : maer men heeft deswegen bedenckelykheit , zoo niet by eenige , al tans by eenen , (weet ik in 't zekere ,) dier Woordvoerders en Opstellers van gemelde Aenspraeken ontmoet ; en mogelyk bleef het uit dien hoofde agter : of het ondertusschen nog , langs den aen de hand gegeven weg van niet slegts de Monden , maer vooral ook de Vergaderingen , in wier naem zy spraken , deswegen verzoek te doen , geschieden zal , moet de tyd leeren . Myne taek bepaelt zich tot de Heeren Studenten van UTRECHT'S Akademie : waerby ik , (om aen 't begrip , dat sommigen van den tytel myn's Geschrifts , zouden mogen opvatten , te voldoen ,) het plegtige vooraf zal laten gaen van de Gehoorgeving aen de Heeren Professoren dier Hooge Schoole .

Teweten , de Akademische Senaet , door haeren Geheimschryver , (de Wel Ed. Agtb. Heer JOHAN HENDRIK VAN DER DOES, Eersten Sekretaris van de Stad ,) volgens besluit , in 't laetst van Juny reeds ter Akademie genomen , Gehoor by den VORST voor de Heeren Professoren van UTRECHT'S UNIVERSITEIT gevraegd hebbende , waren van zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT tegen Donderdag 'smorgens , (zynde den 10. July) gunstig bescheiden (6 b). Het Vyftiental (staende de plaets van den vierden der Professoren in de Regten toen nog open) van Wydvermaerde Hoogleer-

(6 b) Volgens mondelyk Berigt , my , door beleefdheit van den Rektor Magnificus , op myn verzoek , medege-deeld.

leeraers onzer Hooge Schole, quam op den gezegden ochtendstond ten negen uure in de Akademische Senaetkamer byéén. Dit waren de Hoogeerwaardige Heeren Doctores ALBERTUS VOGGET tans Assessor, GYSBERTUS MATTHEUS ELSNERUS, FRANCISCUS BURMANNUS nu Rektor Magnificus, en GYSBERTUS BONNET, Professoren der H. Godgeleerdheit; de Wydberoemde Heeren en Meesters FREDERIK GODFRIED HOUCK tans Assessor, CHRISTIAEN HENDRIK TROTZ mede Assessor, en JOANNES CHRISTIANUS RUCKER, Hoogleeraers van beide de Regten; de Wydvermaerde Professoren in de Geneeskunde, de Heeren Dokters JOHANNES OOSTERDYCK SCHACHT insgelyks Assessor, JOHAN DAVID HAHN tegelyk Hoogleeraer van de Natuur-Stoffcheidingen Kruid-Kunde, en PIETER LUGTMANS tevens Professor in de Ontleedkonst; voorts, de Hooggeleerde Heeren (zynde Dr. JOHANNES HORTHEMELS, Professor der Philosophie, tans Assessor, door onpaffelykheit afwezig,) Dr. JOHAN FREDRIK REITZ, Hoogleeraer der Historiën, Welsprekendheit, en zoo Grieksche als Latynsche Tael; Dr. SEBALDUS RAU oft RAVIUS, Professor in de Oosterfche Taelen en Joodsche Oudheden; Mr. CHRISTOFFEL SAXE, Hoogleeraer der Historiën, en zoo in de Grieksche als Romeinsche Antiquiteit en Tael; en Dr. JOHANNES FREDERICUS HENNERT, Professor in de Wis- en Sterre-Konst. Dit beroemd Lichaem van uitmuntende Geleerden, in zyne Professoraale Togaes oft staetelyke Ampts-Gewaeden, (dragende de Pedels, BRESSER en KOOPMAN, de van zilver klinkende Akademie-Scepters vooruit,) zag

men hierop, twee aen twee, (na, van tuffchen de konftige rygen der byna levende Afbeeldfels dier onfterffelyke Naemen en nog werkelyke Cieraeden, waerop de STICHTSCHE UNIVERSITEIT fints haer begin tot heden toe (6 i) mogt boogen, en door 't Groot Auditorium, dat in 't zuiden toegang tot deze bezienswaerdige Senaetzael geeft, de Slinker-Gaendery van de Hooge Schoole langs, en ter Deure aen 't Munfterkerkhof uit, verschenen te zyn,) vervolgens langs UTRECHTS op nieuw grimmelende ftraeten, ten Duitschen Huize treden. Hier, in de *Antichambre* oft Vorftelyke Voorzael, gekomen, wiert de Raed der Univerfiteit, onmiddelyk op de verleende Audiëntiën aen STAET en MAGISTRAET, aen Gerigtshofs- en andere Hooge Kollegiën, ten Gehoore toegelaten: als wanneer de Heer REKTOR MAGNIFICUS, in naem aller Hoogleeraren, de volgende Aenspraek aen den PRINS ERFSTEDEHOUDER deedt (6 k).

„ DOORLUCHTIGSTE VORST EN HEER!

„ Gelyk ik, zoo voor myzelf, als uit naem van
 „ deze myne waerdste Amptgenooten, mynen
 „ mond wel opene met vrymoedigheid, zoo nade-
 „ ren wy ook tevens gezamentlyk met ootmoedig-
 „ heit

(6 i) De Pourtraitten van alle de Hoogleeraers, door Groot Meesters gefchilderd, bekleeden en cieren te wederzyde de Muuren der Akademifche Raedzael.

(6 k) Volgens het Oitfprongelyk Handschrift van dit zeer levendige en gepaste Stuk, my, ten mynen verzoeke, door den Heer Opftelder en Woordvoerder beleefdelyk ter Overfchryvinge vergund, waerin ik myne gewoone Spelling, enz., niet voorweten van zyn Hoogeerwaerde, volgde.

„ heit tot Uwe Hoogheit, die door den VORST
 „ DES HEMELS verhoogd zyt, om te zitten by
 „ de Vorsten der Aerde (61), ja die door den GOD
 „ DER GODEN EN HEERE DER HEEREN
 „ in eene de alderluisterrykste Geboorte, en in de
 „ alderuitmuntendste Waerdigheid verheven zyt bo-
 „ ven allen, die in geheel Nederland uit het aen-
 „ zienelykste Geslacht voortgesproten zyn, of op
 „ den Stoel der Eere de voortreffelykste plaetzen
 „ bekleeden. De overdenking van dit alles ver-
 „ wekt aenstonds in onze harten een aldereerbie-
 „ digst ontzag voor uwen Doorluchtigen Persoon,
 „ die wy voor onze oogen vol blydschap mogen
 „ aenschouwen; en [zy] doet my, naeuwyks
 „ beginnende te spreken, byna reeds verstommen
 „ van verlegenheit en gebrek aen welgepaste woor-
 „ den, om, in deze alderheuchelykste tydsom-
 „ standigheid, de opregtste meening onzer zielen,
 „ overéenkomsig met het gewigt der zaeken, aen
 „ uwe Hoogheit behoorlyk uittedrukken. Des-
 „ niettegenstaende erinner ik my het onwaerdeer-
 „ baer voorregt om tans voor uwe Hoogheit, vol-
 „ gens de aen ons vergunde vryheit, te mogen
 „ verschynen. Vertegenwoordig ik my uwe Hoog-
 „ heits aengeborene edelmoedigheid; beschouw ik
 „ het vriendelyk gelaet, dat van uw dechtig wezen
 „ op ons afftraelt; zoo worden wy niet weinig
 „ aangemoedigd, om te durven hopen, ja wel-
 „ „ ge-

(61) Ik zal tevens de vryheit nemen, om de woorden
 en gezegders uit de HEILIGE SCHRIFT, door den Heer Rek-
 tor MAGNIFICUS ontleend, met *Cursive Letters* te laten druk-
 ken, en de teksten, daer men die vindt 'er by te plaetsen.
 Deze, van te zitten by de Pringen des Volks, staet Psalm CXIII.
 vers 8. gelyk die van den Stoel der Eere by 1 Sam. II. vers 8.

XIO GEDAGTENIS VAN UTRECHTS

„ gegrond te vertrouwen , dat uwe Hoogheit met
 „ diezelfde toegenegenheit, (waermeê alle, welke
 „ by deze plegtige gelegenheit de eere genoten
 „ hebben, uwe Hoogheit te mogen begroeten en
 „ aentespreken, op het alderminzaemste zyn ver-
 „ waardigd geworden,) ook ons, die zulks op 't ne-
 „ drigste smeeken, insgelyks goedgunstiglyk hooren
 „ zult.

„ Aldereerst eerbiedigen wy, met eene hartely-
 „ ke vreugde, het wonderlyke van GODS Wegen,
 „ *wiens doen is majesteit en heerlykheit (6 m)*, dat
 „ HY, die, in zyne aanbiddelyke en gunstryke
 „ VOORZIENIGHEIT, uwe Vorstelyke Voor-
 „ vaders, (de hoogstaenzielyke, roemrugtige,
 „ en nooitvolprezene Prinzen van ORANJE en NAS-
 „ SAU,) heeft gelieven te gebruiken, als geze-
 „ gende werktuigen ter grondlegging, verlossing,
 „ behoudenis, en welzyn van onzen Staet; dat
 „ HY, zeg ik, die groeiende en bloeiende O-
 „ RANJEBOOM, welke door zyne Goddelyke Hand,
 „ in Neêrlands Hof, als in een ander Eden, ge-
 „ plant is, nog niet heeft uitgeroeid, maer, schoon
 „ meermaelen byna afgehouden, echter telkens op
 „ nieuw, en op eene wonderbaere wyze, een Man-
 „ nelyke Spruit' heeft doen voortbrengen. Dus im-
 „ mers zyt gy, Alderbeminnelykste Prins, gelyk
 „ te voren uw Vorstelyke, doch, helaes! te vroeg
 „ voor Land en Kerk gestorvene, en nooit genoeg
 „ betreurde Vader, ook als een Wonderzoon voort-
 „ gesproten; ja daerin zyt gy boven hem, en alle
 „ uwe uitmuntende Voorouders, door het Vrymag-
 „ tig Opperbestier des HEEREN, grootelyks be-
 „ voorregt, dat uwe Hoogheit de aldereerste zyt,

„ dien

„ dien Nederland, *hoewel in benaeuwtheit der ty-*
 „ *den (6 n)*, als een Geboren Erftadhouder der
 „ Zeven Vrye Staeten, ooit te voorschyn heeft ge-
 „ bragt. Maer niet minder erkennen wy ook,
 „ met blyde dankzegging, dat de GOD des Le-
 „ vens van alle vleesch *de ziel van u, onze Heer,*
 „ *nog heeft ingebonden in het bondelken der leven-*
 „ *den (6 o)*, totop dezen dag; dat HY, die uwe
 „ Hoogheit, niet lang geleden, uit eene alderge-
 „ vaerlykste krankheit, door den Arm zyner Mo-
 „ gendheden gered, in vorige gezondheid hersteld,
 „ en tothiertoe met een volkomen welstand be-
 „ gunftigd, heeft, nog onlangs wederom een jaer
 „ tot het getal der dagen van uw overdierbaer le-
 „ ven heeft toegedaen: een Verjaerdag, welke
 „ niet alleen voor uwe Hoogheit zelve, maer ook
 „ voor ons gansche Vaderland, de alderaenge-
 „ naemste en aldergewenschte Gedenkdag geweest
 „ is; omdat uwe Hoogheit toen ook teffens het
 „ Erftadhouderschap der Vereenigde Nederlanden,
 „ met alle de Hooge Waerdigheden en Voorreg-
 „ ten, daeraen onafscheidelyk verknogt, tot alge-
 „ meene en alderbillykste blydschap van alle regt-
 „ schapene Ingezetenen des Lands, hebt mogen
 „ aenvaerden en daedelyk bekleeden. Tot dezen
 „ hoogsten eeretrap is uwe Hoogheit tans opge-
 „ klommen, en, op den heuchgelyken dag van
 „ gisteren, ter aenvaerding van die aldervoortref-
 „ felykste Amptsbedieningen over deze onze U-
 „ „ trecht-

(6 n) Dit gezegde is ontleend uit *Daniël IX. vers 25*, aen 't slot.

(6 o) Zinspeling op het Prophetiesch zeggen van de wyze en godvreezende ABIGAËL tot Vorst DAVID, 2 *Samuël XXV. vers 29*. in 't midden.

112 GEDAGTENIS VAN UTRECHTS

„ trechtsche Provincie, op het plegtigste ingehul-
 „ digd. Gelyk ons geheele Land, over deze uwe
 „ Verheffing, zich te regt en ten vollen verblydt,
 „ zoo is ook deze gansche Stad daerom vol uitge-
 „ latene vrolykheit, waermeê de harten van duiz-
 „ zenden inwendig vervuld zyn, en die deswegen
 „ alderhande vreugdetecken en uitwendig toonen en
 „ bedryven: maer in 't byzonder neemt insgelyks
 „ Utrechts Hooge School, met ons haere Hoog-
 „ leeraers, en de geheele Akademische Jeugd, het
 „ volkomenst aendeel in die Algemeene Blydschap,
 „ waarvan alles alom weërgalmt. Vergun ons hier-
 „ om, Doorluchtigste en teederstgeliefde Vorst!
 „ dat wy uwe Hoogheit niet alleen eerbiedig en
 „ volvrolyk mogen begroeten, als Erffstadhouder
 „ en Erfskapitein en Admiraal der Zeven Vereenig-
 „ de Gewesten, maer inzonderheit ook plegtig en
 „ hartgrondig gelukwenschen met alle deze hoogst-
 „ aenzienvlyke Waerdigheden, waermeê de Goe-
 „ dertierene Hand des HEEREN uw alderdier-
 „ baerst hoofd bekroond, en uw alderwaerdigsten
 „ Persoon begunstigd, heeft; die, als een groote
 „ Zoon van uwen grooten Heer Vader, (wiens
 „ gezegende nagedagtenis by alle welmeenende
 „ Nederlanders altoos in een dankbaer geheugen
 „ blyven zal,) zoowel een erfgenaem van zyne
 „ verhevene Deugden en roemrugtige Hoedanig-
 „ heden, als van zyne alderuitmuntendste Eeramp-
 „ ten, geworden zyt. Eeramp ten die uwe Hoog-
 „ heit, door een onbetwistbaer Erfregt alderwet-
 „ tigst bezit; en tot welker heilzaeme waerneming,
 „ ten nutte van Land en Kerk, uwe Hoogheit, ten
 „ deele van den Goedgunstigen GOD eene over-
 „ vloedige maecte van alle vereichte vermogens en
 „ begaefdheden ontfangen hebt, en ten deele door
 „ de

„ de naeuwkeurige, voorzigtige, en getrouwe Be-
 „ stiering van dien alderroemwaardigsten Vorst ten
 „ vollen zyt bequaem gemaekt, die u, zynen al-
 „ derbemindsten Voedsterling, in uwe onmondige
 „ jaeren, met eene vaderlyke liefde en teederhar-
 „ tige zorg opgevoed, en, met volwyze lesfen,
 „ tot het Hoogwigtigst Staets- en Krygs-Bewind,
 „ zoo onverbeterlyk en onvergelyk heeft aen-
 „ gequeekt en toebereid. Maer ook Eerampten,
 „ waardoor een alderzwaerste last op uwe teedere
 „ schouwderen gelegd is: doch welker zwaerwig-
 „ tigheid wy te regt vertrouwen, en vuuriglyk
 „ wenschen, dat door den onvermoeiden yver,
 „ arbeidzaemen geest, en dagelyksche oefening u-
 „ wer Hoogheit, van tyd tot tyd hoe langer hoe
 „ meer verligt, vooräl door de medewerkende kragt
 „ des ALMAGTIGEN ondersteund, en door
 „ eene voorspoedige uitkomst van alle uwe Hoog-
 „ heits ondernemingen, raedslagen, en verrig-
 „ tingen agtervolgd zal mogen worden.

„ De GOD uwer Vaderen, die uwe Doorluch-
 „ tige en wydberoemde Voorouders op eene won-
 „ derlyke wyze heeft verwekt, bewaerd, en ge-
 „ zegend, zoodat door hun hoogstloffelyk beleid
 „ en bestier ons dierbaer Vaderland; (van des-
 „ zelfs eerste opregting afaen en vervolgens,) in
 „ Magt en Welstand aengegroeid, en tegen allen
 „ vyandyken aenval is staende gebleven, doe ook
 „ niet minder, ja nog veel meer, door en onder
 „ de alderheuchelykste regeering van uwe Hoog-
 „ heit, dezen Veréénigden Staet in alle eere en
 „ aenzien, en in vermogen en welvaren, toene-
 „ men als in de vorige dagen! HY schenke uit
 „ de onuitputtelyke volheit zynes Algenoe-gzaem-

„ heit aen uwe Hoogheit alle noodige kragten en
 „ gaeven , welke tot eene alderloffelykste en al-
 „ dergezegendste bekleeding van het Erfstadhou-
 „ derschap , waertoe uwe Hoogheit van den AL-
 „ DERHOOGSTEN verheven zyt , vereischt wor-
 „ den ! De HEERE DER HEEREN , door
 „ wien de Koningen regeeren en de Vorsten gerechtig-
 „ heit stellen , door wien de Heerschers heerschen , en
 „ de Prinzen , alle de Regters der aerde , (6 p) , be-
 „ vestige den Stoel uwer Eere door Regt en Ge-
 „ rechtigheid zoo kragtig en bestendig , dat alle
 „ geweld van buiten geweerd , en alle welvaert
 „ van binnen vermenigvuldigd , moge worden !
 „ Zyn Goddelyke GEEST bestraele uw oog en
 „ hart , zelfs in het alderduisterste uwer volwigtig-
 „ ge raedplegingen , en neige alle besluiten tot
 „ eere zynes Naems , en ter bevordering van den
 „ bloeistand onzes Vaderlands ! Uwe helderschy-
 „ nende levenszon , die over Nederland zoo heu-
 „ chelyk en heerlyk is opgegaen , klimme steeds
 „ aen onzen Staats- en Kerk - Hemel met een
 „ schitterenden glans van Wysheit en Godsvrugt ;
 „ [zy] verspreidde verder alom haere luisterryke
 „ straelen van alderhande Vorstelyke vooräl Chris-
 „ telyke Deugden , die reeds in uwe Hoogheit
 „ klaerlyk uitblinken , en gae niet onder als in den
 „ laeten avond van den langsten levensdag , waer-
 „ toe een sterfeling , naer zynen tegenwoordigen
 „ levensloop op deze werelt , kan geraken ! De
 „ OPPERZEGENAER overstortte de onwaer-
 „ deerbaere Persoon van uwe Hoogheit en het ge-
 „ hee-

(6 p) Volgens de tael der OPPERSTE WYSHEIT,
 by Spreuken VIII. vers. 15 en 16.

„ heele Vorstelyke Huis van ORANJE EN NAS-
 „ SAU met zyne *alderuitnemendste* zegeningen des
 „ Hemels vanboven, en der Aerde van beneden (6 q),
 „ naer ziele en lichaem, voor tyd en eeuwig-
 „ heit! Zyne Goedgunstige Hand schenke uwe
 „ Hoogheit eerlang eene aldergewenschte Weder-
 „ helfte en Echtgenoot, aen u in Deugdryke
 „ Begaafdheden gelyk; opdat uwe en uwer Voor-
 „ vaderen onsterffelyke Naem, alderloffelykste Re-
 „ geering, en doorluchtig Geslagt, totin het lae-
 „ te Nakomelingschap herleve, ja totaen het
 „ einde der werelt vereeuwigd moge worden! In
 „ 't byzonder zy en blyve uwe Hoogheit kostelyk
 „ in GODS oogen: Hy begunstige u met eene
 „ duurzaeme Gezondheit, beveilige u voor allen
 „ quaed, versterke u door zyne kragt, en heilige
 „ u door zynen GEEST! Hy doe u wezen een
 „ Steunfel van het Land, een Voedsterheer van
 „ zyne Kerk, een Handhaver van Gerechtigheit,
 „ en een Voorbeeld van Godzaligheit! Met een
 „ woord: zyt verzadigd van de Goedgunstigheit, en
 „ vol van den Zegen des HEEREN (6 r); totdat
 „ uwe Hoogheit, des levens zad, in gryzen ou-
 „ derdom, na 't afleggen uwer aerdsche Heerlyk-
 „ heit, door eenen zaligen dood, moogt overgaen
 „ in 't Eeuwige Leven, om in het Paleis van
 „ GODS Heiligheit by den HEMEL-VORST
 „ te heerschen op den Throon zyner Heerlyk-
 „ heit!

„ Ein-

(6 q) Toespeking op Vader JAKOBS Zegen over zynen Zoon JOSEPH, *Genests XLIX vers 25.*

(6 r) En van NAPHTALI zei hy, (MOSES:) *o NAPHTALI zyt verzadigd van de Goedgunstigheit en vol van den Zegen des HEEREN, enz. Zie Deuteronomium XXXIII, vers 23.*

„ Eindelyk en ten befluite nemen wy, Door-
 „ lichtigfte Vorst en Heer! by deze aldergepas-
 „ te gelegenheit de vryheit, om niet alleen onze
 „ Perfoonen en Familiën, maer ook de Utrech-
 „ fche Hooge School met haer ganfche Jongeling-
 „ fchap, (onder welke zy weleer het overdier-
 „ baer geluk en voorregt gehad heeft, ook uwen
 „ Wyzen en Wydberoemden Heer Vader, die in
 „ de dagen zyner jeugd hier in de Goddelyke
 „ en Menschelyke Wetenschappen door de Kun-
 „ digfte Mannen met eene gezegende vrugt is on-
 „ derwezen geworden, als haeren grootften en
 „ edelften Voedfterling te mogen tellen,) in uwe
 „ hooge Gunft en Befcherming op het nedrigfte
 „ aentebeveelen; gelyk wy ootmoedigft verzoe-
 „ ken en welgegrond verwagten, dat uwe Hoog-
 „ heit, (wiens aldervriendelykfte minzaamheit
 „ ons verzekert van uwe toegenegene volvaer-
 „ dighheit om aen ons en onze Akademie wel te
 „ doen,) nimmermeer zult nalaten de Geleerd-
 „ heit, die reeds haere zitplaets in uw Vorftelyk
 „ hart zoo loffelyk genomen heeft, naer verdien-
 „ fte te waerdeeren, te handhaven, en te beloo-
 „ nen. Mogt dit heuchelyk Gedenkjaer ook een
 „ daedelyk gedenkteken uwer Weldaedigheit aen
 „ deze beroemde en bloeiende Queekfchool der
 „ Wysheit oprigten! De luifter en welstand on-
 „ zer Hooge Schole zou daerdoor grootelyks ver-
 „ meerderd worden, uwe Hoogloffelyke Naem en
 „ gunftryke Goedertierenheit [zou,] zelfs by het
 „ laete Nageslagt, in eene heuchelyke nagedag-
 „ tenisfe blyven; en onzer aller harten [zouden]
 „ met eene onvergeldelyke dankbaerheit vervuld
 „ zyn. Terwyl wy uwe Doorlichtige Hoogheit

„ uit het binnenst onzer zielen betuigen , dat wy
 „ uwe beminnesswaerdigste Persoon de opregtste
 „ hoogagting en schuldigste eerbied toedragen :
 „ ja , zoo lang wy leven , niets meer zullen wen-
 „ schen en tragten , dan ons de onverdiende Toe-
 „ genegenheit en onwaerdeerbare Gunst van uwe
 „ Hoogheit te mogen waardig maken”.

Deze deftige Aenspraek , en hartelyke Wenschen ,
 wierden van den VORST beleefdelyk beantwoord ,
 met betuiging , dat hem dezelve zeer aengenaem
 waren , verklarende tegelyk zyne hooge Toege-
 negenheit en Zagt voor de Heeren Professoren en
 de Univerfiteit van UTRECHT , met de vriendelyk-
 ste verzekering , van zulks ten allen tyde , en by al-
 le gelegenheit , mederdaed te zullen betoonen (6s).
 Op zulkeen antwoord en verklaring , uit ORAN-
 JES Vorstelyk Hart en Mond gevloeid , bewezen
 de Hoogleeraers gezamentlyk hunne Dankerkend-
 tenis en gevestigde Hope , door hunner aller beta-
 melyke buiging ; wordende zy daerop door den
 PRINS ERFSTEDERHOUDER met Hoogstdes-
 zelfs uitgeleide tot aen 't openen van de Deur der
 Gehoorzael begunftigd : terwyl zy zich vanhier ,
 door de Antichambre enz. ten Duitschen Huize af-
 getreden , in gelyke Orde en Staetsie als by 't gaen
 ten Gehoore , weder nae de Akademie en in de
 Vergaderzael van heuren Raed begaven ; scheid-
 dende vervolgens , na 't stellen hunnes gewensch-
 ten wedervarens , enz. in de Senaets-Akten , (oft
 de Aentekeningen , welke de Hooge School van
 heur

(6 s) Ik meldt dit volgens Berigt , van den voorgeselden
 Hoogleeraer verzogd.

heur beraed , doen , en ontmoeten in de tael van Augustus Eeuw houdt ,) ten hoogften vergenoegd en blyhartig vanéén ; om des avonds weder te vergaderen , en , volgens de plegtige noodiging der Heeren Studenten , het afteken van derzelver Vuurwerk by te woonen.

Onmiddelyk na de verleende Audiëntie aen de Hoogleeraers , verkreeg het STUDEEREND JONGELINGSCHAP , van hen gequeekt in de Hoofd - Kunigheden en voorbereidende Letter-Oeffeningen , gehoor. Daegs te voren , zynde Woensdag , was , vanwege hunne Bestierders en Geleiders , door den Heer Algemeenen-Medehelper HIERONYMUS VAN ALPHEN , om die hooge eere verzogd , en zy in 's VORSTEN naem ook gunstig tegen 's anderendaegs 'smorgens tusschen tien en elf uren bescheiden. Dus quam het Tiental van Bestierderen , te dezen ochtendstonde , by tyds saemen , om met den Wordvoerder aen 't hoofd , en door de Vondrighs en den Adjudant-Generael verzeld , ten Duitfchen Huize te gaen. Deze dubbele Zevenster of Kroon van Vertegenwoordigers der overige Heeren Akademieburgers , wiert dus uitgemaakt van den Heer J. H. DE RIDDER , (als zullende de *Haryangue* oft Aenspraek in aller naeme doen ,) van de Tien Heeren Bestierders VAN YSSUM , RYNINK , VAN HASSELT , en VAN TWIST , uit de Beoeffenaers der Godgeleerdheit , BICKER , TEN BRINK , VERMEULEN , en LAUTA VAN AYSMA , uit die der Beide Regten , GROES en BACHIENE , uit die der Geneeskunde ; nevens de Heeren SAS uit de Theologifche , en SMITS uit de Regtsgeleerde Studenten , als Vaendragers , met den reedsgenoemden Heer H. VAN ALPHEN , Algemeen-Medehelper.

Men

Men zag hen , ter Antichambre opgetreden , zoodra de Heeren Professoren uit de Gehoorzael kwamen , by den VORST toegelaten , om , met den nedrigsten eerbied , de innerlyke hoogagting en ongeveinsde zucht van hun aller hart aen den Geliefden PRINS ERFSTADHOUDER te mogen betuigen. Tegenover zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT in een halven ring , met den Woordvoerder in 't midden , staende , deedt de Heer DE RIDDER de volgende beknöpte en gepaste Aenspraak (6 t).

DOORLUCHTIGE HOOGGEBOREN
VORST EN HEER!

De Studeerende Jongelingschap deezer Universteit , wegens welke ik tans de groote eer heb van Uwe DOORLUCHTIGE HOOGHETD met Hoogst-Deszelfs gewenschte Komst in deeze Stad als onsen teer-geliefden Erfstadhouder eerbiediglijk te mogen feliciteeren , is ten uitersten verheugd over deeze [voor] ons lieve Vaderland zo gewenschte omstandigheeden , en smeekt den ALLERHOOGSTEN vieriglijk om Zijne allerbeyrijkste Zegeningen zo over UWE DOORLUCHTIGE HOOGHETDS dierbaare Persoon [en] Vorstelijke Familje , als Regeering en hopelijk toekomende Descendenten ! UWE DOORLUCHTIGE HOOGHETDS dierbaare Gunst en Magtige Protectie verzoekt dezelve op het allereerbiedigst , zo voor deeze Academie in 't algemeen als voor ons elk in 't bijzonder , zullende dezelve zich ende wy ons altijd ten uitersten be-
vlij-

(6 t) Stipt volgens het Oorspronglyk Handschrift dier *Harangue* , my doof zyn Wel.ed. ter hand gesteld.

vlijtigen om Hoogst-Dezelve na waarde te schatten ende door ons goed gedrag te meriteeren.

Op welke Heilbiddende Eerbiedsbetuiging en Onderdaenige Aenbeveeling in 's VORSTEN Gunst, het aen den DOORLUCHTIGEN ERF-STEDEHOUDER, naer 's PRINCEN Aengeborene Beleefdheit, behaegde, dit alderminzaemst antwoord te geven: „ Ik ben ten hoogsten voldaan over de
 „ Heeren. Ik zal nooit manqueeren het uiterste
 „ best van deze Akademie te bevorderen. 't Zal
 „ my ten hoogsten aengenaem zyn zoo ik de Hee-
 „ ren, dienst kan doen, indien de Heeren zich
 „ door hun Goed Gedrag dit waardig maken. 't
 „ Staet my ten uitersten wel aen, dat de Heeren
 „ de moeite genomen hebben om in de wapenen
 „ te komen” (6 u). Verrukt, door eene zoo over-
 tuigende blyk van onzes VYFDEN WILLEMS
 Vaderlandsch en een ieder Aenmoedigend Hart,
 bogen zy zich op het diepste. Temeer, daer de
 DOORLUCHTIGE VORST, op hun eerbiedig
 Verzoek aldervriendelykst aennam, om het Af-
 steken des Vuurwerks met zyne Hooge Tegen-
 woordigheid te verëeren, en 'er vanuit de Zael-
 vensters, daer men hem verwagtte, met eigene
 hand het eerste vuur wel aen te willen geven (6 v).
 Met ongemeen-blyde vergenoeging traden zy over-
 zulks ter Audiëntie-Zael uit; en zich met elkander,
 in geschikte orde, ter afgesprokene plaetze begeven
 hebbende, scheidten zy, na eenig noodig beraed,
 om

(6 u) Volgens het *Invoegsel* op bladz. 14. van de *Korte Op-
 gaef*, enz.

(6 v) *Korte Opgaef*, enz. bladz. 14, 15.

om, na 't verloop van een negental uren, met het geheele Lichaem der Studielievenden, deswegen verftendigd, in de Gaenderyen en 't Binnenplein der Hooge Schole, ten uittogt nae de Neude en 't Vuurwerk, te vergaderen. Ondertuffchen fleten zich de gemelde uren, aen de zyde der Heeren Studenten, met oplettend naezien van alles, door hen die onder de Bestiërders gemagtigd waren om opzigt te hebben, 't zy op het Vuurwerk en deszelfs Afsteeking, 't zy op den Tempel der Eerverlichting en zyne Dekoratiën, 't zy op de overige noodwendigheden; (als zynde tot dit alles by tyds byzondere *kommissiën* oft toebetrouwingen onderling by die Heeren beraemd;) terwyl 't geheele Heir der Akademielingen elk in 't zyne dien tyd aenlei, om onder zooveele duizenden van oogen, als waerdige Bekostigers van all' deze Prael, by dezelve met luister te konnen verschynen. — Voorts: dat, (om 'er dit bytedoen,) de PRINS ERFSTADHOUDER, na de verdere verleende Audiëntiën, door de Heeren EDELEN plechtig afgehaeld als Voorzitter van de RIDDERSCHAP, de Staetsoverwegingen bywoonde; ter vergadering van hunne Edelmogenden de GEDEPUTEERDE STAETEN Zitting nam; en vervolgens met veel luister weder ten Duitschen Huize begeleid wiert; heeft men in de Openbaere Dag- en Maend-Schriften gelezen. Die ook verhaelden, dat zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, in 't neigen van den dag, de Aenzienlyke Wooning van den Heer PRESIDENT van STAET, doorgaens het Bischofshof genoemd, (als weleer een gedeelte zynde geweest van 't Paleis der STICHTSCHE GEMYTERDEN;) met zyne Tegenwoordigheit verheug-

de (6x); terwyl Hy aldaer de Wellevendste Eerbiedenisfen der Dames van den Eerften Rang, (hier alstoen ter Affemblée, en door de VROUWE van den Huize, Mevrouw D'ABLAING, tot den VORST hoffelyk geleid,) met alle heuschheit ontving. Maer laet ons voortgaen:

Nu zou eerlang het spaede avond- of liever het vroege nacht-uur naderen, van dezen zelfden Donderdag; die, met deftig en gul vergenoegen, voor, by, en na 't beschouwen van 't Luchtvervullend Konstvuur der Geletterde Jongelingen, zyne nog opene oogen tot over Middernacht blyhartig zou uitstrekken. Alles was hiertoe in gereedheit en orde gebragt. De Heeren Bestierders en Geleiders van de Akademicburgery hadden zich bytyds in een der Gehoorzaelen van de Hooge School vervoegd. De Heer Algemeene Medehelper VAN ALPHEN, aen den ORANJEVORST gezonden, om te verneemen of, en wanneer, het zyner HOOGHEIT behaegde, door de Heeren Studenten ter Huizinge van den Hoogedelen Heer VAN RENESSE begeleid te worden, bragt het antwoord in, dat zyne HOOGHEIT die byzondere blyk van de liefde en agting der Letteroeffenaers, tans niet verkoor, maer in dezen voorhad, zonder plegtigheid zich ter hem verwagtede plaetze te begeben

(6x) De PRINS had hier, in zyne vroege Jeugd, (by gelegenheit, dat Hoogstdezelfs VORSTELYKE OUDERS Onsterffelyker Gedagtenisse, met zyne Eenige Zuster, haer HOOGHEIT Prinçes KAROLINA, Oudste Telg van ORANJE, en federd Gemalin van den DOORLUCHTIGEN VORST van NASSAU-WEILBURG, te dezer Huizinge, by 't doortrekken van UTRECHT, inkeer namen,) gelyk een ieder bekend is, vernacht.

ven (6 y). Ook waren de Heeren Burgermeesteren en Vroedschappen , nevens de Heeren van de Financierkamer , om de eere hunner Tegenwoordigheid by 't Vuurwerk verzogd , insgelyks met voordragt van hen plegtig te mogen begeleiden. Dergelyk verzoek had men tevens aen den Senaet der Universiteit gedaen. De Edele Grootagtbaere Heeren **BURGERMEESTEREN** , (by zyne **HOOGHEIT** ten tyde des afftekens van 't Konstvuur zullende zyn , hadden de Akademiejeugd voor hunne oplettendheit bedankt ; doch derzelve verzoek wel willen ter Volle Vroedschappe inbrengen : en deze had daerop Twee Leden van haer Edel-Achtbaer Lichaem benoemd om hetzelfde geheel te vertegenwoordigen (6 z) ; welke , gelyk ook de Ed. Agtb. Heeren van de Financie , verkoren , zich ter voorgedragene plaetze zonder plegtig begeleide te laten vinden. De Akademische Senaet oordeelde in dezen eene te naeuwe betrekking tot het Heir hunner Queekelingen te hebben , om het zonder zyne **HOOGLEERAERS** , in 't hart en midden van zyn bestaen , by deze gelegenheit te laten verschynen. Terwyl overzulks de Studenten , tegen agt uure bescheiden , zich in de Akademiegaendery en op haer Plein bevonden , om ieder zich te zyner plaetze , en onder zyne Verdeeling , in orde en gelederen te begeben , en de Vaendels afgehaeld wierden , was ook de **SENAET** der **STICHTSCHE HOOGE SCHO-**

(6 y) *Korte Opgaef*, enz. bladz. 15.

(6 z) Zynde geweest de Ed. Agtbaere Heeren Mr. **FRANCOIS VAN VELDHUIZEN** , en Mr. **BARTHOLOMEUS DE GRUYTER** , Heer van **GROENEWOUDE**.

SCHOLE in haere Vergaderzael saemgekomen, en by dezelve eenige der Heeren Professoren van de andere Akademiën des Vereënden NEDERLANDS. Wanneer hierop, door den Adjudant-Generael, de meergenoemde Heer VAN ALPHEN, uit naem der Geleiders, enz. aen die Ertmuntendé Byéenkomsf gevraegd was, of de Heeren Hoogleeraers gereed waren om nae de Neude te gaen, en men deswegen berigt had, schikte zich het geheele Studentenheir in gelyke orde als by 't Inhale van zyne HOOGHEIT. Alleén met deze luisterryke onderscheiding, dat tans in 't midden der Verdeelingen, tusschen de eerste en tweede namelyk, (die met eene Bende spelende Muzikanten vóoraf stonden,) en tusschen de derde en vierde, de Heeren Professoren in 't midden ontfangen, en onder den prael der vooruitgevoerde Vaendels en 't spelen der tweede Bende Muziekkonsteners begeleid, vervolgens door de gezegde twee laatste Divisiën gedekt, wierden. DE HOOGLEERAERS van UTRECHTS UNIVERSITEIT plaetsen zich in hunne gewoone orde, ook te voren van ons gemeld (7 a). De Professoren der andere Vaderlandsche Akademiën, hier tegenwoordig, waren: de Wydberoemde Heeren Doctör JOHANNES HERMANNUS SCHACHT, Hoogleeraer der H. Theologie en Oudheden, midsgaders Akademie - predikant te HARDERWYK; Mr. FRIDERICUS ADOLPHUS VAN DER MARCK, Professor in 't Openbaer Natuurlyk en Volks-Regt te GRONINGEN, Mr. BAVIUS VOORDA, Hoogleeraer van

(7 a) Op de 107de Bladzyde dezer Gedagtenis van Utrechts Akademiëvreugde.

van 't Kerk- en Burgerlyk - Regt te LEYDEN ; Dr. KAREL KOENRAED REITZ , Profeffor der Befchaevende Wetenschappen en Rector van 't Veluwfch Gymnafium te HARDERWYK , en Mr. MEINARDUS TIJDEMAN , Hoogleeraer in de Hiftoriën , Welfprekendheit , en Griekfche Tael op de laetstgemelde Hooge School. De braeve Lettertroep , dezerwyze met hun grootfte Eerkroon nog bet gemoedigd , en als in 't hart bezielde , tradt hierop ter Ooftdeur van 't Akademie uit , en toog , in dezen nieuwen prael by den noordofterhoek der Domkerke om , de Domfteeg en korte Janstraet door , de Kerk- en 't Kerkhof des laetstgemelden naems langs , tuffchen de Staetenkamer en de Hoofdwaegt heën ; ontfangende van de Militie de beleefdste Krygfcere , Akademifcherwyze van 't voorbytrekkend Studentenheir , door zyne Geleiders , beantwoord. Vervolgens de lange Janstraet in , en die ten einde gekomen zynde , trokken zy op de Neude , en binnen den Sluitboom des Affchutfels van 't Vuurwerk en den Tempel der Herverlichting ; voorts by dat Gefligt ter flinkerzyde om , geleidende den Senaet en de Hoogleeraers van elders die denzelven verzelden , dus regtstreeks in de Kamers , naest de Huizinge daer zyne HOOGHEIT verwagt wiert gehoord , en tot het ontfangen van de verzogte Heeren behoorlyk gereed gemaekt. Voorts fchaerde zich het Heir der Letterlievenden in een kring rondom het Vuurwerk en den Tempel , doch zoo dat een gedeelte van hen , en wel de eerfte en vierde Divifie , zich in twee ryen tegen over elkander van den noorderingang des Affchutfels totaen den Huize van TER AA pofterden , met de Vaendels vlak voor hetzel-

ve geplaetst, om in dien stand den PRINS ERF-STEDEHOUDER af te wagten (7 b). Het duurde maer weinige minuten of die VORST quam, en tradt binnen den Sluitboom en door de geschaerde Studenten ten gezegden Huize, onder het daertoe uitgezegt Muziek, by die der Bestierderen (wien deze bezorging opgedragen was) bestemd, op eene voegelyke verhevenheit geplaetst, en ter aenheffinge gewenkt. Zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT wiert door den Hoogedelen Heer RENESSE VAN TER AA, en de overige Heeren aldaer tegenwoordig, begeleid, en ter Bovenzaele ontfangen. Nu zouden de Konstvuuren hunne kracht vertoonen. De wyde Neude met al' haere gebouwen, stellaediën, deuren, vensters, en daeken, zag met duizende, ja tienduizende, van vrolykziende en verlangende oogen toe. De ORANJEVORST vanuit een der Zaelvensteren, door 't afzenden eener aengloeiende Vuurduif het verder leven der gereedstaende Ontvonkingen gezeind hebbende (7 c), zag hierop, en heel U-TRECHT zag, ja tallooze getuigen uit gansch NEDERLAND zagen, de konstig dooreengeflingerde Naemen van zyne HOOGHEIT, in de brandenspelende letters P W V. PRINCEPS WILHELMUS QVINTUS, oft PRINS WILLEM DE VYFDE. Verscheidene groote Vuurraders, Staende Zonnen, Vuurkaskaeden, Slingervuuren, Kokers vol Vuurs, ook Zwermotten met meer ander elk om 't konstigt Vuurtuig, maekten beneden nooitstilstaende maer geduurig opvolgende verrukkingen. Vooral wiert het gezigt van des kundigen, en van all' wat

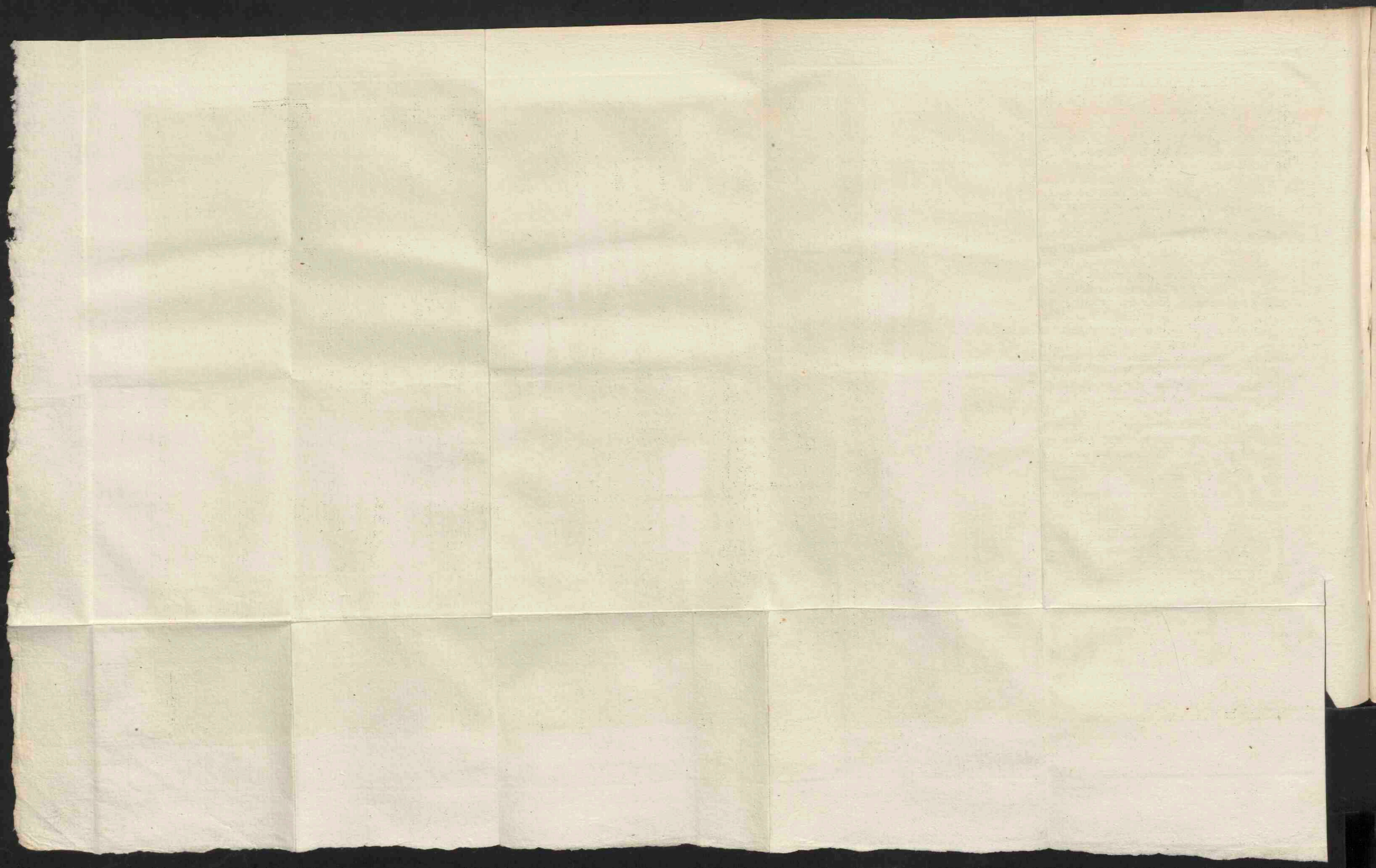
(7 b) *Korte Opgaef*, enz. bladz. 15.

(7 c) *Korte Opgaef*, enz. bladz. 16.

J. v. Kilderop del. ad rev. et fecit.

Konstig Vuurwerk en Illuminatie-Tempel, op Koste van de Heeren Studenten der Utrechtsche Akademie ter Eere van zyne
 DOORL. HOOGHEEST Vervaerdigd; met het afsteken Deszelve Vuurwerks op den 30 July 1766. G. P. et. A. v. Paddenburg fecit.

wat oogen had, getrokken door vlugten op vlug-
 ten van allesovertreffende en nae de sterren als 't
 ware snellende Vuurpylen, welke de lucht met vlie-
 gende zwermers, weêrlichtende luchtballen, knap-
 pend brandfel, schitterend gloeifel, ster-verbeel-
 dend lichtfel, vuurregens, en waermée niet al, zon-
 der ophouden vulden (7 d). Maer een wonderge-
 lukkend en zoo geheten Chineesvuur bedroog eene
 menigte zoo niet de meeste der oogen van de
 Aenichouwers, en gaf door een dubbel agtal van
 tegelyk ontstokene, en met, ja boven, de koe-
 pel des Tempels rooijende, Vuurfonteinene, eenen
 ontzettenden schyn, als of dat geheele Pragtige
 Gestigt met all' zyn Konstafreelen ter ligterlaeije
 in den brand gestoken, en 'er het grootst verlies
 der schoone Zinnebeelden te wagten, was. Men
 vondt zich gelukkig na wat verwyls bedrogen, als
 nu dat vuur zyne werking gedaen had; want de
 Tempel stond verlicht. Teweten onder begunsti-
 ging van dien schynbrand ontdekte men de over-
 kleeedde Saffinetten, en de vanagter brandende
 Lampen, gezwindelyk ontstoken, deeden weêr all'
 de konstschildering op 't luisterrykste zien. Men
 eindigde met eenige Moordslagen, gelyk men het
 noemt; en met ander gewoon slottuig, 'twelk zeg-
 gen wilde dat het Konstvuur zynen Vereerders en
 Aen-

(7 d) De Konstige Vuurwerker JAN VAN SUYDERDORP, des
 gevraegd, heeft my gemeld, dat 'er niet minder dan twee-
 honderd Vuurpylen door hem gemaekt en afgestoken zyn. Te
 weten honderd halfponders, vyftig ponders, vierentwintig
 anderhalfponders, en zesentwintig tweeponders. Zy hadden
 alle inderdaed zulkeene heerlyke uitwerking, dat zyne Konst
 de aenpryzyng, by elk die ze begeert, niet slegts in deze
 stad, maer door heel ons Land, verdient. De wooning van
 den anderen Vuurwerker heb ik niet konnen opsporen.

Aenschouwers voor hun genoegen en goedkeurende verwondering dankte. De hier tusschen gevoegde Plaet, bedoelt wel een algemeen, maer tegelyk een merkelyk uitvoeriger denkbeeld, dan ons door den Postryder wegens deze luisterryke vertooning besteld wiert; voor 't oog van onze Landgenooten te brengen. Zoo uitstekend gelukte all' dezen Vuurpraël naer wensch, dat zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT zelf, in 't weder uitgaen, door de rygen der Heeren Studenten tredende, den Geleiders zyn genoegen deswegen zeer minzaam te kennen gaf (7 e). De onbenevelde hemel en schoone nacht hielpen niet weinig tot het helderschitteren der Konstvuuren, en ondersteunden aller Aenwezenden hoogst genoegen: 't welk door geen het geringste ongeluk, ondanks all' den toevloed en de opgeproptheit der menigte, gestoord wiert. De aenzienelyke pen, die welëer de Plegtigheid der Inwyding van de Hooge School te HALLE in KEURBRANDENBURG beschreef (7 f), vondt te regt eene zonderlinge vermeerdering van 't genoegen daerin, dat het, by de heerlyke Plegtigheid waermeê zulks geschiedde, *den ganschèn nacht geregend hebbende*, gelyk het zyn Hoogedele uitdrukte, *des morgens tot het vertoonen van den grootsten Akademiepraël schoon weer maekte* (7 g): maer hier

(7 e) *Korte Opgaef*, enz. bladz. 16.

(7 f) Teweten, de Hooged. Heer DE BESSER, Hofraed en Inleider der Ambassadeurs te Berlyn, die dat schoone Stukje in 't Hoogduitsch beschreef. Ik heb 'er maer eene Vertaling in 't Franfch van, gemaekt door den Heer PRUDENT DE LA FAYOLLE, te Amsterdam by H. DESBORDES in Groot Quarto 1695. gedrukt.

(7 g) „ Le temps qui durant cette même Fête a toujours été propre, ayant suivant ce vers de VIRGILE, *nocte pennis*
„ *tota*

hier ter stede, en te dezer uure, was de nacht en lucht, zoo wel als de dag en 't licht, ja genoegzaem all' de tyd dat zyne HOOGHEIT in UTRECHT tegenwoordig was, zeer gunstig en aengenaem tot alles wat men ter betuiging van innerlyke hoogagtinge voor den PRINS te werk stelde. Nu ging van langerhand elk zyn's weegs. De Vaendels van 't Studielievend Heir wierden te hunner bewaerplaetze gebragt. Maer op de Neude bleef de Illuminatie-Tempel nog met zynen luister voor de oogen pralen, en met zyn Muziek de ooren verlustigen. Terwyl het Geleerdheitbeyverend Gezelschap nog eenigen tyd saemen bleef, drinkende, naer zyne vooraf beraedde Wet van Matigheid en Welgeregeldheit, op de Hooge Gezondheden van den VORST en van all' wat Aenzienlyk in Hoogheit was. Totdat men onderling in gullen vrede en vol genoegen scheidde (7 g): om by het klimmend licht van den Vrydag, zyne HOOGHEIT ten Dom te mogen begeleiden, ter Aenhooringe van de Openbaere Eerbetuigingen en Heilwenschen der Akademie, die zy aen en over zyn Vorstelyken Persoon en 't aenvaerden zyner verhevene Waerdigheden, stondt uitteboezemen.

Het doen van die Openbaere Eerreden was de Wensch hunner EDELMOGENDEN, en alzoo beslooten by de VROEDSCHAPPEN als Bezorgers der

tota redeunt spectacula mane, (il pleut toute la nuit, & le matin il fait beau,) répandu jusques à la fin du jour sa clarté sur l'ouvrage qu'on avoit entrepris. Dit zegt de gemelde in 't Fransch vertaelde *Relation &c.*, oft Beschryving der Plegtigheden, enz. pag. 28. De zin is hierboven uitgedrukt.

(7g) *Korte Opgaef*, enz. bladz. 16.

der Hooge Schole. Des had de Akademieraed zulks aen den Oudsten Professor in de Welsprekendheit en Historiën, de Heer Doktor JOHAN FREDRIK REITZ, opgedragen. Terwyl een dag of drie voorheên, tot het bywoonen van dien Plegtigen Handel, alle luiden van Aenzien en Letteren, inzonderheit de Studeerende Jongelingen, ter Domkerke, tegen Vrydag voormiddag den 11. July genoodigd waren, door het *Programma*, gelyk men 't noemt, dat 's 't Vooraf-kennisgevend en Uitnoodigend Verzoekschrift der Akademie. Hierin sprak de Rektor Magnificus dezerwyze, zoo als ik zyn schoon Romeinsch met onbezoedeld Nederlandsch poog overteschryven: „DAT DEZE HANDEL
 „ GEZEGEND, GELUKKIG, EN UIT DEN
 „ HOOGEN BEGUNSTIGD ZY ! FRANCISCUS
 „ BURMANNUS, FRANCISCUSZOOM, en KLEENZOOM
 „ VAN FRANCISCUS, tans BESTIERDER VAN DE U-
 „ TRECHTSCHHE HOOGHE SCHOOL, wenscht aen de Le-
 „ zers van allen Stand en Rang veel Heils! Nadien
 „ de Hooggeboren en Doorluchtige Prins WIL-
 „ LEM DE VYFDE, ORANJE'S en NASSAU'S
 „ VORST, 's VEREENIGDEN NEDERLANDS ERFSTAD-
 „ HOUDER en OPPERGEBIEDER VAN HEURE LAND-EN
 „ ZEE-MAGT, *de Vader, de Liefde, de Wensch van*
 „ *'t Vaderland*, nu onlangs, door de zonderlinge
 „ Voorzienigheit van den Hoogstweldaedigen
 „ GOD, den Meerderjaerigen Leeftyd bereikt
 „ heeft, en daerenboven tans, onder de ongemeene
 „ blydschap en toejuiching van alle Welgezinden
 „ plegtig gehuldigd is ter behoorlyke en wettige
 „ Bezitting van 't gemelde Hoog Bewind des Lands
 „ van UTRECHT; zoo heeft, (om aen de Begeerte
 „ van de Edele en Mogende Heeren STAETEN
 „ des Utrechtschen Volks, en aen 't Besluit van
 „ „ hunne

„ hunne Edele en Grootagtbaere de BURGER-
 „ MEESTEREN en RAEDEN dezer Stad, als
 „ Bezorgers der Hooge Schole, blymoedig te vol-
 „ doen,) de Agtbaere Senaet der Utrechtsche Aka-
 „ demie aen den Wyvermaerden en Hooggeleer-
 „ den Man JOHAN FREDRIK REITZ, Geneeskun-
 „ dige, Hoogleeraer in de Welsprekendheit en
 „ Historiën, met eenpaerigheid van stemmen, de
 „ post opgedragen, om opentlyk den alderwaerdig-
 „ sten Prince, wegens deze hoogste Eerestaeten, in
 „ naem der Hooge Schole, geluk te wenschen,
 „ en van harten te bidden, dat zulks ten roem van
 „ 't AENBIDDELYK OPPERWEZEN, en tot
 „ heil des Vaderlands en der Kerke, moge gedyen,
 „ met bygevoegde Betuiging van haere zeer groo-
 „ te Blydschap die ook aller vreugde is. En zal hy
 „ dezen Pligt, onder Begunstiging van den ON-
 „ EINDIG GOEDEN EN ALGROOTEN
 „ GOD, en met Toestemming van den Door-
 „ luchtigen VORST, uitvoeren in eene Eere-Rede,
 „ ter Hoofdkerke van deze Stad, op aenstaenden
 „ Vrydag den 11. July in 't voormiddaguur. Wes-
 „ halven ik alle Lieden van Rang en Geleerdheit,
 „ en vooral de zeer uitgelezene Burgers dezer A-
 „ kademie, verzoek, dien Plegtigen Handel met
 „ den grootsten toeloop te verëeren (7 b).” Die
 „ uit-

(7 b.) 't Latyn heeft dezen val: „ Q. B. F. F. S. FRANCIS-
 „ CUS BURMANNUS FR. FIL. FR. NEP. ACADEMIAE TRAJECTINAE
 „ RECTOR *omnis loci atque ordinis Lectoribus S. P. D.* Quum
 „ Celsissimus ac Serenissimus. WILHELMUS V. ARAUSIONIS
 „ ET NASSAVIAE PRINCEPS, Hereditarius totius Foederati Bel-
 „ gii GUBERNATOR, & Summus terra marique IMPERATOR &c.
 „ &c. &c. PATRIAE PATER, AMOR, ET DESIDERIUM, per sin-
 „ gularem Dei Benignissimi Providentiam justam aetatem nu-
 „ per adimpleverit, nunc autem ad Trajectinae Regionis Prae-
 „

uitnoodiging had een meer dan gewoon gevolg: dus zouden alle de Gehoorzaelen der Akademie, en alle de daertoebetrekelyke Gebouwen, niet in staet geweest zyn, om den ongemeenen toevloed te ontfangen. De Domkerk was des, uit voorziening van zulks, tot alles, (gelyk zy meermal haere gewyde ruimte aen de Universiteit leende,) plegtig geschikt. De overhemelde Zetel van zyne HOOGHEIT, en het daeraenverknogte Eergestoelte der STAETEN, was op eene deftige wyze gegierd: zoo ook de Agtbaere Bank der VROEDSCHAPPEN. Die der PROFESSOREN, daervoorstaende, diende nu, nevens de daeraenverbondene zitplaezen, voor de PREDIKANTEN. Het gewoon Gestoelte van deze en dat der Ouderlingen stond nu gereed voor den AKADEMISCHEN SENAET. Het Doophek en de Stoelen waren alle opgeruimd. Op het Choor was een soort van Amphitheater voor de

„ festuram rite & legitime capeflendam, ingenti Bonorum
 „ omnium gaudio & adplausu solemniter inauguratus sit.
 „ ILLUSTRUM ac PRAEPO TENTIUM POPULI TRAJECTINI OR-
 „ DINUM Desiderio, nec non NOBILISSIMORUM & AMPLISSI-
 „ MORUM hujus urbis CONSULUM & SENATORUM, Aca-
 „ demiae CORATORUM Decreto, lubentissime satisfaturus Am-
 „ pliffimus ACADEMIAE TRAJECTINAE SENATUS Supremos hos
 „ honores Dignissimo PRINCIPI coram gratulandi, utque in
 „ ADORANDI NUMINIS gloriam, & PATRIAE ECCLESIAE
 „ que salutem cedant, ex animo vovendi, & suam quoque laeti-
 „ tiam omnium maximam publice testandi Provinciam consen-
 „ tientibus suffragiis mandavit Viro Celeberrimo & Eruditissi-
 „ mo JOANNI FRIDERICO REITZIO Med. Doctori, Eloquentiae
 „ & Historiarum Profeflori; qui hoc Officium, Favente DEO
 „ TER OPTIMO MAXIMO, & annuente AUGUSTISSIMO
 „ PRINCIPE Panegyrica Oratione exequetur in primario hu-
 „ jus urbis Templo, proximo die Veneris, qui erit xi Julii,
 „ hora. . . Ad hunc igitur solemnem Actum maxima frequen-
 „ tia celebrandi cujusvis Dignitatis atque Eruditionis Viros,
 „ & inprimis lectiffimos hujus Academiae Cives invito”.

de Dames van Rang en deftig Fatfoen gemaakt; zynde ter toelatinge daarvan bezegelde kaertjes uitgedeeld. De Predikstoel was tot de Katheder der Hooge Schole als 't ware vervormd, en met een schuin-vooruit, ten gronde toe, ahangend tapyt gecierd. Niet ver van dezelve, voor der Domheeren Bank, hadden hunne Edel-Agtbaere, de Heeren van de Financie, een zeer bequaeme en geëerde Standplaets voor het heir der Studeerende Jongelingen, doen afschutten en gereed maaken (71). Op het Orchest van 't Orgel en elders plaetsten zich de kunstrykste Muzikanten, met alderlei vreugdwekend en oorstreelend Blaes-Slag- en Stryk-Tuig. Met een woord, alles was bereid ten Plegtigen Gehoore van de Opentlyke Eerbiedsbetuigingen en Heilwenschen, die UTRECHT'S Algememeene Zetel van Geleerde Wetenschappen tans aen den Doorluchtigen ERFSTEDEHOUDER, staetelyk en hartgrondig, in de Hoogeschoolsprack zou doen.

Tegen half negen uure quam de Letterlievende Jeugd in de Akademie Gaenderyen byeen. Terstond wiert de Heer VAN ALPHEN, in zyne Hoedanigheid, afgezonden, om te vernemen of, en wanneer, het zynere HOOGHEIT behaegde ter Domkerke door de gereedstaende Letteroeffenaers begeleid te worden. De PRINS, (gewoon vroeg op te zyn, en hebbende reeds in den morgenstond door een of twee Heeren van zyn Gevolg verzeld, na de helft der gierlyke beplante Stads wallen langs gegaen, en ter poorte uitgetreden te zyn, de overlustryke Maliebaen, te wêerzyde met drie hooggetopte lommerlaenen gezoomd, naeuwkeurig bezien en omgewandeld,) bestemde het uur van elven. Onderwyl ver-

ga-

(71) Korte Opgaef, enz. Bladz. 17.

gaderden de Heeren Professoren met hunne Plegt-gewaeden bekleed, in de Senaetzael. All' wat geleerde ooren had, en duizende andere, door zugt voor ORANJE'S VORST, en uit begeerte van de Prael te zien, vloeiden ten Dom in; aen de deuren van welke tydig Wagten gesteld waren, om geene andere als Ordentelyke Liederen in te laten. Het Choor dier Kerk, (daer de Ingewanden der Keizeren KOENRAED de Tweede, en HENDRIK de Vyfde, rusten (7k), en daer men, behalven meer ander blyks van Kerkelyke Oudheit, in steen de wedde hieuw, welke de Koordienaers voor elke verrigting, ten tyde der Bischoppen, trokken,) zag zyn Amphitheatersgelykende of trapswys-opgaende Bank, hier tans als ik zei opgeregt, met het wellevendsten deftigst Vrouwentimmer gezierd; daer onder die zugt voor, en, kunde van geleerde Studiën hadden. De ruimte, en de buik der Kerke, stondt, buiten het afgeschotene, vol van in- en uit-heemsche Heeren en deftige Burgers: alle bedoelende, om, zoo niet hun oor, ten minsten hunne oogen, te voldoen. De Zetels van de Schilden 's Lands, en de Plaetsen welke nu dienen zouden voor hen die aen den HEERE des Hemels en der Aerde doen gedenken, vulden zich gaende weg. Inmiddels was de Studeerende Jeugd uitgetogen in haere gewoone orde, met de Vaensdels

(7k) Men zag en ziet deze nog in de Vloersteenen, enz. gehouwen, en van volgende tael: *exta Conradi Imp. IIIII* / dat 's: *De Ingewanden van Keizer Koenraed den Tweeden. In 't jaer 1039. [overleden.] En exta Henrici Quinti Imp. MCLII.* oft de Ingewanden van Keizer Hendrik den Vyfden, overleden [te Utrecht] A. 1125. Zie de Beschryving der Stadt UTRECHT door den Welcd. Heer BLONDEEL, A. 1757. uitgegeven, bladz. 322.

dels en 't Muziek, ter Oosterdeure uit, den Neder-
 dergang ten Nieuwen Gragte of Maertensdamme af,
 de Runnebaen langs, de Hamburgerstraet in, en door
 de Gortstraet ten Duitschen Huize: hier schaer-
 den zy hun leger in den Tuin tot twee Ryen; terwyl
 zy, twee Koetsen met Vorstelyk Gevolg doorgelaten
 hebbende; zich in Gelederen schikten, envoor
 de Koets van den PRINS ERFSTEDEHOUDER,
 (door de Heeren BURGERMEESTEREN, in den
 naem der Ed. Agtb. VROEDSCHAPPEN, als KURATO-
 REN van de Hooge Schole, afgehaeld en ver-
 zeld,) onmiddelyk uit, en den evengemelden weg
 langs, togen, totaen de gezegde Oostdeur van de
 Domkerk: alwaer zy zich op nieuw in twee Ryen
 schaerden; en zyne DOORLUCHTIGE HOOG-
 HEIT; door hunne Geleiders en de Vaendels, by
 't inryden de schuldige Eergroete gaven. Aen deze
 Deur had zich nu de Akademische Senaet, dat 's al-
 le de Professoren van UTRECHTS Universiteit, in-
 middels vervoegd: en wiert 'er de VORST door
 den REKTOR MAGNIFICUS, uit naem aller Hoog-
 leeraeren, ontfangen; en door dat Wydvermaerde
 Lichaem nae zynen overhemelden Zetel geleidt.
 De stoet wiert door de Heeren Studenten gevolgd:
 en als nu de PRINS te zynen Eerstool gekomen was,
 trokken zy in het deftig Perk voor hen geschikt;
 terwyl zich de Professoren te wederzyde van den
 Hoogen Leerkansel plaetsten (71). Een de konstig-
 ste Muziek verlustigde onder dit alles hart en ooren.
 Maer welkeen heerlyk halfsond beschouwden hier de
 oogen! De ERFSTEDEHOUDER en de Drie
 Leden van den EDELMOGENDEN STICHT-
 SCHEN STAET, met de Heeren van ORANJES
 Luister-

(71) Korte Opgaef, enz. bladz. 16 en 17.

Luifteryk Gevolg, kroonden de regterhand; de Edele Grootagtbaere MAGISTRAET van UTRECHT de flinkerzyde. Voor deze, of onder het oog derzelve, waren ontelbaere Perfoonen, die of in 't Kerkelyke of in 't Burgerlyke hunne Posten en Waerdigheden hadden. Het midden stondt vervuld, en de pylaers waren omgeven, met eene deftige mengeling van Geleerde Hoofden of welgezinde Burgerharten. Ook zag men 'er weet- en luistergraage Vrouwen en Dochters, aen de zyden van en voor heure Mannen, of Vaders, Broeders, en Begeleiders, met behoorlyke zedigheid, staen en toezien. De Redenaer tradt uit het midden zyner Hooggeleerde Amptgenoten op; welke zich nu te wederzyde van den toegerusten Kerk-Katheder in hunne Toga's te nedergezet hadden. Vanhier wendde zich 's Professors mannelyk gezigt, met de nog zwygende en eerbiedige houding der Welzeggenden ten eenen en anderen kante, en voor zich heên over de hoofden der duizenden, welke men in 't midden zoewel als te wederzyde van de Domsruimte had, totaen het Choor der Geëerdste Matroonen, der Aenzienelykste Jonkvrouwen, der Wellevendste Dames, en der Deftigste Vrouwen, op de voorheêngemelde Amphitheather-Banken gezeten. De Tyd was daer: en de van kunde en jaeren gryze Hoogleeraer begon, met een kragt van deftig spreken, en in de zindelykste tael van Latium, alsof hy zyne jeugd op 't gezigt van ORANJE-NASSAU'S VORST en zulk een Kerk vol Liefhebbers van Nederlands ERFSTEDERHOUDER, vernieuwde, hy begon, zeg ik, (terwyl alles op 't openen zyner lippen luisterscherp stilzweeg,) met de Algemeene Blydschap die tans en Stad, en Land, en ail's Lands Ingezeten, bezielde. De betamelykheit van welk juichend

chend Genoegen, de Redenaer, na eene korte uitbeelding dier Vreugde (7^m), en na verklaring van den toeleg zyner Rede, met drie onloochenbaere gronden, op het klaerfte en klemmendst, staefde. Hiertoe nu zullende overgaen, en door beknoptheit willende verhoeden, dat hy den Vorst verveelde en inbreuk op 't algemeene welzyn deedt, betuigde de Redenaer zyne verlegenheit: want, schoon byna eene halve eeuw in den dienst, zoo van de Triviaele Scholen, als van de Akademie, gefleten hebbende, en dus schynende, als een Oud Schermer, *arenam timere dudum didicisse*, „voorlang het dugten voor 't „stryden afgeleerd te hebben”, vreesde hy desnietteenstaende tans, door tekortschieting in kragten, geene al te gelukkige vertooning te zullen maken. Dan, bewust dat ORANJES VORST natuurlyke klaerheit boven woordenpragt beminde, en wysfelyk in zyn hart het doen veragtte van die Keizers welke, in het Wetboek van JUSTINTAEN, gebieden hun Eeuwigen Roem te aenbidden, schepte hy moed, en quam onder het elk begunstigend gelaet van onzen VYFDEN WILLEM ter zaeke (7ⁿ). — Wat des den eersten grond van onze zeer billyke vreugde, het STADHOUDERSCHAP, aengaet: Een vermengd Staetsbestier, (daer 'er onder de zon

niets

(7^m) *Respice obsecro*, (zei de Professor tot den Prins,) *quanto amore, quanto studio, quam conjunctis voluntatibus, unanimique consensu, TE accipiant summi pariter & infimi. Ecce laetantur omnes Ordines: gaudet Ecclesia: exultat Academia: triumphat artium liberalium studiis consecrata juvenus: tripudiat populus. Solemnis hujus diei festivitatem, variis quilibet hilaritatis signis, certatim concelebrant; quin & ipsi parietes nostrae TIBI gratulari gestiunt.* Zie de Panegyricus zelve in Folio, pag. 3. En haere Overzetting in Quarto, bladz. 2.

(7ⁿ) Zie de Panegyricus in Folio pag. 5, 6.

niets is in allen opzigte vry van mangel en geheel volmaekt (70),) een Vermengd Restier, (gelyk men 't heet) waerin de kostelyke Vryheit nogt benadeeld nogt misbruikt word, waerin de Raedsbesluiten door veelen niet te dralende, dooreenen niet te verhaest, zyn, hieldt de Hoogleeraer REITZ, [zekerlyk met believen der Regeering - Kundigen,] de Beste voor een Vry Volk. Zulkeen Staetsbestier is dat van NEDERLAND; daer wy in onze dagen, eenen Handhaver van 't gemelde evenwigt verkregen hebben, door 't vestigen van 't ERFSTEDERHOUDERSCHAP: waeromtrent 's LANDS VADERS verklaerden, dat zich ons Gemeenebest bestendigst staende hieldt, op denzelfden voet daer het by zynen eersten stand op gesteld wiert, dat 's met een Uitmuntend Hoofd uit den Huize van NASSAU-ORANJE., Een Huis, door zoo veele helderschynende deugden, door zoo veele voortreffelyk uitgevoerde daeden, door zooveel arbeids en gevaers voor 't Vaderland ondergaen, alom vermaerd; dat hy, zegt de Heer REITZ, de ondankbaerste aller stervelingen moet zyn, die het niet erkent, en 't quaedaertigst schepsel, die het durft lochenen (7p).” De uitkomst zeker! heeft de verklaring van 's LANDS VADEREN altoos bekrachtigd; en nog jongst in den tyd toen 's PRINCEN Doorluchtige VADER, Hoogstloffelyker Gedagtenisse, verheven wiert.

(70) *Nihil omnibus numeris expletum & perfectum.* Panegyri pag. 7.

(7p) *Ex eadem . . . domo, tot virtutibus conspicua, tot rebus praeclare gestis, tot laboribus ac periculis pro Patria susceptis insigni, ut mortalium sit ingravissimus, qui non adgnoscat, malitiosissimus qui negare audeat.* Panegyri REITZII, pag. 9. Vergelyk ook de Vertaling dier *Lofrede* door de nette pen van onzen Stadgenoot de Heer VAN EELDE, bladz. 6 en 7.

wiert. Aenftonds, gelyk wy alle weten, wierden de zaaken gelukkig van gedaente veranderd, en onze Vaderlyke Erfgrond hieldt op blootgefteld te zyn voor de belediging en veragting der Uitlanders. Dit hoogftdienftig STADHOUDERSCHAP is ondertusfchen zoo zeer zwaerwigtig, dat men 'er, om zulkeen last te dragen toe geboren, om het doorkundig en voorzigtig te bekleeden toe opgevoed, en van langer hand gewend moet zyn, om zooveel taci gedulds te oeffenen, als er aen vast is. Hoe groeit die moeite door de menigte overvallende aenloopers en verzoekers om eerampten. Welkeenzelfbedwang en toezigt ook, word 'er niet geduurig in zoo hoog een Staet vereifcht, om toch in den levenswandel geen mistred te begaen, als die, met fcherpziende oogen beschouwd, vergroot, en misduidt, of onzalig gevolgd, word (79). Alle die zwarigheden fhrikken geen grootmoedigen VORST af, die weldoensgewoonte in zynen aert veranderd heeft, en die bedenkt van de HEMELSCHE VOORZIENIGHEIT gesteld te zyn om veeler duizenden geluk te bevorderen, en *cujus fortuna nihil habet majus quam ut possit, nec natura melius, quam ut velit prodesse quam plurimis*, „ diens geluk niets grooters „ heeft dan de magt, wiens aert niets edelers heeft „ dan de wil, om aen zoo veelen als 't mogelyk is, „ tot heil te strekken (7r). — De Vaderlandsnutte, natuur van 't Stadhouderlyk Bewind afgehandeld heb.

(79) Ziet hier de eigene woorden des Redenaers: *In maxima enim fortuna minima est licentia; qui in excelfo aetatem agunt, eorum facta cuncti mortales explorant: leve aliquod dictum factumve pro crimine reputatur, tantoque majore, quo major habetur qui delinquit, aut in imitationis exemplum cuncta trahuntur.* Panegy. pag. II. en de Vertaling bladz. 8.

(7r) J. F. REITZII Panegyricus pag. 12.

hebbende, als een eerste grond van bestendige blydschap, ging de Professor over tot eenen tweeden; namelyk de Gewenschte TOESTAND der TEGENWOORDIGE TYDEN van Rust en Vrede. De Bedaerdheit van lucht en zee is, na 't wyken van 'tonstuimig bulderen des Onweers, des te aengenaemer, en geeft den Zeeman nieuwe vreugde by het herstellen van zynen moed. Dus doen ook onze dagen aen all' de Inwoonders van ons Gewest, wanneer men deze helderschynde en bedaerde met de vorige donkere en vreeswekkende vergelykt. De Lofredenaer meldt uit 's Lands Gedenkboeken twee Tydpunten, dat 's gelyke Eeuwjaeren, waer tegen hy, (met toevoeging van 't XLVIste jaer onzes loopenden honderdtals,) den tegenwoordigen Twaelfmaendigen Zonnekreits van MDCCLXVI. houdt. De jaeren vyftienhonderdzesenzestig en zestienhonderdzesenzestig waren zoo gelukkig niet, als de gezegende sacizoenen die wy beleven. In 't eerstgemelde jaer MDLXVI. wiert Prins WILLEMDE EERSTE, (*nunquam sine veneratione nominandus* (7s)), „naem dien men nimmermeer als met ongeveins-„ de hoogagting behoort te noemen”, genooddrukt den Gewetensdwang met het Hof van BRUSSEL te ontwyken, en zyne Liefde ter Herstelling van onzer Vaderen Vryheit en Voorregten tot betere gelegenheden te sparen. 's Lands Edelen, met LODEWYK van NASSAU en HENDRIK van BREDEROODE aen 't hoofd, spilden ook in dat jaer het eenigst overschot van all' hun pogen; gevende aen de Landvoogdesse MARGREETE, PARMA's Hertoginne, het weemoedig Smeekschrift over, dat, met de traenen en zugten van ontelbaere Landzaeten

ten gefchreven, *violentorum edictorum lenimon eheu frustra orabat*, „leniging van de zielknellende bloed-
 „plakkaeten, helaes vrugteloos! verzogt”. Het
 jaer MDCLXVI. aenvaerde wel de Opvoeding van
 WILLEM DEN DERDEN, maer floot hem te-
 vens uit van alle Oppergebied en Bewind over de
 Krygsmagt. Scheen dat niet, (vroeg de rondborftige
 Redenaer,) „naer luid des ouden zegwoords, met
 de eene hand brood aenbieden, en in de andere
 fteenen dragen (7t)? Voorts wilde de Hoogleeraer
 (die gewis bedagt in naem der Akademie te spre-
 ken,) wel met den mantel des stilzwygens het *Eeu-
 wig Edlkt* bedekken, indien men hem niet als af-
 gedwongen had, hetzelve te noemen, om des te
 kragtiger onze gewenschte tyden te doen doorstraen-
 len, die, in plaets van 't altoosdaurend vernietigen
 der Stadhouderlyke Regeering, dat Hoog Bewind aen
 't Huis van ORANJE-NASSAU in de afkomelin-
 gen van VORST WILLEM KAREL HENRIK
 FRISO erfelyk maekten. Dat bragt den Redevoer-
 der natuurlykerwyze tot het jaer MDCCXLVII. en
 de Verheffing van wylen den DOORLUCHTIGEN
 VADER onzes Tegenwoordigen ERFSTEDE-
 HOUDERS. Deze geschiedde, als ons nog heugt,
 by naere dagen van vyandyken inval en innerlyke
 gemoedsgifting: welke zich terftond aldergelukkigst
 in tyden van uit- en inwendige Vrede en Rust her-
 fchiepen. Maer zyne tans verhevene HOOGHEIT,
 in 't Vredejaer geboren, en dus, naer oudgewyden
 spreek-

(7t) *Quid autem hoc erat aliud, quam quod olim dicebatur, al-
 tera manu panem ostentare, altera lapidem ferre.* Panegy. pag.
 15. Of ons Landsgezegde: *in de eene hand vuur en in de an-
 dere water dragen*, de kragt van dat Latynsch Spreekwoord
 ultié ultié, is by my, behaagens beter oordeel, wat beden-
 kelyk.

spreektrant, een ZOON DES VREDES te noemen, in aenhoudende Tyden van Welstand en Rust opgevoed, vat zyn Erfelyk Bewind op in de bedaerdste en heuchelykste omstandigheden van Zaeken. „ Wy „ genieten het alderwenschelykste goed van den „ rykzaligen Vrede; het jaer merktekent zich niet „ door onvergoedbaeren ramp; geene Watervloeden braken onze dyken; de Veepst houdt eindelyk „ op; onze akkers en fruithooven beloven veel: wy „ erkennen telkens, wy verheerlyken den Zegen des Weldaedigen OPPERWEZENS (7u).”

[„ En, (wil er de Professor ongetwyffeld bygedaen „ hebben,) „ hoe regtmaetig is dan onze blydschap „ over 't aenvaerden van 's VORSTEN Erfitadhouder- „ derschap!] — Hierop ging hy tot het Derde Punt zynere Redevoering over; teweten tot de GE- AERTHEIT van den PRINS, als een alles toeha- lend bewys voor de wettiging van deze onze Vreugde. Die verstand, deugd, en grootheid van ziel en staet bezitten in hunne tegenwoordigheid te roemen (al is 't louter om elk te toonen, dat 'er overvloedige reden is om van hun bewind het heilrykste te wagten,) zou konnen mishagen, en onder verdenking vallen. Maer zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT gedoogde wel eens te zitten voor een Schilder of Beeldhouwer, die de uiterlyke trekken van zyn Gelaet schetste; en allen konstlievende Vaderlan-

(7u) *Optatissimo fruimur* (zoo luidt de schoone Tael der Geleerdheit van den Hoogleeraer REITZ) *aurea pacis bono: nulla irreparabili calamitate publica insignis est annus: non vis exundantium aquarum aggeres perripit: cessavit tandem in pecus nostrum tamdiu grassata lues: uberem spondent laeta segetes messem: divitem fructuum copiam pomaria: quare iterum adgnoscamus debitaeque laudibus celebramus adorandi Numinis benignitatem.* Pahegyr. pag. 17.

landers gaf dit nieuwe stof van genoeg: het zou des, hoopte de Redenaer, 's VORSTEN Zedigheid niet hinderen, dat zyne Eerbiedstael, ter bereiking van 't regtmatigste doel, aen de Vergaderde Menigte eene Beeldtenis van 't Geboortelot, van de Gemoeds-gaeven, en van de Opvoeding des VYFDEN WILLEMS van ORANJE · NASSAU, ongesmukt en naer het leven, vertoonde, om daeruit eene de gunstigste verwagting inteboezemen wegens het gelukkig bekleeden des Hoogen Bestiers. Wat 's PRINCEN Geboortelot betrof; de Hoogleeraer, erkennende dat het niet zoozeer op de fraeie Lyfsgestalte aankomt, als maer de Ziel wel geschapen is, hield het echter voor geen geringen luister, ter meerdere eerbiedenis-wekking, wanneer de Gezagvoerder des Lichaems, de Redelyke Geest, zich eene ryzige Gestalte, schoon geen Koloffusbeeld, ter wooninge nam (7 v). Die destige Statuur verkreeg onze ERFSTADHOUDER. En beschouwde de Redenaer, *non canina impudentia, quod plebis est nimium rusticae*, „ niet boersch en onbeschaemd als „ het gaepend gemeen (7 x),” maer met eerbiedige Zedigheid het Gelaet van zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, zoo zag hy, [en ziet elk bescheiden opmerker,] de Wakkerheit des Vorstelyken Vaders, en het Goedhartige der Koninglyke Moeder in 't agting- en liefde-wekkend Wezen van den

VYF-

(7 v) *In principe viro non parum habet commendationis ad majorem venerationem quando imperator corporis animus paullo altius eductam sibi legisse videtur habitationem; ad veram tamen Principis magnitudinem non requiritur, ut ingentis instar Colossi omnes emineat.* REITZII Panegy. pag. 19. en de Vertaling dier Lofrede, bladz. 13.

(7 x) Panegy. REITZII, u. f.

VYFDEN WILLEM, door eene de gelukkigste mengeling veréénigd. Tot het Geboorteheil behoort niet minder de *Hooge Afkomst*. Deze uit het overoud NASSAU'S Geslacht, ('t geen, als ieder weet, meer dan duizend jaeren roemruchtig, aen DUISCHLAND ADOLF, jong van jaeren, maer grys van beleid en zeden, ten Keizer gaf,) schonk aen NEDERLAND gaëlouze Verdedigers, en de Doorluchtigste Voorzaeten aen onzen ORANJE-VORST, door derzelver Voorbeeld tot all' wat braef is gevormd. Elk die dit weten wil, weet zulks overvloedig. Hier kon de Professor, schoon toestaende dat eerlyke Aentekenaers der Vaderlandsche Gebeurdenissen ook de Misslagen der Vorsten, mogen boeken (7y), geenszins voorby, om over zulken, onder de hierlandsche Schryvers, welke nadeelig of lasterlyk van de Helden uit dit gezegend Bloed dagten of schreven, zyne verontwaerdiging te toonen. Inzonderheit is het waerlyk niet te dulden, dat men VADER WILLEM DEN EERSTEN te nae zou spreken. De bedenking hiervan ontstak des Redenaers billyke Gramschap. Was 'er geen WILLEM geweest; wat, en waer, zouden wy zyn? „ Zwervers naestdenkelyk, (naer de taet „ van den Heer REITZ,) uit het Land verjaegden; „ naekt en berooid, jammervol en naer den Hemel zugtende, of nog in 't Bygeloof gedompelden, of snoode en laeggezielde Godsdienstveinzers die tegen eer en geweten aen huichel- „ den, hoedanige gedrogten de Gemoedswang „ ge-

(7y) *Esto sinceri historici magnorum etiam virorum secus admilla notare, quo posteri ab eodem offensa sibi cavere discunt.*
Panegy. pag. 22. Vertaling, bladz. 15.

„ gewoonlyk teelt (7 z)”. Dus durfde hy luidkeels roepen: *BONUS NON EST CIVIS, QUI GULIELMUM ODI!* 't Is geen regtschaepen Nederlander die op *Vader WILLEM* wrokt (8 a). Uit dezen, en een reeks van andere sterkziende Arenden en kloekhartige Leeuwen, gesproken, wagt men billyk dezelfde Doorzigtigheid en Moed van onzen Tegenwoordigen *WILLEM*; ten zelfden gelukdage met onzen jongsten Vredehandel, door de *VOORZIENIGHEIT*, in *NEERLANDS GRAEVENHAEG*, aen de Zeven Veréende Volken geschonken? Vooral wiert dus eene hope gestevigd, wanneer men 't oog op 's *PRINCEN Aert en Inborst* sloeg; dier deugdelyke gesteldtenis, (om den wenk der Vorstelyke Zedigheid, en dien der pligtschuldige Agting voor dezelve, beide naer behooren gade te slaen,) even gelyk de botten eenes edelen Ooftbooms, vroeg uitgebroken, zich allengs in heuchelyken bloëssem ontzwaagtelden, en eerlang gezette en rykgezegende vrugten aen 't *Vaderland* toezeggen (8 b). Van jongsaf Kinderlyke Beuzelingen wraekende, maer in tegendeel Deftig; Waerheitlievende, en zoowel 't Valsch Aendragen, als den Leugen hatende, in zoover zelfs dat verhaelen, kortswylshalve verzierd, wansmaekten, *Verre van Praetzugt*, en echter *Gespraekzaem*, Heusch,
en

(7 z) *Vagabundi forte, patria extorres, nudi & egèni, miserii & gementes, aut sacris adhuc additi superstitionis, aut mendaces religionis, contra animi sententiam, simulatores, quales vis conscientiae illata gignere consuevit.* REITZII Panegyri. pag. 24. Vertaling bl. 16.

(8 a) Idem, ibid.

(8 b) *Quarum gemmae, tamquam in arbore frugifera, primis ab annis protrusae, paulatimque in laetos flores expansae; mox fructus pollicentur aberrimos.* Panegyricus REITZII, pag. 27. Vertaling, bl. 18.

en Vriendelyk, ook tegen de Geringften. Meêdoogend en Hulpvaerdig omtrent Behoeftigen. Niet minder Weldaedig en Menschlievende dan Rome's Lust, Keizer TITUS, (die den dag verloren bieldt, welke zonder weldoen onderging,) ja Gunstryker dan hy, daer zyne HOOGHEIT der braeven verzoek meermael voorquam, maer niemand der Aenzoekers, gelyk VESPASIAENS Zoon deedt, door eene onzekere hope zoogde (8 c). Vooral een Getrouw Handhaever van de Gerechtigheit en van Mannelyke Godsvrees; een Aenklever van den Zuiveren Godsdienst, die, zonder getrokken wezen of teemende tael, door ongesmukten ernst zich doet eerbieden; en een Hoogwaerdeerde van alle Braeve en inderdaed Opregte Menschen. Zagtmoedigeindelyk, ter Vergevinge geneigd, en over aengedaene ongelyken door Goeddoen zegepralende. Deze zyn de trekken van den Gemoedsaert onzes ERFSTADHOUDERS, die de Professior naer 't leven schetste. Dan, all' t voorgemelde zou geen steêvalste waerborg genoeg zyn voor onze hope, zonder behoorlyke Queeking en Begroeiing. Maer ook deze viel den PRINS gelukkig te beurt, in de van GOD Gezegende Opvoeding, hem, nu Vader- en Moederlooze Wéés, door den DOORLUCHTIGSTEN HERTOOG LOUIS VAN BRONSWYK, gegeven. Want dees VORST, NEDERLANDS VELDMAERSCHALK, geheel anders als sommige heerschtug-

tige

(8 c) *Memor Principum esse felicitatem, (zegt de Redenaer in zyne tael tot den PRINS ERFSTADHOUDER,) felices facere - - - bene merentium preces sapius antevertis, quam expectas; plures tamen idem petentes, vanis - - - non iactas promissis.* Panegyricus pag. 28. Vertaling, blad. 19, 20.

tige zielen, (welke hunne Hooggeborene Voedsterlingen in ledigheid, onkunde, en wellust laten opgroeien, om zelve de toomen der regeering in hunnen vuist te beklemmen,) verliet, als de MENTOR van onzen TELEMACHUS, of liever de JOJADA van onzen JOAS, nooit deszelfs zyde, maer stelde all' zyn vermogen te werke, om den Jongen WILLEM van NASSAU-ORANJE een Bestierder, in vrede en kryg ten vollen kundig, en met de zeden van onzen vryen Landaert gemeenzaem, te doen worden. Voegende, by dagelyks ingeboezemde lessen, zyn eigen hartwinnend voorbeeld, en de onderwyzingen der doorkundigste Leermeesters. Terwyl hy de Princelyke Jeugd, by tyds, naer de loffelyke manier der Oude Persiaensche Koningen, gewende, met den dageraet de sponde te verlaten (8 d): voorts wysfelyk den dag te verdeelen; ieder uur dierbaer te houden; en dus in alle noodige en nutte Konsten en Wetenschappen gewenschte voortgangen te doen. Gedragende zich UTRECHTS Professor, met opzigt tot de Byzonderheden dier Vorderingen in Taelen, Aerdrykskennis, Reken- en Stelkonst, Sterktebouwing, Legerfchik, Geschiedkunde, en Regtswetenschap, [want de Bedrevenheit in de Waerheden en Pligten van onzen Christelyken Godsdienst was den Vorst van kindsbeen af by het helder Licht des Hemelschen Woords eigen gemaekt,] aen de Eerrede van LEIDENS Hoogleeraer, de Beroemde AN-
DREAS

(8 d) *Qui laudabili Persarum mori adolescentem satis mature adfuefecit, quorum Reges omni mane ab aulicorum quodam his verbis excitari solebant: SURGE REX AD PROCURATIONEM NEGOTIORUM, QUAE DEUS TIBI PROCURANDA MANDAVIT. Pa-*
negyr. REITZII, pag. 31, 32. Vertaling, bladz. 22.

DREAS WEISS, die best in staet was deswegen eene naeuwkeurige uitbeelding te maken, en in wiens getuigenis de Heer REITZ het raedzamer keurde te beruften, dan dezelfde dingen hier ter stede te herhalen (8 e). Maer hy kon niet voorby, in eene zaekryke Afwending van weinige regels, (8 f) BRONSWYKS DOORLUCHTIGEN HERTOG, wegens het opnemen, en zoo yverig als gezegend uitvoeren van de gewigtige zorg dier alderwenschelykstgeslaegde Opvoeding, Pligtschuldige Erkentenis te betuigen, en in vergelding duurzaam beantwoording van all' zyn arbeid en queeking toetebidden. Doch om zich weder tot den PRINS te keeren, maekte de Redenaar, (Hoogstdezenyven, gelyk doorgaens in den loop der Eerbiedsrede, aensprekende,) kortelyk op, hoedanig eene verwagting hy met het schesfen des voorgaenden loffelyken karakters van zyne HOOGHEIT, in den geest aller Hoorderen, poogde inteboezemen. „ Gy zult des, Toegevendste „ Vorst! (dus sprak de Heer REITZ in 't zaekelyke) gy zult, (en GOD bevestigé aller hope!) „ EEN VERDEEDIGER ZYN VAN 'T VADERLAND, *pacificam olivae coronam cruentatis hostili sanguine laureis longe*

(8 e) REITZII Panegyricus, pag. 33.

(8 f) Dus oorspronkelijk luidende: *Da igitur veniam, Dux Guelpborum Celsissime, Benevolentissime, ut publice hic declarem, immortales TIBI deberi gratias, quod illud educationis ac tutelae onus suscipere, susceptum tanto studio gerere volueris, tanquam dextre & feliciter peregeris, ut ipse TIBI, cum tota Republica, de optato successu gratulari queas: utque hic nuper Alumnus Tuus merito gloriatur, perpetuoque meminerit, se tanto sub Ductore ac Doctore profecisse. Ipse vero impensi hujus laboris & culturae latissimos fructus quam diutissime cernas ac percipias, votorum nostrorum summa est. Panegy. pag. 33, 34. Vertal. bl. 23.*

longe praelaturus; „ die den vrede-olyf kroon verre
 „ boven de met vyandlyk bloed bespatte laurieren
 „ kieft; doch die in tyd van stilte raden zal, zich
 „ tegen ongehoopte Stormen te voorzien, en nooit
 „ met de Middelen ter Verdediging te wagten tot
 „ HANNIBAL voor Rome's poort genaderd is. Gy
 „ zult EEN SCHUTSHEER zyn VAN ONZE Vaderland-
 „ sche, zoo zeer redelyke als haere billyke paelen
 „ kennende, VRYHEIT, door 't Bloed der Voor-
 „ ouderen verkregen: terwyl gy haere regten en
 „ wetten handhaeft; wars van 't ongebonden we-
 „ zen der laeghartige wustelingen, dien't loshoof-
 „ dig dunkt, dat teugelloos doen, zeggen, en schry-
 „ ven van all' wat het ongesloten harsfengeftel op-
 „ geeft, het groot charter of voorregt van Vrye
 „ Zielen is (8 g). Gy zult gelyk gy zyt, EEN EER-
 „ BIEDER VAN DEN WAERAGTIGEN DIENST DER
 „ HOOGHEIT WEZEN, en een Voorstander
 „ van de Kerk, daer Gy der Onvroomen Aenval
 „ op dezelve stuiten zult, en te gelyk nooit dul-
 „ den, dat het Geweten der Verschillende Gezind-
 „ heden eenigszins belemmerd worde: die voorts
 „ de al te menschelyke twistvonken, onder de Pre-
 „ dikers van 't Vredeademend Euangelie glimmen-
 „ de, telkens, ter verhoeding van allen Kerkbrand,
 „ zult dooven. Terwyl gy Uw Hof (8 b) voor all'
 „ „ wat

(8 g) *Non profecto indomitae istius licentiae, quam plebs male sana aut effrenis, remoto custode juvenis, specioso libertatis aureae nomine insignire solent, ac facere, dicere, scribere quidquid petulanti impioque animo collibitum est, id demum hominis esse verè liberi, stultè opinantur.* Panegyricus REITZII, pag. 36, 37.

(8 b) *Impuros ac profanos scurras, luxuriosos otiososque patrimonii decoctores, similisque farinae parasitos procul ab aula*
 T 3
 fa.

„ wat den Hemel onteerende, los, en laeggeziel
 „ is sluitende, hetzelve tot eenen Tempel van
 „ Deugd en Vreeze GODS, en ten doorluchtigen
 „ voorbeelde van de Pryswaardigste Zeden, maken
 „ zult. ”

Maer ook de *HOOGE SCHOOL* moest van den Professor niet voorbygegaen worden. Zy vooral hoopte en maekte staet, heur hoofd te zullen verheffen, op zulkeenen *BEGUNSTIGER EN VOORGANGER VAN DE GELEERDHEIT*. Des beval zy zich op nieuw dus opentlyk, door den mond van haeren Redenaer, aen 's *PRINCEN* Voorstand, daer hem alle Jongeling, die zyne Kundigheden met een eerlyk Gedrag giert, altoos ongemeen behaegde; konnende de Akademische Jeugd, welke, by 't beoeffenen der Letteren, zedig, naerstig, en verstandig leeft, op zyne Hooge Gunst staet maken. Nu ware het eene onverschoonbaere inktweigerung van myne pen, te dezer juiste plaetze overteslaen, walooffelyk getuigenis de Hoogleeraer wegens de Heeren Studenten der Utrechtsche Universteit, en aengaende de zyne in 't byzonder, by deze gelegenheit den *PRINS ERFSTADHOUDER* in 't openbaer voordroeg. *Nostrorum certè, hoorde men hem met vrolyk genoeg zeggen (8 i), prae aliis Academicis modestiae, si luculentum impertiar testimonium, nullus dubito, quin ei collegae omnes lubenter subscribant; mearum sane lectionum, auditoribus insigne hoc laudis praeconium tribuere non vereor.* „ Inderwaerheit! zoo
 „ ik

faceffere jubebis, eam cupiens esse virtutis ac pietatis templum, morumque laudabilium illustre & ad imitationem propositum exemplar. Paneg. pag. 38.

(8 i) *Panegy.* pag. 38, 39.

„ ik aen onze Studenten, het roemryk Getuigenis
 „ van een Zedig Gedrag, boven de Letter-oeffe-
 „ nende Jongelingschap van andere Akademiën,
 „ toedeel, twyffel ik geenszins of myne Medehoog-
 „ leeraers zullen hetzelve alle van harte gaerne on-
 „ dertekenen: altans, ik schroom niet mynen
 „ Les-Aenhoorders dien uitstekenden roem byte-
 „ zetten”. — Hierop tradt de Redevoerder ten
 besluite, met een uitroep over Neêrlands Geluk,
 met eene opwekking tot Liefde en Hoogagting
 voor ORANJE-NASSAUS VORST, en met aen-
 maening om Zegen over zyn Bewind en Heil voor
 ons Gemeenebest van den HEMEL aftesmeecken.
 En overzulks, zyne Redevoering in eene ongehui-
 chelde Bede van innige Godsvrugt, midsgaders in
 de wenschen van onzer aller harten, veranderende,
 eindigde hy, (opdat ik mynen Lezers alhier zy-
 nen Tolk, in deszelfs zuiver Nederlandsch, doe
 hooren,) op dezen voet (8 k): „ Welaan dan zeer
 „ Geächte Toehoorders van allen rang en staat, laet
 „ ons

(8 k) Hebbende den Lezer meermaelen tot het Oorspron-
 gelyk Latyn en de Nederduitsche Vertaling van deze *Errede*
 geweest, zoo gelieve men optemerken, dat ik niet noodig
 keurde, meer dan het zackelyk beloop, en hier en daer een
 stael van 't uitgesprokene te geven: konnende tans, all' wie
 zich niet van de *Panegyricus* zelve bedienen kan, haer in echt
 Vaderlandsch lezen, door de overzetting van den gemelden
 Heer van EELDE, voormaels Leerling van den Professor en
 Burger van UTRECHTS Hooge School, (ook als zoodanig in
 myne *Beschryving* van MDCCXLVII. gemeld) terwyl hy sints
 by zynen bloeienden Handel de Vaderlandsche Tael- en
 Dichtkonst queekte. Ik volg in deze Slotbede naeuwkeurig
 en in alles 's Mans Schryfwyze en Spelling: hebbende tot-
 hiertoe met myn eigen tael- en speltrant het Latyn naege-
 schreven.

- „ ons deze plechtige wenschen en gebeden . . .
 „ ernstelyk uitboezemen.
 „ Uwe rechtehand, ô Almagtige God, behoede
 „ dit dierbaar en achtbaar Hoofd! Uw Geest van
 „ wysheid vervulle en bestiere het, opdat onder
 „ Zyn geleide en bescherming de vrede veilig, de
 „ gerechtigheid ongeschonden blyve, [en] de nut-
 „ tige kunsten en wetenschappen met den koophan-
 „ del, dagelyks toenemende, in bestendige wel-
 „ vaart mogen bloejen!
 „ De lieflyke en ten hoogsten noodzakelyke een-
 „ dragt heersche zonder afwisseling tusschen het
 „ Hoofd en de Leden. Vrede zy 'er binnen 'slands!
 „ vrede zy het van buiten!
 „ Dat 's PRINSEN getrouwe raadslagen en be-
 „ sluiten altyd met eene gelukkige uitkomst mogen
 „ bekroond worden!
 „ Dat het gebouw van den verëenigden Staat
 „ onbeweegbaer vaststa, en door geene, hoe ge-
 „ weldig ook woedende stormen of onweersbuijen,
 „ instorte!
 „ De roem en glorie van het Huis van Nassau
 „ verspreide eeuwig een' onbenevelden glans! Dat
 „ van UWE uitmuntende daden, grootmoedig
 „ PRINS, t'eenigen tyde 's Lands Jaarboeken ge-
 „ wagen!
 „ De Stam van Oranje zy vruchtbaar in recht-
 „ geaarte telgen, waar mede, ô allergewenschte
 „ Vorst, eene aanstaande Gemalinne, Uw Vorste-
 „ lyk bedde waardig, Uwen gezegenden echt moge
 „ verheerlyken, en U zelve nevens ons nieuwe
 „ stof van blydschap en gelukwenschinge opleve-
 „ ren (8 I)!

Zoo-

(8 I) Voor hen, die de *Panegyricus* niet by de hand heb-
 ben,

Zoodra had de Professor dit niet al biddende en heil-uitboezemende gesproken, en in 't gewoone *DIXI*, „ IK HEB GEZEGD, (zoo veel als *dit 's wat ik te zeggen had;*) zyne Lofrede (8 m) geëindigd, of eene

ben, en echter niet graegte het Latynsche Slot van Professor REITZ lezen, schryf ik het hier: *Quamobrem, agite Auditores O. O. spectatissimi, solemnita haec sincera mente . . . vota suspiciamus. — Tueatur dextra tua, Omnipotens Deus, carum hoc nobis & venerabile Caput. Sapientiae Tuae Spiritus illud impleat regatque, ut cum tuta pace sancta justitia, bonae artes & mercatura, ipsius ductu & patrocinio novis auctae incrementis, floreat vigeantque. — Non interrupta regnet Caput inter & membra dulcis & summe necessaria concordia; Pax sit domi, pax foris! Fidelia Principis consilia felix nunquam destituit eventus. — Stet Reipublicae foederatae aedificium immotum, nulloque umquam tempestatis impetu proruendum. — Intaminata semper fulgeat Nassavicae Domus gloria! Egregiaque TUA, magnanime Princeps, facta memores aliquando fasti loquantur. — Esto arbor Auriaca non degenerum a stirpe sua propaginum ferax, quibus digna nuptiali TVO toro Sponsa felix conubium brevi beet, TIBIQUE, Princeps exoptatissime, nobisque novam laetandi & gratulandi materiam praebeat! DIXI.*

(8 m) Die *Panegyricus*, sedert op twaelf vellen in Folio het licht ziende, en aen den Doorluchtigsten PRINS ERFSTE-DEHOUDER opgedragen, heeft op zynen Tytel het veelzeggend *Vignet*, waarvan ik bladz. 22. hiervoor in 't algemeen repte. Men ziet 'er den Tempel der Wysheit, door Hemelsch Licht omscheenen, op eene hooge en vaste Bergrots. Terwyl ter zyde de *Pegasus*, oft Gevleugelde Hengst, Prent der Verhevene Vernuft, nevens het Konstryk Negental der Musen of Geletterde Wetenschappen, drie aen drie, in eene levende en blyde houding en werkzaamheit, gezien word. Op den voorgrond van dit Zinnebeeld heeft men HERKULES, de Heldhaftige Sterkte des Wysheitzoekenden Gemoeds, hier den VORST bedoelende, met zyne ontzagbaerende knods de veelhoofdige Hydra, dat's all' wat de Geleerdheit belaegd, pletterende: Boven op dezen Beeldsprackigen Steen staen twee Jongskens, het Wapenschild van zyne HOOGHEIT, en de Vorstelyke Kroon, ophoudende: terwijl te wederkante twee Vrugtdragende Oranjetakken opwaerts loopen; in wier top-

154 GEDAGTENIS VAN UTRECHT'S

eene de keurigste Mengeling van alderlei Instru-
menten der Muziek, onder het klinken des Gewy-
den

pen zich het Bandelier slingert met de Zinspreuk HOC MU-
SAE VINDICE TUTAE, zeggende: DOOR DEZEN VERDEE-
DIGER ZYN DE WETENSCHAPPEN VEILIG. Agter de Pa-
negyricus volgt het schoone Latynsche Vers van CXXVI re-
gels, door den Rektor Magnificus BURMAN, den VORST ter
gelegenheit van deze Lofrede toegezongen:

Zyn Hoogerwaardens Toon, (op dat men 'er ook
een stael van zie,) begint:

*Qualiter ereptum prius, Excelsissime Princeps,
Lugebat Patrem Belgica terra tuum,
Cujus in extincto condebam flebile carmen
Corpore, coelitus mens ubi juncta fuit:
Taliter exsultans mecum Respublica gaudet,
Laetitiam spargens per loca cuncta suam,
Supremos fueris cum nuper adeptus honores
Quos Proavi numquam sic habuere tui.*

't Geen dezen Neêrduitschen klank kan hebben:

*Zoo bitter als welêer het Vrye Neêrland weende
Doorluchteste Oranjevorst, om 't altevroeg verlies
Uws Vaders, by wiens Lyk, (daer zich zyn geest verêende
Met GOD en 't Hemelsche,) myn sluit een rouwtoon bliës:
Zoo vrolyk juicht met my, en met de Tempelchooren,
Tans ons Gemeenebest, en 't zet all' 't Land in vreugd',
Daer Gy eene eere aenvaert, waertoe Gy zyt geboren,
Een ceertrap, nooit betreên van uwer Vad'ren Deugd.*

En na 't beknopt en tegelyk clierlyk affchilderen, zoo van die
Waerdigheden en van 's Prinçen Opvoeding en Karakter, als
van de Algemeene Vrolykheit en de hartelykîte Heiltoebid-
dingen, luidt, onder andere, het slot:

*Quod superest, imo summos Tibi grator honores
Corde, quibus tamquam splendida gemma nites;*

den Orgels, doorgalmde heel de Kerk; en 't Studentenheir, zyne Gelederen hersteld hebbende, trok ter Dom en Ooster-Akademiedeure uit, plaetsfende zich aldaer, om vervolgens voor de Koets van zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT heên te trekken. Terwyl de PRINS ondertuffchen, van de Regeerende BURGEMEESTEREN verzeld, door den REKTOR MAGNIFICUS en den geheelen AKADEMIERAED totaen deszelfs Praelkoets begeleid wiert; gaende de Professoren na die Verrigting in de Senaetzael, alwaer men den Heer Redenaer plegtig bedankte. 't Vorstelyk Gevolg hierop in twee luisterryke Koetsen voortgereden zynde, plaetste zich de Hoogeschool-Jeugd met haer spelende Muziek en schoone Vaendels, in heure standvaste orde nu meermael gemeld, tuschen de gezegde Koetsen en de Koets van 's LANDS ERFSTAD-
HOUDER, trekkende voor die uit, den Domsne-
der.

*Illustresque inter Proceres, GULIELME, coruscas,
Ut stellas inter Luna micare solet.*

*Fulgeat ulterius longos spectanda per annos,
A Batavo tenebras pellat & orbe procul.*

*Haec fore vaticinor, si, quae sunt fusa, secundis
Auribus accipiat vota precesque Deus.*

Dat 's, om 't allen Vaderlanders verstaenbaer te maken :

Maer sluiten wy: ik wensch van 's harten gronde U zegen
o WILHEM, met deze eer', daer Ge als een diamant
By Neêrlands Staeten blinkt, ten hoogsten top gestegen,
Gelyk by 't Sterrenbeir de Maen in vollen stand. ———
Zoo werde uw glans gezien nu woorts een reeks van jaeren,
En weer de duisternis van onz' Bataeffche lucht! ———
Dit, spelle ik, zal geschien, hoort GOD nae myne snaeren;
Verhoort HY gunstig elks opregte beda en zugt.

dergang af, totaen den Maertensdam, Paushuizen voorby, en agter St. Peter langs, dat 's de Pieterskerktrans met zyne aenzienlyke Huizingen door, en over 't Oude Kerkhof, tans breede en deftige straet, (met heur naem 't geheugen des gewyden begraefgronds in oudere tyden bewarende,) by het Hoogagtbaer Raedhuis van deze Stad, (in welks deftige Vroedschapzael in de maend April, 's Jaers MDCCXIII. den vermaerden Vrede van UTRECHT (8 n) getroffen wiert,) ter zyde langs, en over een gedeelte van de *Plaets*, (by uitspek zoo geheeten, dat 's de Voorplaets van 't Stadhuis,) de Koorstraet in, latende den Steenweg met de toegangen ter Buurkerke en ten Buurkerkhoove, midsgaders de Zadelstraet die nae de Mariekerk loopt, aen de regter-, het zoogenoemd Haenengefchrei, met de Maertensbrug en den Overhoogen Doms-toren, aen de flinker-hand. Voorts de Lynmarkt, een der neeringrykste straeten, door, en 't gedeelte der westzyde van de Oude Gragt, dat van de Gaerd-tot aen de Rodenburger-Brug strekt, langs, en hier-op, ter regterhand zwenkende, de Gortsteeg oft Haverstraet in en door, ten Duitschen Huize; posteerende zich in twee geschaerde ryen, langs het

(8 n) L. SMIDS, *Oortogend Europa*, bladz. 170. Deze Schryver schynt te dier plaetse wat misnoegd, om dat die Vrede door geene betere Medaliën vereeuwigd wiert. Hem geviel enkel die, welke hy (en myn's dunkens spreekt zy alleen taels genoeg,) dezerwyze beschryft: „ De Vrede in de „ Wolken, boven het Stadhuis van UTRECHT, van vier „ Vrouwtyes aengesproken met deze woorden, PAX ADÉS, „ [Gy zyt 'er, ó Vrede!] Op het ruggestuk zyn boven een „ Altaer, enz. deze woorden, FAC DEUS ÆTERNOS PACEM „ PACISQUE MINISTROS, &c. [Doe, ó GOD! den Vrede en de „ Vredemakers eeuwig en onsterffelyk leven!]

het Plein en den Tuin tot voor de West- of Binnen-Ingang van dat grys en aanzienlyk Gebouw, om aen zyne HOOGHEIT in 't doorryden de schuldige eerbiedenis te betoonen. Dit geschiedde: en de overige aanzienlyke Koetsen insgelyks doorgereden zynde, genoten onze Letterlievende Jonge Heeren de Gunst en Vreugde, dat de PRINS ERFSTEDERHOUDER, terstond met den Hertog VELDMAERSCHALK in 't Kabinet gegaen, zyn Hoog Genoegen over hen betuigde, en ten blyk van zulks te kennen gaf, dat hy de Akademieburgers, voorby hem henen zou zien defileeren, oft lynsgewyze afrekken (8 o). Fluks wiert zulks van hen gedaen: en dus togen zy voorby de glasraemen, door de gemaekte opening van den Hofmuur, in de Walsteeg uit, en die ter rechterhand afgaende, namen zy hunnen koers langs het gedeelte van den Springweg, 't welk van de Stroosteeg af, (waerin voormaels de Kerk der Luthersche Gemeente was,) totaen de Gaendery en 't Mariakerkhof strekt, latende het Godshuis dies naems, (Tempel, om veele redenen, elders gemeld, waardig te bezien, en veertien dagen 's jaers, in deszelfs voorportael, omgangen, en ruimte, de plaets ten Godsdienst van de Engelsche Gemeente alleen uitgezonderd, met de koopers en verkoopers van UTRECHTS Jaermarkt bezet en gevuld,) latende zeg ik, de konstige en ruime Mariakerk, (die nu ook van voren staet te pronken met het Openbaer Muziekkollegie der Stad,) aen de linkerhand. Zy trokken voorts het Mariaplein schuin over, de Zadelstraet en Servetsteeg

(8 o) *Korte Opgaef, enz. blad. 17.*

steeg door, en by de Domkerk langs, ter Akademie in: wanneer men de Vaendels te hunner Bewaerplaetze, in de Koorstraet aen 't Hospitium van den Heer VERMEULEN, door de *Derde Divisie* met haer Geleider en Medehelpers deedt brengen; en nae die Verrigting tot 's anderen daegs 's morgens, zynde het nu twee uure op den middag geworden, vanéén scheidde (8 p). Ondertusschen was alles gereed gemaakt tot de Plechtige en Kostbaere Maelyd, waerop de Ed. Gr. Agtb. Heeren BURGERMEESTEREN en VROEDSCHAPPEN van UTRECHT, Kuratooren van de Hooge School, den PRINS ERFSTADHOUDER, verzeld door den Heer Hertog VELDMAERSCHALK, zynen Vorstelyken Opvoeder, midsgaders door de Edelen van ORANJES Hof, nevens meer andere Perfoonen van 't Grootste Aenzien, in de heerlyke Regentenzael der Pragtige tot Kunstaenqueeking gestigte Fundatie van wylen de Hoogedelgeborene Vrouwe van RENSWOUDE, op Stadskoste, te vergasten stonden. De Akademieraed mogt ook in dezen de cere genieten, dat uit haer den Rektor Magnificus BURMAN, en den Orator REITZ, tot die Maelyd mede genoodigd wierden. Deze begaven zich des ter bestemder uure derwaert. En als PRINS WILLEM DE VYFDE met den HERTOG en verder Gezelschap ten drie uure gekomen was, zat men aen: sprekende de Bestierder van de Hooge School, als Professor der Godgeleerdheit en Predikant, het Gebed en den Zegen over de Dischgeregten; welke onder heerlyk Muzick genoten

wier-

wierden: terwyl 't gefchal der Trompetten, by 't drinken der Hooge Gezondheden, de vreugde alöm deede hooren. Alles wiert met eerbiedige Dankzegging aen GOD, de HEERE en Weldoender van Grooten en Kleenen, van Hoog en Laeg, ongeveinsdelyk besloten: terwyl daerop zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, (diens Princelyk Hart aen 't naestleggend en verknogte Kinderhuis (8 q), by die gelegenheit, een merkelyk schenkaedje deede, opdat de Weezen van 't zelve zich insgelyks zouden mogen verheugen en vrolyk maken,) plegtig uitgeleide gedaen, en totaen 't Duitfche Ridder-Huis verzeld, wiert. Ik was dezen uitftap, billyk, verfchuldigd aen de Edele Groot Agtbaere Regeerders onzer Stad, die, gelyk zy hunne Liefde en Agting voor den PRINS op alle wyzen aen den dag leiden, ook daerby geene gelegenheit verzuimden om de eere van hunne Stad en Univerfiteit op te houden. Voorts: het overige van den avond, by Vreemdelingen en Inwoonders met vrolyk genoeg doorgebracht, wiert ook zoo door de Heeren Profefloren en Studenten, laen hunne byzondere wooningen of by vrienden, gefleten; terwyl de PRINS anderwerf de aenzienlyke Huizinge van D'ABLAING, en 't aldaer aengeregte Bal en Soupé, (men vergeve my deze kromtael,) met zyne Hooge Tegenwoordigheit verëerde.

Dus

(8 q) Oud Gefligt, ter Opvoeding dienende van de Ambachts- of Aelmoesfeniers-Weezen, dat 's Kinderen dier Vader en Moeder geene Burgers waren, of die te Vondeling gelegd wierden: het *Ambachts-Kinderhuis*, of in de wandeling korter het *Kinderhuis*, genoemd.

Dus komen wy eindelyk tot het Slot van all' de Prael. Des Saturdags 's ogtends, den 12. July, Dag van 't Vertrek onzes ERFSTADHOUDERS, quam de Studeerende Jeugd ten half negen uure weder in 't Akademie saemen. De Pragtige Vaendels van heur Heir wierden terstond afgehaeld, en 't Geleerde Leger, zich in Gelederen geschikt hebbende, trok uit langs de Dom en derzelve Hoogen Toren, en vervolgens, door de Servetsteeg, over de Maertensbrug, de Zadelstraet in. En, schuins over 't Mariaplein gekomen, zwenkten de Akademielingen ter linkerhand om, het voorste gedeelte des Springwegs op, totaen de Walsteeg, die zy insloegen: en, totaen den gemaekten ingang des Zyde-muurs genaderd, gingen zy door dien in den Tuin van 't Duitsche Huis. — Onderwyl hadden zich de Agt Kompagniën van de Burgery der Stad, elk onder haer byzonder Vaendel, in twee tegenoverelkander geschaerde ryen geposteerd, van 't gezegde Huis af, door de Gortsteeg, en Roodenburger- oft Hamburger-straet, tot op de Nieuwe-Gragt, en langs dat gedeelte van haere Westzyde, 't welk van laetstgemelde Straet tot de Kathrynebrug loopt; voorts over die Brug, en door de Brigittestraet, totaen de Maliepoort. Zy stonden in gelyke orde als by de komste van zyne DOORLUCHTIGE HOOCHHEIT. Teweten zoo, dat de Jongste Kompagnie der Zwarte Knechten van het Duitsche Huis af totover de grootste helft van de Gortsteeg reikte, en dat men van daer, langs den overigen weg, de Kompagniën van de *Handvoetboog*, het *Fortuin*, de *Bloedkuil*, het *Papenvaendel*, de *Oranjestam*, de *Pekstokken*, en dus de Oudste Troep, of die van *Turkyen*, totaen de Maliepoort, geschaerd

ſchaerd zag (8 r). Wat de Akademieſche Burgers betreft: zy, als gezegd is, in de Tuin getrokken zynde, hielden aldaer ſtand; gedurende dat de Heer DE RIDDER, met de DIREKTEURS oft GELEIDERS, en den Algemeenen Medehelper, het geluk hadden, om by den VORST betamelyk aſſcheid te nemen (8 s), en te vragen om de eere van 't uitgeleide te mogen doen. Waerop gunſtig het tydſtip bepaeld wiert. Alles tot het Vertrek van den PRINS gereed zynde, had zyne HOOGHEIT van de Edele Mogende STAETEN 's Lands, en de MAGISTRAET der Stad UTRECHT, van de GENERAELS en verdere OFFICIEREN der KRYGSMAGT, en van meer andere Behoedanigde Aenzienlyke Perſoonen, de hartelyke heilwenschen t'eener gelukkige reize met veel liefde ontfangen. 't Was nu rykelyk elf uren. De Heeren Studenten, gepoſteerd, als ik zei, in twee ryen, van den Weſteringang des Duitschen Huizes, door het eerſte der Middel- en het laetſte der Zyd-Paden van deſzelfs Tuin, tot naby de Groote en nieuwgeſtigte Poort des Hôtels, lieten, op den wenk tot de Afreize, de Koetsen doorryden van 't Gevolg des VORSTEN, onder 't behoorlyk groeten der Geleiders, van die luſterryke zyde met beleefde tegengroeten erkend. Maer als zich nu zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, met den Heer Hertog VELDMAERSCHALK, in zyne Koets zette, herſtelden de Studenten ylings hunne Gelederen, en trokken, onder hun Splend Muziek en aen-

(8 r) *Memorie van 't geen door de Burgery is verrigt, enz.*

(8 s) *Korte Opgaef, enz. bladz. 17.*

Vaendels, in hunne vier Verdeelingen, de genoemde Poort des Duitschen Ridderhofs uit. Hier stondt eene ter krygseergeving geschikte Wagt van Voetknegten uit de Bezetting, en van daer af had men de eerste Kompagnie der Burgery, met haere Vrywilligen en Kadets, gelyk daereven gerept is. De Akademielingen togen weêr onmiddelyk voor de Koets van den PRINS ERFSTEDERHOUDER: eerst door de gemelde Wagt, welke op 't naderen van den VORST de trom roerde: terwyl alle de Officiers van iedere Kompagnie der Burgerye, door de Gelederen van het vooruittrekkende Heir der Studenten begroet zynde, en hen op hunne beurt beleefdelyk hergroet hebbende, met hunne Vaendels en Spontons aen den PRINS in 't voorbyryden hunne eerbiedenis betuigden. Dus ging de Prael, staetelyk aen 't einde der Gortsteeg gekomen zynde, over de Roodenburger- dat's Hamburger-brug, ziende ter wederkante over de hoofden der langs de Oudegragt toegevlode schaeren. Voorts toog dezelve het gewezen Schermeschool, tans het deftig Godsgestigt der Lutherfche Gemeente, in de Straet des evengenoemden naems, voorby; en wat verder de St. Pauluspoort ter eene, de lange Nieuwstraet ter andere zyde, latende, had zy aen de linkerhand de Zuideringang van 't Hof des Gerigts met zyne Dekoratiën. Hierop zwenkte de Uittogt, ten einde der Roodenburgerstraet gekomen, de Westkant van de Nieuwegragt op, trekkende eerlang voorby het Roomsche pausselyke Kerkhuys van Pater SMIT, welks Voorgevel ongemeen luilterryk met Eergierfels en Latynsche Gedenkspreuken ten tyde der Illuminatie verlicht was. Vanhier wendde zich de Staetsie ter linkerhand om, en trok over de Kathryne- of liever Brigitte-Brug;

Brug; latende het Hospitaal oft Gasthuis, met den ingang tot de fraeie Kerk die nog naer Sint KATHARINA den naem draegt, ter regterzyde: terwyl zy, in de Brigitte-straet gekomen, terstond aen dezelfde hand de Ambagts- en Aelmoesseniers-Kamer had, alwaer ook de Geauthoriseerden oft Bestierders van het Fabrikeurs-Gilde vergaderen. Vervolgens ter wederzyde de zoogenoemde Kamp, voormaels welligt een gemeene Grond ter Veewei- dinge, nu eene der stille straeten van de Stad, voorby getogen, wiert het Fraterhuis, anders 't *Kollegie van Sint WILLIBROED*, ten dienste der Bur- saelen, in 't laetst der Zestiende Eeuw, gestigt (8 t), aen de regterhand gelaten: waerop men, na weinige schreden, de Malie-oft Maliebaens-Poort, en dus het einde bereikte van de Geschaerde Burgerkompagnien met haere Manhafte Opper- en Mindere Gebieders, Vrywilligen, en Kadets; over wier zeer heerly- ken toefsel, deftige houding, juistgeregelde schik, en vaerdigen wapenhandel, de PRINS, by 't ver- trekken, aen den Ed. Gr. Agtb. Heer RAED- BURGERMEESTER VAN ROYEN, als *Kolo- nel* der Schuttery, op nieuw zyn hoog genoeg en 'erkendenis mondelyk verklaerde. De Aka- demische Keurbenden aen de gemelde Maliepoort gekomen, trokken door dezelve, onder het pre- fenteeren des geweers van de aldaer staende Wagt,

(8 t) Volgens den Jaerlykschen Naemwyzer der Ed. Gr. Agtb. Regeering en der Regenten van andere Collegien in U- TRECHT, wiert die Broederschap (opgereg't den 9. January MDXCIII.) by de Vroedschap geapproveert, ende belieft (staet 'er) op den 15. dito. Men zie ook de Korte Beschryving van UTRECHT, door Burgemeester C. BOOT, geschikt voor de Groote Afbeelding dier Stad, bladz. 9.

en openden zich oogenblikkelyk in tweeryen, langs het met zeer fraeie plaaziertuinen digt en zindelyk bezette Bolwerk, en 't halfmaenscherwyze loopende Voetpad, door paelen uit arduinsteen afgeperkt, en over den breeden en bestraeten uitgang, van de steenen Poortbrug af tot aen de houten Ophaelbrug, welke over de Walomringende Gragt der Stad, voormaels een Rhynsarm, nae de Be-roemde Maliebaen en de lustryke Cingels wyft. By de Poortbrug begonnen de ryen hunner Vierde Ver-deeling, welke tot aen de Derde reikte; gelyk deze zich uitstrekke tot de Tweede, en die tot de Eer-ste: wier begin aen de Ophaelbrug geplaeft wiert. Zyne HOOGHEIT door deze geschaerde Letterhelden gereden zynde, hieldt een weinig aen 't hoofd derzelve, by de jongstgemelde Brug, stand. Hier naderde de Heer DE RIDDER, als Woordvoerder der Heeren Studenten, de Koets van den PRINS; betuigende nogmaels de hartelyke dankbaerheit en erkentenis die het gansche Lichaem van UTRECHTS Akademische Jeugd bezielde, uit hoofde van de gadelooze Eere en Goedheit, waermeê zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, de blyken van hunner aller innigste toegenegenheit had gelieven op te nemen; beveelende daerby eerbiedelyk hun aller persoonen met de Hooge School aen de ERFSTEDERHOUDERLYKE GUNST; en wenshende Hem, den VORSTELYKEN MECENAS DER GELEERDHEIT, nevens den DOORLUCHTIGSTEN VELD-MAERSCHALK, bestendig Heil, en eene de voorspedigste reize. Dit wiert door zyne HOOGHEIT beantwoord in de vriendelykste bewoordingen, en met betuiging van zyn alderuiterst Genoe-gen over alles wat de Heeren Queekelingen der Uni-

Universiteit van **UTRECHT**, ten blyke van hunne liefdezugt voor hem gedaen hadden. Ook behaegde het **BRONSWYKS** Doorluchtige **HERTOG**, by dit afscheiden, gelyk meermael te voren, zyne goedkeuring en groote voldoening deswegen te betuigen (8 u). Hierop vertrok de **PRINS ERFSTADHOUDER**, met den **HERTOG**, en 't luffterryk Gevolg; terwyl de Heeren Studenten Hem (nevens duizende die binnen, en op de Wallen, en elders stonden,) bleven naezien; totdat hy, den ryweg langs de Maliebaen met agt vlugge klepers opgereden, nae weinige oogenblikken die ten einde, en dus met all' zyn heerlyken stoet, uit het gezigte was: stilzwygends door de vrolykste opgetogenheit, over het genot van zyne Hooge Komst en Vertoeving alhier, en met de liefderykste toejuichingen, en hartsverzugtingen om zynen duurzaemen welstand, gevolgd.

Nu herstelden zich de Gelederen van 't Studentenheit, en togen weder ter Maliepoorte in: hebbende zich de Agt Kompagniën Burgers van de Stad, elke onder heur Vaendel, inmiddels ten aftogte geschikt, en trekkende, door haere Hoofden andere Gebieders ieder afzonderlyk geleid, nae het huis van den Wel Ed. Agtb. en Gestr. Heer Vroedschap derzelve Kapitein; alwaer zy gekomen, en van denzelve voor de pryswaerdige oplettendheit en vlytige trouw in dezen betoond, dankgezegd, en uit die blyhartig bekleedde tocht en wagt ontslagen, wierden (8 v). Ondertusschen
toog

(8 u) *Korte Opgaef, enz. bladz. 18.*

(8 v) *Memorie van 't geen door de Burgery in agt genomen is.*

toog het geheele Lichaem van de Akademieburgery, ter Poorte ingekomen, in deszelfs gewoone orde, de Brigitteſtraet op, tot aen de Kamp; die, zy, regtsaf wendende, inſloegen: voorts linksom het deel der Heereſtraet, 't welk van de Kamp tot de Nieuwe-Gragt ſtrekt, doorgaende, en over de Brug, ter rechterhand gezwenkt, de Runnebaen langs, trekkende. Deze overgetogen, ſloegen zy den uitloop der Dom by den Maertensdam op; en vervolgens, door de Ooſterdeur van de Domkerk ingegaen, quamen zy ter Akademie in de Grootte Gehoorplaets. Alwaer, in hunne Tegenwoordigheid, by toezigt en beſtel der Heeren Beſtierders, en onder 't klinken der Muziektuigen, de Pragtige Vaendels (zullende 'er ook de Saffinetten der Illuminatie komen) opgehangen wierden. Dit gedaen zynde, wierden de Heeren Studenten alle door derzelve Geleiders voor hunne naeuwkeurigheid en onvermoelden yver in dezen zeer vriendelyk bedankt: ſcheidende daerop met de hoogſte vergenoeging van elkander (8 w).

Maer gelyk de Burgery door haere Hoofd-Geleiders bedankt zynde, deze daerenboven denzelfden Saturdag 's middags, nevens alle de verdere Officiers, (op eene luſterryke Maelyd, van den Heer Tweeden Burgermeester VAN ROYEN, als Kolonel, in de Plaets Royael, aen de Zuidzyde van de Minderbroedersſtraet, vergaſt wordende,) deſtigfees-

(8 w) *Korte Opgaef, enz.* in 't ſlot, zynde de 19. en 20. bladzyde.

(8 x) Sints met dergelyk eene Pragtige Maelyd, in 't Kasteel van Antwerpen, op de Ganzemarkt, door den Heer Eerſten Burgermeester BERGER, beantwoord.

feesteerende bedankt wierden; zoo vondt ook de Senaet der Hooge-Schole goed, eene plegtige Bezending aen de Zaekvoerders en Geleiders der Heeren Studenten te doen: latende, ten dien einde, door een der Pedellen, zulks verstandigen en belet vragen. De Direkteurs en Officiers van 't Akademiefch Heir quamen des, aen 't Huis van deszelfs Woordvoerder, de Heer DE RIDDER, saemen. Ten bestemden tyde begaf 'er zich ook de Hoogewaardige Kommissie van de Universiteit-Raed, door de Pedellen met den Staf der Hooge-Schole voorgegaan. Zy bestondt uit den Heer REKTOR MAGNIFICUS, Professor BURMAN, nevens twee der Vier Heeren ADSESSOREN, Professor VOGET uit de Theologie, en Professor TROTZ uit de Regten. Deze Aenzienlyke Bezending vertegenwoordigde alle de Hoogleeraers; en, sprekende in naem van heel den Raed der Akademie, en vanwegen de Wel Ed. Gr. Agtb. Magistraet der Stad, Verzorgster van dezen beroemden Queekhof der Geleerdheit, bedankte zy, op het vriendelykste, de Studeerende Letterhelden in 't algemeen, en derzelver Bewindsluiden en Aenvoerders by de gehoudene Plegtigheden in 't byzonder, voor de Eere aen den DOORLUCHTIGEN PRINS ERFSTADHOUDER, aen de STAD en AKADEMIE van UTRECHT, aen hun Wel Ed. Gr. Agtb. de REGEERDERS en BEZORGERS derzelve, en aen de Heeren PROFESSOREN, betoond: en zy voegde 'er de verzekering by, dat men hunne aangewende moeite en vlyt in dezen altoos gedagtig zou zyn; biddende hen voorts van den HEERE des HEMELS en der AERDE, de Algoede en Eeuwige Bron van waere Wysheit en duurzaeme Eere,

Eere, alderleien Zegen naer Ziele en Lichaem on-
geveinsdelyk toe (8 y).

Dus besloot zich ook de Tegenwoordige Vreug-
de van UTRECHTS HOOGHE SCHOLE met God-
vreezende Wenschen en Heilgebeden; gelyk zy
zoo heuren aenvang nam. Wat kan ik dan insge-
lyks beter doen, als dien zelfden voet houden! Ten
dien einde neem ik de *Aria* over van het ZANG-
STUK, by 't JUBELFEEST der AKADEMIE, nu juist
dertig jaeren geleden (8 z), onder ander staetelyk
Muziek, ter Domkerke gehoord, zoo als het van
den Hooggeleerden Heer Professor REITZ, toen
nog Rektor van de Hieronymiaensche Schole al-
hier, in 't Latyn opgesteld, en van de beroemde
Muziekkunstenaers GEILFUS en FISCHER, naer de
toon en regels der verrukkende Konst gevlyd,
met Snaer- en Blaes-Tuigen, van zielvermeesteren-
de Keelen verzeld, of zonder dezelve, voorgegaen
en gevolgd, wiert. Na het uitvoeren van de *Cho-
rus*, en de *Recitativa*, klonk 'er toen deze *Aria* (9 a);
wier Echo ik in Nederduitsche Vaerzen, van my-
nen hartewensch beziel, vervolgens herwekke:

Glo-

(8 y) Volgens verzogd *Mondeling Bericht van den Heer
REKTOR MAGNIFICUS*, en de *Korte Opgaef*, enz. van de
Heeren RYNINK en van YSSUM, op derzelver twee laetste blad-
zyden.

(8 z) Men vierde het Honderdjaerig Jubelfeest der U-
TRECHTSCHHE AKADEMIE den 27. Maert 's jaers
MDCCLXXXVI. dat's tans in July MDCCLXVI. dertig jae-
ren en groote drie maenden.

(9 a) Zie K. WESTERBAEN's *Verbael van de Plegtigheden
enz. ter gelegenheit van het Honderdjaerig Feest der Utrechtsche
Akademie*, te Utrecht, by P. MUNTENDAM in Groot Quarto
gedrukt, bladz. 9.

Gloria Supremo Numiné!

Floreat Artes,

Exsultent Musae;

Pereat Barbaries.

Floreat Sancta Pax,

Faceffant Arma,

Pereant Monstra.

Vigeant Leges;

Vigeat Libertas,

Pereat Tyrannis.

Dat's in 't Gebonden Nederlandsch, op myne wyze:

Het *OPPERWEZEN* zy alle eer'!

[*Wy zagen onzen Wensch.*] Dat alle *Konst* tans bloeijs,

Dat alle *Wetenschap*, en *Kunde*, en *Waerheit* leer

Hier welig tiere en groeie:

Maer dat de *Bastaerdy* ontwortele, of *verschroeijs*,

En eeuwig nae den *Afgrond* keer'!

Wast Godgewyde *Olyf* van *Vrede*;

Houdt ongeschonden stede

In *Nederlands* geweest!

Rust *Oorlogswapens*, roest;

Twistmonsters, vuige pest

Voor 't algemeene *Heil*, verzinkt, en blyft verwoest!

Heerscht wyze *Weten*,

Die 't quaed beletten,

Heerscht, heerscht in *kragt*;

Prael Vryheit met uw *glans*, en toon uw ed'le *magt*!

Maer *dwinglandy*,

Hoe loos ze ook zy,

En op wat voet zy staë,

Vergae, *vergae*, *vergae*!

Y

Dus

Dus ben ik ten einde van myne taek gekomen; en ik kon de Pen nederleggen. Maer de natuur van deze GEDAGTENIS DER UTRECHTSCHE AKADEMIEVREUGDE eifcht, dat ik een NAEMLYST geve van alle de Heeren, welke in de verhaelde Plegtigheden deel hadden, door de koste te dragen, en, (eenige weinige afwezende uitgezonderd,) in de Optogten hunne plaets te bekleeden. Zie hier des die meldenswaerde Naemen: ô dat zy alle, tot hun jongsten levensnik toe, de eer derzelve ophouden, en 'er niets beneden doen!

NAEM-

NAEMLYST (*)

VAN DE HEEREN
STUDENTEN DER HOOGESCHOLE VAN UTRECHT,

Welke deel gehad hebben in het Pligtſchuldig
Eerbewys aen zyne HOOGHEIT, by des-
zelfs *Komst*, *Verblyf*, en *Vertrek* te dier
Stede, in July MDCCLXVI.

A.

Abeleven. (Samuel) *Fur. St.* van *Batavia*, in de Ooft-
Indiën. 3. jaer.

Alderwerelt. (Jan Constantyn van) *Fur. St.* van 's Gra-
venhage. 2. jaer.

Alewyn. (Gillis) *Fur. St.* van *Amsterdam*. 4. jaer.

ALPHEN. (HIERONYMUS VAN) *Fur. St.* van *Gouda*. 4.
jaer. ALGEMEEN MEDEHELPER.

ALPHEN. (ROGIER VAN) *Med. St.* van *Utrecht*. 6.
jaer. MEDEHELPER.

Arnt-

(*) In deze Lyft is agter ieders Naem de Fakulteit, waerin
hy ſtudeerde, by verkorting aengewezen. Betekenende: *Th.*
St. Godgeleerd, *Fur. St.* Regtſgeleerd, en *Med. St.* Genees-
kundig Student. Zynde de Beoeffenaers der Philoſophie,
Hiftoriën, en Taelen, onder de andere vervangen, en door-
gaens te kennen aen den korten tyd van hun aenwezen te de-
zer Akademie. Welken tyd van alle de Heeren, door 't byge-
voegd getal der jaeren, na de plaets hunner geboorte, mede-
gedeeld ſtaet.

172 GEDAGTENIS VAN UTRECHTS

Arntzenius. (Pieter Nikolaes) *Jur. St. van Delft.* 2. jaer.

AYSMA. (HORATIUS LEENDERT LAUTA VAN) *Jur. St. van Nymegen.* 4. jaer. BESTIERDER EN GELEIDER.

B.

Baartmans. (Gerard Callenburgh-) *Jur. St. van Vianen.* 2. jaer.

Baartmans. (Johan Callenburgh-) *Med. St. van Vianen.* 2. jaer.

BACHIENE. (HENRIKUS AMELIUS) *Med. St. van Almelo.* 6. jaer. BESTIERDER EN GELEIDER.

Barovius. (Johannes Georgius Thomas) Elekteur van Schoonhoven. *Jur. St. van Ameide,* in den Lande van Vianen. 1. jaer.

Bemmel. (Gerard van) *Jur. St. van Amersfoort.* 5. jaer.

BICKER. (JOHANNESBERNDT) Kanonik van St. Pieter te Utrecht. *Jur. St. van Amsterdam.* 6. jaer. BESTIERDER EN GELEIDER.

Blom. (Antonius) *Med. St. van Gorinchem.* 1. jaer.

Boekelman. (Georgius Ulricus) *Th. St. van Wageningen.* 1. jaer.

Boele. (Adriaen) *Th. St. van Amsterdam.* 3. jaer.

Boers. (Carolus) Adriaenszoon. *Th. St. van Voorſchoten,* in Holland. 3. jaer. MEDEHELPER.

Bouwink. (Jan Wilhelm) *Th. St. van 's Gravenhage.* 4. jaer.

Bouwmeester. (Cornelius Maats-) *Th. St. van Purmerende.* 7. jaer.

Brecht (Philip Fredrik) *Th. St. van Neckarhausen,* in de Paltz, tuffchen Manheim en Heidelberg. 1. jaer.

Bre-

- Brederode.* (*Leonardus Theodorus*) *Th. St. van 's Gra-*
venhage. 6. jaer.
Brieken (*Foan van*) *Fur. St. van Arnhem.* 1. jaer.
BRINK. (**HARMEN WILLEM TEN**) *Lid der*
Gezworene Gemeente van Deventer. *Fur. St. van*
Deventer. 2. jaer. **BESTIERDER EN GELEIDER.**
Brousson. (*Bartholomeus Joannes*) *Fur. St. van Nyme-*
gen. 3. jaer.
Burman. (*Caspar*) *Fur. St. van Utrecht.* 4. jaer.
Burman. (*Theodorus*) *Fur. St. van Utrecht.* 2. jaer.

C.

- Cleeff.* (*Jacobus Sebastianus van*) *Med. St. van Oos-*
terland, in Zeeland, op Schouwen. 3. jaer.
Cop. (*Abraham van de*) *Th. St. van Utrecht.* 5. jaer.
Corell. (*Johan Jacob Bernhardus*) *Tb. St. van Man-*
heim, in de Paltz. 3. jaer.
Craeyvanger. (*Christiaen Engelbert*) *Fur. St. van Utrecht.*
 2. jaer.
Crane. (*Johan Daniel de*) *Fur. St. van Middelburg.* 4.
 jaer.
Crane. (*Wilhelm Christiaen*) *Fur. St. van Biesfeldingen,*
in Zeeland. 1. jaer.

D.

- Danckaerts.* (*Henricus Sagnie*) *Fur. St. van Middel-*
burg. 4. jaer.
De la Pierre. *Zie Pierre.*
Dermout. (*Jacobus*) *Th. St. van Leiden.* 5. jaer.
Diepen (*Johannes van*) *Tb. St. van Amsterdam.* 5.
 jaer.
Dinant. (*Christoffel Hendrik*) *Med. St. van Utrecht.* 1.
 jaer.

174 GEDAGTENIS VAN UTRECHTS

Doorflag. (*Jakob Hendrik van den*) *Th. St. van Utrecht.*
4. jaer.

Duker. (*Petrus Gerardus*) *Th. St. van Utrecht.* 5. jaer.

Dyk. (*Arnoldus van*) *Th. St. uit de Diemermeer*, lust-
ryke Bedyking in Holland, even buiten Amster-
dam, in 't zuidwesten. 5. jaer.

Dyk. (*Gerardus van*) *Th. St. uit de Diemermeer*, by
Amsterdam. 2. jaer.

E.

Eckdom. (*Hendrik van*) *Th. St. van Amersfoort.* 4.
jaer.

Eekbout. (*Evert Jan*) *Jur. St. van Zwolle.* 3. jaer.

Elsnerus. (*Albertus Georgius*) *Jur. St. van Zeyst*, in
't Sticht van Utrecht. 3. jaer.

F.

Falck. (*Georgius Carolus*) *Jur. St. van Lochem*, in
Gelderland. 2. jaer.

Fargue. (*Paulus Hendrik Willem la*) *Jur. St. van Su-*
matra, in de Oostindiën. 2. jaer.

Farret. (*Joan Pieter*) *Jur. St. van Amsterdam.* 2. jaer.

Forsborg. (*Pieter Haak*) *Th. St. van Ter Veere.* 4. jaer.

Fransz. (*Steven Pieter*) *Jur. St. van Tiel.* 2. jaer.

G.

Geer van Rynhuizen. (*Anthony Gustaaf de*) *Jonkheer*
van Rynhuysen, Heer van *Oudbroekhuysen.* *Jur. St.*
van Utrecht. 4. jaer.

Gobius. (*Adrianus*) *Th. St. van Utrecht* 2. jaer.

- Goens. (*James Quirinus van*) *Fur. St. van Utrecht.*
 1. jaer.
 Goldbach. (*Johan Albert*) *Th. St. van Tiel.* 4. jaer.
 Graedt. (*Goverit*) *Th. St. van Gameren, by Zaltbommel.*
 1. jaer.
 Groen. (*IJaäk*) *Fur. St. van Alkmaer.* 1. jaer.
 GROES. (NIKOLAES) *Med. St. van Hoorn.* 6. jaer.
 BESTIERDER EN GELEIDER.
 Groot. (*Jan*) *Fur. St. van Hoorn.* 3. jaer.
 Groot. (*Nikolaes*) *Fur. St. van Hoorn.* 3. jaer.

H.

- Haak. (*Petrus*) *Th. St. uit den Briel.* 4. jaer.
 Haganæus. (*Foannes de Wit*) *Fur. St. van Haerlem.* 3. jaer.
 Hagedoorn. (*Foachim Willem*) *Fur. St. van Deventer.*
 3. jaer.
 Ham. (*Adriaen van den*) *Med. St. van Vlaerdingen, in Holland.* 1. jaer.
 Hancke. (*Balduinus*) *Th. St. van Middelburg.* 2. jaer.
 Hannes. (*Johan Abraham van Thye*) *Drossaert en Dykgraef der Heerlykheit Empel en Meerwyk.*
Fur. St. van Wesel, in Kleefsland. 6. jaer.
 HASSELT. (GERARD JAN VAN) *Th. St. van Deventer.* 4. jaer. BESTIERDER EN GELEIDER.
 Hendriksen. (*Jan Both*) *Fur. St. van Amersfoort.* 3. jaer.
 Holsappel. (*Johannes Henricus*) *Th. St. van 's Gravenhage.* 2. jaer.
 Hooft. (*Daniël*) *Willemsz. Fur. St. van Amsterdam.*
 1. jaer.

't Hooft

176 GEDAGTENIS VAN UTRECHT'S

- 't Hooft. (Jacobus) Th. St. van Zaltbommel. 2. jaer.
 Hoogstad. (Johannes) Th. St. van Vlaerdingen, in Holland. 2. jaer.
 Houck. (Johannes Augustinus) Jur. St. van Batenburg, in Gelderland. 3. jaer.
 Houtman. (Petrus) Th. St. van Delfshaven, in Holland. 1. jaer.
 HULST. (HENRICUS JOANNES VAN) Jur. St. van Nymegen. 3. jaer. MEDEHELPER.
 Husbands. (William) Jur. St. van 't Eiland St. Christoffel, in Amerika of West-Indië. 1. jaer.

I. en J.

- Inia. (Joannes) Med. St. van St. Anna Ter Muden, in Staets-Vlaenderen. 2. jaer.
 Jacobson. (Gerard Jan) Med. St. van Deventer. 2. jaer.
 Jonckbeere. (Jan de) Jur. St. van Utrecht. 3. jaer.

K.

- Kaas. (Cornelius) Th. St. van Rotterdam. 6. jaer.
 Kaas. (Jakob) Med. St. van Rotterdam. 2. jaer.
 Kastele. (Pieter Leonard van de) Jur. St. van 's Gravenhage. 3. jaer.
 Keer. (Huibert Gerrit) Th. St. van Rhenen. 4. jaer.
 Keetell. (Theodorus Hendrik) Med. St. van Utrecht. 2. jaer.
 Kien. (Johan Lambertus) Jur. St. van Utrecht. 1. jaer.

Kinloch. (*Francis*) *Jur. St.* van *East-Lorbian*, in *Schotland.* 1. jaer.

Kleeff. Zie *Cleeff.*

Kneppelhout. (*Jan*) *Th. St.* van *Rotterdam.* 3. jaer.

Kock. (*Tsbrandus de*) *Janszoon.* *Jur. St.* van *Yffelstein.* 4. jaer.

Kop. Zie op de *C.*

L.

Leeuw. (*Daniël Cornelis de*) *Jur. St.* van *Utrecht.* 3. jaer.

Lelyveld. (*Bernardus Petrus van*) *Jur. St.* van *Leiden.* 2. jaer.

LELYVELD. (*LODEWYK CAREL VAN*) *Med. St.* van *Leiden.* 2. jaer. *MEDEHELPER.*

Lelyveld. (*Pieter Jan van*) *Th. St.* van *Leiden.* 2. jaer.

Lidtb de Feude. (*Cornelis Philip van*) *Jur. St.* van *Tiel.* 2. jaer.

Liedermooy. (*Dirk*) *Th. St.* van *Amsterdam.* 5. jaer.

Lieftinck. (*Wouter Jan*) *Med. St.* van *Utrecht.* 1. jaer.

M.

Marle. (*Barent van*) *Jur. St.* van *Heerden*, in *Gelderland.* 5. jaer.

Marle. (*Jan Dirk Christiaen van*) *Jur. St.* van 's *Heerenberg*, in 't *Graeffschap Zutphen.* 2. jaer.

Maurel. (*Johan*) *Th. St.* van *Heydellberg*, in de *Paltz.* 1. jaer.

Mensinga. (*Jacobus*) *Th. St.* van *Groningen.* 5. jaer.

Meurs. (*Pieter van*) *Jur. St.* van *Arnhem.* 2. jaer.

Z

Mdn.

178 GEDAGTENIS VAN UTRECHTS

- Monhemius. (Petrus Johannes) Th. St. van Buuremal-
sen, in Gelderland. 2. jaer.*
Moor. (Bernhardinus de) Fur. St. van Gouda. 3. jaer.
*Muelen. (Balthasar Jan Carel van der) Fur. St. van
Amsterdam. 1. jaer.*
Muntendam. (Diderik) Th. St. van Utrecht. 4. jaer.
*Muyssart. (Abraham) Kanonik van St. Maria te U-
trecht, Fur. St. van Amsterdam. 1. jaer.*
*Muyden. (Johannes Cornelius van) Fur. St. van Am-
sterdam. 3. jaer.*

N.

- Nagelvoordt. (Hermanus) Th. St. van Zutphen. 1.
jaer.*
*Nabuys. (Pieter Cornelis) Fur. St. van Monnikendam.
2. jaer.*
*Noortboek. (Adriaen) Med. St. van Middelburg. 2.
jaer.*

O.

- Odé. (Gabriel Adolf) Th. St. van Leerbroek, in Zuid-
Holland, tusschen Vianen en Leerdam. 1. jaer.*
*Overmeer. (Simon Constantyn van) Fur. St. van Yffel-
stein, in Holland. 4. jaer.*
*Overveldt. (Gerardus van) Fur. St. van Schoonhooven.
1. jaer.*

P.

- Panhuys. (Johan Michaël van) Fur. St. van Batavia,
in de Oost-Indiën. 4. jaer.*

- Passet.* (Daniel) Th. St. van Lauzanne, in Zwitſcherland. 2. jaer.
Pierre. (Regnier de la) Jur. St. van Deventer. 3. jaer.
Pir. (Arnoldus) Junior. Jur. St. van Utrecht. 3. jaer.
Pol. (Hermanus van de) Jur. St. van Amsterdam. 2. jaer.
Post. (Gerrit Willem) Jur. St. van Utrecht. 2. jaer.
Prinſe. (Johan) Th. St. van Rotterdam. 4. jaer.

R.

- Rappard.* (Coenraad) Jur. St. van Nymegen. 1. jaer.
Rees. (Johannes van) Jur. St. van Nymegen. 3. jaer.
Rechteren. (Gerard Maximiliaen van) Grave van Rechteren. Jur. St. van Utrecht. 4. jaer.
Reguleth. (Daniël Albert) Th. St. van Amsterdam. 5. jaer.
RIDDER. (JACOBUS HENDRIK DE) Jur. St. van Utrecht. 4. jaer. WOORDVOERDER der Heeren STUDENTEN by den PRINS.
Ridder. (Justus Willem de) Jur. St. van Utrecht. 2. jaer.
Rochefort. (Ludovicus Anthonius de) Th. St. van 's Gravenhage. 2. jaer.
ROOCK. (PETRUS ADRIANUS DE) Jur. St. van Zaitbommel. 3. jaer. MEDEHELPER.
Rooy. (Jacobus de) Th. St. van Aelten, in Gelderland. 3. jaer.
Roy. (Adam de) Jur. St. van 's Gravenhage. 2. jaer.
Rutgers. (Abraham) Th. St. van Aelsmeer, in Holland. 1. jaer.
Rycken. (Cornelis Robertus Lemkens-) Th. St. van Delfshaven, in Holland. 2. jaer.

180 GEDAGTENIS VAN UTRECHTS

RYNINK. (JAN HENDRIKX) *Th. St.* van
Purmereyde. 6. jaer. BESTIERDER EN GELIEDER.

S.

SAS. (JOHANNES JUSTINUS) *Th. St.* van
Batavia, in de Oost-Indiën. 2. jaer. VAENVOER-
DER.

Schaaf. (Johannes Adamus) *Th. St.* van Heidelberg, in
de Paltz. 1. jaer.

Schintzel. (Nicolaus) *Th. St.* van Utrecht. 5. jaer.

Schorer. (Johan Pieter) *Fur. St.* van Middelburg. 1.
jaer.

Schutt. (Rudolph Abraham) *Fur. St.* van Utrecht.
2. jaer.

Seyst. (Cornelis Jan van) *Th. St.* van Utrecht. 4.
jaer.

SLOSBOO. (HENRICUS JACOBUS) *Th. St.* van de Kaep
de Goede Hope, in Afrika. 5. jaer. MEDEHELPER.

Smit. (Petrus) *Fur. St.* van Utrecht. 5. jaer.

SMITS. (LEONARDUS JOHANNES) *Fur. St.*
van Nymegen. 4. jaer. VAENVOERDER.

Stiffry. (Christianus de Groot-) *Th. St.* van 's Graven-
hage. 4. jaer.

T.

Temink. (Everhard François) *Th. St.* van Buuren,
2. jaer.

Terstniten. (Theodorus) *Fur. St.* van Amsterdam. 1.
jaer.

Thierry. (Johannes Wilhelmus) *Fur. St.* van Amster-
dam, 3. jaer.

Toll. (Hadrianus van) *Abr. Arn. Fil. Th. St.* van Lopik,
in 't Neder-Stigt. 6. jaer.

Trotz.

- Trotz. (*Theodorus Florentius*) C. H. Fil. *Jur. St.* van *Franeker.* 2. jaer.
 Tulleken. (*Fan Everwyn*) *Jur. St.* van *Arnhem.* 1. jaer.
 TWIST. (JAN DUYMAER VAN) *Th. St.* van *St. Andries*, in de *Bommelerwaerd.* 5. jaer.

U. en V.

- Utenhoven. (*Maurits Carel van*) *Baron van Botte-
 steyn. Jur. St.* van *Utrecht.* 2. jaer.
 Vatebender. (*Abraham Jacob*) *Th. St.* van *Staphorst*,
 in *Overysfel.* 3. jaer.
 Velzen. (*Nikolaes Adriaen van*) *Th. St.* van *Raems-
 donk*, in *Staets-Brabant.* 5. jaer.
 VERMEULEN. (HERMANUS) *Jur. St.* van
Zalthommel. 3. jaer. BESTIERDER EN GELEIDER.
 Verspieeck. (*Leonardus*) *Jur. St.* van *Kuylenberg.* 2.
 jaer.
 Verster. (*Fan Louÿs*) *Th. St.* van 's *Hertogenbosch.*
 3. jaer.
 Verwey. (*Wybrand*) *Th. St.* van *Deventer.* 4. jaer.
 Vianen. (*Fan Pieter van*) *Jur. St.* van *Utrecht.* 3.
 jaer.
 VLIET. (JOACHIMUS VAN) *Joach. Fil. Kanonik* van
St. Jan te Utrecht, enz. *Jur. St.* van *Batavia*,
 in de *Oost-Indiën.* 5. jaer. MEDEHELPER.
 Vloten. (*Wilhelmus Antonius van*) *Th. St.* van *U-
 trecht.* 7. jaer.
 Voorduin. (*Arnoldus*) *Th. St.* van *Gouda.* 5. jaer.
 Vos. (*François Willem de*) *Jur. St.* van *Axel*, in
Staets-Vlaenderen. 1. jaer.
 Vrythoff. (*Nikolaes Hendrik*) *Th. St.* van *Maestricht.*
 1. jaer.

W.

Wassenaer. (*Willem Anna van*) Baron van Wasse-
naer, Heer van Geyn en Oud-Geyn. *Jur. St.* van
's Gravenhage. 3. jaer.

Walkart. (*Arnoldus*) *Th. St.* van Helmondt, in de
Meyery van 's Hertogenbosch. 1. jaer.

Welman. (*Jan Fredrik Guillermet*) *Med. St.* van Bloe-
mendael. 1. jaer.

Wessem. (*François van*) *Jur. St.* van Utrecht. 6.
jaer.

WESTINGEN. (JOHANNES JACOBUS VAN) *Th. St.* van
Amsterdam. 6. jaer. MEDEHELPER.

Wisbart. (*William Thomas*) *Jur. St.* van Edenburg,
in Schootland. 3. jaer.

Wolters. (*Jan Pieter*) *Th. St.* van Leyden. 3. jaer.

Woudenberg. (*Anthoni Jacobus van*) *Th. St.* van
Utrecht. 2. jaer.

Y.

YSSUM. (JOHANNES WILHELMUS VAN)
Petr. Fil. Th. St. van Purmerende. 7. jaer. BE-
STIERDER EN GELEIDER.

Z.

Zweerts. (*Philip*) Junior. *Med. St.* van Amsterdam.
1. jaer.

N. B. Bladz. 172. leze men:

BOERS. (CAROLUS) ADRIAENSZON. *Th. St.* van Voorschoten
in Holland. 3. jaer MEDEHELPER.

N A B E R I G T.

Gedurende den vry langen tyd, onder 't drukken verlooppen, is my nog 't een en 't ander, zoo by 't overlezen van 't gedrukte als door nadere berigten, gebleken. Dit kon, voorzoover het voorviel, eer het Vreugdejaer van MDCCLXVI. (op welks laetsten dag de Opdragt getekend is,) zyn einde had, hier, myn's inziens, bywege van NABERIGT, voegelyk gebragt worden.

Teweten: I. Van de Heeren Studenten, in de vorige Naemlyst gemeld, wierden, in dat jaer PROPONENTEN, de Welcerw. Heeren *Maets-Bouwmeester, van Toll, Th. Dr. van Vloten, en van Tsjum.* DOKTOREN IN DE REGTEN OF ADVOKATEN wierden, de Heeren en Meesters *van Aldewerelt, Lautavan Aysma, Bicker, Ten Brink, J. D. de Crane, Sagnie-Dankaerts, Eekhout, Falk, van Thye-Hannes, de Kock, van Marle, Post, J. H. de Ridder, de la Pierre, Smit, Tersmitten, en Vermeulen.* DOKTOREN IN DE GENEESKUNDE wierden de Heeren *R. van Alphen, en Bachiene.* Terwyl de Heeren *H. van Alphen en J. van Vliet,* onder Voorzitting, de eerste van Professor TIDEMAN, de laetste onder Professor SAX hunne opgestelde Geleerde Verhandelingen o-pentlyk verdedigden. Dan zoo gaet het onder den sterffelyken Beneden-hemel; de Vreugd en Eer beschut niet voor 't Graf. Dus overleden van deze Naemlyst, sederd, en voor 't einde des jaers, de Heeren *Barovius, Groes, C. Kuas, de Moor, de la Pierre, van de Pol, en Lemkens-Rycken.*

II. De Bestfiersders, gekoren zynde, vonden onderling een Opstel goed van dertig Artikels, ter bepalinge zoo van hunne byzondere Kommissiën, als ter regeling van de Optogten, enz. naer welke zy zich zelve gericht hebben, en alles geschied is wat daertoe betrekking heeft: konnende zulks uit het Verhael opgemaekt worden. Volgens dat Opstel waren Gekommitteerd de Heeren *Rynink*, *Ten Brink*, en *Groes*, om Burgermeesteren te bedanken voor 't gunstig Appointement op 't Request; ook om hun Ed. Gr. Agtbaere midsgaders de Vroedschap, de Heeren van de Finantie, en de Senaet der Akademie, de eere hunner Tegenwoordigheid, by 't Afsteken des Vuurwerks, te verzoeken. De Heeren *Vermeulen* en *Ten Brink* moesten toezien op het stellen der Staketsels, enz. het opslaen van den Illuminatie-Tempel, het inlaten der Genoodden enz. het aensteken der Verlichtinglampen, en 't bezorgen van eene behoorlyke Wagt. Den Heeren *Bikker* en *Bachiene* wiert het opzigt betrouwd over 't Afsteken van 't Vuurwerk. De Heeren *de Ridder* en *Aysma* hadden het Muziek te regelen, en bestel over de Muzikanten te doen. De Heeren *Aysma* en *van Hasselt* kregen de bezorging van de behoorlyke Verfrissching voor de Genoodigden; en moesten voorts agtgeven op 't Aensteken en Uitdoen der Flambouwen, en op de Knegts ten einde die hun pligt naquamen. Aen de Heeren *de Ridder* en *Rynink* was opgedragen de toezigt dat all' 't geregelde nagekomen, ieder der Heeren Studenten op zyn tyd saemgeroepen, en alles by 't openen en sluiten der Akademie in orde verrigt, mogt worden, enz. enz. En eindelyk hadden de Heeren *van Tffum*, *Rynink*, *Bikker*, *Ten Brink*, en *Groes* de

Kom-

Kommissie van gadetessaen dat de Saffinetten der Eerverlichting in orde stonden. Dit alles zie ik in een *Brief*, en toegezonden *Ontwerp*, van den Heer TEN BRINK.

III. Volgens die meldt ik hier tevens, dat de Direkteurs der Heeren Studenten, zoo door de Heeren Burgermeesteren, als door de Heeren van de Finantiekamer, met eene zoo ongemeene en uitstekende Vriendelykheit, Raedgeving, en Gunst zyn bejegend, dat zy het niet genoeg verheffen konden, en zich gedrongen vinden om 'er altoos met den uitersten lof van te gewagen, als een blyk, hoe trouw en edelmoedig de wyze Regeering van UTRECHTS Stad haere Akademieburgers aenmoedigt.

IV. In 't herlezen van 't gedrukte zie ik, dat 'er 't volgende bygevoegd dient: Op bladz. 40. reg. 30.
 „ Die Exërcitiën hebben inderdaed plaets gehad,
 „ gelyk uit de Artikels voor de Direkteurs blykt”.
 Op bladz. 57. by de Aentekening (iii), vergeleken met de ingevoegde ORDE VAN OPTOGT. „ De
 „ *Verdeelingen* moesten wel, volgens het Plan der
 „ Direkteurs, de twee eerste elk van zeven, de
 „ derde van agt, de vierde onbepaald van getal
 „ zyn: maer het blyft onzeker, ondanks allen herhaeld onderzoek; ook zelfs uit het nazien en vergelyken van verscheidene Lysten, door den zeer naeuwkeurigen Heer VAN VLIET my ter hand gesteld. Dies laet ik het, zoo als 't my naestdenkelykft voorquam”. By de Aentekening (*) op bladzyde 171. aen 't slot: „ Hebbende ik door veelvuldig naevragen, en uit mondeling berigt, al veel van de Heeren zelve, de *Voornaemen*, Ge-
 Aa „ boor-

„ boorteplaetzen, en *Akademiejaeren*, by de Toenaemen gevoegd”.

V. Voorts, Ik heb op bladzide 47. in de Aentekening (x x), van deze GEDAGTENIS, den Dichter A. VAN DEN BURG opgegeven als een *Utrechtenaar*. Dit's geschied, om dat ik 'er uit zyne Opdragten aenleiding toe meende te hebben. Maer in zekeren Brief van BUCHELL aen SCRIVERIUS, in de Latynsche Verzameling van Brieven, door wylen den Heer Sekretaris VAN MEEL, (t'Amsterdam by HALMA A. MDCCIL. in Groot Octavo uitgegeven,) word hy pag. 105. *Consil. Gelriae*, dat 's *Gelderlands Raedsbeer*, genoemd.

VI. De volgende Drukfeilen gelieve men elke op zyne plaets te verbeteren, en te lezen: Bladz. 18. regel 24. begroette hem in de Domkerk, enz. Bladzide 23. regel 29. Dus was *Holland* en *Zeeland* vooraf enz. Bladz. 42. regel 25. JAN VAN SUYDENORP, Bladzide 51. Aentekening (ccc) regel 1, 2. Ik hieldt dit geen ongepasten grond, enz. Bladzide 55. regel 28, 29. en de Heeren VAN VLIET en BOERS, enz. Zoo ook in de *Orde van Optogt*, bladzide 58. ingevoegd. Bladzide 62. regel 18-20. de Heer President van Staet JOHAN DANIEL D'ABLAING, Vryheer van GIESSENBERG, MOERSBERGEN, enz. Bladz. 104. regel 6. Door dezen doofde zy. Gelyk, enz. Bladzide 166. regel 25. huisterryke Maelyd (8 x), van enz. Op 't slot van die Aentekening (8 x) stelle men voor beantwoord, bezegeld.

VII. Laet ik eindigen met een der EPIGRAMMATA oft BYSCRIFTEN van Professor SAMUEL WEREN-

REN-

RENFELS, door hetzelfde op vryen trant overtene-
men, en op dit myn Gefchryf te passen.

AUT PRODESSE VOLUNT, AUT DELECTARE POETAE.

Alterutrum satis est obtinuisse mihi:

Si qua parum profunt, forte oblectaberis illis;

Quodque minus dulce est, utile forsan erit.

Epigramma CCXXXIV.

De Dichters willen, of verlustigen, of stigten:

*Men kent die 't beide doen. Maer my is 't loons
genoeg,*

*Indien dit Prooze of 't een, of 't ander, moog'
verrigten*

En speeling geve, of vrugt by blyde letters voeg'.

*Vondt gy, ô Lezer! des de Bladen, hier beschre-
ven,*

*Van weinig nuts voorzien; ligt schonken ze u
vermaek:*

*En konden zy geen' vreugde oft zinverzetting ge-
ven;*

Zy zuiverden misschien in dit of dat den smaek.

P. S.

By de STUKKEN en MEMORIEN, in 't Opstellen dezer GEDAGTENIS gebezigd, en aen 't slot van 't Voorbericht gemeld, voege men:

By B. nevens eenige naderhand meêgedeelde *Lysten, Brieven, enz.* van de Heeren RYNINK, TEN BRINK, en VAN VLIET.

By C. nevens het Gunstig *Appointement*, opdat *Request* gegeven.

In plaets van D. en E. moet D. E. F. G. H. staen, aldus:

D. *Aenspraek* van den Hoogeerw. Heer Rektor Magnificus, FR. BURMANNUS, aen zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT uit naem van de *Senaat der Akademie* van UTRECHT.

E. *Aenspraek* van den Heer DE RIDDER aen zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT, in naem van 't Studeerend Jongelingschap dezer Universteit.

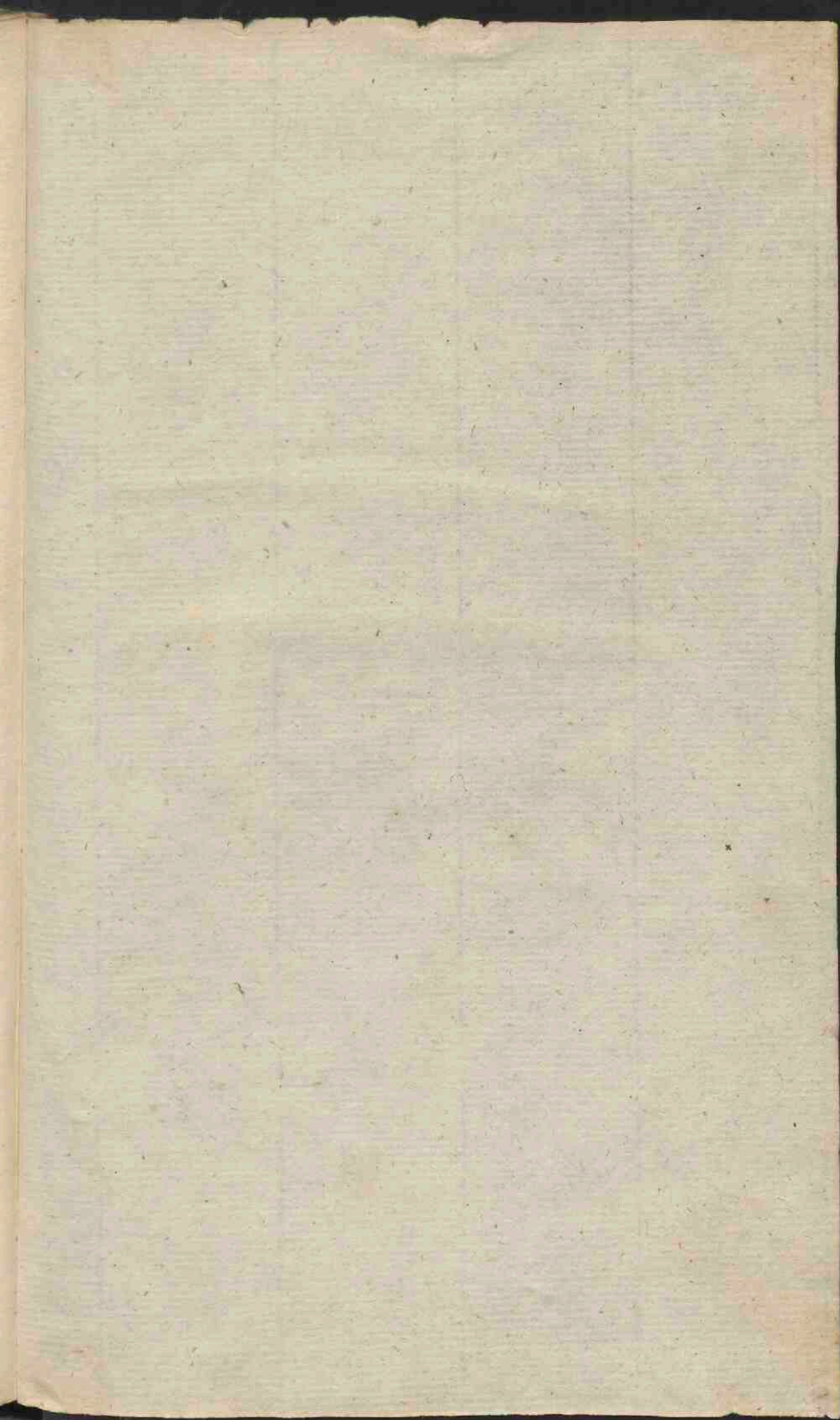
F. *Memorie* van 't geen door de *Burgery* van UTRECHT verrigt is, by de *Komst* en 't *Vertrek* van 's Lands DOORLUCHTIGE ERFSTADHOUDER, in July MDCCLXVI.

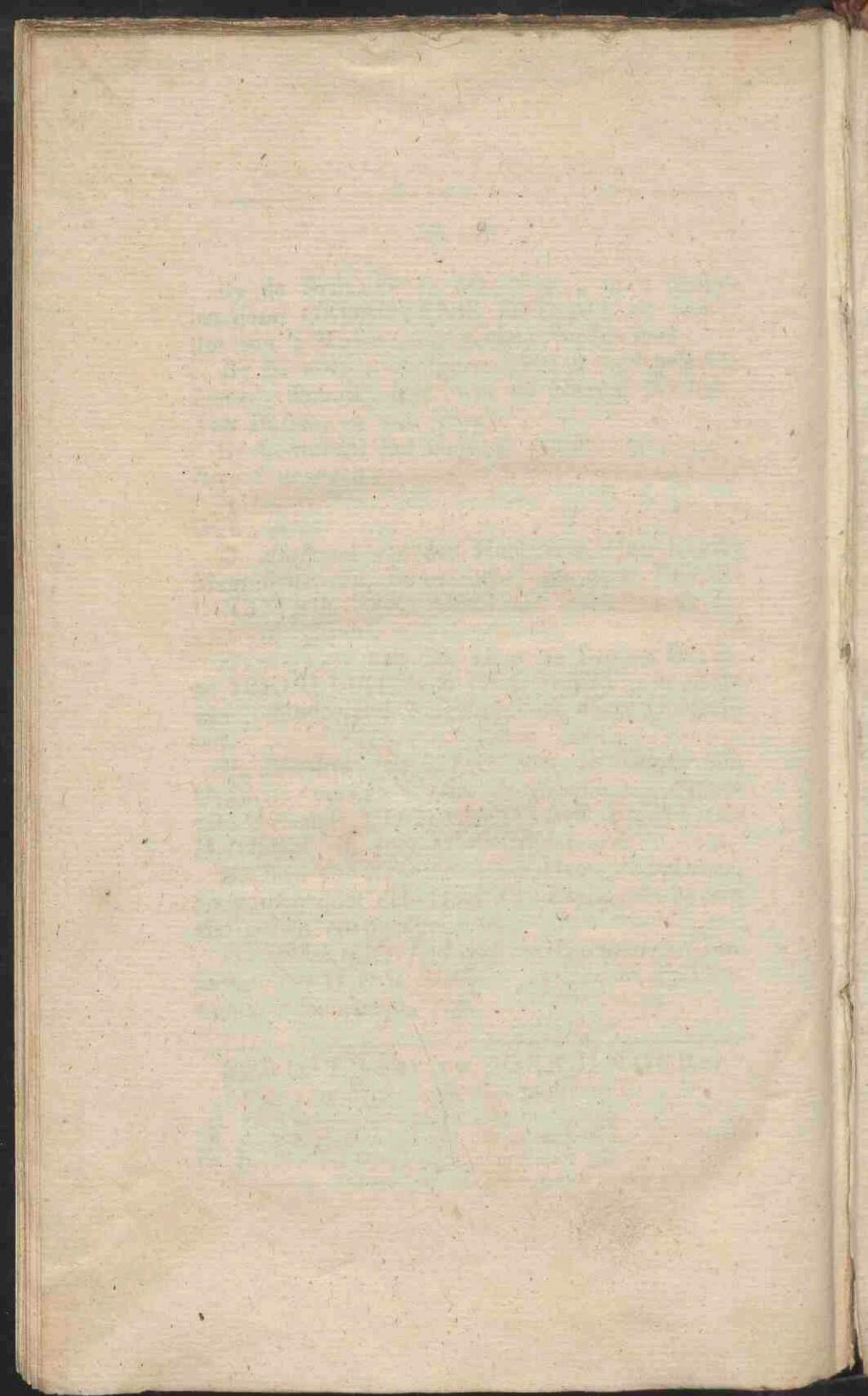
G. Plan van *Regeling* voor de Heeren *Direkteurs*, ontworpen door den Heer TEN BRINK, en by hen alle gezien en goedgekeurd.

H. *Alphabetische Lyst* van de *Voorletters* en *Toenaemen* der Heeren *Studenten*, welke in de *Plegtigheid* deel namen, enz.

BERIGT VOOR DE BOEKBINDERS.

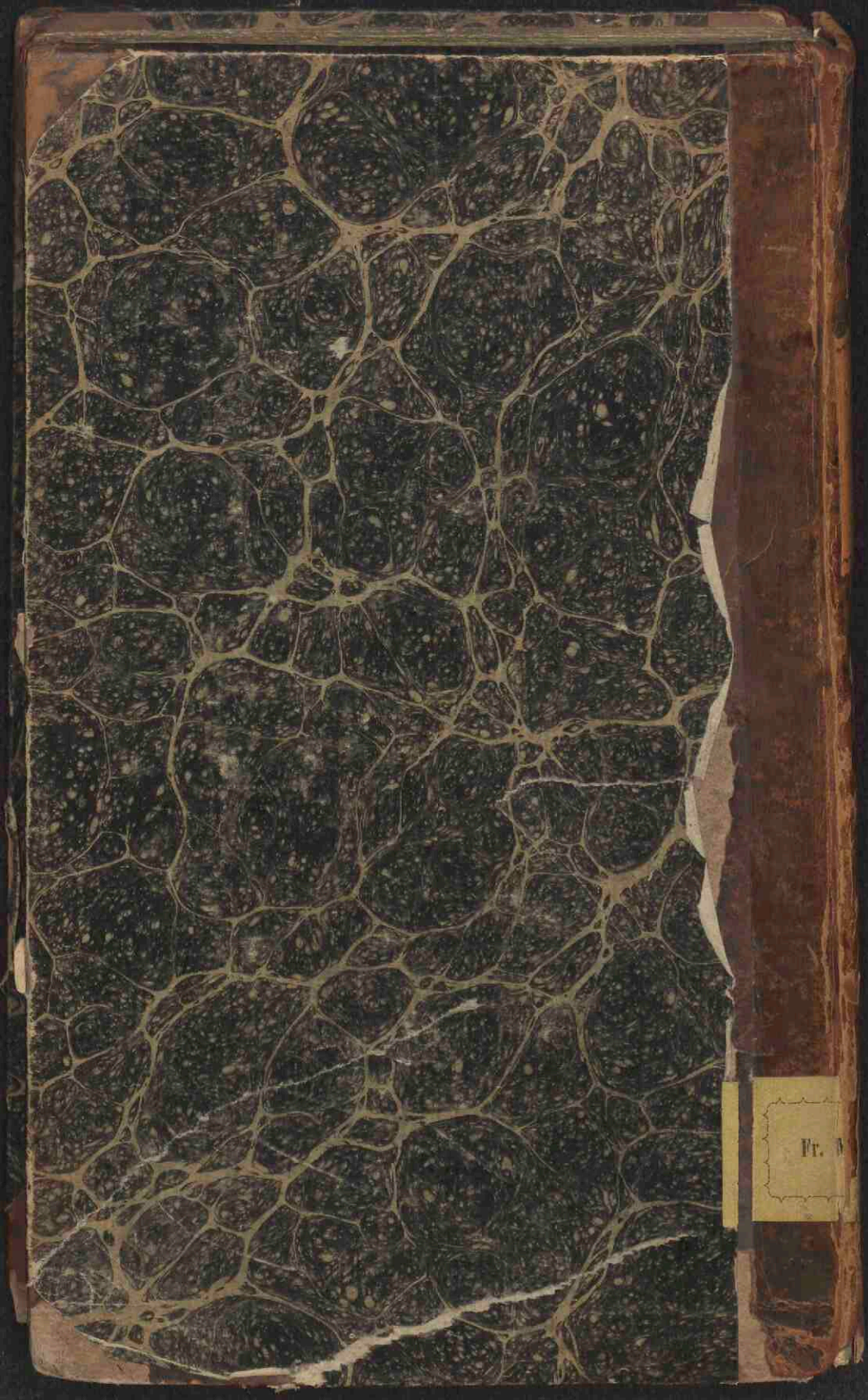
- I. *Plaet 1.* te stellen tegen over Bladz. 50.
- II. *Plaet 2.* ——— tegen over Bladz. 102.
- III. *Plaet 3.* ——— tegen over Bladz. 126.
- IV. *De Orde van Optogt* tegen over Bladz. 58.

204

24

Fr. M.